

ARCHIWUM PAŃSTWOWE W BIAŁYMSTOKU

Nr zespołu: 47

Nazwa zespołu: **Urząd Wojewódzki Białostocki 1920-1939**

Sygnatura: 72

Miesięczne sprawozdania sytuacyjne z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego za 1933 r.

Spis zawartości:

1. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
nr 2 za miesiąc styczeń 1933 r.
 - I. Sytuacja ogólna
 - II. Ruch wywrotowy
 - III. Ruch zawodowy
 - IV. Strajki
 - V. Stan bezpieczeństwa publicznego
 - VI. Sprawy graniczne
 - VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż
2. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
nr 3 za miesiąc luty 1933 r.
 - I. Sytuacja ogólna
 - II. Ruch wywrotowy
 - III. Ruch zawodowy
 - IV. Strajki
 - V. Stan bezpieczeństwa publicznego
 - VI. Sprawy graniczne
 - VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż
3. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
nr 4 za miesiąc marzec 1933 r.
 - I. Sytuacja ogólna
 - II. Ruch wywrotowy
 - III. Ruch zawodowy
 - IV. Strajki
 - V. Stan bezpieczeństwa publicznego
 - VI. Sprawy graniczne
 - VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż
4. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
nr 5 za miesiąc kwiecień 1933 r.
 - I. Sytuacja ogólna
 - II. Ruch wywrotowy
 - III. Ruch zawodowy
 - IV. Strajki
 - V. Stan bezpieczeństwa publicznego
 - VI. Sprawy graniczne
 - VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż
5. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
nr 6 za miesiąc maj 1933 r.
 - I. Sytuacja ogólna
 - II. Ruch wywrotowy
 - III. Ruch zawodowy
 - IV. Strajki
 - V. Stan bezpieczeństwa publicznego
 - VI. Sprawy graniczne
 - VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż
6. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
nr 7 za miesiąc czerwiec 1933 r.
 - I. Sytuacja ogólna
 - II. Ruch wywrotowy
 - III. Ruch zawodowy
 - IV. Strajki
 - V. Stan bezpieczeństwa publicznego
 - VI. Sprawy graniczne
 - VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż
7. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
nr 8 za miesiąc lipiec 1933 r.
 - I. Sytuacja ogólna
 - II. Ruch wywrotowy
 - III. Ruch zawodowy
 - IV. Strajki
 - V. Stan bezpieczeństwa publicznego
 - VI. Sprawy graniczne
 - VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż
8. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
nr 9 za miesiąc sierpień 1933 r.
 - I. Sytuacja ogólna
 - II. Ruch wywrotowy
 - III. Ruch zawodowy
 - IV. Strajki
 - V. Stan bezpieczeństwa publicznego

- VI. Sprawy graniczne
- VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż
- 9. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
nr 10 za miesiąc wrzesień 1933 r.
 - I. Sytuacja ogólna
 - II. Ruch wywrotowy
 - III. Ruch zawodowy
 - IV. Strajki
 - V. Stan bezpieczeństwa publicznego
 - VI. Sprawy graniczne
 - VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż
- 10. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
nr 11 za miesiąc październik 1933 r.
 - I. Sytuacja ogólna
 - II. Ruch wywrotowy
 - III. Ruch zawodowy
 - IV. Strajki
 - V. Stan bezpieczeństwa publicznego
 - VI. Sprawy graniczne
 - VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż
- 11. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
nr 12 za miesiąc listopad 1933 r.
 - I. Sytuacja ogólna
 - II. Ruch wywrotowy
 - III. Ruch zawodowy
 - IV. Strajki
 - V. Stan bezpieczeństwa publicznego
 - VI. Sprawy graniczne
 - VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż
- 12. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
nr 1 za miesiąc grudzień 1933 r.
 - I. Sytuacja ogólna
 - II. Ruch wywrotowy
 - III. Ruch zawodowy
 - IV. Strajki
 - V. Stan bezpieczeństwa publicznego
 - VI. Sprawy graniczne
 - VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

Urząd Województwa Białostockiego
Wydział Bezpieczeństwa Publicznego

nieistotne sprawozdania sytuacyjne
z zakresu bezpieczeństwa publicznego,
innych importowego i ruchu zamożowego.

1933

72

OTRZĄDA BIAŁOSTOCKI

Białystok, dnia 2. marca 1933 roku

Nr.BP.831/33.P.

ytuacyjne sprawozdanie mie-
ięczne Nr.2 za miesiąc sty-
zeń 1933 r.

TAJNE - PILNE!

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Departament I.Polityczny

w Warszawie.

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie mie-
ięczne Nr.2 za miesiąc styczeń 1933 r./z zakresu bezpieczeń-
stwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego/..

Za Wojewodę

/St.Modliński/
Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Otrzymują do wiadomości:

- 1/ Pan Wojewoda w Wilnie
- 2/ " " w Nowogródku
- 3/ " " w Brześciu n/Bugiem,
- 4/ " " w Warszawie,
- 5/ " " w Stanisławowie,
- 6/ " " w Tarnopolu,
- 7/ " " w Lublinie,
- 8/ " " w Łodzi,
- 9/ Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
- 10/ " " " w Wilnie,
- 11/ " " " Okręgowego w Białymstoku,
- 12/ " " " w Grodnie,
- 13/ " " " w Suwałkach,
- 14/ " " " w Łomży
- 15/ Samodzielny Referat Informacyjny DOK.III w Grodnie,
- 16/ " " " DOK.IX w Brześciu n/Bugiem
- 17/ " " " DOK.I w Warszawie
- 18/ K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie
- 19/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi
Województwa Białostockiego,
- 20/ Pan Starosta Grodzkie w Białymstoku,
- 21/ Pan Komendant Wojewódzki P.P. w/n.
- 21/ Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w/n.

H.F.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.831/33.T.

Dnia 20 lutego 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.2.

za miesiąc styczeń 1933 r.

I. Sytuacja ogólna.

W ruchu wywrotowym dominowały trzy zasadnicze momenty: kampanja obchodu "3L", łączona we wszystkich jej przejawach z walką przeciwko wojnie i obroną ZSRR., akcja antypodatkowa i walka z lewicową opozycją komunistyczną, t.zw. grupą trockistów. Scharakteryzowane w oddzielnem sprawozdaniu do Ministerstwa kampanja obchodu "3L" uzewnętrzniała się silniej, niż w roku ubiegłym w strefie działania KPZB., odsłaniając zrazem dużą powściągliwość ogniw KPP. i KPZB. w takich wystąpieniach zewnętrznych, któreby mogły spowodować względem nich represje władz sądowych i bezpieczeństwa. Akcja antypodatkowa, której formami były bierny i nierzadko czynny opór podatkowy zaagitowanej ludności, najsilniejsze rozmiary przybrała w powiecie grodzieńskim, skąd usiłowano ją przerzucić na sąsiednie powiaty wołkowyski, sokólski, augustowski i suwalski. Została ona zlokalizowana przez zastosowanie, w porozumieniu z władzami prokuratorskimi i skarbowymi, represyj względem kierowniczych jednostek komunistycznych i ściąganie zaległych podatków przy asystencji organów P.P. w tych wypadkach, gdzie został stwierdzony rozmyślny opór podatkowy. Przeprowadzona w tym kierunku planowa akcja dała tak dalece pozytywne rezultaty, że nie tylko zlikwidowany został bierny i czynny opór ludności w płaceniu podatków, lecz także uległa przekamieniu psychoza tejże ludności, w jakiej wspomniany opór mógł mieć miejsce. Obecnie we wszystkich gminach, które objęte były traktowanym oporem, podatki wpłacane są dobrowolnie.-

Dalsze efekty osiągnęły elementy wywrotowe na gruncie ruchu zawodowego w powiecie bielskim i Białymstoku. - W pierwszym wypadku stwierdzono poważne nasycenie Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego i Związku Zawodowego Małorolnych R.P. elementem komunistycznym, co daje podstawy do przypuszczeń, że w przyszłości wszelkie akcje tych związków mogą być wykorzystywane przez komunistów i stwarzać zagrożenie w odniesieniu do sytuacji bezpieczeństwa. Z tego też względu władze administracji ogólnej przedsięwzięły odpowiednie środki zapobiegawcze.

W Białymstoku nasycenie elementami komunistycznymi poszczególnych Związków Zawodowych, reprezentowanych w Okręgowej Komisji Klasowych Związków Zawodowych posunęło się tak daleko, że wspomniana Komisja widziała się zmuszoną do wykluczenia z traktowanych związków kilku wybitniejszych działaczy komunistycznych. Wytworzyło to w nazwanych związkach znaczny ferment, który osłabi niewątpliwie pozycję FPS.

Ruch zawodowy specjalnych uwag nie następuje. Wyczerpywały go poczynania związków w kierunku obrony płac robotniczych i wywieranie nacisku na przedsiębiorstwa i przemysłowców co do regulowania zaległych zarobków. Większe akcje prowadziły Związek Pracowników Miejskich i Instytucyj Użyteczności Publicznej w Grodnie oraz Związek Zawodowy Małorolnych RP. w powiecie bielskim. -

Na rynku pracy nastąpił silny wzrost bezrobocia.

Liczba bezrobotnych w okresie od dnia 31 grudnia do dnia 31 stycznia b.r. wzrosła z 8.548 do 14.008. Przypuszczać należy, że w końcu stycznia bezrobocie na terenie Województwa Białostockiego osiągnęło swój punkt kulminacyjny. -

Stan bezpieczeństwa, jeżeli pominąć chwilowe zagrożenie w powiatach bielskim i grodzieńskim, był dobry. -

WOJENNA BIAŁOSTOCKI

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 2
za miesiąc styczeń 1933 roku.

Nr. BP. 831/33.T.

Dnia 20 lutego 1933 roku.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Akcja elementów wywrotowych w styczniu b.r. nieco się wzrosła. Elementy te, wykorzystując ciężkie położenie wsi, agituja wśród ludności, zwłaszcza białoruskiej, za niepłaceniem podatków. Początkowo odniosły ten skutek, że ludność istotnie wzbraniała się uiszczać podatki, przyjmując wręcz nieprzychylną postawę wobec sekwestratorów, a nawet policji, przy czem w kilku wypadkach włościanie występowali gromadnie. Miało to miejsce szczególnie w powiecie grodzieńskim, stąd zaś, akcja ta sięgała swymi łakami powiatu sokólskiego, częściowo suwalskiego i wreszcie powiatu wołkowyskiego, została ona jednakże już zlokalizowana. Na terenie tego ostatniego powiatu wywrotowcy tłumaczyli ludności, już się zbliża koniec panowania polskiego na obszarach z ludnością białoruską, gdyż z nastaniem wiosny wybuchnie tam powstanie i Związek Białorusi oderwie się od Polski. Pomimo tej agitacji w powiecie wołkowyskim zorganizowanego oporu włościan do niepłacenia podatków jak to miało miejsce w powiecie grodzieńskim, dotychczas nie było.

Obchód "31" upłynął spokojnie. Żadnych wystąpień nie było. Wywieszono jedynie w szeregu miejscowościach transparenty z okolicznościowymi napisami i rozrzucono trochę odezw komunistycznych, przy czem większość tych odezw poruszała stereotypowe zagadnienia komunistyczne, a tylko nieznaczna część poświęcona była obchodowi "31".

Podana niżej tablica uwypukla szczegóły rozwieszenia trans

rentów i kolportażu odezw komunistycznych:

3

P o w i a t.	Miejscowość	Wywieszono transparen- tów.	Kolportowano wydawn.komunist. W ilu wypadkach	Ilość egzem.
Białostocki	Białystok	3	9	338
	Supraśl	2	1	25
	Czarna Wieś	-	1	267
	Starosielce	-	1	51
	Krupniki	-	1	51
	Gródek	1	1	22
Bielski	Cały teren powiatu	4	-	-
Grodzieński	Na całym te- renie powia- tu w zwią- zku z obcho- dem "3L".	28	-	-
	Jachowo	-	1	11
	Brzostowica	-	1	10
	Wielka	-	-	-
	Brzostowica	-	1	10
	Mała	-	-	-
	Cydziki	1	-	-
	Byczki	1	-	-
	Korzeniewicze	1	-	-
	Maciejewicze	-	1	20
Sokólski	Sokółka	-	1	7
Wołkowyski	Międzyrzec	1	1	2

Napisy na transparentach, poza znanymi już i wciąż powtarzany-
mi utartymi komunałami komunistycznymi, były również następujące:
"Cześć pamięci 3L-Lenin, Karol Liebknecht i Róża Luksemburg. Precz z
pacyfikacją grodzieńszczyzny, Polesia i Łukynia. Precz z rządem szu-
bienic, głodu i wojny. Żądamy zwolnienia więźniów politycznych. Cześć
wódzom rewolucyjnym 3 L. Niech żyje MOPR."

W związku z dokonaniem aresztowaniami we wsi Jarmoliczach, powia-
tu grodzieńskiego, w sąsiednich wioskach wywieszono kilka transparen-
tów o napisach: "Precz z ekspedycją karną we wsi Jarmolice. Ani gro-
sza podatku rządowi głodu, teroru i wojny. Pędzić precz sekwestratorów,
którzy rabują nas z ostatniego kawałka chleba. Stawić opór karnym

ekspedycjom, aż do zbrojnego wystąpienia." Napisy na tych ostatnich transparentach były w języku rosyjski...-

Treść odezw komunistycznych poruszała strajk w Puszczy Białkiej, oraz porywała do strajku w Białymstoku, tudzież zwalczała trockistów.

Odezwy dotyczące obchodu "3.", miały tytuły: "W rocznicę śmierci Lenina, Róży Luksemburg i Liebknechta demonstrujcie waszą wolę o leninowskie wyjście z kryzysu. Wszyscy na ulicę do masowych demonstracji do strajków politycznych. Mocniej zewrzyjcie szeregi w jednolitym frontie walki przeciwko faszystowskiemu rządowi bezrobocia, terroru, okupacji i wojny." "Do żołnierzy wileńskich", podpisane przez "grupę żołnierzy" z datą - Wilno, 29.XI.1932 roku, omawiające strajk w Puszczy Białowieskiej.-

Wystąpienia antypaństwowe.

Powiat Grodzieński. W dniu 3 stycznia b.r. we wsi Kowale, gminy Brzostowice Małe, podczas zabierania zasekwestrowanych rzeczy za zaległe podatki od braci Jana i Mikołaja Kuźmów przez sekwestratora, zebrany tłum w liczbie około 50 osób, przyjmując groźną postawę, zmusił sekwestratora i asystującego mu policjanta do zaniechania czynności egzekucyjnych, które wykonane zostały dopiero w dniu 5 stycznia b.r. przy asyście 7 posterunkowych P.P., przyczem i w tym dniu same komitety usiłowały przeszkodzić w zajęciu rzeczy, mężczyźni zaś wstrzymali się od jakiegokolwiek oporu z obawy przed represjami.-

Podobne zajścia na tle antypodatkowym miały jeszcze miejsce w kilku innych miejscowościach, a mianowicie: w dniu 11 i 12 stycznia b.r. we wsi Doroszewice, gminy Łasza, gdzie udaremniono sekwestr zboża w pierwszym dniu samemu wójtowi gminy, w drugim dniu - temuż wójtowi w towarzystwie posterunkowego P.P. Czynności egzekucyjne uskutecznił dopiero w dniu 16 stycznia b.r. przy asyście

dwóch posterunkowych.

Następnie w dniu 13 stycznia b.r. we wsi Olekszyce, gminy Brzostowica-Mała, zebrany tłum w liczbie około 60 mężczyzn i kobiet, nie dopuścił do przeprowadzenia czynności egzekucyjnych sekwestratora, wójta gminy i posterunkowego P.P., przy czym z tłumy rozlegały się okrzyki, wzywające do zaatakowania sekwestrujących. Podlegaczy tego zajścia, w liczbie 8 osób, pociągnięto do odpowiedzialności.-

Wreszcie w dniu 23 stycznia b.r. niedopuszczono do przeprowadzenia czynności egzekucyjnych sekwestratora, wójta gminy i posterunkowego P.P. we wsi Jarmolicze, gminy Indura. Tym razem wystąpiło przeciwko sekwestratorowi kilkudziesięciu chłopów.-

Pozatem, do drobnych zajść na tle ściągania podatków, doszło jeszcze w dniu 16 stycznia b.r. we wsiach Baranowo i Ogrodniki, gminy Łasza.-

Na urządzonych w dniach 7 i 15 stycznia b.r. przez skomunizowaną młodzież przedstawieniach w języku białoruskim we wsi Jarmoliczach, gminy Indura, mieszkaniec tejże wsi, Aleksander Czurun, wygłaszał do zebranych przemówienia, nawołując do nieposłuszeństwa władzy, do niepłacenia podatków, do stawiania oporu egzekutorom, oraz do bojkowania ^{to}wyrobów monopolowych. Nadto, tenże Czurun, na zwołanem przez sołtysa zebraniu gromadzkim w sprawie podatków, wzywał do organizowania oporu przy ściąganiu podatków.-

owiat Sokółski.

Wszyscy mieszkańcy wsi Prokopowicze, gminy Nowy-Dwór, zwrócili Urzędowi gminnemu wezwania płatnicze na wymierzony podatek państwowy, z dopiskami na odcinkach: "Nie jestem w stanie zapłacić, wobec czego odmawiam".-

Do zwrotu tych wezwań płatniczych namówili i dopiski usłuchali mieszkańcy tejże wsi, znani ze swej działalności komunistycznej, Antoni Łukaszewicz i Prokop Chartanowicz.-

Powiat Suwalski.

Na zebraniu gromadzkim wsi Adamowizna, Deksznie i Podkowocie, gminy Sejwy w dniu 4 stycznia b.r., Bolesław Kupiński z Adamowizny odezwał się: "Ja nie będę i nikt z nas nie będzie płacił podatków, zrobimy rewolucję", a dalej: "Polscy urzędnicy wszyscy są złodzieje". Na zwróconą przez wójta uwagę, oświadczył "więzienie mi nie straszne". Naskutek tej agitacji, nikt wójtowi podatku nie wpłacił.-

Powiat ołkowski.

Dostrzeżono agitację antyreligijną i antypodatkową we wsiach Borki i Lichiniecze, gminy Piaski. W Borkach agitację tę uprawia Zofja Krewska, w Lichiniczach zaś znana działaczka komunistyczna Aleksandra Ilnicka wraz z Michałem i Aleksandrem Bzotami, oraz Janem Matjazem. Prowadząc agitację antypodatkową, Krewska twierdzi, że na wiosnę wybuchnie w Polsce rewolucja.

Taką samą agitację we wsi Rogoźnica, gminy Krzemieniec, prowadzi Izidor Zajac, oświadczaając, że rewolucja i wojna z Sowieciami wybuchnie w maju b.r. Wszyscy wymienieni agitatorzy pozostają ze sobą w ścisłym kontakcie.-

Zebranie komunistyczne KPZB.

Powiat wołkowski.

W dniu 8 stycznia b.r. w mieszkaniu Pawła Zienczuka, we wsi Kołonna, gminy Swisłocz, odbyło się zebranie członków KR.KPZB. we wsi Kaczkach. Obecnych było 5 osób. Na zebraniu ten sekretarz KR. Stefan Turek oznajmił, że OK."MOPR" w Białymstoku zażądał od niego zebrania co najmniej 15 złotych. Obecnie niewyliczone się Turka z poprzednio zebranych składek, obecni uzależnili wypłacenie nowych składek od wyliczenia się z poprzednich. Nadto, wspomniany Turek oświadczył, że OK.KPZB.Białystok nie nadesłał obecnie literatury komunistycznej.-

M O P R .

Powiat sokólski.

Mieszkaniec wsi Subowicze, gminy Szudziałowo, czynny działacz

- - 9 5

Łącz KPZB., Jakób Jurowiec w dniu 8 stycznia b.r. zbierał pieniądze wśród mieszkańców wsi Subowice, Pierożki i Jurowlany na rzecz pozostających obecnie w więzieniu kilku komunistów, pochodzących z wymienionych wiosek.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Działalność Komunistycznej Partji Polski w styczniu b.r. nie uwydatniła się silniej od okresu poprzedniego. I tu, w ²ciągu wpływów partji, podobnie jak i w działalności KPZB., zauważono pewne ożywienie w związku z obchodem "3L" i nieznaczną akcją antypodatkową, oczywiście, nie w takich rozmiarach, jak to miało miejsce wśród ludności białoruskiej.-

Zewnętrznie akcja KPP. wyraziła się w następującem:

P o w i a t.	Miejscowość	Wywieszono transparentów	Kolportow. wydawn. komun.	
			W ilu wypadkach	Ilość egzemplarzy.
Łomżyński	Łomża	-	2	160
	Jedwabne	-	1	
Ostrowski	Ostrów-Maz.	1	-	2
	Brudki-Stare	1	-	
	Długosiodło	1	1	
	N u r	1	-	
Szczuclowski	Szczuczyn	-	1	10
Wysoko-Mazow.	Ł a p y	5	1	15

Napisy na transparentach, jak i treść kolportowanych odez komunistycznych poświęcone były wyłącznie pamięci Lenina, Liebknechta i Róży Luksemburg. Na transparentach zatem spotykano takie napisy: "Cześć wodzom rewolucyjnym 3-ch L. Precz z kapitałową faszystowską do ZSRR. Brońmy ZSRR. Precz z rządem faszystowskim Piłsudskiego. Niech żyje rząd robotniczo-chłopski". Treść zaś odezw zaczynała się od słów: "Uczcijmy rocznicę śmierci Liebknechta, Lenina i Luksemburg Róży. Przeciw wojennym Sądom doraźnym."

Wystąpienia antypaństwowe.

Powiat Ostrołęcki.

W dniu 3 stycznia b.r. na zebraniu gminnym w Troszynie znani działacze komunistyczni Leon Święcicki, Antoni Opęcho-
wski i Maciej Pierzbicki, podczas uchwalania budżetu na rok
1933/1934, ostro występowali przeciwko niektórym pozycjom tego
budżetu. Szczególnie atakowali uposażenie wójta gminy i
urzędników gminnych, żądając natomiast podwyższenia uposaże-
nia woźnego gminy. Ponieważ chodziło tutaj o wysokość podat-
ków, więc zebrani poparli tych agitatorów komunistycznych i
niektóre pozycje budżetowe zostały obniżone lub wręcz skreś-
lone. Tak tedy skreślono pozycję, przewidującą dotacje na
cele wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, mo-
tywując to tem, że Związek Strzelecki istnieje po to, by
gnać chłopców i strzelać do nich, jak to miało miejsce w
Działdowie. Charakterystycznym jest, że wnioski komunistów
popierał działacz OWP., Długoszecki, którego przemówienia w
niczem nie różniły się od przemówień komunistów.-

Króćcież na zebraniu gromadzkim w Dzbemlinie komuniści
agitowali przeciwko dobrowolnemu opodatkowaniu się na cele
pożarnictwa.-

Pozatem, na terenie całej gminy Troszyn daje się zauwa-
żyć wzmożoną akcję w nadsyłaniu komunistycznych czasopism le-
galnego wydania. W większości jednak wypadków czasopisma te
nie dochodzą do rąk adresatów.-

Zebrania komunistyczne KPP.

Powiat Łomżyński.

Na posiedzeniu komunistycznym w dniu 17 stycznia b.r.
w Łomży wyłoniono tymczasowy KD.KPP., który ma się zająć in-
tensywniejszą pracą w samej Łomży, jak i na terenie powiatu
Łomżyńskiego, a mianowicie - w Jedwabnem i Stawiskach, oraz
w powiecie szczuczynskim. Sekretarzem tego KD. został Pejsach
Frydysztein. Pracę na wsi powierzono Janowi Jaroszkiewiczowi.

Na techniczną wyznaczono żydówkę z Ostrowi-Mazowieckiej, Jaroszkiewicz ma jakoby dobrze zorganizowaną komórkę w Piatnicy, zaś Frydštejn otrzymał z Warszawy paczkę wydawnictw komunistycznych, ważącą około 10 kilogramów. Część tych wydawnictw przeznaczono na prowincję.-

Pozatem, na temże posiedzeniu omawiano sposób uczczenia obchodu "3L", sprawę Abrama Srebrowicza, który w swoim czasie był na wiecu ONP. w Łomży, uzyskawszy uprzednio legitymację członkowską Stronnictwa Narodowego, oraz ostatnie "wsypy", doszukując się przyczyn tychże.-

nt Szczeczyński.

Dnia 29 stycznia r.b. u Rejzy Bukowskiej w Radziłowie odbyło się zebranie członków KD.KPP.Radziłów. Bukowska poinformowała zebranych w liczbie 4 osób, że ostatnio otrzymała większą ilość bibuły komunistycznej i, że bibułę tę należy rozkolportować. Zebrani postanowili bibułę tą rozrzucić w Radziłowie w dni 4 lutego b.r.

R e p r e s j e .

związku z akcją antypaństwową, w miesiącu styczniu b.r. zatrzymano:

Białystok-Miasto: 6 osób za kolportaż odezw komunistycznych,
 Pow.Białostocki: 2 osoby za kolportaż odezw komunistycznych,
 Pow. Bielski : 1 osobę za działalność wywrotową,
 Pow.Grodzieński: 7 osób za akcję antypodatkową i 2 osoby za rozwieszanie transparentów,
 Pow.Łomżyński : 1 osobę za działalność komunistyczną,
 Pow.Ostrowski: 5 osób za działalność wywrotową.-

b/ W y r o k i s ą d o w e .

W styczniu b.r. za działalność komunistyczną skazane zostały przez Sady Okręgowe następujące osoby:

w dniu 9 stycznia b.r. przez Sąd Okręgowy w Białymstoku
sach Wajner na 6 lat więzienia;

przez Sąd Okręgowy w Łomży - w dniu 2 stycznia b.r. Jan
Wajcang^l na 3 lata więzienia, w dniu 13 stycznia b.r. Abram Rze
i Chackiel Jabłończyk po 4 lata więzienia oraz Abram Małach na
ta więzienia, wreszcie w dniu 30 stycznia b.r. Jasek Podgórewic
i Dwejra Kalina po 2 lata więzienia z tem, że w stosunku do Kal
wykonanie wyroku zawieszono na 3 lata.-

BIŁODA BIAŁO
BP. 831/33.
20 lutego

Łomża-Mi

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr 2
za miesiąc styczeń 1933 r.

Nr BP. 831/33.T.

nia 20 lutego 1933 r.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Okres sprawozdawczy nie zaznaczył się większym ożywieniem w życiu Klasowych Związków Zawodowych. Jak zawsze dotychczas, największą ruchliwość z pośród innych Związków Zawodowych wykazali włókniarze, jako stanowiący gros tutejszej warstwy robotniczej. Jak poprzednio, tak i teraz zwracano głównie uwagę na sprawę obniżki płac zarobkowych i kwestję bezrobocia. Momenty zaś polityczne rzadziej były poruszane.

Białystok-Miasto.

W dniu 11 stycznia b.r. odbyło się posiedzenie członków Okręgowego Komitetu Robotniczego KPS. w Białymstoku przy udziale poseła Stanisława Dubois. Po omówieniu spraw organizacyjnych, bezrobocia oraz nurtujących wpływów komunistycznych w niektórych Związkach Zawodowych, poseł Dubois, na zapytanie kilku obecnych w sprawie demonstracji, wyjaśnił, że demonstracje pod Urząd Wojewódzki, Starostwo i Magistrat można urządzić, lecz uprzednio należy zbadać czy takie demonstracje się udać, w przeciwnym bowiem razie KPS. zostałaby narażona na kompromitację. Nadto ostrzegł, że demonstracje pod żadnym pozorem nie mogą stać się powodem wybijania szyb, rabowania sklepów i t.p. ekscesów./18/..

Dnia 27 stycznia b.r. odbyło się zebranie bezrobotnych włóknarzy. Na zebraniu ten pierwszy przemawiał Tomasz Kapitułko, zaznaczając na wstępie, że kryzys obecny spowodowany został przez w ustroj kapitalistyczny, że kryzys ten będzie trwał dopóty, dopóki nie obejmą władzy rządy robotniczo-chłopskie i, że o takie rządy należy walczyć drogą legalną, a nie bombami i rewolwerami, oświadczył, że Załad Główny Związków Włókienniczych wszczeka akcję o...

wę zbiorową na zasadach cennika z roku 1928 i w związku z tem konieczna jest solidarność robotnicza i, że może dojść do strajku pochłonnego włóknarzy. Wyraził zdziwienie, że istniejący w Białymstoku Komitet Pomocy dla Bezrobotnych nie wykazuje żywszej działalności i ogół robotniczy nie wie, gdzie się podziewa grosz publiczny. Powiedział, że bezrobotni odznaczają się dziwną apatią i nie uczęszczają na zebrania związkowe. Na powyższe wywody Kapituła kilku komunistycznych włóknarzy oświadczyło, że wstrzymywanie się robotników od uczęszczania na zebrania spowodowane jest brakiem zaufania do obecnego zarządu Związku Zawodowego Przemysłu Włókienniczego w Białymstoku, oraz, że nie trzeba czekać na hasło strajkowe Zarządu Głównego Związku Zawodowego, lecz już teraz podejmować w tym kierunku akcję.- W końcu zebrania Kapituła odczytała rezolucję, wyrażającą solidarność z wystąpieniem wspomnianego już Zarządu Głównego, apelującą do włóknarzy o przestrzeganie solidarności i o niezawieranie z fabrykantami żadnych umów inaczej, jak tylko z poleceniem Związku Zawodowego, tudzież wyrażającą niezadowolenie z powodu nieprzyznania przez Ministra Opieki Społecznej zapłaty tym bezrobotnym, którzy przepracowali 52 dni w roku /200/-.

Lonkietnicy odbyli dwa zebrania: w dniu 2 stycznia b.r., kiedy poruszono sprawę zamierzonych przez fabrykantów obniżek zarobków i postanowiono, w razie dojścia do skutku tych zamierzeń - zastrajkować, oraz w dniu 24 stycznia b.r., celem omówienia równomiernego podziału pracy pomiędzy wszystkich lonkietników, poza tem postanowiono opodatkować się na rzecz bezrobotnych po 10 grisz od zużytej 1 kw godziny. /150/

Członkowie Związku Zawodowego Przemysłu Skórzanego, garbarzy, odbyli dwa zebrania: w dniu 9 i 12 stycznia b.r. Na pierwszym zebraniu omawiano sprawę składek członkowskich z uiszczeniem których zalega wielu członków i z tego powodu Związek ma deficyt w kwocie 1050 złotych. W związku z tem postanowiono, by mający pracę człon

kwie natychmiast uiścili zaległe składki, bezrobotni zaś - tylko bieżące, zaległe natomiast, gdy otrzymają pracę. Poza tem poruszono sprawę zapowiadzianych obniżek o 15% zarobków w niektórych garbarniach. W sprawie tej nie powzięto żadnej rezolucji wobec nieobecności na tem zebraniu robotników z tej garbarni i załatwienie jej odroczone do następnego zebrania w dniu 12 stycznia b.r., kiedy to uchwalono, by robotnicy garbarni Bekiera nie godzili się na obniżkę zarobków, nie prowadzili samodzielnie pertraktacyj i nie przyjęli w dniu 13 stycznia b.r. obniżonych o 15% zarobków. /80 /

Świat Białostocki.

Dnia 13 stycznia b.r. w Wasilkowie odbyło się zebranie członków miejscowego oddziału Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Włókienniczego. Przemawiali na tem zebraniu Tomasz Kapitułko, sekretarz OKR PPS w Białymstoku, oraz W. Reginella. Pierwszy, przedstawiając zebranych przyczyny kryzysu światowego w oświe tleniu PPS, apelował do organizowania się robotników i łączenia się z włością w celu zdobycia warsztatów pracy dla robotników i poprawienia bytu. ^{robotników} drugi zaś, podkreśliwszy brak solidarności u robotników, co miało się ujawnić w czasie strajków, poruszył sprawę wysokich cen węgla i cukru. Zaproponowany przez Reginellę wybór Komisji, któraby miała na celu badanie stanu rodzinnego i majątkowego bezrobotnych, pobierających zasiłki z Komitetu Pomo cy Bezrobotnym, nie doszedł do skutku wobec braku odpowiednich kandydatów do tej komisji /80/-

Świat Bielski.

W okręgu puszczańskim odbyły się trzy zebrania członków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego.

Na pierwszym zebraniu w dniu 8 stycznia b.r. w Hajnówce wybrano nowy zarząd oddziału Związku /100/-

Drugie zebranie, odbyłe dnia 10 stycznia b.r. w Czerlonce poświęcone było omówieniu trwającego strajku robotników leśnych /50/-

reszcie na trzecim zebraniu w Hajnówce, odbytem w dniu 16 stycznia b.r., powzięto rezolucję, dotyczącą sposobów pracy w zakładach państwowych i przyjmowania przez Dyрекcję Lasów Państwowych w Białowieży nowych robotników /150/..-

W ścisłym związku z wymienionemi wyżej zebraniem członków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego pozostaje zebranie sprawozdawcze członków Związku Zawodowego Małorolnych R.P., odbyte w Białowieży w dniu 17 stycznia b.r. -

Po złożeniu przez poszczególnych delegatów sprawozdań o sytuacji strajkowej wozaków, uchwalono rezolucję, stwierdzającą rozszerzanie się strajku wozaków, wyrażającą wolę wytrwania aż do zwycięstwa przy równoczesnem zachowaniu wzorowego porządku i solidarności strajkujących, piętnującą postępowanie policji za rzekome grożenie mandatami karnymi w stosunku do osób, biorących udział w zebraniu, oraz podkreślającą nieustępliwość Dyrekcji Lasów Państwowych i niechęć jej do pertraktacji ze strajkującymi /50/..-

W Siemiatyczach w dniu 22 stycznia b.r. odbyło się zebranie organizacyjne Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Chemicznego przy udziale posła Stanisława Dubois, który też wygłosił przemówienie, w którym podkreślił potrzebę organizowania się robotników w związkach zawodowych celem skuteczniejszej walki o poprawę swego bytu, oraz poddał krytyce obecny system rządzenia, nazywając go kapitalistycznym, który przyczynił się do pogłębienia obecnego kryzysu i do zwiększenia się bezrobocia. Wyjście zaś z obecnej sytuacji widzi poseł w rządzie robotniczo-włościańskim /50/..-

Powiat Grodzieński. W dniu 3 stycznia b.r., na zebraniu członków Związku Zawodowego robotników przemysłu chemicznego w Grodnie krytykowano stanowisko Inspektora Pracy za jego rzekome stronnicze decyzje podczas ostatniego strajku w hucie wżklanej w Grodnie oraz napiętnowano tych robotników, którzy jeszcze podczas trwania trakto-

wanego strajku przystąpili do pracy.-

Pozostające pod wpływem "Bundu" żydowskie Związki Zawodowe w Grodnie wszczęły ruchliwą akcję w kierunku werbowania nowych członków. W związku z tą akcją w dniu 2 stycznia b.r. odbyła się konferencja zarządów Związków Zawodowych Pracowników Handlowych, drukarskich, robotników przemysłu skórzanego i fryzjerskich. Postanowiono uaktywnić działalność samych Związków i podnieść akcję kulturalno-oświatową.-

W dniu 22 stycznia b.r. w osadzie fabrycznej Mosty, na zebraniu robotników miejscowej fabryki dykt, założono oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego i wybrano zarząd Związku. Pozatem poruszono sprawę wypłacania przez fabrykę zarobków nie w gotówce, lecz kwitami, za które robotnicy mogli otrzymywać w sklepach artykuły codziennego użytku, lecz obecnie sklepy wzbraniają się wydawania tych artykułów na kwity ze względu na to, że zarząd fabryki od dłuższego czasu nie wykupuje tych kwitów.-

Magistrat miasta Grodna od kilku miesięcy zalega z wypłatą poborów pracownikom i emerytom miejskim. W związku z tem Związek Pracowników Komunalnych i Instytucyj Użyteczności Publicznej w Grodnie zwołał dwa posiedzenia swych członków ośm omówienia traktowanej sprawy. Na pierwszym zebraniu w dniu 3 stycznia b.r. zastanawiano się nad zastosowaniem bardziej agresywnego żądania od Magistratu wypłacenia zaległych pensyj, oraz uchwalono rezolucję, wyrażającą votum nieufności obecnej Radzie Miejskiej i żądającą rozpisania nowych wyborów.-

Na następnem zebraniu w dniu 26 stycznia b.r. postanowiono proklamować strajk, jeżeli Magistrat w najkrótszym czasie nie wypłaci zaległości. Akcję za strajkiem prowadzi kawnik Magistratu, Leon Mazurkiewicz, który w dniu 30 stycznia b.r. otrzymał od pracowników wszystkich instytucyj miejskich przyrzeczenie, że solidarnie opowiadają się za strajkiem.-

Powiat Sokółski.

Sokołce, na zebraniu członków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego w dniu 12 stycznia b.r. wybrano nowy zarząd Związku oraz omawiano sprawy organizacyjne.--

Dnia 18 stycznia b.r. w Sokołce odbyło się zebranie członków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Budowlanego. Na zebraniu tem zdano sprawozdanie z dotychczasowej działalności Związku oraz wybrano nowy zarząd /45/..--

b/ Związek Związków Zawodowych.

Powiat Białostocki.

Dnia 7 stycznia b.r. w Czarnej-Wsi odbyło się zebranie członków ZZZZ /BBWR/. Przemawiał poseł Leopold Tomaszewicz. Na początku zebrania usiłowali wywołać burdę miejscowi działacze PPS.CKW., lecz dzięki energicznemu wystąpieniu dyrektora tartaków, Wigury, zajście szybko zostało zlikwidowane i zebranie odbyło się spokojnie /200/..--

c/ Bezrobocie.

Według danych z dnia 31 stycznia b.r., na terenie Województwa Białostockiego w dniu tym pozostawało bez pracy 14.108 osób.

P o w i a t .	Bezrobocie na dz.31.12	Bezrobocie na dz.31.I.	Zmniejszenie.	Wzrost	Łobiera zapomogi.
Augustowski	247	290	-	43	223
Białystok-Miasto	4699	5.996	-	1297	1319
Białostocki	425	1.133	-	708	164
Bielski	449	1.014	-	565	417
Grodzieński	1373	2.555	-	677	121
Łomżyński	169	380	-	211	62
Ostrołęcki	18	213	-	195	-
Ostrowski	53	1.081	-	1028	173
Suwalski	399	400	-	1	17

Sokólski	43	109	-	66	10
Szezaczynski	27	231	-	204	10
Wołkowyski	140	515	-	375	43
Wysoko-mazow.	1	191	-	190	-

R A Z A M : 8.548 14.108 - 5.560 2.559

Wzrost o 5.560 osób.

Nr. BP. 831/33.T.

Dnia 2 lutego 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.2
za miesiąc styczeń 1933 rok.

IV. S t r a j k i .

Powiat Białostockie

W Czarnej-Wsi w dniach od 24 do 30 stycznia b.r. włącznie strajkowali robotnicy w liczbie 150, zatrudnieni przy korowaniu papierówki. Po uzyskaniu 5% podwyżki zarobków strajkujący w dniu 31 stycznia b.r. przystąpili do pracy.-

Powiat Bielski.

Zawarta w dniu 10 grudnia 1932 roku likwidująca strajk umowa pomiędzy Dyrekcją Lasów Państwowych w Biłkowieży a Związkiem Zawodowym Robotników Przemysłu Drzewnego, przewidywała podwyżkę płac jedynie dla robotników leśnych, pracujących stale przy eksploatacji lasów, natomiast nie obejmowała wcale podwyżki płac dla wozaków - chłopów z wiosek puszczańskich, bowiem sprawy tej Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Drzewnego wcale nie poruszał. -

Wykorzystując niezadowolenie wozaków, znany działacz PPS.CKW., Edward Hryniewicz wywołał strajk tych wozaków, przyczem kierownictwo strajkiem objęły tworzone ad hoc przez wspomnianego Hryniewicza koła Związku Zawodowego Makorolnych. Pod wpływem agitacji, strajkujący w kilkunastu wypadkach stosowali terror w stosunku do pracujących w lesie wozaków. W styczniu b.r. strajk ten został ostatecznie zlikwidowany po uzyskaniu przez wozaków 25% podwyżki.-

21 11
Wojewoda Białostocki

Nr.BP. 831/33.T.

Dnia 20 lutego 1933 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne

Nr.2 za miesiąc styczeń 1933 roku

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia.

Pow.białostocki.

Na placu Magazynów Państwowego Monopolu Spirytusowego w Białymstoku, dozorca tych magazynów, Stefan Konon, strzelając z rewolweru w dniu 15 stycznia b.r. do uwijającego się nad stadem gołębi jast rzębia, niechcący postrzelił śmiertelnie w klatkę piersiową magazyniera tychże składów, Walentego Woźniaka, który wkrótce zmarł.

W dniu 18 stycznia w Białymstoku, podczas dokonywania zajęcia ruchomości za należności podatkowe u Anny Adamowicz przez sekwestratora I Urzędu Skarbowego, Ozesława Kowalczyka, syn dłużniczki, Stanisław Adamowicz stawiał czynny opór, zadając sekwestratorowi dwie rany cięte głowy. Sprawcę pobicia zatrzymano.-

Na terenie gminy Gródek dostrzeżono wzmożenie się handlu surowcem tytoniowym. Skonfiskowano 22 kilogramy tego surowca i przekazano do Urzędu Akcyz i Monopolów Państwowych w Białymstoku.

Pow.sokólski.

Dnia 19 stycznia r.b. o godzinie 18-tej we wsi Leśniki, gminy Suchowola do mieszkania Anny Siemionowej wpadło dwóch napastników i po uprzednim zgaszeniu lampy, jeden z napastników rzucił się na Annę Siemionową i począł ją dusić. drugi zaś - na córkę napadniętej, Bronisławę. Ta ostatnia wyrwała się jednak z rąk napastnika i uciekła

przez okno na ulicę, aby zaalarmować sąsiadów. Do bie-
cej ulicą Broniskawy Siemionowej wystrzelił stojący na
czatach przed domem trzeci napastnik, jednak chybił.
Napastnicy zrabowali kufer z 52 złotymi i weksłami na
800 złotych. W dniu 22 stycznia r.b. napastnicy ci w
bie 5 osób zostali zatrzymani.

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków

W miesiącu styczniu 1933 roku zanotowano wypadki

1/ Uszkodzenia ciała w bójkach	-	6
2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach		1
3/ Usiłowania samobójstw	-	8
4/ Samobójstw	-	7
5/ Usiłowania zabójstw	-	1
6/ Zabójstw	-	5
7/ Różnych nieszcześliwych wypadków,	-	13
z których śmierć poniosło 6 osób.		
8/ Kradzieży zwykłych /na sumę 10.096 zł./		107
9/ Kradzieży z włamaniem	-	4
/na sumę 5.126 złotych/.		
10/ Drobnych wypadków rabunkowych	-	4
11/ Dziecobiójstw	-	1
12/ Oporu policji	-	4
13/ Nielegalnego posiadania broni	-	4
14/ Tajnego gorzelnictwa	-	1

c/ Wypadki samochodowe.

W styczniu b.r. na terenie województwa białost-
kiego wypadków samochodowych nie było.--

d/ Pożary.

Zestawienie danych o pożarach.

W styczniu 1933 r. na terenie województwa białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem	8
2/ Z przyczyn nieustalonych	7
3/ Podpalenia z zemsty	3
4/ Podpalenia, w celu otrzymania premii ubezpieczeniowej	2
5/ Wadliwej budowy komina	13.

Pożary te wyrządziły straty:

1/ do 2.000 złotych każdy	28
2/ od 2.000 do 5.000 złotych każdy	3
3/ od 5.000 do 10.000 złotych każdy	1
4/ od 10.000 do 20.000 złotych każdy	-
5/ od 20.000 do 30.000 złotych każdy	1
6/ Ponad 30.000 złotych każdy	-

Straty, wyrządzone przez te pożary, wynoszą około 46.300 złotych.-

e/ Ocena ogólna.

Ogólny stan bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym jest w dalszym ciągu w nieznacznym stopniu zagrożony na skutek akcji antypodatkowej, uprawianej przez żywioły komunistyczne zwłaszcza w powiecie grodzieńskim i w mniejszym stopniu w powiatach: wołkowyskim, sokólskim i suwalskim. W okręgu Puszczańskim, po ostatnich strajkach w wyniku których robotnicy leśni i wozacy uzyskali pewne podwyżki zarobków, nastąpiło znaczne uspokojenie umysłów.

W pozostałych powiatach sytuacja pod względem politycznym pozostawała bez zmian.

W styczniu r.b. wydatnie zmniejszyły się wypadki pożarów, jak również i przestępczość kryminalna - notowano mniej drobnych kradzieży.-

-----000-----

H.B.

25

13

Wojewoda Białostocki

Nr.BP.831/33.T.

Dnia 20 lutego 1933 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne

Nr.2 za miesiąc styczeń 1933 roku.

VI. Sprawy graniczne.

Postrzelenie.

W dniu 17 stycznia b.r. przy przekraczaniu granicy z Niemiec do Polski na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego, postrzelony został przez straż graniczną niemiecką Franciszek Ejzak, mieszkaniec wsi Cyk, gminy Myszyniec. Ejzak, po postrzeleniu, zdołał jeszcze przebiec rów graniczny i na terenie Polski wskutek upływu krwi zmarł. W komisji lekarsko-sądowej wzięły również udział władze sądowe niemieckie. Zabity rzekomo chodził do Niemiec po odbiór należności za pracę u gospodarza w porze letniej.

Wysiedlenie.

W dniu 24 stycznia b.r. na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego wysiedlony został z Niemiec do Polski Piotr Kobus, który chodził do Niemiec po odbiór pieniędzy za żyto.

Przemyt.

U mieszkańców wsi Dąbrowy, gminy Myszyniec, powiatu ostrołęckiego, Bolesława i Katarzyny Kaniów wykryto, pochodzącą z przemytu, 49 kilogramów sacharyny, a u Józefa Grądzika 25 sztuk naboju rewolwerowych.

W pociągu osobowym, jadącym z Prus do Grajewa wykryto walizkę, zawierającą 26 kilogramów jedwabiu. Właściciela walizki nie znaleziono.

W dniu 20 stycznia b.r. na szosie Suwałki-Szyp-

liszki u Franciszka Kozłowskiego znaleziono 63 kilo-
mów pieprzu angielskiego, pochodzącego z Argentyny.

Na odcinku granicznym powiatu komąńskiego
uważono znów wzmożenie wymytu do Niemiec żyta, mięs
wieprzowego, wędlin i drobiu.-

— eoDoo —

H.B.

27 19
Wojewoda Białostocki

Nr.BP.831/33.T.

Dnia 20 lutego 1933 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.2 za miesiąc styczeń 1933 roku.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

Szpiegostwo.

W dniach 16, 18 i 19 stycznia r.b. w Sądzie Okręgowym w Grodnie odbyła się rozprawa sądowa przeciwko Budzile Wincentemu i innym w liczbie 12, oskarżonym o uprawianie w latach 1926-1931 szpiegostwa na rzecz Rosji Sowieckiej.-

W wyniku rozprawy skazani zostali: Budziło Wincenty, Stokisz Michał, Mikulicz Andrzej, Byl Jan i Kochanowski Grzegorz - po 6 lat więzienia każdy, Gębuk Włodzimierz i Stokisz Mikołaj - po 5 lat więzienia każdy, Budziło Mikołaj i Gubarewicz Konstanty - po 4 lata więzienia każdy, Sperdak Rubin i Sieluk Michał - po 3 lata więzienia każdy, oskarżony zaś Gonczaruk Borys został uniewinniony. Nadto, wszyscy skazani pozbawieni zostali praw obywatelskich i honorowych na przeciąg lat 10-ciu.-

-----:~::~:-----

H.B.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Białystok, dnia 30 marca 1933 roku 15

r.BP.1251/33.T.

TAJNE - PILNE!

sytuacyjne sprawozdanie
miesięczne Nr. 3. za mie-
siąc luty 1933 r.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Departament I. Polityczny

w Warszawie.

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie mie-
siężne Nr. 3 za miesiąc luty 1933 r. / z zakresu bezpieczeństwa
publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego /.-

Za Wojewodę

St. Modliński

/St. Modliński/
Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

Przekazują do wiadomości:

Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Nowogrodku,
" " w Brześciu nad Bugiem,
" " w Warszawie,
" " w Stanisławowie,
" " w Tarnopolu,
" " w Lublinie,
" " w Łodzi.

Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
" " " w Wilnie,
" " " Okręgowego w Białymstoku,
" " " w Grodnie,
" " " w Łomży

Samodzielny Referat Informacyjny DOK. III. w Grodnie,
" " " DOK. IX. w Brześciu nad Bugiem,
" " " DOK. I. w Warszawie.

K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,
szyscy Panowie Starostowie Powiatowi
Województwa Białostockiego,
Pan Starosta Grodzkie w Białymstoku,
Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku,
Pan Naczelnik Urzędu Sledczego w/m.

ŁÓDELSKI URZĄD WOJEWÓDZKI	
Pojawo dn.	4/IV 1933
42	Zal.
3	Waga

Przyjęto do wiadomości

Lublin, dn. 6/IV 1933 r.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP. 1251/33. T.

Dnia 20 marca 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc l u t y 1933 roku

I. Sytuacja ogólna.

Zobrazowane w poprzednim sprawozdaniu nastawienia w ruchu wywrotowym na terenie Województwa Białostockiego nie uległy zmianom w lutym b.r. Dominowały w nich w dalszym ciągu walka przeciwko wojnie i obrona ZSRR; akcja przeciwko lewicowej opozycji komunistycznej oraz kampanja antypodatkowa, antyszarwacka i antyeksmisyjna. Spostrzeżenia ze stycznia, że komunistyczna kampanja antypodatkowa w powiecie grodzieńskim, skąd usiłowano ją przerzucić na powiaty sąsiednie, została nie tylko pokrzepiona i w zarodku zlikwidowana, lecz nawet przełamano stworzoną przez nią psychozę biernego oporu podatkowego, zostały potwierdzone całkowicie w marcu w drodze bezpośredniej obserwacji nastrojów ludności.

Zaistniało wprawdzie w marcu kilka wypadków oporu podatkowego, niemniej jednakże nie były one bezpośrednim skutkiem agitacji komunistycznej. Komunistyczna akcja za wywołaniem w 22 lutego h.r. demonstracyjnego strajku powszechnego nie dała partji żadnego wyniku, aczkolwiek nie spotkała się ona z jakiegokolwiek przeciwdziałaniem ze strony PPS i Bundu oraz ulegającą im wpływowi klasowych związków zawodowych. Po dniu 22 lutego organizacje komunistyczne rozpoczęły propagowanie wiosennego strajku rolnego, podkreślając, zresztą po myśli okólników KC i KC KPZB, że musi on być wywołany przez partję komunistyczną.

ażebymy ubiec zamierzenia PPS. W niektórych ośrodkach powiatów z ludnością białoruską lokalne organizacje wywrotowe zdołały wytworzyć pewne nastroje na rzecz tego strajku.

Działalność zewnętrzna elementów wywrotowych była dość silna, jak zresztą w poprzednich miesiącach, nie wskazywało jednakże na specjalne wzmocnienie się ruchu wywrotowego w Województwie, za wyjątkiem kilku gmin powiatów białostockiego i grodzieńskiego.

Znaczne efekty osiągnęły elementy wywrotowe na gruncie ruchu zawodowego w Grodnie, Białymstoku i powiecie bielskim. Skłoniło to m.in. władze administracji ogólnej do zawieszenia działalności oddziału Związku Zawodowego Małorolnych w Bielsku Podlaskim, która zagrażała bezpieczeństwu publicznemu i pewnych posunięć w odniesieniu do Okręgowej Komisji Klasowych Związków Zawodowych.

Ruch zawodowy odsłonił silne tendencje klasowego związku włóknarzy w Białymstoku do wywołania strajku ogólnego włóknarzy w okręgu w obronie sztywności cennika płac według umowy zbiorowej z dnia 12 lipca b.r.-

Na rynku pracy, wbrew przewidywaniom, nastąpił dalszy wzrost bezrobocia w związku z unieruchomieniem kilku fabryk włókienniczych w Białymstoku, których robotnicy nie zgodzili się na obniżkę płac oraz pogorszenie się koniunktury dla przemysłu chemicznego.

Liczba bezrobotnych wzrosła w lutym z 14108 do 15400 / 1292/. Nastroje wśród bezrobotnych nie budziły obaw, lecz wymagały daleko posuniętej ostrożności wszystkich czynników państwowych, działających w kierunku pomniejszenia skutków bezrobocia i zapewnienia bezpieczeństwa. Stan bezpieczeństwa nie został zagrożony i może być oceniony jako dobry.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP. 1251/33.T.

Dnia 20 marca 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 3
za miesiąc luty 1933 rok.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

W lutym b.r. działalność elementów wywrotowych wydatnie nie uwidoczniła się. Nie przedsięwzięto większych wystąpień antypodatkowych, jak to miało miejsce w grudniu ub.r. i w styczniu b.r. Dzień 22 lutego przeszedł spokojnie. Ograniczono się jedynie do wywieszenia paru transparentów z okolicznościowymi napisami i rozrzucenia odezw komunistycznych, traktujących o ustawie scaleniowej ubezpieczeń socjalnych. Sama akcja antypodatkowa, jakkolwiek nie zamarła jeszcze zupełnie, tem niemniej straciła znacznie na swej ostrości, szczególnie w tych miejscowościach /powiat grodzieński/, gdzie poprzednio wyrażała się w nader agresywnej formie. Zajęcia antypodatkowe, a raczej wystąpienia przeciw sekwestраторom, poza powiatem grodzieńskim, sygnalizowane były również i z powiatu wołkowyskiego, gdzie obecnie elementy wywrotowe lansują pogłoski, że w dniu 1 maja b.r. wybuchnie w Polsce rewolucja, lecz wystąpienia te miały raczej charakter ekonomiczny, aniżeli wywrotowy, antypaństwowy i przypisywane są częściowo nietaktownemu, a często wręcz bezwzględnemu postępowaniu sekwestраторów. Zauważono, że na terenie powiatu grodzieńskiego elementy skomunizowane stosują terror względem członków Związku Strzeleckiego po wsiach, zmuszając temsamem młodzież wiejską do opuszczania szeregów tej organizacji w stosunku zaś do opornych stosując terror.

Szczegóły zewnętrznej agitacji wywrotowej KPZB. przytoczone są w poniższem zestawieniu.

Powiat.	Miejscowość.	Wywieszono transpa- rentów.	Kolportowano w ilu wy- padkach.	wydawn. komun. ilość egzemplarzy.
Białostocki	Białystok	2	4	98
	Nowa-Wola	-	1	10
	Czarna-Wieś	-	1	kilkanaście
	Supraśl	-	1	18
Bielski	Cichowola	-	1	26
	Białowieża	-	1	1
Grodzieński	Stecki	1	-	
	Hołynka	1	-	
	Zukiewicze	1	-	
	Olekszyce	1	-	
Sokólski	Usnierz-Dolny	1	-	
	Kulowce	-	1	kilkanaście
Wołkowyski	Rakowszczyzna	-	1	1
	Werusin	-	1	15
	Łysków	-	1	2
	Mosiewicze	1	1	kilkanaście
	Sokólski	-	1	kilkanaście

Napisy na transparentach, poza ogólnymi hasłami rewolucyjno-wywrotowymi, poruszały przeważnie sprawy lokalne. Tak tedy, na transparentie wywieszonym w Białymstoku, umieszczono napis: "Cześć pamięci towarzysza Rajchmana, który został zamordowany w białostockiej defenzywie". Na transparentach znów w powiecie grodzieńskim, gdzie zastosowano poprzednio represje w stosunku do wywrotowców, spotykano napisy, w rodzaju: "Precz z karną ekspedycją we wsi Jarmolicze, ani grosza podatku faszystom, niech żyje zbrojny opór ekspedycjom karnym" lub "Precz z aresztami w rejonie indurskim, niech żyje KPZB., niech żyje rewolucja!" Wreszcie na terenie powiatu wołkowyskiego

napisy na wywieszonych transparentach poruszały sprawy bardzo ogólnikowo, jak "Precz z sądami polowymi w armji, precz z karnymi ekspedycjami na Wołyniu i Polesiu, precz z nowym regulaminem wojskowym. Precz z rękoma od ZSRR. Precz z okupacją i polonizacją Zachodniej Białorusi. Precz z procesem T.S.B.".-

Również kolportowane odezwy, poza ogólnymi komunikatami komunistycznymi, poruszały sprawy aktualne. Spotykano odezwy o następujących tytułach: "Cześć pamięci towarzysza Adolfa Rajchmana. Precz z nową prowokacją okupantów polskich wobec ruchu narodowo-wyzwoleńczego" /omawiająca proces wileński Taraszkiewicza, Szewcowa i Pietkiewicza/ "Do demonstracyj ulicznych i strajków protestu w dniu 22 lutego b.r., dniu walki przeciw zamachowi na ubezpieczenie", "niech żyje strajk chłopów, zatrudnionych w lasach Puszczy Białowieskiej aż do zwycięstwa", "Do walki z mordercami. ekspedycjami karnymi w grodzieńszczyźnie". Poza wymienionymi, kolportowano jeszcze odezwy, głównie na terenie powiatu wołkowyskiego, nawołujące do zbrojnego powstania przeciwko Polsce o prawo samostanowienia Białorusi Zachodniej.-

Inne przejawy agitacji.

Powiat Białostocki. W dniu 8 lutego b.r. w starej synagodze w Zabłudowie ukryto paczkę wydawnictw komunistycznych. Zawierała ona broszury, uchwałami, powziętymi na VI zjeździe Plenum KPZB. i na XII Plenum egzekutywy Międzynarodówki Komunistycznej, oraz - odezwy komunistyczne, zatytułowane: "Do wszystkich robotników drzewnych w Czarnej Wsi" i "Towarzysze, robotnicy leśni i tartaczni w Puszczy Białowieskiej".-

Zachodzi przypuszczenie, że wykryte wydawnictwa przechowywały w synagodze przez miejscowych działaczy komunistycznych przed rewizją.-

Powiat Bielski

W dniu 26 lutego b.r. na bramie cmentarnej we wsi Nowo-Berezowo nieznani sprawcy uczynili napisy następującej treści "Precz z faszyzmem, tu będzie urzędować KPZB. i przydzielony pop musi się zastosować do tego".-

Wystąpienia antypaństwowe.

Powiat Grodzieński

Na tle ściągania przez sekwestratorów poda ków do drobnych zajęć i stawiania oporu sekwestratorom przez osoby, u których dokonywano zajęcia rzeczy, doszło w następujących miejscowościach: dnia 10 i 22 lutego b.r. we wsi Remuciołce, gminy Brzostowica-Wielka, dnia 21 lutego b.r. - we wsi Doroszewice, gminy Łasza, dnia 23 lutego b.r. - we wsi Nowosiołki, gminy Zydomla, gdzie podczas zajęcia przez sekwestratora krowy u Dymitra Piotrowicza, ten ostatni stawiał czynny opór, zebrany zaś tłum w liczbie około 40 osób, zachowywał się biernie, wznosząc jedynie okrzyki: "My głodni, nie zabierać krowy", dnia 24 lutego - we wsi Wołotyń, gminy Ejsmonty-Wielkie.-

Dnia 19 lutego b.r. na zabawie we wsi Kołpaki, gminy Hornica, obecna tam komunizująca młodzież ze wsi Baranowa pobiła Józefa Gulika, członka Związku Strzeleckiego, grożąc przytem, że jeżeli Gulik będzie nadal należał do tej organizacji, to go zamordują.-

W dniu 15 lutego b.r., komunizujący Bazyli Gacuk, Antoni Łubowski, Michał Gacuk, Gleb Gabiec i Mikołaj Janowicz we wsi Łasza zastąpili drogę orszakowi weselnemu i od nowożeńca wymusili 10 złotych, rzekomo na wódkę, według zaś uzyskanych informacji, pieniądze te przeznaczone zostały na cele organizacji komunistycznej.-

Do Grodna w lutym b.r. miała przybyć funkcjonariuszka OK KPZB. i nawiązać kontakt z członkami miejscowego OK. W związ

ku z powyższem, w najbliższym czasie organizacje komunistyczne mają wznowić żywszą działalność w samem Grodnie, jak i na terenie powiatu grodzieńskiego.-

Powiat Wołkowyski.

Do większego zajścia na tle ściągania podatków doszło w dniu 6 lutego b.r. we wsi Pacewicze, gminy Piaski. Mieszkaniec tej wsi Afanazy Szabuńko wraz z całą swą rodziną stawiał czynny opór sekwestratorowi, niedopuszczając do zajęcia rzeczy. Przybyłej na pomoc sekwestratorowi asyście policyjnej w sile 3 posterunkowych Szabuńko w dalszym ciągu stawiał opór, poczem wybiegł na ulicę, krzycząc: "Bierzcie pałki i chodźcie na ratunek, napadli na nas bandyci". Na to wołanie zebrało się około 100 osób, wskutek czego policja zmuszona była Szabuńko i jego żonę odprowadzić na posterunek Policji. W czasie odprowadzania zatrzymanych, krzyczeli oni: "Nie płacie żadnych podatków tym bandytom pańskim, niech was wszystkich aresztują tak, jak nas".-

Na terenie gminy Swiskockiej oraz gminy Łysków, graniczącej z powiatem prużańskim, wynikł zatarg na tle ekonomicznem pomiędzy wozakami drzewa a przedsiębiorcami leśnymi. W zatarg ten wmięszwały się elementy komunizujące z powiatu prużańskiego, które poczęły zabraniać miejscowym chłopom wywozić drzewo z lasu na stację, uciekając się nawet względem opornych do teroru. W związku z tem aresztowano na terenie powiatu prużańskiego jednego z przywódców Związku Zawodowego Rolników. Po pewnym czasie doszło do ugody pomiędzy wozakami i kupcami leśnymi, przyczem ustalono zapłatę w wysokości 8 złotych za wywóz metra drzewa. Pomimo tej ugody, właścianie jednak nie przystąpili do pracy, wysuwając po kilku dniach nowe żądanie ekonomiczne i zwolnienia z aresztu zatrzymanych za terror osób. Żądanie to wozacy rekrutujący się przeważnie z gminy swiskockiej i łyskowskiej, wysunęli pod wpływem elementów komunizujących.

19
cych. Wobec takiego stanu rzeczy, zaangażowano podwoły z powiatu prużańskiego, które pod ochroną policyjną rozpoczęły w dniu 15 lutego b.r. wywóz papierówki. W dniu 24 lutego b.r. kilkanaście takich podwół zatrzymane zostały na terenie powiatu prużańskiego przez grupę około 40 włościan ze wsi Zamosze i Kozły, którzy nakazali zatrzymanym na przyszłość drzewa nie wywozić, grożąc, że inaczej zastosują względem nich terror. Zawiadomiona o tem policja w Łyskowie natychmiast udała się na miejsce zajścia, co widząc, sprawcy zatrzymania podwół zbiegli. Drzewo odwiezione zostało na miejsce przeznaczenia.-

a/ Komunistyczna Partja Polski.

Komunistyczna Partja Polski w okresie sprawozdawczym również nie wykazała żywszej działalności. Nazewnątrż ograniczono się do rozwieszenia w kilku miejscowościach transparentów komunistycznych i rozrzucenia odzew o treści wywrotowej. Dzień protestu przeciwko ustawie scaleniowej ubezpieczeń społecznych przebrzmiał bez echa. W zasięgu wpływów KPP. czynione są przygotowania do akcji antypodatkowej. Tutaj akcja ta ma bardziej odmienny, swoisty charakter od podobnej akcji na terenach, objętych działalnością KPZB., bo o ile tam ludność białoruska wzbrania się od płacenia podatków także i z pobudek nacjonalistycznych, sztucznie podtrzymywanych przez agitatorów komunistycznych, którzy kłudzą ludność mirażami samodzielnej Zachodniej Białorusi lub przyłączenia jej do ZSRR. to o tyle tutaj przesłanki te odpadają, natomiast mogą mieć miejsce tylko względy ekonomiczne.-

Akcja wywrotowa K.P.P. zewnętrżnie przedstawia się następująco:

Po iat.	Miejscowość.	wywie szo- no tran- sparentów.	Kolportow. wydań komun. ilu wypadkach.	Ilość e-zemplarzy
Łomżyński	Łomża	-	1	172
	Śniadowo	-	1	kilkanaście
Ostrowski	Łęka-Łazowa	1	-	
	Łęka-Średnia	2	-	
	Zebry-Łaskowce	-	1	kilkanaście
Życzowski	Życzów	-	1	12
	Rańszewo	-	1	kilkanaście
Łęka-Łazowa	Łęka-Łazowa	1	1	29

Napisy na transparentach, coże stałe powtarzaniem hasłami rewolucyjnymi, były jeszcze następujące: "Precz z drokowcami, ustawami scaleniowymi, precz z rządem teroru, nędzy i wojny, żądamy zasiłków dla wszystkich bezrobotnych, precz z ochłopami, niech żyje jednolita walka robotnicza, ochłopska i żołnierska, niech żyje rząd robotniczo-ochłopski", "Żądamy zniesienia wszelkich opłat szkolnych, na rzecz różnych organizacji militarnych, żądamy dostarczenia dzieciom ochłopskim i robotniczym wszelkich materiałów naukowych, żądamy bezpłatnej ciepłej odzieży dla dzieci szkolnych, precz z przymusową religią w szkołach, niech żyje Czerwony Związek, precz z szczeniakiem na antysemityzm" i "Precz z usuwaniem kobiet z przedsiębiorstw".

Tytuły kolportowanych odezw miały następujące brzmienie: "PPS., Stronnictwo Ludowe i Endecja przygotowują nowy cios dla mas pracujących Zachodniej Ukrainy. Precz z wojennymi sądami doraźnymi", "Do walki z mordowaniem i katowaniem ochłopów przez policję. Przeciw obszarniczo-kapitalistycznemu pijawkom, ssącym ochłopską krew. Przeciw faszystowskiej dyktaturze wyzysku i ucisku.

O rewolucyjny sojusz chłopów z robotnikami", "Precz z rozbojem imperjalizmu japońskiego w Chinach" i "Do robotnic, chłopek, do wszystkich kobiet pracujących".-

Pozatem organizacje komunistyczne na terenie powiatu ostrowskiego otrzymały większy transport bibuły komunistycznej.-

Zebranie komunistyczne KPP.

at Ostrowski. Dnia 13 lutego b.r. w Strękowie, gminy Nur, w mieszkaniu Pawła Norberczuka odbyło się zebranie członków KR.KPP. Na zebraniu tem znany z poprzednich sprawozdań nauczyciel Józef Kuchta omawiał potrzebę podjęcia intensywnej akcji antypaństwowej wśród chłopów, doprowadzania do licytacji mienia chłopskiego i w czasie takich licytacji organizowania zaburzeń. Ludwik Trąbka z Nura zdawał sprawozdanie z nawiązanego kontaktu z chłopami we wsi Ołtarze-Gołacze i Przewóz, gminy Boguty. Postanowiono wykonać ręcznie odezwy komunistyczne oraz kilka plakatów antypodatkowych i rozwiesić je na widok publiczny. W zebraniu tem, poza wymienionymi już wyżej, brali jeszcze udział: Icek Ozorowicz z Nura, Wacław Oleszkiewicz z Zuzel Smolewo i Paweł Norberczuk ze Strękowa.-

at Szczuczynski. Dnia 5 lutego b.r. w Radziłowie w mieszkaniu Rejzy Bukowskiej odbyło się zebranie członków KD.KPP. przy udziale właścicielki mieszkania, oraz Dwejry Frajman, Chaji-Sory Gryngras, Abrama-Moszka Bursztyna i Jana Kryszczyńskiego. Postanowiono w dniu 6 lutego b.r. rozrzucić od zwy komunistyczne, co też i uskutecz-
niono w oznaczonym dniu.-

Inne przejawy akcji komunistycznej.

at Ostrołęcki. O skutkach agitacji komunistycznej, uprawianej wśród włościanstwa, świadczą następujące wydarzenia. W dniu 2 lutego b.r. we wsi Lipniki w obecności Starosty Powiatowego, miały się odbyć

wybory 3 sołtysów. Tymczasem ludność wybrała tylko jednego sołtysa, Teofila Kowalczyka, który poprzednio zajmował to stanowisko, lecz wskutek niewykonywania zarządzeń władz, został zwolniony. Opór ludności w kierunku wybrania tylko jednego sołtysa, i tego, który poprzednio usunięty został dyscyplinarnie z zajmowanego takiegoż stanowiska, jest wynikiem intensywnej agitacji komunistycznej, uprawianej przez tegoż Kowalczyka, który jest również kierownikiem komórki komunistycznej w Lipnikach. Sprawa wyborów sołtysów załatwiona zostanie w drodze nominacji.-

Inny znowu wypadek, świadczący o akcji komunistycznej, miejsce we wsi Grucele, gminy Troszyn. W dniu 16 lutego b.r. podczas wprowadzania w urządzenie przez wójta gminy mowianego sołtysa Józefa Lalaka, znany na tamtejszym gruncie działacz wywrotowy Leon Święcicki, korzystając z zebrania mieszkańców, oświadczył do zebranych, że podatków nowomianowanemu sołtysowi płać nie należy i żadnej korespondencji urzędowej od niego przyjmować. Rozagitowani tem chłopcy poczęli krzyczeć, że nie chcą wójtowi przejąć papierów od starego sołtysa i, że żądają przeprowadzenia nowych wyborów sołtysa.-

R e p r e s j e .

W związku z akcją antypaństwową w lutym b.r. zatrzymane:
Białystok-Miasto: 9 osób, w tem - za kolportaż odezw 3 osoby
za usiłowanie urządzenia zebrania komunistycznego
5 osób i za przechowywanie wydawnictw komunistycznych 1 osobę,

Powiat bielski: 1 osobę za przechowywanie wydawnictw komunistycznych

Powiat grodzieński: 1 osobę za urządzenie zebrania komunistycznego

Powiat ostrowski: 1 osobę za rozwieszenie transparentu,

Pow. Wysoko-Maz.: 2 osoby za kolportaż odezw komunistycznych

POJEWODA BIAŁOSTOCKI

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 3

Nr. BP. 1251/33. T.

za miesiąc luty 1933 r.

Dnia 20 marca 1933 r.

III. Ruch zawodowy.a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Klasowe Związki Zawodowe w Białymstoku, w okresie ruchu zawodowego w lutym b.r. cechowały zupełną stagnacją. Ruchliwie zwykle Okręgowa Komisja Klasowych Związków Zawodowych w Białymstoku nie zwołała w tym okresie żadnego zebrania robotniczego dla omówienia spraw zawodowych. Ożywioną działalność wykazały natomiast poszczególne Związki Zawodowe w różnych miejscowościach województwa, a głównie Związek Zawodowy Kolejarzy, zwołując zebrania swych członków celem omówienia spraw organizacyjnych.

Związek Zawodowy w dniach 19 i 21 lutego b.r. w Białymstoku odbyły się zebrania sekcji lonkietników Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Łókienniczego. Na pierwszym zebraniu zdano sprawozdanie z działalności zarządu za rok 1932 oraz wybrano nowy Zarząd. Drugie zebranie poświęcone było omówieniu zagadnienia płac zarobkowych, przyczem podkreślano potrzebę wstrzymania się od pracy do dnia 1 marca b.r. z uwagi na negatywne wyniki konferencji z fabrykantami w sprawie warunków pracy /250 i 150/.

Związek Zawodowy w Dojlidach, obok Białegostoku, w dniu 5 lutego b.r. odbyło się zebranie robotników miejscowej fabryki, zrzeszonych w Związku Przem. Drzewnego. Zawodowym Robotników Przemysłu Drzewnego. Prezes Związku, Bronisław Sokołowski złożył sprawozdanie z urzędowania choinki oraz zachęcał zebranych do zapisywania się do Związku /50/.

W dniu 2 lutego b.r. w Hajnówce, powiatu bielskiego dla członków miejscowego Związku Zawodowego Przemysłu Drzewnego Edward

12

22

Hryniewicz wygłosił odczyt na temat: "Polityka gospodarcza klasy robotniczej". /350/-

Z końcem stycznia b.r. utworzony został w Mostach, powiatu grodzieński przy miejscowej fabryce dykt Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Drzewnego. Bodźcem do utworzenia tego Związku było zażalenie zarządu fabryki w wypłacaniu zarobków, zamiast których robotnicy otrzymywali kwity, uprawniające do nabycia artykułów pierwszej potrzeby w miejscowych sklepach. Na takiej transakcji robotnicy wiele tracili ze swych zarobków, to też zwrócili się oni do Rady Klasowych Związków Zawodowych /PPS/ w Grodnie o pomoc. Przybyli do Mostów delegaci traktowanej Rady Kazimierz Krasieński i Michał Rudziński zaraz na wstępie swej akcji zwołali w dniu 2 lutego b.r. zebranie robotników fabryki dykt Konopańskich, na którym po wygłoszeniu przez delegatów z Grodna agitacyjnych przemówień, zapisało się na członków Związku około 400 osób. Do wyboru Zarządu Związku narazie nie doszło z braku odpowiednich kandydatów, więc kieruje związkiem delegat Rady Klubu Związków Zawodowych z Grodna. Jako represję za utworzenie Związku, zarząd fabryki począł redukować ruchliwych koło założenia tego Związku robotników, wskutek czego powstał zatarg. W dniu 11 lutego zredukowano 17 robotników. Z tej racji wszyscy robotnicy fabryki wyrażają duże niezadowolenie. Działacze zaś PPS. przyrzekają zredukowanym robotnikom, że będą oni z powrotem przyjęci do pracy, zarząd fabryki bowiem postąpił nieprawnie, zwalniając tych robotników, którzy byli czynni koło założenia Związku. Na zebraniu w dniu 22 lutego Krasieński i Rudziński informowali robotników o zarządzeniach Inspektora Pracy w sprawie omawianego zatargu, zapewniając równocześnie, że zredukowani będą ponownie przyjęci do pracy. Zatarg trwa w dalszym ciągu. Zarząd fabryki rozpoczął wypłacać zarobki w gotówce -

Związek Zawodowy Robotników Szewckich.

Członkowie Związku Zawodowego Robotników Szewckich w Łomży odbyli trzy zebrania w dniach 11, 19 i 26 lutego. Na pierwszych dwóch zebraniach rozważano sprawy wyłączn organizacyjne, na trzecim zaś omawiano sprawę poprawy robotników szewckich przez uzyskanie wyższego o 25% wyn dzenia. W celu zrealizowania tych postulatów postanowio wybrać komisję do pertraktacyj z majstrami. Pozatem po lano potrzebę organizowania się robotników szewckich w zku, do którego obecnie należy z pośród ogółu szewców w ży zaledwie znikoma część.-

Związek Zawodowy Robotników Rolnych.

W Grodnie w dniu 12 lutego b.r. odbył się zjazd gatów kół Związku Zawodowego Robotników Rolnych z powie grodzieńskiego, augustowskiego i sokólskiego przy udzia sła Marjana Nowickiego, który w przemówieniu swem przed wił obecne warunki materialne robotników rolnych w nade ciemnych kolorach rzekomo z powodu wyzyskiwania ich prze ziemian, wyjaśnił znacznie umów zbiorowych z właściciel majatków ziemskich oraz wynikające stąd obowiązki dla p dawców, poczem zachęcał zebranych do regularnego wpłaca składek członkowskich. Następnie odbyły się wybory Zar Związku w Grodnie /60/.-

Związek Zawodowy Małorolnych.

Ożywioną działalność organizacyjną na terenie wi skim prowadził oddział Związku Zawodowego Małorolnych w Bielsku-Podlaskim. Działalność ta polegała głównie na rzeniu lokalnych kół tego Związku po wsiach. Między innemi, zebranie organizacyjne koła odbyło się 16 lutego b.r. we wsi Grabowiec, powiatu bielskiego. Z nych na zebraniu 50 osób zapisało się na członków zale 7 osób. Ponieważ zebranie to nie było zgłoszone stosown

obowiązujących w tej mierze przepisów, przeto przeciwko organizatorom zebrania wdrożono dochodzenie karne.-

Obec skonstatowania, że prace oddziału i kół Związku Zawodowego Makorolnych na terenie powiatu bielskiego skierowane zostały do działań antypaństwowych, przeto z dniem 1 marca b.r. Starosta zawiesił jego działalność.-

iazek Zawodowy
lejarzy.

Dnia 12 lutego b.r. w Biskymstoku na zebraniu członków miejscowego koła Związku Zawodowego Kolejarzy omawiano sprawy organizacyjne oraz dokonano wyborów nowego Zarządu. Obecny na tem zebraniu delegat Zarządu Okręgowego Związku Zawodowego Kolejarzy w Wilnie, Stażewski w przemówieniu swem poddał krytyce posunięcia Rządu w odniesieniu do karteli, zarzucając, że Rząd idzie na rękę klasie posiadającej. /140/

W dniu 2 lutego b.r. podobne zebranie członków Związku Zawodowego Kolejarzy odbyło się w Czeremsze, powiatu bielskiego. Przemawiał Paukonin z Brześcia nad Bugiem. Przemówienie jego strzeszczało się do propagowania hasła socjalistycznych /40/-

W Ostrołęce w dniu 12 lutego b.r. odbyło się zebranie członków miejscowego oddziału Związku Zawodowego Kolejarzy przy udziale delegata Centrali tego Związku, Różańskiego, który w wygłoszonym na zebraniu przemówieniu utyskiwał na rzekomo upośledzenie przez Rząd kolejarzy, na obcinanie poborów i emerytury, na redukcję dni pracy, co, według oświadczenia mówcy spowodowane jest tem, że Rząd zamawia i reperuje parowozy w stoczni gdańskiej, zamiast uskutecznić to w kraju, podkreślił następnie niewspółmierną rozpiętość pomiędzy poborami różnych dyrektorów przedsiębiorstw i banków, a płacami robotniczymi, wreszcie żalił się na brak spójni organizacyjnej u kolejarzy i ich rozproszkowanie po różnych zwalczających się wzajemnie

jennie związkach, co w konsekwencji ma wychodzić na to, że z kolejarzami władze wcale się nie liczą. Po przemówieniu Różańskiego dokonano wyborów nowego Zarządu oddziału Związku.

W Wołkowysku w dniu 2 lutego b.r. również odbyło się zebranie członków Związku Zawodowego Kolejarzy celem dokonania wyborów nowego zarządu oraz 2-ech delegatów na zjazd okręgowy tego Związku. Na zebraniu tem, podobnie, jak i w Białymstoku, przemawiał Stażewski /110/.

Wreszcie zebranie członków Związku Zawodowego Kolejarzy odbyło się w dniu 12 lutego b.r. w Łapach, powiatu wysokomazowieckiego przy udziale wspomnianego już wyżej. Stażewskiego, który wygłosił podobne do poprzednich przemówienie, poczem odbyły się wybory nowego Zarządu.

Zjednoczenie Kole-
jarzy Polskich.

Oddziały Zjednoczenia Kolejarzy Polskich zwołały dwa zebrania swych członków: dnia 12 lutego b.r. w Ostrołęce i dnia 26 lutego b.r. w Małkini, powiatu ostrowskiego. Na obu tych zebraniach omawiano sprawy organizacyjne, zahaczając zlekka o kwestję polityczną oraz dokonano wyborów nowych zarządów oddziałów Zjednoczenia.

Związek Zawodowy Ma-
szynistów Kolejowych.

W Wołkowysku na zebraniu członków Związku Zawodowego Maszynistów w dniu 22 lutego b.r. złożono sprawozdanie kasowe, oraz omawiano wyłącznie sprawy organizacyjne /42/.

b/ Związek Związków Zawodowych.

Centr. Zjedn. Kole-
jarzy.

W dniu 18 lutego b.r. w Ostrołęce zwołano zebranie członków oddziału Centralnego Zjednoczenia Kolejarzy. Na zebraniu tem delegat Centrali C.Z.K., Zwoliński podniósł, że wywołanie obecnego przesilenia gospodarczego winien jest nie Rząd, lecz kapitał i kartele i, że z tymi ostatnimi Rząd już rozpoczął walkę. Zaznaczył, że wprowadzaniu redukcji pracy na kolejach

winni są poszczególni dyrektorowie i naczelnicy. Następnie zarzucił Związkowi Zawodowemu Kolejarzy, że podobnie jak PPS., poszedł na usługi endecji w walce z Rządem. Oceniając wewnętrzną politykę Państwa, podkreślił, że jak Hitler w Niemczech, tak nasza rodzima endecja usiłuje zmienić ustrój Państwa przez wprowadzenie dynastji i, że w tym kierunku prowadzone są zakulisowe targi pomiędzy Dmowskim, Radziwiłłem, Korfantom i innymi. reszcie wzywał do jednoczenia się wszystkich kolejarzy pod sztandarami C.Z.K.

c/ Chrzescijańskie Związki Zawodowe.

Przyszenie

W Augustowie w dniu 19 lutego b.r. odbyło się zebranie członków Stowarzyszenia Robotników Chrzescijan. Przemawiał ks. kanonik Chojnowski /100/.-

d/ Bezrobocie.

Według danych z dnia 28 lutego b.r. na terenie województwa Białostockiego w dniu tym pozostawało bez pracy 15.400 osób.

P o w i a t	Bezrobocie na dzień 31.I.33 r.	Bezrobocie na dzień 28.II.b.r.	Zmniejszenie.	zrost	Pobiera zapomogi
Augustowski	290	275	15	-	54
Białystok-Miasto	5.996	6.058	-	62	1.250
Białostocki	1.133	1.657	-	524	578
Bielski	1.014	1.101	-	87	264
Grodzieński	2.555	2.180	375	-	168
Łomżyński	380	582	-	202	91
Ostrołęcki	213	305	-	92	18
Ostrowski	1.081	1.284	-	203	73

Suwalski	400	385	15	-	17
Sokólski	109	84	25	-	6
Szczuczyński	231	616	-	385	9
Wołkowyski	515	593	-	78	37
Wysoko-Mazow:	191	280	-	89	3

R A Z E M : 14.108 15:400 430 1.722 2.568

W z r o s t o 1.292 osób.

NEWODA

r.BP.1

ka 20

Białys

owiat

owiat

17 20 marca 1933 r.

6

9

37

3

Białystok-Miasto.

IV. S t r a j k i .

Strajkujący od kilku dni robotnicy odlewni żelaza Szarmaka i S-ów, oraz odlewni Jarmożowskiego w Białymstoku w dniu 25 lutego b.r. przystąpili do pracy na poprzednich warunkach.-

miasto grodzieński.

Wobec niewypłacenia przez magistrat miasta Grodna zaległych poborów swym pracownikom w ustalonym przez Związek Zawodowy Pracowników Komunalnych i Użyteczności Publicznej w terminie, czyli do dnia 15 lutego b.r., pracownicy ci, zgodnie z powziętą w dniu 31 stycznia b.r. uchwałą, w dniach 17 i 18 lutego b.r. usiłowali demonstrować przez tłumne obleganie biur magistratu, a ponieważ to nie odniosło skutku, rozpoczęli głodówkę. Strajk ten zlikwidowano w dniu 22 lutego b.r. /O przebiegu strajku składano do Ministerstwa osobne sprawozdania/.-

Z powodu niewypłacania zaległych od 8-miu miesięcy zarobków, pracownicy szpitala żydowskiego w Grodnie urządzili w dniach 22-24 lutego b.r. tak zwany "Strajk głodowy", podobnie jak to miało miejsce z pracownikami miejskimi. Po otrzymaniu w dniu 24 lutego zaliczki, strajkujący powrócili do normalnych swych zajęć.-

miasto wołkowyski.

W dniu 24 lutego b.r. w majątku Mogilowce, gminy Łysków zastrajkowali robotnicy rolni w liczbie 15, żądając podwyżki płacy dla kobiet z 70 groszy do 1 złotego i dla mężczyzn

z 1 złotego do 1.50 złotego dziennie. Pracodawca żądania te odrzucił. Pracę wykonuje narazie służba folwarczna. Strajk zorganizował Paweł Macewicz z Mogilowiec, członek KPZB.-

POJEWOD.

Nr. BP

nia 20

Powiat

Powiat

Powiat

23

26

WŁÓDZA BIAŁOSTOCKI
 żądanie
 r. BP. 1251/33. T.
 a. Str.
 a 20 marca 1933 roku.
 KPZB.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 3.

 za miesiąc luty 1933 rok.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia.

Wiat Białostocki. Dnia 16 lutego b.r. o godzinie 20-ej, obok wsi Barszcze-
 wa na przejeżdżających szosą Gierszuna Lewińskiego i Zygmun-
 ta Czarkowskiego dokonało napadu kilku osobników, którzy
 nadjechali fufanką od strony Białegostoku. Napadniętym
 zrabowano 100 złotych gotówką, 2 skrzynie tytoniu, skrzynię
 zapalek i inne rzeczy ogólnej wartości złotych 2.175.-

Po dokonaniu rabunku sprawcy napadu odjechali z powro-
 tem w kierunku Białegostoku.-

Wiat Suwalski. W dniu 13 lutego b.r. we wsi Hołny-Wolmera, gminy Berz-
 niki, podczas chrzcin począł awanturować się Jan Motelak.
 Sołtys wsi wezwał żołnierzy K.O.P. do wyprowadzenia z mieszk-
 ania awanturującego się Motelaka, który jednak żołnierzom
 stawiał opór wobec czego zmuszeni oni byli użyć broni, ra-
 niąc lekko awanturnika oraz śmiertelnie jego 13-letnią sio-
 strę.-

Wiat Wołkowyski. Dnia 6 lutego b.r. w składzie broni w Wołkowysku, skut-
 kiem nieostrożnego obchodzenia się z bronią, postrzelony
 został w piersi rotmistrz Ksawery Nagorny przez Jana Szabu-
 niewicza. Rana ciężka, lecz życiu nie zagraża.-

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków.

W miesiącu lutym 1933 roku zanotowano wypadków:

1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 17.

2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach	3.
3/ Usiłowania samobójstw	4.
4/ S a m o b ó j s t w	7.
5/ Usiłowanie zabójstw	2.
6/ Z a b ó j s t w	6.
7/ Różnych nieszczęśliwych wypadków	11.
w których śmierć poniosło 5 osób.	
8/ Kradzieży zwykłych	119
na sumę 5.794 złotych.	
9/ Kradzieży z włamaniem	7
na sumę 500 złotych.	
10/ Drobnych wypadków rabunkowych	3
11/ Dzieciobójstw	2
12/ Oporu policji	9
13/ Nielegalnego posiadania broni	11
14/ Tajnego gorzelnictwa	4.

c/ Wypadki samochodowe.

W lutym b.r. na terenie Województwa Białostockiego wypadków samochodowych nie było.-

d/ P o ż a r y .

Zestawienie danych o pożarach.

W lutym 1933 r. na terenie Województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.....	2
2/ Z przyczyn nieustalonych	7
3/ Podpalenia z zemsty	2
4/ Podpalenia w celu otrzymania premji ubezpieczeniowej..	1.
5/ Wadliwej budowy komina	5.

Enia 20 marca 1933 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.3
za miesiąc luty 1933 rok.

VI. Sprawy graniczne.

Wymyt do Niemiec.

Na odcinku granicznym powiatu Łomżyńskiego w lutym b.r. obserwowano dalszy wymyt do Prus mięsa wieprzowego, wędlin i drobiu.-

W dniu 9 lutego b.r. naprzeciwko odcinka granicznego powiatu ostrołęckiego, po stronie niemieckiej, żandarmerja niemiecka zatrzymała wymiśnikom polskim około 35 mtr. żyta. W chwili, gdy żandarmi niemieccy zamierzali odwieźć zatrzymane zboże do swego urzędu celnego, wymiśnicy usiłowali odebrać to zboże, lecz musieli się cofnąć, gdyż Niemcy, ukryci poza workami ze zbożem, poczęli ostrzeliwać Polaków z karabinów.-

Na tymże odcinku granicznym po stronie Niemiec zatrzymany został przez żandarmerję niemiecką w czasie wymykania do Prus zboża obywatel polski, Aleksander Piświcki, mieszkaniec wsi Tarmjak, gminy Łyse, którego osadzono w więzieniu w Johannesburgu.-

Nielegalne przekro-
czenie granicy.

Za nielegalne przekroczenie granicy w lutym b.r. na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego zatrzymano 4 osoby.

WOWDA BIAŁOSTOCKI

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.3
za miesiąc luty 1938rok.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- N e g a t y w n e . -

[illegible]

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Białystok, dnia...m...a 1933 roku

Nr BP.1627/33 T

Sytuacyjne sprawozdanie
miesięczne Nr 4 za mie-
siąc marzec 1933 r.

TAJNE - PILNE!
-:-:-:-:-

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Departament I Polityczny

w Warszawie.

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie miesięcz-
ne Nr.4 za miesiąc marzec 1933 r. / z zakresu bezpieczeństwa pu-
blicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego/..

Z a W o j e w o d ę

/A.Wysokiński/
w/z.Naczelnika Wydziału Bezp.Publ.

Otrzymują do wiadomości:

Po przyjęciu do wiadomości

- 1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
- 2/ " " w Nowogrodku,
- 3/ " " w Brześciu nad Bugiem,
- 4/ " " w Warszawie,
- 5/ " " w Stanisławowie,
- 6/ " " w Tarnopolu,
- 7/ " " w Lublinie,
- 8/ " " w Łodzi,
- 9/ Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
- 10/ " " " w Wilnie,
- 11/ " " " Okręgowego w Białymstoku,
- 12/ " " " w Łomży,
- 13/ " " " w Grodnie,
- 14/ " " " w Suwałkach,
- 15/ Samodzielny Referat Informacyjny DOK. III. w Grodnie,
- 16/ " " " DOK. IX. w Brześciu nad Bugiem,
- 17/ " " " DOK. I. w Warszawie,
- 18/ K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,
- 19/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi
Województwa Białostockiego,
- 20/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
- 21/ Pan Komendant Wojewódzki P.P. w miejscu
- 22/ Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w/m

A. A.
Lublin, dn. 17 V 1933 r.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.1627/33.T

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr 4
za miesiąc marzec 1933 rok.

Białystok, dnia 20 kwietnia 1933 r.

I. Sytuacja ogólna.

Działalność elementów wywrotowych w marcu b.r. nie nasu-
nęła Urzędowi Wojewódzkiemu bardziej charakterystycznych spostrzeżeń
jeżeli pominąć stwierdzony fakt co do osłabienia komunistycznej ak-
cji antypodatkowej na gruncie wiejskim. Ważniejsze momenty ruchu
wywrotowego uwidoczniły się w Białymstoku, gdzie już po kilkun-
stu dniach trwania strajku robotników przemysłu włókienniczego
doszła do głosu Lewica Związkowa, która wbrew intencjom PPS., Bundu
i Chrześcijańskiej Demokracji wykonała komitet strajkowy i uzyskała
w nim znaczną ilość miejsc dla siebie. Komitet ten w dużym stop-
niu zdecydował o charakterze strajku i jego przebiegu. Grodnie
wpływy komunistyczne zarysowały się wśród bezrobotnych, co skło-
niło władzę do zastosowania odpowiednich posunięć, ażeby niedopro-
wadzić do niepożądanych wydarzeń. Poza to jedynie w bielskim okrę-
gu przemysłu drzewnego dostrzegana była planowa akcja komunistów,
zmierzająca do opanowania Związku Zawodowego Robotników Przemysłu
Drzewnego, zwłaszcza zaś oddziału tego Związku w Hajnówce, nasyc-
onego silnie elementem komunizującym. Znaczne osłabienie ruchu wy-
wrotowego we wspomnianym okręgu zostało spowodowane zawieszeniem
działalności oddziału Związku Zawodowego Rolników R.P. w Biel-
sku-Podlaskim.

Z ruchu zawodowego na czoło wysunęła się akcja klasowego i
chrześcijańskiego związków zawodowych w Białymstoku o przywrócenie
w przemyśle włókienniczym umowy zbiorowej z dnia 12 lipca 1932 r.

która doprowadziła do wybuchu strajku włóknarzy w dniu 16 marca b.r. Strajk ten nie został dotychczas zlikwidowany. Cechowały go z jednej strony większa niż w latach poprzednich solidarność robotnicza w akcji strajkowej, z drugiej zaś opór przemysłowców, spowodowany do pewnego stopnia niepewnością sytuacji na rynkach zagranicznych pod względem walutowym. -

Na rynku pracy nastąpił dalszy wzrost bezrobocia wskutek trwającego strajku robotników przemysłu włókienniczego. Liczba bezrobotnych wzrosła w marcu z 15.400 do 16.376. - Nastroje wśród bezrobotnych nie budziły obaw, nie mniej jednakże wymagały stałej czujności ze strony władz i organów bezpieczeństwa.

Dnia 20. kwietnia 1933 roku.

Za miesiąc marzec 1933 roku.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Przejawy działalności elementów wywrotowych w marcu r.b. nie przybrały form bardziej ostrych w porównaniu z akcją w miesiącu lutym. Jakkolwiek akcja wywieszania transparentów oraz kolportażu odezw i ulitek z okazji przypadających w marcu obchodów "dnia kobiety" i 50-letniej rocznicy śmierci Karola Marksa była naogół znaczna, to jednak zorganizowanego oporu przeciwko płaceniu podatków, jak to miało miejsce w poprzednich okresach, nie notowano. Były co prawda w marcu wypadki oporu przeciwkopodatkowego w powiatach grodzieńskim i wołkowyskim, lecz miały one charakter oderwanych i sporadycznych wystąpień poszczególnych włościan i pozbawione były charakteru przestępstwa politycznego. Agitację jednak za niepłaceniem podatków elementy wywrotowe uprawiają głównie w powiecie wołkowyskim. Wśród komunistów w tym powiecie szeroko jest komentowane dojście do władzy w Niemczech Hitlera i oczekiwany jest w czasie najbliższym wybuch wojny, co ma być zarzewiem do wybuchu w Polsce rewolucji. Przeprowadzane ostatnio w Wołkowysku próby alarmu przeciwlotniczego i przeciwigazowego ludność wiejska, dzięki agitacji komunistów, uważa za zwiastunów bliskiej wojny i stąd właśnie pochodzi wynikająca tu i ówdzie bierność w płaceniu podatków.

W szczegółach działalność wywrotowa KPZB przedstawiała się następująco:

P o w i a t	Miejscowość	Wywie- szono trans- paren- tów:	Kolportowano wydawnictw komunistycznych	
			w ilu wypadkach	Ilość egzempla- rzy
Białostocki	Białystok	-	9	około 700
	Supraśl	-	1	15
	Choroszcz	-	1	100
	Gródek	9	1	kilkanaście
	Królowy Most	1	-	
	Mieleszki	1	-	
Bielski	Tuszeń	-	1	kilkanaście
	Mołoczki	-	1	
	Czeremcha	-	1	
	Milejczyce	-	1	
	Dalsze	1	-	
Grodziński	Grodno	-	1	
	Mostowlany	1	1	9
	Bargiele	1	-	
	Poniemunie	1	-	
	Gibulicze	1	-	
Sokółski	Podziałki	1	-	
Wołkowyski	gmina Jakówka	-	1	
	gm. Swisłocz	1	1	
	Horbasze	-	1	30
R a z e m :		18	21	

Część kolportowanych odezw komunistycznych była starego wydania, część zaś w treściowej poświęcona była obchodowi "Dnia kobiety" i rocznicy śmierci Karola Marksa, wreszcie nieznaczna ilość odezw poruszała aktualne sprawy lokalne. Z odezw komunistycznych o charakterze ogólnym, spotykały się takie, które nawoływały do wystąpień przeciwko policji oraz przeciwko walkom antysemitom studentów. Odezwy, traktujące o sprawach lokalnych, były zatytułowane: „Wszyscy na pomoc strajkującym włókniarzom” datowane Wilno, marzec 1933, oraz odezwy, podpisane przez Lewicę Związkową i kolportowane w Grodnie, wzywały do strajku i demonstracji w Grodnie, by nie dopuścić do zmniejszenia pracy do 3-ech dni w tygodniu, co zamierzał uczynić magistrat grodzieński przy prowadzonych przez siebie robotach publicznych.

Napisy na transparentach w większości swej zawierały hasła ogólnokomunistyczne i przystosowane były do aktualnych wydarzeń w ruchu komunistycznym, pozatem dotyczyły spraw lokalnych. Tak więc na terenie powiatu grodzieńskiego spotyka się wciąż jeszcze napisy w rodzaju: "Precz z karną ekspedycją w Indurkim i Horhickim rejonie, niech żyje masowy odpór karnym ekspedycjom aż do orężnego powstania". Pozatem, w związku z samobójstwem komunisty Rogaczewskiego, który uprzednio postrzelił dwóch policjantów, z których jednego śmiertelnie, wywieszono transparent z napisem: "Cześć pamięci poległemu bohaterowi za wolność Kazimierzowi Rogaczewskiemu, śmierć prowokatorom, konfidantom i policji".

Zebrania komunistyczne.

Pow. białostocki.

W dniu 5 marca b.r. w Białymstoku po nieudakem wystąpieniu na wiecu PPS, grupa komunistów, składająca się z wyrostków, zebrała się przy ul. Odelskiej z zamiarem urządzenia demonstracji.

Akcja ta w zarodku została sparaliżowana przez organa policji. grodzieński. Z końcem lutego b.r. na odbywającej się zabawie we wsi Gładowicze, gminy Łunna, miała miejsce masówka komunistyczna przy udziale około 300 osób przeważnie młodzieży, przybyłej na zabawę z okolicznych wiosek. Na masówce tej przemawiać miał niezany bliżej osobnik, który nawoływał do niepłacenia podatków, do stawiania oporu policji i sekwestratorom, oraz do tworzenia komitetów antywojennych, zadaniem których ma być obrona ZSRR. przed grożącym niebezpieczeństwem nowej wojny. Ponadto zachęcał do bojkotu wyrobów monopolowych i do stosowania teroru do tych, którzy nie będą przestrzegali tego bojkotu.-

wołkowyski. Dnia 5 marca b.r. we wsi Lechicze, gminy Piaski odbyło się zebranie komunistyczne, na którym nawoływano zebranych członków do intensywnej pracy w kierunku werbowania nowych członków, a to z uwagi na rzekomo mającym prędkim czasie wybuchnąć wojnę pomiędzy Polską a Niemcami i moment ten ma być wykorzystany dla dokonania przewrotu komunistycznego. Na zebraniu tem również wzywano do regularnego płacenia składek na Mopr oraz poinformowano zebranych, że do wsi Piaski ma przybyć specjalny instruktor, niejaki Mołotow ze Stołpców.-

Wystąpienia antypaństwowe.

grodzieński. W dniu 3 marca b.r. we wsi Zarubicze, gminy Indura, sekretarz RK KPZB Indura, Kazimierz Rogaczewski, ciężko zranił wystrzałami z rewolweru komendanta posterunku P.P. w Indurze, Jana Bronickiego i posterunkowego Izzydora Rządkiwicza w cwi- li, gdy zamierzali oni aresztować go. Rządkiwicz w dniu 5 mar- ca zmarł. Po dokonaniu tego czynu Rogaczewski zbiegł i dopie- ro w dniu 14 marca b.r. osaczony został we wsi Mazanowo, gminy

Skidel, powiatu grodzieńskiego, gdzie ukrywali go mieszkańcy tejże wsi Jan Byczek i Jerzy Kopycki oraz mieszkańiec wsi Dekawicze, gminy Łasza, Leon Piekun. Rogaczewski ukrywał się w specjalnie wybudowanej norze pod chlewem w zagrodzie Kopyckiego. Ponieważ ukrywający się na wezwanie policji nie chciał wyjść ze swej kryjówki, przeto rzucono nań dwa granaty żwawiące. Rogaczewski widząc, że nie ujdzie, wystrzelił ze rewolweru w głowę pozbawił się życia.

Pow. wołkowyski.

Na terenie szkoły powszechnej we wsi Syrojeżki, gminy Swiskocz dostrzeżono akcję komunistyczną, która wyraża się w bojkocie historii polskiej.

Inne przejawy akcji komunistycznej.

Pow. białostocki.

W Białymstoku przy ulicy Olszowej wykryto paczkę bibuły komunistycznej, zawierającą kilkaset odcisków w językach polskim i żydowskim.

Ustalono, że na terenie Jasionówki ruchem wywrotowym kieruje nauczyciel żydowski Lejb Kłotnicki, pozostający obecnie bez pracy. Ostatnio dążył on, przy pomocy Szyj i Berezińskiego i Chaima Bejłacha do wywołania zatargów pomiędzy właścicielem garbarni w Jasionówce, Owsiejem Mińskim, a robotnikami, których nakłaniał do wysunięcia żądań o podwyżkę zarobków do wysokości płac białostockich. W akcji tej współdziała również Marcin Różko, członek miejscowego komitetu PPS.

Pow. grodzieński.

W dniu 11 marca b. r. we wsi Chomiki, gminy Łasza zatrzymano mieszkańca wsi Strzelce, gminy Skidel, Pawła Syrolowicza, byłego sekretarza RK KZM Skidel, oraz członków partii komunistycznej Aleksandra i Michała braci Lewtów i Jana Mandrytę. Wszystkich władze sądowe osadziły w więzieniu. Paweł Syro-

lewicz ukrywał się od miesiąca czerwca 1932 roku. Miał on być w tym czasie w Rosji, skąd, po ukończeniu tam kursów komunistycznych, wrócił na teren powiatu grodzieńskiego i wszedł w skład nowego kierownictwa OK.KZM Grodno.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Przejawy zewnętrznej działalności KPP były całkiem niske, poświęcone natomiast więcej uwagi na sprawy organizacyjne. Dzień 18 marca "Dzień kobiety" oraz dzień 18 marca - rocznica śmierci Karola Marksa przeszły niepostrzeżenie.

Akcję zewnętrzną KPP ilustruje poniższe zestawienie:

Powiat	Miejscowość	Wywie- szono trans- paren- tów	Kolportowano wydawnictw komunistycznych W ilu wy- padkach	Ilość egzem- plarzy
Łomżyński	Łomża	-	1	kilka
	Nowogrod	1	-	
Ostrowski	Długosiodło	2 plaka- ty z o- kazji rocznicy śmierci Marksa.		

Kolportowane odezwy miały tytuł: "Cześć pamięci Karola Marksa, niech żyje międzynarodowe święto proletariatu. Precz z terorem i wojną, precz z Marszałkiem Piłsudskim, precz z rządem. Niech żyje KPP Niech żyje KZMP.

Zebrania komunistyczne.

Pow.ostrowski.

Dnia 11 marca b.r. odbyło się w Ostrowi-Mazowieckiej zebranie działaczy KPP, Judela Lewkowicza, Gierszona Frydmana, Srula Sokolika, Dawida Kozy, Chaima Skomki i Jankiela Taubmana. Omawiano sprawę urzędzenia obchodu "Dnia kobiety" i rocznicy

Komuny Paryskiej. Ponadto postanowiono zaniechać rozkolportowania nadesłanego z końcem lutego r.b. transportu bibuły komunistycznej, a to z uwagi na dokonane ostatnio aresztowania wśród komunistów. Bibułę tę zniszczono.

Drugie zebranie działaczy komunistycznych w liczbie 5 osób odbyło się w Ostrowi-Mazowieckiej w dniu 21 marca r.b., celem omówienia sprawy urządzenia obchodu rocznicy Komuny Paryskiej oraz obradowano nad wytworzoną sytuacją w związku z likwidacją miejscowej techniki.

Pow. szc. zuczynski. W Radziżowie w dniu 3 marca r.b. w mieszkaniu Dwejry Frajman, odbyło się zebranie KD, KPP przy udziale Chaji-Sory Gryngas, Rejzy Bukowskiej i Jana Kryszczyńskiego. Podnoszono konieczność energiczniejszego zajęcia się pracą wśród chłopów. W tym celu zalecano udawać się na wieś dla bezpośredniego nawiązywania kontaktu z wieśniakami a następnie prowadzenia roboty wywrotowej pod hasłem nieplacenia podatków i niewykonywania szarwarków.

Sprawy organizacyjne.

Pow. komżyński. Wywiadem stwierdzono, że w Łomży przeprowadzono reorganizację lokalnego i dzielnicowego komitetów KPP. Czynnymi w tych komitetach są: Benjamin i Izaak Olachowie, Szymon Wajsbort, Jan Jaroszkiewicz, Tauba Czerwonko i Pejsach Frydsztajn. W kontakcie z wymienionymi od nich pozostaje student Henryk Cieśluk, znany ze swej działalności od roku 1930.

Pow. ostrowski. Główny działacz KR. KPP Nur i b. sekretarz Wydziału Wiejskiego KD. KPP Ostrów, Józef Kuchta, nauczyciel szkoły powszechnej w Nurze, z dniem 31 marca r.b. został przeniesiony w stan spoczynku. W związku z tem należy liczyć się z zakłamaniem się pracy KR. KPP w Nurze.

Pow. białostocki.

W dniu 2 marca r.b. zatrzymano w Białymstoku pod zarzutem działalności moprowskiej komunistkę Leję Rotszyld, która zorganizowała w dniu 1 marca r.b. akcję pomocy więźniom politycznym, zakupując większą ilość paczek z prowiantem i tytoniem.

Pow. sokólski.

W dniu 5 marca r.b. Jan Prytycki we wsi Harkawicze, gminy Odelsk, urządził dodatkową zbiórkę pieniędzy na opłacenie adwokata dla obrony Kiszkielów. W tymże dniu bawili u Prytyckiego mieszkańcy wsi Sukowicze, gminy Szudziałowo, Koroniecki i Biernacki, którzy również mieli przynieść pieniądze na tenże cel.

Pow. wysoko-
mazowiecki.

W Sokołach wśród sympatyków komunistów zbiera pieniądze na rzecz więźniów politycznych Hersz Skórek, mieszkaniec Sokołów, podejrzany o należenie do ZKM. Zebrane kwoty przekazuje na konto w P.K.O. Nr. 101190 - Rywka Zajączkowska, Łódź, Zakątna 80.

Represje.

Za uprawianie akcji wywrotowej w marcu r.b. zatrzymano:

Białystok miasto: 8 osób za kolportaż odezw i 1 osobę za współdziałanie z Moprem,

Powiat bielski : 1 osobę za przechowywanie odezw i 1 osobę za działalność wywrotową;

Powiat grodzieński: 7 osób za uprawianie agitacji komunistycznej.-

b/ Wyroki sądowe.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku za działal-

ność wywrotową skazani zostali w marcu r.b.:

dnia 3 marca - Dawid Lifszyc, Lejba Szuster i Syma Lewin po 1 roku więzienia każdy;

dnia 6 marca - Eljasz Pogoda, Stanisław Zahubień i Jan Abramowicz po 8 lat więzienia każdy, Jankiel Piekar na 7 lat więzienia, Grzegorz Janowicz na 6 lat więzienia, Aleksander Muzyrko i Mikita Owłasiuk po 3 lata więzienia każdy i Chawa Cukier na 2 lata więzienia z zawieszeniem wykonania kary na okres 5 lat;

dnia 13 marca - Benjamin Cukierman na 8 lat więzienia z pozbawieniem praw na lat 10, Tewel Sater i Chaim Łapczyński po 4 lata więzienia każdy oraz Mejer Grynberg na 1 rok więzienia;

dnia 10 marca - Michał Biażokoz i Piotr Kiszkiel po 6 lat więzienia każdy, Grzegorz Borowski i Dymitry Kiszkiel po 3 lata więzienia każdy.

Sąd Okręgowy w Łomży wyrokiem z dnia 6 marca r.b. skazał Szoszkę Guzikiewicz na 4 lata więzienia z pozbawieniem praw na przeciąg 5 lat i Giełę Szczygieł na 1 rok więzienia z zawieszeniem kary na przeciąg 3 lat.-

-----0000000-----

nia 20 kwietnia 1933 r.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Klasowe Związki Zawodowe, reprezentowane w Okręgowej Komisji Robotniczej PPS. w Białymstoku, w marcu b.r. cechowała ożywiona ruchliwość w związku z wybuchem w połowie marca strajku włóknianczy w białostockim okręgu przemysłowym. Na czoło ożywionej akcji wysunął się Związek Zawodowy Robotników przemysłu włókienniczego w Białymstoku, urządając szereg zebrań swych członków. Na zebraniach tych dominowała sprawa utrzymania w przemyśle włókienniczym umowy zbiorowej z dnia 12 lipca 1932 roku. Na podkreślenie zasługuje zauważone ostatnio tendencje wśród młodocianych robotników przemysłu włókienniczego, zrzeszonych w Klasowych Związkach Zawodowych, do zorganizowania Związku Włóknianczy Młodocianych i do odseparowania się w ten sposób od starszych. Akcję w tym kierunku usiłował za wszelką cenę przeprowadzić specjalny komitet z komunistami Lejbą Lejwe, Wołkowyskim i Niedumowym na czele.

Zawodowy Włókniancze, zrzeszeni w Związku Zawodowym Robotników Przemysłu Włókienniczego, odbyli w marcu, w związku ze strajkiem, szereg zebrań, a mianowicie:

Dnia 12 marca b.r., na którym odczytano pismo Zarządu Głównego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego, informujące o przebiegu strajku w Łodzi i proponujące wywołanie takiegoż strajku w Białymstoku. W rozwiniętej na ten temat dyskusji, w której żywo i umiarkowanie z zarządem Związku na czele, jakkolwiek uznawały potrzebę strajku celem przywrócenia zarobków podług cennika

ramowego z 12 lipca 1932 roku, to jednakże wywołanie strajku uzależniały od uprzedniego porozumienia się z włókniarzami, zrzeszonymi w Chrześcijańskim Związku Zawodowym, natomiast elementy komunizujące z Lejbem Lejwe i Wolfem Wołkowyskim domagały się rozpoczęcia strajku z dniem 14 marca b.r. i wybrania komitetu strajkowego z poza członków zarządu Związku. Zwyciężyła ostatnia teza i wybrano komitet strajkowy. -

Dnia 13 marca b.r. na poufnym zebraniu delegatów fabryczny wywołaniu strajku sprzeciwił się sekretarz Okręgowej Komisji Klasowych Związków Zawodowych, Tomasz Kapitułko, który dowodził, że robotnicy większych fabryk nie zostali należycie przygotowani do strajku i, że uprzednio należy porozumieć się z Chrześcijańskim Związkiem Zawodowym, zatem strajk mógłby się rozpocząć dopiero z dniem 16 marca b.r.

Porozumienie co do wywołania strajku z dniem 16 marca b.r. nastąpiło z Chrześcijańskim Związkiem w dniu 15 marca b.r. na zebraniu delegatów poszczególnych fabryk włókienniczych, na które to zebranie przybyli zaproszeni delegaci Chrześcijańskiego Związku Zawodowego. -

Na zebraniu w dniu 16 marca b.r. wszystkich włóknarzy, zrzeszonych w obu związkach zawodowych, klasowym i chrześcijańskim - postanowiono rozwinąć usilną agitację, by robotnicy wszystkich fabryk włókienniczych porzucili pracę. Na zebraniu tem sekretarz chrześcijańskiego związku zawodowego, Mikołaj Korbut, oświadczył, że na konferencji przedstawicieli obu wyżej wymienionych związków uchwalono, by na czas trwania akcji strajkowej wstrzymać się, dla dobra sprawy, z wycieczkami, czy to osobistymi czy też politycznymi jednego związku przeciw drugiemu. -

Na zebraniu szewców w dniu 21 marca b.r. w Białymstoku omawiano sprawę zarobków, które obecnie obniżone zostały prawie o 50%. Postanowiono domagać się podwyżki o 1 zł. na parze butów

i na poparcie swego żądania rozpocząć strajk z dniem 31 marca b. r. /80/.-

Podobne zebrania szweców odbyły się w dniach 15 i 29 marca b. r. w Łomży. Na pierwszym zebraniu postanowiono zastrajkować z dniem 15 marca b. r. celem uzyskania podwyżek zarobku, na drugim zaś - uchwalono zwrócić się do Inspektora Pracy o interwencję w sprawie łamania umowy przez niektórych pracodawców /160 i 35/.-

Dnia 5 marca b. r. w Białowieży na zebraniu członków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego złożono sprawozdanie z działalności zarządu Związku, poczem prezes Leon Pasiek informował zebranych o przebiegu wydarzeń w Niemczech, zaznaczając przytem, że może zajść konieczność walki zbrojnej w obronie granic Polski przed Hitlerem.-

W tymże dniu i także zebranie odbyło się w Czerlance, powiatu bielskiego. Przemawiał Bolesław Celej, który nawoływał do organizowania się do walki z kapitałem, lecz nie drogą rewolucji a ewolucji.-

Na zebraniu w dniu 26 marca b. r. w Hajnówce, powiatu bielskiego członków Związku Związków Zawodowych poddano krytyce działalność Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Hajnówce oraz posła Stanisława Dubois.-

Dnia 5 marca b. r. w Małkini, powiatu ostrowskiego na zebraniu członków Związku Zawodowego Kolejarzy wybrano nowy zarząd oraz delegata na zjazd okręgowy, tudzież omawiano sprawy organizacyjne i zawodowe.-

W dniu 26 marca b. r. powstał w Suwałkach oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Spożywczego.-

Związek Zawodowy
Majętności

Na terenie powiatu wołkowyskiego akcję w kierunku organizowania oddziałów Związku Zawodowego Majętności, przejawia Niemczynowicz z Wołkowyska. Zorganizował on oddział we wsi Kowale, gminy Porozów. Na członków zapisało się narazie 11 osób.-

b/ Chrześcijańskie Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy
Włókienniczy.

Podobnie jak klasowy Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Włókienniczego w Białymstoku, tak i chrześcijański Związek Zawodowy, grupujący członków wspomnianej branży przemysłowej, poświęcił główną uwagę na sprawę wywołania strajku w przemyśle włókienniczym w Białymstoku. Wystąpił on solidarnie z klasowym Związkiem Zawodowym, zawieszając na czas trwania strajku czynienia jakichkolwiek wycieczek pod adresem klasowego związku i odwrotnie.-

W celu omówienia spraw, związanych ze strajkiem Chrześcijański Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Włókienniczego w Białymstoku zwołał zebrania w dniach 14 i 16 marca b.r. swych członków.-

Związek Robotników
Kato-

W Suwałkach staraniem ks. prałata Gumowskiego, zorganizowano w dniu 26 marca b.r. oddział Związku Robotników Kato-lickich.-

c/ B e z w o b o c i e .

Według danych z dnia 31 marca b.r., na terenie Województwa Białostockiego w dniu tym pozostawało bez pracy 16.376 osób.-

P o w i a t :	Bezrobocie na dzień 28. II. 33 r.	Bezrobocie na dzień 31. III. br.	Zmniejsze- nie.	Wzrost.	Pobiera zapomo- gi.
Augustowski	275	196	79	-	15
Białystok-Miasto	6 058	6 384	-	326	695
Białostocki	1 657	1 384	303		365
Bielski	1 101	939	162		85
Grodzieński	2 180	2 269	-	89	115
Łomżyński	582	1 567	-	985	77
Ostrołęcki	305	348	-	43	28
Ostrowski	1 284	1 193	91	-	30
Suwalski	385	406	-	21	19
Sokółski	84	79	5	-	18
Szczuczynski	616	647	-	31	36
Łukowski	593	622	-	29	59
Wysoko-Maowiecki	260	372	-	92	-
R A Z E M :	15 400	16 376	640	1 616	1 542

W z r o s t o 976 osób.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP 1627/33.T.

Dnia 20 kwietnia 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 4.

za miesiąc marzec 1933 r.

IV. S t r a j k i .

Strajk włóknarzy.

Strajk włóknarzy białostockich rozpoczął się w dniu 16 marca b.r. Przyczyny strajku są czysto ekonomiczne. Mianowicie, robotnicy domagają się utrzymania zarobków podług cennika płac z dnia 12 lipca 1932 roku. Ceny te od dłuższego czasu poczęli samowolnie obniżać fabrykanci. W niektórych fabrykach obniżka ta sięga od 20 do 40%. Od pierwszych dni strajku panuje tendencja do szybkiego zakończenia strajku przez wywalczenie cen podług cennika z lipca 1932 roku. -

Strajk ma przebieg naogół spokojny. Jedynie w dniu 16 marca wynikło zajście pod fabryką Markusa, gdzie przybyła grupa robotników w sposób agresywny domagała się porzucenia pracy przez robotników, usiłując przytem wejść na podwórze fabryki. W związku z tem zatrzymano Lejbę Lejwę i Szechnę Webmana, których następnie, wskutek interwencji przedstawicieli związków zawodowych klasowego i chrześcijańskiego, zwilniono.

Całkowicie objęte zostały strajkiem wszystkie fabryki w Białymstoku w dniu 20 marca b.r.

W dniu 18 marca b.r. wybrano nowy Komitet strajkowy w składzie 16 osób.

Dnia 21 marca b.r. odbyła się w Inspektoracie Pracy konferencja celem zapoznania się z żądaniami robotników. Ze strony przemysłowców brał udział w konferencji inż. Riegert,

prezes Związku Prz. myślowców, ze strony zaś robotników Korbut, Pytko, Bielska i Golnik. -

W dniu 27 marca b.r. grupa strajkujących kobiet i mężczyzn w liczbie około 30 osób, zatrzymała naładowane materiałami włókienniczymi 4 wozy, zdążające do Gródka do czynnej tam fabryki włókienniczej. Zatrzymanie to miało na celu zmuszenie zatrudnionych w tej fabryce robotników do przerwania pracy z powodu braku materiałów. Naskutek jednakże interwencji policji, strajkujący rozeszli się a wozy udały się do Gródka.

Pod koniec miesiąca marca strajk przybrał nieco na swej ostrości głównie z powodu tego, że fabrykanci uchylali się od bezpośrednich rokowań z robotnikami, a wysyłali na konferencje swych zastępców, co oburzało strajkujących, którzy uważali to za lekceważenie ze strony fabrykantów żądań robotniczych. Strajk trwa nadal. -

Strajk szewców.

Dnia 21 marca b. r. wybuchł w Białymstoku strajk szewców, którzy domagają się podwyżki płac o 1 złoty na każdej parze obuwia. Strajk ten zakończył się w dniu 23 marca b. r. uzyskaniem podwyżki 50 groszy na parze. -

W Łomży trwał od dnia 15 do dnia 23 strajk szewców na tle ekonomicznym. -

Robotn. Drzewni.

W dniach 21 i 22 marca b. r. strajkowali robotnicy w liczbie 32 osób tartaku w Zedni, powiatu białostockiego, celem poparcia swych żądań co do podwyższenia zarobków. Pracodawca przyrzekł, że płace strajkujących będą zrównane z płacami w innych tartakach, znajdujących się na terenie powiatu białostockiego.

W dniu 13 marca b. r., na znak protestu za nieprzyjęcie do pracy Leona Pasiska, robotnicy tartaku Gródek, powiatu Bielskiego, ogłosili strajk, który trwał do dnia 14 marca.

POWIEC BIAŁOSTOCKI

Nr. BP 1627/33. T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 4.

za miesiąc w r. 1933 r.

Dnia 20 kwietnia 1933 r.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia.

Powiat Białostocki

W dniu 30 marca b.r. we wsi Niewiarowo, gminy Trzcianne zebrany tłum stawiał opór sekwestratorowi, któremu asystował posterunkowy P.P. Tłum odebrał zasekwestrowaną krowę i usiłował zabrać również dwie maszyny do szycia, do czego jednak nie dopuścił asystujący policjant. Na miejsce zajścia udał się Komendant posterunku P.P. z dwoma posterunkowymi celem przeprowadzenia dochodzenia, jednakże tłum nie dopuścił do dokonania tych czynności i obrzucił przybyłych policjantów kamieniami, wobec czego policja zmuszona była opuścić wieś, nie chcąc używać broni palnej. W następnym dniu został delegowany do wsi oddział 12 policjantów. W dniu tym ludność oporu nie stawiała i dobrowolnie wpłacała zaległe podatki. Za stawianie oporu w poprzednim dniu zatrzymano 5 bardziej czynnych osób i przekazano władzom sądowym.

Powiat Bielski

Dnia 16 marca b.r. do znajdującego się we własnym mieszkaniu w Ciechanowcu posterunkowego P.P., Mazanowicza oddany został przez okno strzał rewolwerowy, który chybił. Sprawcą tego jest mieszkaniec Ciechanowca, Tadeusz Mirkowicz który przyznał się do winy.

Powiat grodzieński.

Dnia 10 marca b.r. we wsi gminnej Porzecze w nocy dokonano napadu na mieszkanie Klemensa Lenkiewicza 5-ciu

osobników, uzbrojonych w kije i bosaki, Napastnicy pobili ciężko Lenkiewicza i jego żonę Agatę, poczem, po zrabowaniu 200 złotych, zbiegli. Lenkiewicz zmarł w szpitalu. Pościg za bandytami zarządzono.

Dnia 23 marca b.r. na szlaku kolejowym Mosty-Skidel, obok wsi Zapole, nieznani sprawcy ułożyli na torze kolejow^m cztery szyny. W chwili, gdy znaleziono te szyny, były już one zgięte, co by dowodziło, że przejeżdżający pociąg zsunął je z szyn, wskutek czego wykolejenie nie nastąpiło /szczegółowe sprawozdanie w tej sprawie przedłożono Ministerstwu/

Dnia 23 marca b.r. we wsi Kazimierówka, gminy Wiercieliński wybuchł pożar. Pastwą płomieni padło 9 domów mieszkalnych i 26 zabudowań gospodarskich. Straty sięgają 35.000 złotych. Pożar powstał wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.

Powiat Suwalski.

W dniach 24 i 27 marca b.r. na szlaku kolejowym Suwałki-Trakiszki wbito w szyny, po uprzednim ich rozkręceniu, hak żelazny i podkładkę. Sprawcę dokonania zamachu w pierwszym wypadku ujęto. /Szczegółowe sprawozdanie przedłożono Ministerstwu/

Powiat Wołkowyski.

W dniu 17 marca b.r. mieszkańcy wsi Dubicze, gminy Podorosk, stawili czynny opór, sekwestratorowi podczas ściągania zaległości podatkowych. W związku z tem wysłano tam oddział 15 szeregowych P.P., którzy jednak nie interwenjowali, gdyż mieszkańcy, wskutek perswazji przybyłego Komendanta Powiatowego P.P. i wójta gminy zrozumieli bezcelowość oporu i dopuścili do nakładania sekwestru, a nawet częściowo dobrowolnie wpłacali zaległe podatki.

Dnia 17 marca b.r. w Zelwie, wskutek wadliwej budowy

komina, spłonęło 5 domów mieszkalnych i 17 zabudowań gospo-
drskich. Podczas pożaru uległa ciężkiemu poparzeniu jedna
osoba, zaś 4 osoby doznały lżejszych obrażeń ciała. Straty
wynoszą około 29.000 złotych.-

W nocy na 26 marca b.r. spłonął młyn wodny Leona
Popławskiego w majątku Pacewice, dzierżawiony przez Fran-
ciszka Dańko. Straty sięgają 150.000 złotych. Zachodzi
przypuszczenie umyślnego podpalenia celem otrzymania poli-
sy ubezpieczeniowej.-

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków.

W miesiącu marca 1933 roku zanotowano wypadków:

- 1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 14.
- 2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach....5.
- 3/ Usiłowania samobójstw 4.
- 4/ Samobójstw 9.
- 5/ Usiłowania zabójstw3.
- 6/ Z a b ó j s t w 4.
- 7/ Różnych nieszczęśliwych wypadków 10.
w których śmierć poniosły 2 osoby.
- 8/ Kradzieży zwykłych 163.
na sumę 4.950 złotych.
- 9/ Kradzieży z włamaniem 10.
na sumę 4.872 złotych.
- 10/ Drobnych napadów rabunkowych 4.
- 11/ Oporu policji 13.
- 12/ Nielegalnego posiadania broni..... 14.
- 13/ Tajnego gorzelnictwa 1.

c/ Wypadki samochodowe.

W marcu b.r. na terenie Województwa Białostockiego
miało miejsce 5 wypadków samochodowych, w których zostały

ranne 3 osoby, z których jedna ciężko.-

Pozatem rozbił się motocykl, skutkiem czego poniosła śmierć jedna osoba.-

d/ Zestawienie danych o pożarach.

W marcu 1933 roku na terenie Województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstające wskutek:

- 1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.....7.
- 2/ Z przyczyn nieustalonych 12.
- 3/ Podpalenia z zemsty..... 1.
- 4/ Podpalenia w celu otrzymania premii ubezpieczeniowej.....
- 5/ Nadliwej budowy komina..... 15.

Pożary te wyrządziły straty.

- 1/ od 2.000 złotych każdy 21.
- 2/ od 2.000 zł. do 5.000 zł. każdy .. 6
- 3/ od 5.000 zł. do 10.000 zł. każdy .. 5
- 4/ od 10.000 zł. do 20.000 zł. każdy... -
- 5/ od 20.000 zł. do 30.000 zł. każdy ...1.
- 6/ Ponad 30.000 złotych każdy.....2.

Straty, wyrządzone przez te pożary, wynoszą ogółem około 227.000 złotych.-

e/ Ogólna ocena.

W okresie sprawozdawczym ogólny stan bezpieczeństwa pod względem politycznym znacznie pogorszył się wskutek działalności b.o. .P., która w konsekwencji doprowadziła do wypadków w Grajewie i Szczuczynie oraz do tragicznego wydarzenia w Radziłowie. Wypadki oporu podatkowego w dal-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP. 1627/33 T

Dnia 20 kwietnia 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 4.

za miesiąc marzec 1933 rok

VI. Sprawy graniczne.

Nielegalne przekroczenie granicy.

Dnia 9 marca b.r. zatrzymano na odcinku granicznym powiatu grodzieńskiego przy usiłowaniu nielegalnego przekroczenia granicy do Litwy mieszkańca wsi Marcinkońce, Jana Grygasa, przy którym znaleziono litewski dowód osobisty, kartę powołania do wojska litewskiego, wydaną przez Komisję poborową w Olicie /Litwa/, oraz metrykę urodzenia, wydaną przez proboszcza w Mereczu /Litwa/. Grygas tłumaczył się, że wymienione dokumenty wyrobił mu ojciec jego, mieszkający w Mereczu od 14 lat, rzekomo w tym celu, aby go władze litewskie zwolniły z więzienia, w którym siedział po czas pobytu swego na Litwie w drugiej połowie ubiegłego roku. Według zebranych informacji, Jan Grygas często chodził na Litwę i udzielał wiadomości o stosunkach w Polsce. Zatrzymanego przekazano władzom sądowym.

Dnia 6 marca b.r. udali się nielegalnie na Litwę uczniowie szkoły litewskiej "Rytas" w Iciunach, powiatu grodzieńskiego, Andrzej Balczuk i Ksawery Kaszalin, obaj w wieku lat 13. Powrócili oni z Litwy w dniu 21 marca b.r. Oświadczyli przytem, że na Litwę chodzili celem odwiedzenia zamieszkałych tam swych krewnych.

Pozatem, za nielegalne przekroczenie granicy, na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego zatrzymano 3 osoby

Wysiedlenie z Prus

Na odcinku granicznym, powiatu ostrołęckiego władze niemieckie wysiedliły do Polski: dnia 2 marca b.r. mieszkańca wsi Pełty, gminy Myszyniec, Stanisława Kalinowskiego, 10

ry udał się do Prus celem poszukiwania pracy i skazany
został przez władze nie ieckie za nielegalne przekroczenie
granic 14 dni aresztu, dnia 10 marca b.r. - mieszkańca
m. Myszyce, dezertera z 12 pułku piechoty w Wadowicach,
Tadeusz Buchońca, który zdezerterował w roku 1930 i dnia
15 marca b.r. - mieszkańca wsi Grucele, gminy Troszyn, kś-
ęcy, powiatu ostrołęckiego, Czesław Pawłowski, który
zbiegł do Niemiec w obawie przed odbyciem kary 8-miesięczne-
go więzienia za kradzież.-

ostrzelenie

Przez Straż Graniczną Polską postrzeleni zostali
dnia 13 marca mieszkańcy wsi
na odcinku granicznym, powiatu ostrołęckiego) Surowe,
Augustyn Chorążewicz przy usiłowaniu wymyszenia konia do
Prus i dnia 25 marca b.r. - mieszkaniec wsi Myszyńiec
-Stary, Konstanty Łukasik, który usiłował nielegalnie
przekroczyć granicę do Niemiec.

strzymanie wymyła

W dniu 11 marca b r na odcinku granicznym powiatu
ostrzęckiego wstrzymany został przez władze polskie wywóz
do Prus zboża, mięsa i t.p.

czystości po
tronie Prus.

Z okazji objęcia w Rzeczy Niemieckiej władzy przez Hitlera, zwolennicy nowego ustroju urządzili z tej racji w wielu miejscowościach tuż przy granicy polskiej szereg uroczystości, zakończonych pochodami i rzucaniem w stronę polską hasel rewizjonistycznych -

28

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP 1627/33 T.

Dnia 20 kwietnia 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 4.

za miesiąc marzec 1933 rok

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- Negatywne -

WOJEWODA

Nr. BP.

Sytuacyj
miesięcz
siąg k i

Otrzyma

1/ Pan
" "
" "
" "
" "
" "
Pan
" "
" "
" "
" "
Sam
" "
K.O.
Wsz
Woje
Pan
Pan
Pan

F.

Nr.BP.2052/33.T.

Sytuacyjne sprawozdanie
miesięczne Nr.5 za mie-
siąc kwiecień 1933 r.

T A J N E - P I L N E !

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Departament I. Polityczny

w Warszawie.

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie mie-
sięczne Nr.5 za miesiąc kwiecień 1933 r. / z zakresu bezpie-
czeństwa publicznego, ruchu wywiadowego i ruchu zawodowego/..

Za Wojewodę

/A. Wysokiński/
w/z. Naczelnika Wydziału Bezp. Publ.

trzymują do wiadomości:

Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Nowogrodku,
" " w Brześciu nad Bugiem,
" " w Warszawie,
" " w Stanisławowie,
" " w Tarnopolu,
" " w Lublinie,
" " w Łodzi,
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
" " w Wilnie,
" " Okręgowego w Białymstoku,
" " w Łonży,
" " w Grodnie,
" " w Suwałkach,
Samodzielny Referat Informacyjny DOK. III. w Grodnie,
" " DOK. I. w Warszawie,
" " DOK. IX. w Brześciu nad Bugiem,
K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,
Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi
Województwa Białostockiego,
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
Pan Komendant Wojewódzki P.P. w miejsu,
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w/m.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2052/33.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc kwiecień 1933 r.

Białystok, dnia 20 maja 1933 r.

I. Sytuacja ogólna.

W ciągu kwietnia b.r. w miarę zbliżania się dnia 1-go maja wzrastało nasilenie działalności organizacji wywrotowych, których przygotowania do obchodu pierwszomajowego były intensywniejsze, niż w latach poprzednich. Mimo tych przygotowań dzień pierwszego maja, którego przebieg został zobrazowany w specjalnem opracowaniu, wypadł dla partji komunistycznej naogół blado, nigdzie bowiem nie zdołała ona zorganizować masowych wystąpień zewnętrznych, do czego zresztą usilnie zdążyła. Poza akcją przed pierwszomajową działalność komunistyczna uzewnętrzniła się silniej jedynie w Białymstoku i Grodnie. W Białymstoku trwający strajk robotników przemysłu włókienniczego stworzył możliwości dla działania Lewicy Związkowej, która, jak już zaznaczono w poprzednich sprawozdaniach, zdobyła dominujące stanowisko w Komitecie strajkowym i nadawała zasadniczy kierunek jego pracom. W Grodnie akcja komunistyczna obejmowała w pierwszym rzędzie bezrobotnych, zatrudnianych przy robotach publicznych.-

W ruchu zawodowym dominowała w dalszym ciągu akcja klasowego i chrześcijańskiego związków zawodowych robotników przemysłu włókienniczego w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym, mająca na celu przywrócenie w białostockim przemyśle włókienniczym dennika płac z dnia 12 lipca 1932 r.

Na rynku pracy zaistniał moment lekkiego zmniejszenia się bezrobocia /liczba bezrobotnych spadła w ciągu kwietnia z 16.376 do 16.031/. Nastroje wśród bezrobotnych poza Grodnem nie nastęrczały obaw.-

W dziedzinie bezpieczeństwa publicznego specjalnej wagi
wydarzeń nie było.-

[illegible]

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2052/33.T.

Dnia 20 maja 1933 roku.-

Sygnalne sprawozdanie miesięczne Nr.5.
za miesiąc kwiecień 1933 rok

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

obec zbliżającego się pierwszego maja akcja KPZB. nie się wzmożła. Polegała ona głównie na rozwieszaniu transparentów i kolportowaniu odezw. Odbyto również kilka zebrań, poświęconych omówieniu obchodu dnia 1 maja. Pomimo jednak wzmożonej akcji agitacyjnej w kierunku czynnego wzięcia udziału mas w demonstracji pierwszomajowej, sam ten dzień przeminął na terenie województwa bez poważniejszych wydarzeń. W przeciwstawieniu do nasilenia akcji agitacyjnej pierwszomajowej, rezultaty jej były niewspółmiernie niskie. Zauważono nadto agitację antyreligijną w powiecie grodzieńskim.-

Szczegóły akcji wywrotowej KPZB. ilustruje poniższe zestawienie:

P o w i a t	Miejscowość.	ywieszono transparent. bez plakatów	Kolportowano wydawnictwa komunistyczne	
			ilu wy- padkach.	Ilość egzemplarzy
1	2	3	4	5
Białostocki	Białystok	6	18	około 2.5
	Za Rudów	-	1	2
	Królowy Most	1	-	-
	Ozarna Góra	-	1	2
	Choroszcz	1	1	300
	Mielerzki	-	1	kilka
	Starosielce	-	2	500
	Klepacze	1	-	-
	Michałow	-	1	17
	Gródek	-	2	141
	Supraśl	1	1	14

1	2	3	4	5
Grodzieński	Grodno	-	10	około 1000
	Indura	1	-	
	Długopole	-	1	6
	Ozierany	-	1	45
	Hołowacze	-	1	kilkanaście
	Krynki	-	2	120
	Gładowicze	1	-	
	obok st. Brzostowicy	1	1	kilkanaście
	Jarmolicze	2	2	"
	Zalesiany	-	1	"
	Strzelee	1	2	"
	Pieszczanka	-	1	"
	obok Hołowaczy	-	-	"
	-Koniuchów	-	1	"
	Drusk	1	1	kilka
	Komotowo	1	-	
	Brzostowica	1	1	kilkanaście
	obok wsi Kurkieże	1	-	
	Chylaki	1	-	
	Nietupa	1	-	
	Wički	1	-	
	obok Łunny	1	-	
Sokólski	Sokółka	-	3	412
Wołkowyski	Kubiecie	1	-	
R A Z E M :		25	51	

Napisy na transparentach jak i treści kolportowanych odezw w lwiej części dotyczyły obchodu pierwszomajowego. Pozatem, w powiecie białostockim, napisy na transparentach i odezwy poruszały strajk włóknarzy, nawołując do solidarności i do poparcia strajkujących. W powiecie grodzieńskim zaś powstają się stale napisy na transparentach, poruszające zajścia na tle antypodatkowym, nawołujące do niepłacenia podatków oraz apoteozujące samobójstwo komunisty Kazimierza Rogaczewskiego. Nadto w Grodnie kolportowano karykatury wyobrażające Marszałka Piłsudskiego.-

Powiat Sokólski.

Zebrania komunistyczne.

Dnia 2 kwietnia b.r. we wsi Harkawicze odbyło się zebranie kłunastu komunistów z samej wsi Harkawicze oraz z wiosek sąsiednich: Suhowicze, Jurowlany, Kudrycze oraz z Małej-Brzostowicy, powiatu grodzieńskiego.-

Przemawiał do zebranych dla niepoznania przez tubę papierową nieznany bliżej osobnik, który oświadczył, że przed dniem 1 maja należy wywiesić w okolicznych wioskach transparenty oraz rozrzucić odezwy komunistyczne, a jeżeli ich zabraknie, to należy zwrócić się po nie do "Abrama". "Abramem" tym ma być żyd z Krynek, powiatu grodzieńskiego, który jeździ po wsiach i skupuje zboże. Przezwisko jego ma być "Szezur". Nadmieniał następnie, że Kazimierz Rogaczewski żonaty, pogłowski zaś o jego śmierci lansowane się w tym celu, by wywołać panikę wśród członków partji komunistycznej. W końcu doręczył tekst piosenki i zalecił, by ją spiewano po wsiach. Piosenka ta zaczyna się od słów: "Prisłał nas Sowiet".-

Dругie zebranie komunistów odbyło się w dniu 7 kwietnia b.r. w kolonji Bobków-Gród, w mieszkaniu Zofji Wysockiej. Obecnych było 5 osób. Omawiano sprawę obchodu dnia 1 maja.-

Powiat Grodzieński.

Agitacja antyreliijna.

Narkutek agitacji komunistycznej, prawosławna młodzież białoruska, w nocy na 16 kwietnia b.r., w czasie nabożeństwa w cerkwi w Hołowaczach, gminy Skidel w celu znieważenia obrzędów religijnych tłumnie wchodziła i wychodziła ze świątyni, nie zdejmując czapek. Prócz tego tejże nocy w cerkwi tej rozrzucono kilkanaście odezw komunistycznych.-

Powiat Białostocki.

Inne przejawy akcji komunistycznej.

Dnia 22 kwietnia b.r. zatrzymano w Białymstoku większy transport literatury komunistycznej, zawierający około 6.000 odezw, zaś w dniu 30 kwietnia b.r. znaleziono worek, wagi około 40 kilogramów z odezwami komunistycznymi oraz 2 transparenty.-

Dnia 22 kwietnia b.r. w Starosielcach znaleziono 2 kilogramy ukrytych odezw komunistycznych.-

Powiat Sokólski.

Podczas dokonanej rewizji w dniu 22 kwietnia b.r. u Siergieja i Włodzimierza Witkowskich we wsi Knyszewicze, gminy Szudziałowo wy-

46
kryto 2 transparenty komunistyczne.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Podobnie jak KPZB., tak i KPP. na terenie zasięga swych wpływów wzmogła akcję agitacyjną za pomocą głównie transparentów w kierunku obchodu 1-szomajowego.-

Nasilenie tej agitacji nie było jednak tak wielkie, jak to miało miejsce w okręgu działań KPZB.-

Agitacja ta przedstawiała się następująco:

Powiat.	Miejscowość.	Wywieszono transpar. i plakatów.	Kolportowano wydawnictwa komunistyczne	
			W ilu wy- padkach.	Ilość egzemplarzy
Łomżyński	obok Zambrowa	1	-	
	Jedwabne	1	-	
	Obok Stawisk	1	-	
	obok Raciborów	1	-	
	Nowogród	1	-	
Ostrowski	Zaręby Kościelne	1	-	
	Długosiodło	4	-	
Ostrołęcki	Kupie	1	-	
	Opęchowo	1	-	
Wysoko-Mazow.	Wysokie-Mazow.	1	-	
	Ł a p y	-	1	20
	Sokoły	1	-	
R A Z E M :		14	1	

Napisy na transparentach niemal wyłącznie dotyczyły urządzenia obchodu pierwszomajowego. Również i treść odezw omawiała tę sprawę.-

powiat Ostrowski.

Zebrańia komunistyczne.

W celu omówienia spraw związanych z obchodem pierwszomajowym, odbyło się w dniu 9 kwietnia b.r. zebranie członków komitetu gminnego KPP. w Nurze oraz zebranie KMKZMP. w Broku w dniu 15 kwietnia b.r.-

powiat Szczuczynski. Dnia 24 kwietnia b.r. w Radziłowie w mieszkaniu Dwejry Frajman odbyło się zebranie członków KD.KPP. przy udziale 3 osób. Omawiano

sprawę i sposób kolportowania bibuły komunistycznej.

Inne przejawy akcji komunistycznej.

Powiat Łomżyński. Dnia 22 kwietnia b.r. podczas dokonywanej wizji u Mor-
tka Centnerszerna w Dniewie znaleziono kilka broszur i kilkanaś-
cie odezwy komunistycznych. -

Powiat Ostrowski. Znany działacz komunistyczny, były nauczyciel szko-
ły powszechnej, Józef Kuchta, w dniu 4 kwietnia b.r. opuścił Nur, uda-
jąc się do wsi Pogorzele, gminy Sienica, powiatu mińsko-mazowiec-
kiego. -

M o p r .

Powiat Szczuczynski. Dnia 12 kwietnia b.r. Dwejra Frajman zbierała w Radziło-
wie wśród członków KPP. po 1 złotym na rzecz Mopru, zaś Szewo-
-Sora Gryngas - po 50 groszy na rzecz CK.KPP., oświadczając, że
CK. ma przed dniem 1 maja duże wydatki. -

R e p r e s j e .

Za uprawianie akcji wywrotowej w kwietniu b.r. zatrzymano:
Białystok-Miasto: 38 osób, z których - 12 osób za agitację straj-
kową, 4 osoby za przechowywanie bibuły komuni-
stycznej, 2 osoby za wykonywanie i przechowywa-
nie plakatów, 4 za udział w masówce komunistycz-
nej i 16 osób - przewencyjnie. -

Pow. Grodzieński: 10 osób, z tego - 8 za kolportaż odezw i rozwie-
szanie transparentów komunistycznych, 1 osobę
za przynależność do partji komunistycznej i 1
osobę za przechowywanie odezw. -

Pow. Łomżyński: 1 osobę za przechowywanie odezw komunistycznych

Powiat Ostrowski: 4 osoby za stosowanie groźby terroru.

Powiat Ostrołęcki: 3 osób za działalność wywrotową. -

b/ Wyroki sądowe.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Grodnie, w kwietniu b.r. skazani zostali za uprawianie akcji wywrotowej:

Dnia 3 kwietnia - Jan Haponik na 3 lata więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat.

Dnia 4 kwietnia b.r. - Icek Ogólnik na 4 lata więzienia:

Dnia 6 kwietnia b.r. - Jan Kłyżuk i Michał Kisiel po 6
miesięcy więzienia każdy z zawieszeniem wykonania kary na 3 le
ta;

Dnia 10 kwietnia - Abram Czernichow na 4 lata, Luba Tun-
kus na 2 lata i Bazyli Błachowicz na 1 rok więzienia;

Dnia 12 kwietnia - Morduch Wapner, Tamara Blechman i
Konstanty Baranowski po 6 lat więzienia każdy, oraz Emanuel
Płotkin na 1 rok więzienia.-

Sąd Okręgowy zaś w Łomży, za także zbrodnie skazał:

Dnia 3 kwietnia - Chaima Estryka na 2 lata i Zelmę Sokolika na 1½ roku więzienia.

Dnia 26 kwietnia - Jankla Ostroga, Moszka Pędzika vel Zaremskiego i Jankla Mondrykamienia po 2 lata więzienia każdego.-

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99

WŁÓKNIARZE BIAŁYSTOCKI

Nr. BP. 2052/33 T.

Dnia 20 maja 1933 r.

Sytuacyjną sprawozdanie miesięczne Nr. 5.

za miesiąc kwiecień 1933 rok.

III. Ruch Zawodowy

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy Przedkuszający się strajk włóknarzy biało-
Rob. Przem. Włókien. stockich zaprzętał cały czas umysły członków Związku Zawodo-
wego Robotników Przemysłu Włókienniczego w Białymstoku. Dla
omówienia spraw związanych ze strajkiem, włóknarze odbyli sze-
reg zebrań. Zebrania te grupowały zarówno członków Związku
klasowego, jak i chrześcijańskiego. Na wszystkich tych zebra-
niach dominował nastrój bezkompromisowy w stosunku do propo-
nowanej przez fabrykantów zniżki zarobków podług ramowego cenn
ka z dnia 12 lipca 1932 roku. -

(Szczegóły tych zebrań były każdorazowo przedkładane Mini-
sterstwu w osobnych sprawozdaniach doraźnych/-

Garbarze.

Dnia 1 kwietnia b.r. w Białymstoku odbyło się zebranie
członków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Garbarskiego.
Na zebraniu tem sekretarz Okręgowej Komisji Robotniczej PPS.
w Białymstoku, Tomasz Kapitułko oświecił zebranych przebieg
strajku włóknarzy i nawoływał garbarzy do przyłączenia się
do jednodniowego strajku solidarnościowego w dniu 3 kwietnia
b.r. Zebrani zaakceptowali propozycję Kapitułki i wybrali ko-
mitet strajkowy, zadaniem którego miało być czuwanie nad zakła-
dami garbarskimi, by żaden z nich nie pogwałcił strajku /60/.

Szewcy.

Dnia 20 kwietnia b.r. odbyło się w Białymstoku zebranie
szewców. Omawiano sytuację strajkową włóknarzy oraz ewentual-

• udział szewców w strajku solidarnościowych.-

Po omówieniu zaś tych spraw obrady zeszkły na tory polityczne, przyczem kilku komunizujących członków rzusiło hasło wyjścia na ulicę celem urządzenia demonstracji. Do zorganizowania na ulicy pochodu policja nie dopuściła. Wówczas zebrani małemi grupkami udali się pod hutę szklaną, gdzie część manifestantów zdołało wdrzeć się na podwórze huty i zdjąć z pracy część zatrudnionych tam hutników. Wkrótce potem tłum ten rozproszony został przez policję. /400/.-

Związek Zawodowy
Przem. Drzewn.

W powiecie bielskim celem omówienia spraw organizacyjnych oraz sprawy obchodu pierwszomajowego Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Drzewnego zwołał zebrania swych członków w następujących miejscowościach: dnia 2 kwietnia b.r. w Hajnówce i Białowieży /200 i 40 osób/, dnia 17 kwietnia b.r. w Nurcu, /30 osób/ i dnia 23 kwietnia b.r. w Hajnówce i Białowieży /200 i 100 osób/.-

Na zebraniu w Hajnówce w dniu 2 kwietnia b.r. poza wyszczególnionemi wyżej sprawami poruszono nadto stosunki lokalne na tle walki Związku Zawodowego Drzewnego z Z.Z.Z., działalność przyczem /Z.Z.Z. porównano do poczynañ Hitlera w Niemczech. Pozatem postanowiono uczcić pamięć zabitego w roku 1932 robotnika Jana Werpachowskiego przez pobudowanie pomnika na jego grobie.-

W Mostach, powiatu podzińskiego, robotnicy, zrzeszeni w związku zawodowym przemysłu drzewnego, chcąc zmusić zarządcę tamtejszej fabryki dykt do uwzględnienia ich żądań, dotyczących wypłacenia zaległych zarobków i dokonania obrachunku za czas od roku 1931, w dniu 8 kwietnia b.r. w liczbie około 130 osób zajęli fabrykę i ogłosili głodówkę, postanawiając nie opuszczać fabryki aż do czasu uwzględnienia wysuniętych postulatów.

W dniu 11 kwietnia b.r. zatarg ten został zlikwidowany przy udziale Inspektora Pracy, przyczem właściciele fabryki zobowiązali się uskutecznić rozrachunek za czas od 22 grudnia 1936 roku. Kwestja przyjęcia z powrotem do pracy zwolnionych poprzednio robotników została uzgodniona w ten sposób, że po uruchomieniu fabryki pierwszeństwo w przyjęciu do pracy będą mieli ci robotnicy, którzy już poprzednio w niej pracowali, że przyjmowanie nowych robotników odbywać się będzie za pośrednictwem L.O.P.P.

Wzmiankowana fabryka dykt w gostach w kwietniu b.r. była nieczynna. Znaczna część robotników wyrażała niezadowolenie z powodu założenia Związku Zawodowego, pozostającego pod wpływem P.P.S. i sądzi, że gdyby nie było tego Związku, fabryka byłaby czynna.

Rada Klasowych Związków Zawodowych. Dnia 22 kwietnia br. odbyły się w Grodnie wybory do miejscowej rady klasowych związków zawodowych.

Wybrano 13 przedstawicieli z poszczególnych związków zawodowych. Według przynależności partyjnej, skład nowej rady jest następujący: PPS. - 5 członków, Bund - 3 członków, Poalej-Sjon - 1 członek i komuniści - 4 członków.

W Suwałkach w dniu 9 kwietnia rb. odbyło się posiedzenie przedstawicieli poszczególnych lokalnych klasowych związków zawodowych.

Poruszano sprawy organizacyjne oraz omówiono kwestję obchodu 1-szomajowego (30).

Dojlidach-Fabrycznych pod Białymstokiem w dniu 29 kwietnia b.r. odbyło się zebranie robotników miejscowej fabryki dykt przy udziale delegata Centrali Z.Z.Z., Andrzejewskiego, który omawiał sprawy organizacyjne i nawoływał zebranych by w dniu 1 maja porzucili pracę i wzięli udział w pochodzie. (70).

Związek Związków Zawodowych w powiecie bielskim odbył w Hajnówce dwa zebrania w dniach 23 i 30 kwietnia b.r.

Na zebraniach tych prezes Związku, Władysław Bański określił dotychczasową działalność oraz podał wytyczne prace na przyszłość, przyczem poddał rzeczowej krytyce niezgodną z interesami ~~Przemyłu~~ działalność Związku Zawodowego Przemysłu Drzewnego, idącego po linii demagogicznych nieziszczalnych hasel PPS.CKW. Poza tem zdecydowano zorganizować samodzielnie obchód dnia 1 maja wyłącznie dla swych członków oraz wziąć gremjalny udział w Święcie Narodowem 3-go Maja.-

W celu przeciwstawienia się wpływowi PPS.CKW. wśród robotników drzewnych w Mostach, powiatu grodzieńskiego, założono tam oddział drzewny Związku Związków Zawodowych, do którego zapisało się 105 robotników z fabryki dykt braci Konopackich.-

Z. K.

Dnia 22 kwietnia b.r. w Białymstoku odbyło się zebranie członków oddziału Związku Zawodowego pracowników Kolejowych. Prezes oddziału, Kaliciński, zdał sprawozdanie z odbytego w dniu 19 marca b.r. w Wilnie Okręgowego Zjazdu delegatów Z.Z.K. oraz wyjaśnił, że dzień 1 maja należy uważać jako zwykły dzień pracy, bowiem obchodzenie tego dnia, jako święta robotników, jest w dzisiejszych krytycznych czasach wprost niemożliwe /70/.-

Dnia 2 kwietnia b.r. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków miejscowego koła Z.Z.K. Tutaj również złożono sprawozdanie ze zjazdu okręgowego w Wilnie oraz omawiano sprawy organizacyjne, tudzież debatowano nad kwestją wzięcia udziału w obchodzie dnia 1-go maja /60/.-

Z. M.

W Wołkowysku dnia 9 kwietnia b.r. obradowali członkowie miejscowego koła Związku Zawodowego Maszynistów. Złożono

sorawozdanie z działalności Zarządu koła, oraz wybrano nowy zarząd /36/.-

B. Z.Z. M.

Tamże w dniu 5 kwietnia b.r. odbyło się walne zebranie członków Bezpartyjnego Związku Zawodowego Maszynistów.

Na zebraniu tem delegat Okręgowego Zarządu Ptasznik, wyjaśnił zebrany powód powstania B.Z.Z.M. obok już istniejącego. Powodem tym było przystąpienie Z.Z.K. do II. Międzynarodówki, oraz ujawnienie nadużyć pieniężnych na terenie Z.Z.K., które sięgają sumy 16-18 tysięcy złotych. Sumę tą miał zdefraudować jeden z członków Zarządu Głównego Z.Z.K. /18/.-

Centr. Zw.Kolej.

W Grajewie w dniu 9 kwietnia b.r. na zebraniu członków Komitetu Centralnego Związku Kolejarzy, prezes C.Z.K., Witkowski, wygłosił referat o obecnej sytuacji w kolejnictwie, zaś Brzostek z Warszawy poinformował zebranych o wynikach dotychczasowej działalności istniejącego od 4-ich lat C.Z.K. Poza tem omawiano sprawy zawodowe lokalne /30/.-

b/ Chrzescijańskie Związki Zawodowe.

W Ostrowi-Mazowieckiej w dniu 2 kwietnia b.r. odbyło się zebranie organizacyjne robotników katolików celem utworzenia związku zawodowego chrześcijańskiego. Przewodniczył ks.dr.Józef Ciesielski, który omówił obecne wydarzenia w Niemczech, nadmieniając, że Hitler dąży do wyeliminowania wpływów żydowskich z życia państwowego. Następnie podniósł sprawę utworzenia Funduszu Pracy, dzięki któremu będzie mogło być zatrudnionych około 120 tysięcy robotników, pracę zaś łatwiej będą mogli uzyskać robotnicy zorganizowani. Po referatach wybrano delegację, która uda się do Łomży celem porozumienia się z tamtejszym pokrewnym związkiem w sprawie opracowania statutu nowoorganizowanego Związku /150/.

c/ Bezrobocie.

Według danych z dnia 30 kwietnia b.r. na terenie Województwa Białostockiego w dniu tym pozostało ^{wa} bez pracy 16.031 osób.-

P o w i a t .	Bezrobocie na dzień 31.3.b.r.	Bezrobocie na dzień 30.IV.b.r.	Zmniejsze- nie.	Wzrost	Pobiera zapomo- gi.
Augustowski	196	207	-	11	11
Białystok-Miasto	6.384	6.390	-	6	1.494
Białostocki	1.354	1.120	234	-	275
Bielski	939	897	42	-	33
Grodzieński	2.269	2.285	-	16	55
Łomżyński	1.567	1.572	-	5	34
Ostrołęcki	348	335	13	-	5
Ostrowski	1. 193	1.121	72	-	17
Sokółski	79	82	-	3	17
Suwalski	406	436	-	30	17
Szczuczynski	647	624	23	-	13
Wołkowyski	622	588	34	-	45
Wysoko-Mazow.	372	374	-	2	-
R A Z E M :	16.376	16.031	418	73	2.016

Zmniejszenie o 345 osób.

IV. S t r a j k i

Strajk włóknarzy.

Strajk włóknarzy białostockich trwa w dalszym ciągu. Strajkujący odbyli cały szereg zebrań i wieców. W dniu 2 kwietnia b.r. odbył się wiec robotniczy, zwołany przez Okręgową Komisję Klasowych Związków Zawodowych FPS., na którym uchwalono proklamować ogólny jednodniowy strajk solidarnościowy w dniu 3 kwietnia. Strajk ten istotnie w tym dniu miał miejsce, przyczem urządzono wiec strajkujących włóknarzy i innych zawodów.-

Na wiecu uchwalono rezolucję, wyrażającą gotowość poparcia strajkujących włóknarzy przez inne zawody. Po wiecu tym grupa robotników, przeważnie kobiet, udała się pod lokal chrześcijańskiego związku zawodowego z zamiarem pobicia sekretarza tego związku, Mikołaja Korbuta, za to, że według rozpuszczonych wersji, godzi się on na obniżkę płac robotniczych, a tem samem spowoduje zakończenie strajku. Interwencja policji do zamierzonego przez robotników zajścia nie dopuściła.-

Dnia 5 kwietnia b.r. u Inspektora Pracy odbyła się konferencja pomiędzy delegatami strajkujących włóknarzy i przedstawicielami związku przemysłowców. Przedstawiciele robotników wysunęli 13 punktów żądań, od przyjęcia których przez fabrykantów uzależnili dalsze prowadzenie pertraktacji, pełnomocnicy zaś fabrykantów tej strony oświadczyli, że o utrzymaniu cennika z roku 1932 obecnie nie może być mowy. Kilkogodzinna dyskusja zakończona nie została. Wysłanymi przez robotników 12 postulatami nie

doprowadziła do konkretnych wyników, przyczem najdłużej debатовano nad punktem, dotyczącym stosowania sankcyj karnych względem tych fabrykantów, którzy samowolnie obniżają ceny.-

Na zebraniu strajkujących w dniu 6 kwietnia komisja strajkowa zdawała sprawozdanie z pertraktacyj z przemysłowcami w poprzednim dniu, przyczem wszyscy wyrażali pogląd, że na żadne ustępstwa iść nie należy. Nadto sekretarz chrześcijańskiego związku zawodowego, Mikołaj Korbut odpierał zarzuty, jakoby szedł już on na ugodę z fabrykantami.-

Ponowne pertraktacje u Inspektora Pracy odbyły się w dniu 7 kwietnia b.r., na których pełnomocnicy fabrykantów wysłanęli projekt obniżki płac robotniczych o 10%.- Po konferencji u Inspektora Pracy w tymże dniu odbyło się zebranie strajkujących włóknarzy. Na zebraniu tem odrzucono propozycje fabrykantów i postanowiono udać się do Wasilkowa celem zdjęcia z pracy robotników w czynnej tam jeszcze fabryce włókienniczej.-

Na wyznaczoną na dzień 8 kwietnia b.r. konferencję u Inspektora Pracy delegaci robotników nie stawili się, nadsyłając pisemne zawiadomienie, że na jakiekolwiek ustępstwa od cennika z roku 1932 nie godzą się.-

W dniu 9 kwietnia b.r. udawali się do Wasilkowa i Gródka delegaci strajkujących włóknarzy z Białegostoku celem nakłonienia zatrudnionych w fabrykach w tych osadach włóknarzy do przystąpienia do strajku. Robotnicy nazwanych osad nie zgodzili się na te propozycje.-

W dniach 13 i 18 kwietnia b.r. odbyły się zebrania strajkujących włóknarzy. Na obu tych zebraniach przemawiano za koniecznością kontynuowania strajku aż do zwycięstwa, ponadto na drugim zebraniu postanowiono udać się grupkami do Wasilkowa i zmusić do porzucenia pracy zatrudnionych tam

- 3 -

włóknarzy. Stosownie do powyższej uchwały w dniu 19 kwietnia b.r. zgromadziło się w Wasilkowie około 750 strajkujących włóknarzy, przybyłych z Białegostoku. Naskutek interwencji organów bezpieczeństwa, do ekscesów nie doszło, zaś włókniarze tamtejsi samowolnie w dniu tym porzucili pracę i przystąpili do strajku.-

Dnia 18 kwietnia w Białymstoku, w fabryce Machaja przystąpiło do pracy 25 tkaczów na warunkach, zaproponowanych przez pracodawcę. Natychmiast udała się tam delegacja strajkujących i po pertraktacji z tkaczami ci ostatni w tymże dniu porzucili pracę.-

Dnia 20 kwietnia b.r. po wiecu w lokalu Związku szewcy usiłowali utworzyć pochód demonstracyjny. Gromadzących się na ulicy szweców i strajkujących włóknarzy policja rozpędziła. Wówczas grupkami udali się oni pod hutę szklaną celem zmuszenia zatrudnionych tam robotników do porzucenia pracy. Tłum ten z przed huty został rozproszony przez policję.-

W dniu 21 kwietnia b.r. tłum, złożony z około 1500 osób zebrał się na Wygodzie pod Białymstokiem i usiłował urządzić nielegalnie wiec, przyczem podczas rozpraszania tego zebrania, na policję posypały się kamienie. Dokonano aresztowań.

Na zebraniu strajkujących w dniu 22 kwietnia postanowiono nie udawać się na konferencje do Inspektora Pracy do czasu zwolnienia 14 aresztowanych za podburzanie strajkujących do oporu policji.-

W dniu 24 kwietnia b.r. udawała się delegacja strajkujących do Prokuratora z interwencją o zwolnienie z aresztu zatrzymanych robotników. Interwencja ta skutku nie odniosła.-

Dalsze zebrania strajkujących odbyły się w dniach 26 i 27 kwietnia b.r.

Dnia 28 kwietnia b.r. fabrykanci ogłosili nowy, opracowany przez siebie cennik płac. Liczyli, że część robotników zgodzi się na nowe warunki i zgłosi się do pracy.-

Trzymano nawet pod parą maszyny. Do pracy jednak nikt nie przystąpił.-

W tymże dniu Pan Wojewoda odbył konferencje z przemysłowcami w sprawie zlikwidowania strajku. Przemysłowcy stanęli na stanowisku konieczności obniżenia cennika z roku 1932, a to z uwagi na obecną koniunkturę gospodarczą.-

W dniu 29 kwietnia b.r. na odbytem zebraniu strajkujących włóknarzy, wobec zwolnienia z aresztu części zatrzymanych robotników, postanowiono brać udział w pertraktacjach z fabrykantami u Inspektora Pracy, lecz nie iść na żadne ustępstwa od cennika z roku 1932.-

Obecnie sytuacja strajkowa jest taka, że większość strajkujących chętnieby już przystąpiła do pracy, godząc się na obniżkę zarobków podług cennika ramowego z dnia 12 lipca 1932 roku. Obawa jednak przed zarzutem łamistrajkowania i przed terorem nie zezwala im wypowiedzieć to publicznie na zgromadzeniach robotniczych. Naogół stan materialny strajkujących stale pogarsza się, tembardziej, że wielu z nich już wyczerpało zasiłki z Funduszu Bezrobocia. Do kontynuowania strajku uchodzą w pierwszym rzędzie elementy komunistyczne z pośród strajkujących włóknarzy, a następnie ci włóknarze, którzy jeszcze przed wybuchem strajku pozbawieni już

byli pracy i którym nie należy na wcześniejszem zakończeniu strajku, bowiem nie liczą oni na uzyskanie zatrudnienia przy wcześniejszem zlikwidowaniu strajku, natomiast wychodzą z założenia, że jeżeli strajk będzie się przedłużał, to fabrykanci, posiadający terminowe zamówienia z chwilą przystąpienia do pracy strajkujących włókniarzy zachomią fabryki na dwie lub nawet trzy zmiany, by wykonać w terminie zamówienia, a wówczas zatrudnią i tych włókniarzy, którzy nie mieli pracy już oddawna.

W Gródku, powiatu białostockiego, w dniu 25 kwietnia zastrajkowali włókniarze z fabryk Repelskiego i braci Łuńskich pod wpływem agitacji członka komisji strajkowej w Białymstoku, Józefa Pyrki. Strajkuje ogółem 50 osób.-

Robotnicy tartaczni.

Dnia 28 kwietnia b.r. w Zielonej, powiatu białostockiego zastrajkowali robotnicy w liczbie 100 osób w tartaku Krugmana, żądając podwyżki płac o 20%.-

Pracodawca zaś godzi się na podwyżkę tylko o 10%, wobec czego robotnicy do pracy nie przystąpili.-

Robotnicy, którzy w tartaku "Mosty" w Zelwianach, powiatu wołkowyskiego, w dniu 31 marca b.r. wywołali strajk, przystąpili ponownie do pracy dnia 1 kwietnia b.r.

Garbarze.

Dnia 3 kwietnia b.r. przystąpili do pracy garbarze w fabryce Mińskiego w Jasionówce, powiatu białostockiego, wymógłszy na pracodawcy wydalenie z pracy robotnika, nie należącego do związku zawodowego. Strajk ten wybuchnął dnia 31 marca b.r. Strajkowało ogółem 45 osób.

Robotnicy rolni.

Dnia 27 kwietnia b.r. zastrajkowali robotnicy rolni dzienni w majątku Mogilowce, powiatu wołkowyskiego. Strajkujący domagają się podwyżki płacy dziennej dla mężczyzn do 1.50 zł. i dla kobiet do 1 zł. Przebieg strajku spokojny.

Służba folwarska stała do strajku tego nie przyłączyła się.-

Służba szpitalna

W Grodnie w dniach 3-6 kwietnia b.r. strajkowali pracownicy szpitala żydowskiego wobec zalegania tego szpitala z wypłatą swym pracownikom poborów. Strajkujący przystąpili do pracy po otrzymaniu części zaległych zarobków.-

Nauczyciele szkół żydowskich.

W skutek zalegania zarządu gminy wyznaniowej żydowskiej z wypłatą poborów w dniach 29 marca - 3 kwietnia b.r. strajkowali nauczyciele szkoły "Talmud-Tora" w Grodnie. Po otrzymaniu przyrzeczenia od gminy żydowskiej, że w dniach najbliższych wypłacono im będzie część należnych poborów, nauczyciele strajk przerwali.-

Dnia 20 maja 1933 roku.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

Powiat łomżyński.

Do Świetlicy Związku Strzeleckiego w Kolnie dokonano włamania przez okno. Samo urządzenie Świetlicy nie zostało uszkodzone za wyjątkiem portretu Marszałka Piłsudskiego. Portret ten został ze Świetlicy zabrany, zaś ramy zniszczone, szkło rozbite i wszystko to zostało zanieczyszczone ekskrementami ludzkimi. Poświadki wskazują, iż był to wybryk tamtejszych członków b. O.W.P.

Dnia 12 kwietnia b.r. we wsi Budy, gminy Stawiski, miał miejsce wypadek czynnego oporu i uniemożliwienia sekwestratorowi urzędu skarbowego w asyście policjanta dokonania zajęcia rzeczy podatnika Wincentego Soboty.-

Sobota podburzył sąsiadów i ci w liczbie około 100 osób nie zezwolili zabrać zajętych rzeczy, wygwiżdżając równocześnie sekwestratora.-

Następnego dnia do pomienionej wsi udał się Starosta Powiatowy i polecił Sobocie dostarczyć zajęte rzeczy do urzędu gminnego, obiecując złagodzić grożącą mu karę za opór.

Wincenty Sobota dostarczył tylko część zajętych rzeczy. Incydent ten we wsi Budy miał tło wyłącznie ekonomiczne. Stawiający opór podatnicy przed Starostą wyrażali skruchę i wyjaśniali, że nie orjentowali się co do możliwych następstw swego wystąpienia przeciwko sekwestratorowi.-

Powiat Ostrowski.

Dnia 2 kwietnia b. r. przejeżdżający poborowi na stacji kolejowej Małkinia wybili kilka szyb w wagonach oraz w budynkach stacyjnych. W nocy zaś na 4 kwietnia b. r. jadący

w pociągu poborowi wszczynali między sobą oraz z pasażerami bójki. Po przybyciu pociągu do Małkini, poborowi rzucali na peron pustymi butelkami, pobili również kilku żydów. Kilku awanturników zatrzymano i po dodaniu ochrony policyjnej i wojskowej pociąg ruszył w dalszą drogę.-

powiat Ostrołęcki.

Dnia 23 kwietnia b.r. pociąg, zdążający z Wyszkowa do Ostrołęki, na 11 klm., przed Ostrołęką najechał na wbity hak pomiędzy szynami, wskutek czego nastąpił wstrząs lokomotywy. Poza to wypadku nie było. Na parę godzin przed tym wypadkiem po torze kolejowym w tym miejscu widziano dwóch osobników, którzy na widok zbliżającej się służby kolejowej, skryli się w pobliskim lesie.-

W tymże dniu na 9 klm. od Ostrołęki znaleziono włożoną między złącza szyn podkładkę stalową grubości 2 cm. Przypuszczać należy, iż w obu przytoczonych wypadkach zachodzi akcja sabotażowa w związku z akcją 1-szomajową.-

Dnia 20 kwietnia b.r. mieszkaniec gminnej wsi Łyse, Paulin Stachelek, sprzedał za 100 złotych swoją żonę Marjanę mieszkańcowi tejże wsi, Stanisławowi Ciszewskiemu, żonatem. Gdy żona Ciszewskiego przepędziła z domu kupioną Marjanę Stachelek, to wówczas nabywca zamieszkał razem z tą ostatnią w domu Stachelka, który wyprowadził się na mieszkanie do innego lokalu.-

Sprawę tę przekazano Podprokuratorowi Sądu Okręgowego w Łomży.-

powiat Suwalski.

W dniu 13 kwietnia b.r. zatrzymano w Sejnach mieszkańca wsi Mikaszówki, powiatu augustowskiego, Stefana Szymańskiego, przy którym znaleziono trzy fałszywe monety jednozłotowe niklowe i przyrządy do ich podrabiania. Zatrzymanego przekazano władzom sądowym.-

Powiat Wołkowyski.

Dnia 5 kwietnia b.r. mieszkańcy wsi Łuka, gminy Tarnopol w ilości kilkudziesięciu osób stawili czynny opór sekwestratorowi i asystującemu mu policjantowi, przy czem obu ich uderzono wałkiem w głowę. Przybyły oddział policyjny w sile 20 osób dokonał aresztu prowadzących w liczbie 5 osób, poczem czynności egzekucyjne dokonano bez przeszkód.-

Powiat Wysoko-Maz.

Dnia 5 kwietnia b.r. oczekujący na pociąg na stacji kolejowej Szepietowo 4 poborowi, po pijanemu wszczęli awanturę z żydami, przy czem dwóch żydów poturbowano.-

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków:

W miesiącu kwietniu 1933 roku zanotowano wypadków:

- 1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 8.
- 2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach 1.
- 3/ Usiłowania samobójstw 5.
- 4/ Samobójstw 4.
- 5/ Usiłowania zabójstw 1.
- 6/ Zabójstw 5.
- 7/ Różnych nieszczśliwych wypadków, w których śmierć poniosło 6 osób 15.
- 8/ Kradzieży zwykłych 126.
na sumę złotych 5.430.
- 9/ Kradzieży z włamaniem 9.
na sumę złotych 540.
- 10/ Drobnych napadów rabunkowych 5.
- 11/ Oporu policji 3.
- 12/ Oporu sekwestratorom 7.
- 13/ Fałszerstwa pieniędzy 1.
- 14/ Zgwałceń 2.
- 15/ Nielegalnego posiadania broni 4.
- 16/ Tajnego gorzelnictwa 5.

15

4

c/ Wypadki samochodowe.

W kwietniu b.r. na terenie województwa Białostockiego miał miejsce jeden wypadek samochodowy. Mianowicie, na szosie Trzecie - Mońki, autobus, omijając spłoszone konie, spadł do rowu, przewracając się na bok. Wypadku z ludźmi nie było.-

d/ Zestawienie danych o pożarach.

W kwietniu 1933 roku na terenie województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary powstałe wskutek:

- 1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem6.
- 2/ Z przyczyn nieustalonych17.
- 3/ Podpalenia z zemsty..... 5.
- 4/ Podpalenia w celu otrzymania premii ubezpiecz.... 1.
- 5/ Wadliwej budowy komina 9.
- 6/ Od uderzenia pioruna..... 1.

Pożary te wyrządziły straty:

- 1/ do 2.000 złotych każdy23.
- 2/ od 2.000 do 5.000 zł. każdy..... 6.
- 3/ od 5.000 do 10.000 zł. każdy 3.
- 4/ od 10.000 do 20.000 zł.każdy..... 4.
- 5/ od 20.000 do 30.000 zł.każdy 1.
- 6/ ponad 30.000 złotych każdy 2.

Straty, wyrządzone przez te pożary, wynoszą ogółem około 257.000 złotych.-

W nocy na 21 kwietnia b.r. we wsi Jurzec-Folwark, gminy Stawiski pożar strawił zagród wiejskich. Straty wynoszą ponad 43.000 złotych. Pożar ten powstał wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.-

Dnia 20 maja 1933 r.

VI. Sprawy graniczne.Postrzelenia.

W nocy na 8 kwietnia b.r. na odcinku granicznym powiatu augustowskiego po stronie niemieckiej straż niemiecka postrzeliła ciężko z karabinu obywatela polskiego, Michała Romanowskiego, mieszkańca wsi Witówka, gminy Dowspuda, powiatu augustowskiego. Rannego odwieźli Niemcy do szpitala w Trenburgu.-

Dnia 10 kwietnia b.r. na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego po stronie niemieckiej straż graniczna niemiecka zastrzeliła mieszkańca Myszynca, Stefana Jakóbczyka, który wraz z trzema innymi obywatelami polskimi wracał z Niemiec po wymyceniu tam zboża. Pozostali trzej przemytnicy zdążyli zbiec na terytorjum polskie.-

Wymyt zboża do Niemiec.

Na całej linii pogranicza, powiatu ostrołęckiego wzmógł się wymyt zboża do Niemiec.-

Strzał ze strony litewskiej.

Obok skłupa granicznego Nr.417 na odcinku granicznym powiatu grodzieńskiego, policjant litewski oddał jeden strzał do przechodzącego polskiego patrolu granicznego. Kula upadła obok nóg jednego z patrolujących strzelców.-

Zbiegi z Niemiec.

Dnia 14 kwietnia b.r. na odcinku granicznym powiatu łomżyńskiego przytrzymano dwóch zbiegów politycznych z Niemiec: Gustawa Tomczyka i Maksę Gregora. Obaj zeznali, że należą do partji socjal-demokratycznej i z tego powodu musieli uchodzić z Niemiec przed prześladowaniem ze strony hitlerowców.-

Po zwolnieniu, obaj udali się w dalszą drogę z zamiarem

przedostania się do Z.S.R.R., gdzie w Leningradzie ma zamieszkiwać szwagier Tomczyka, Tymofiej Stiepanow.-

Sprofanowanie

Na polski słupie granicznym Nr. 104 na odcinku granicznym powiatu komżyńskiego w dniu 15 kwietnia b.r. zauważono rysowaną swastykę oraz napis "Hitler". Ślady stóp wskazują że napisu dokonali obywatele niemieccy.-

Dezercja.

Dnia 16 kwietnia b.r. strzelec Mikołaj Stodolny ze strażnicy K.O.P. Grzybina, powiatu suwalskiego, w całym uzbrojeniu zdezerterował do Niemiec.-

Nielegalne prze-

kroczenie granicy.niu b.r. za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano jedną osobę.-

WODA BIAŁOSTOCKI

BP. 2052/33.T.

a 20 maja 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5.

za miesiąc kwiecień 1933 r.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

szpiegostwo.

Dnia 26 kwietnia b.r. w Dobakiniach, powiatu szczuczyńskiego zatrzymano mieszkańca wsi Marcinkańce, powiatu grodzieńskiego, Władysława Tołoczko, przy którym znaleziono dwie kartki zeszytowe z planami toru kolejowego i obiektów kolejowych oraz kartkę z tabliczką mnożenia, stanowiącą prawdopodobnie szyfr.-

Podczas przeprowadzonej rewizji w mieszkaniu zatrzymanego znaleziono zeszyt z planami rzek, torów kolejowych, mostów i innych obiektów, oraz kartkę z tabliczką mnożenia, podobną do pierwszej i sztylet z pochwą. Tołoczko trudnił się szpiegostwem na rzecz Litwy.-

Białystok, dnia 11.07.1933 roku

T A J N E - P I L N E !

[illegible]

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

W arszawie.

J. a. 28. 32.
 La. wojewodę
 M. Kocinski
 /St. Modliński/
 Naczelnik Wydziału Bezp. P.

Otrzymują do wiadomości:

- 1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
- 2/ " " w Nowogródku,
- 3/ " " w Brześciu nad Bugiem,
- 4/ " " w Warszawie,
- 5/ " " w Tarnopolu,
- 6/ " " w Stanisławowie,
- 7/ " " w Lublinie,
- 8/ " " w Łodzi,
- 9/ Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
- 10/ " " w Wilnie,
- 11/ " " Okręgowego w Białymstoku,
- 12/ " " w Grodnie,
- 13/ " " w Łomży,
- 14/ " " w Suwałkach,
- 15/ Samodzielny Referat Informacyjny DOK. III. w Grodnie,
- 16/ " " DOK. IX. w Brześciu nad Bugiem,
- 17/ " " DOK. I. w Warszawie.
- 18/ K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie
- 19/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi
Województwa Białostockiego.
- 20/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku.
- 21/ Pan Komendant Powiatowy P.P. w Białymstoku.
- 22/ Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku.

H. F.

Białystok, dn. 20 VI. 1933 r.

I. Sytuacja ogólna.

Po dniu pierwszym maja, w którym ruch wywrotowy wykładował znaczny zasób swej energii, zewnętrzne wystąpienia komunistyczne zaistniały w powiatach bielskim, wołkowyskim i w grodzieńskim, co skłoniło władze do zastosowania represyj względem lokalnych organizacji wywrotowych. Represje te unaczyniły nasycenie w dużym stopniu ogniw organizacyjnych PPS. w powiecie bielskim elementem wywrotowym i znaczne opanowanie przez elementy wywrotowe kilku kół TSB. w powiecie wołkowyskim. Naskutek tego stwierdzenia Starosta Powiatowy w Wołkowysku zawiesił działalność czterech najbardziej opanowanych przez element komunistyczny kół T.S.B. Poza tem dostrzegane było przygotowywanie terenu wiejskiego do akcji letnich, przyczem przygotowaniem tem, jak stwierdzają informacje, kierowali 4 funkcjonariusze centralni. W strefie działania KPP. obserwowano silniejszą akcję "wojskówki", której przejawy uwi- doczniki się silniej w Łomży, gdzie przeprowadzono represje.- W maju nadto stwierdzono 6 wypadków czynnego oporu podatkowego w wyniku agitacji komunistycznej. Po przepracowaniu tych wypadków wydane zostały odpowiednie zarządzenia zapobiegawcze. W dalszym ciągu trwała akcja komunistyczna pod firmą Lewicy Związkowej na gruncie strajku robotników przemysłu włókienniczego w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym. Szczegóły tej akcji, naświetlane w specjalnych sprawozdaniach do Ministerstwa, pozwalają stwierdzić, że strajkiem tym w ciągu maja kierowała u góry Lewica

Związkowa, znajdująca znaczny posłuch wśród mas. Skutkiem jej agitacji strajkujący urządzili marsze do Supraśla i Pieszczyk w powiecie białostockim celem zmuszenia do porzucenia pracy pracujących tam robotników w zakładach przemysłu włókienniczego. Strajk został zakończony w dniu 13 czerwca b.r. zawarciem umowy zbiorowej, w której określone zostały prace robotników z obniżką od 2 do 8 % w porównaniu z cennikiem zbiorowym z dnia 12 lipca 1933 roku. Umowa ta, będąca z jednej strony skutkiem naporu masy strajkujących, wyczerpanej strajkiem i dążącej za wszelką cenę do zlikwidowania strajku, z drugiej zaś dążenia przemysłowców do jak najrychlejszego uruchomienia warsztatów pracy, ażeby móc wykonać terminowe zamówienia, nie stwarza pewności, czy zostanie utrzymana w ciągu całego sezonu letniego. Przeciwnie, niemal wszystko przemawia zatem, że zostanie ona względnie rychło złamana przez przemysłowców, w pierwszym rzędzie drobnych za cichą zgodą robotników. Poza strajkiem włókienniczym, w maju trwał kilkutygodniowy strajk robotników tartaków państwowych w Hajnówce o charakterze politycznym, tygodniowy strajk szewców w Białymstoku, strajk robotników w fabryce dykt w Mostach, powiatu grodzieńskiego i fabryki dykt w Grodnie.- Analizując przebieg tych strajków, należy podkreślić tendencje klasowych związków zawodowych do wykorzystywania nawet drobnych zatargów w przemyśle w kierunku wywoływania strajku, który następnie wykorzystywany są przez element komunistyczny.-

Na rynku pracy nastąpiło nieznaczne zmniejszenie bezrobocia /z 16.031 do 15.691/ i zaistniały możliwości silniejszego spadku bezrobocia w czerwcu.-

W sytuacji bezpieczeństwa zasadnicze zmiany nie zaszły.-

Dnia 20 czerwca 1933 r.

za miesiąc m a j 1933 rok.

II. Ruch wywrotowy.a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Kapmanja pierwszomajowa wzmogła w znacznym stopniu nasilenie akcji wywrotowej prowadzonej przez KPZB., przyczem nasilenie to istniało tylko w jednym kierunku, a mianowicie: w kierunku rozpowszechniania bibuły komunistycznej i rozwieszania transparentów oraz plakatów. Opisana forma akcji wywrotowej była dość znaczna i w porównaniu z podobną akcją z roku ubiegłego była o wiele większa.-

Jeżeli chodzi o masowe wystąpienia, to poza kilku drobnymi wystąpieniami, agitacja wywrotowa objawiała się tu i ówdzie cichą akcją antypodatkową.-

Według posiadanych informacji, władze partyjne KPZB. nakazały poszczególnym swym komórkom organizowanie napadów rabunkowych na urzędy pocztowe, ambulanse i instytucje finansowe celem zasilenia swych kas partyjnych w gotówkę, potrzebną na pomoc materialną komunistom niemieckim.-

Zewnętrzną akcję KPZB. ilustruje niżej umieszczone zestawienie:

Powiat.	Miejscowość.	ywieszono transparentów i plakatów.	Kolportowano wydawnictwa komunistyczne	
			ilu wypad.	ilość egz.
Białostocki	Białystok	1	7	950
Grodzieński	Grodno	5	2	kilkaset

Grodzieński	Krynki	-	1	250
	obok wsi Łasy	1	-	-
	Kowalki	-	1	41
	maj Ojcowo	-	1	80
	obok Bondar	1	-	-
	" Chlistowicz	1	-	-
	" Borysek	1	-	-
	" Łaszy	1	-	-
	" Skidla	1	-	-
	" Hołowacz	1	-	-
	" maj. Swisłocz	1	-	-
	" Kopciówki	1	-	-
	" Kuźmierz	1	-	-
Wołkowyski	gmina Swisłocz	3	1	Na terenie powiatu wołkowyskiego rozrzucono ogółem kilkaset egzemplarzy odezw.
	" Zelwa	1	1	
	" Podorosk	1	1	
	" Porozów	1	1	
	" Międzyrzecz	1	1	
	Tereszki	1	-	
	R o ś	2	1	
	obok Łyskowa	-	1	
R A Z E M :		26	19	

Treść kolportowanych odezw oraz napisy na transparentach poruszały sprawę obchodu pierwszomajowego, zawierały hasła ogólnokomunistyczne, jak powstanie przeciwko obecnemu ustrojowi, samookreślenie Białorusi i odłączenie się od Polski oraz omawiały wydarzenia lokalne.-

Zatem w powiatach białostockim i grodzieńskim tematem odezw komunistycznych i napisów na transparentach lub plakatach był strajk włóknarzy białostockich. Wyłącznie zaś w powiecie grodzieńskim napisy na transparentach w przeważającej liczbie wypadków dotyczyły wciąż jeszcze sprawy wyprawy karnej do wsi Jarmolicze i innych, a także poświęcone pamięci samobójców Rogaczewskiego i Borysewicza. Nadto w Grodnie w obrębie koszar 81 pułku piechoty rozrzucono większą ilość odezw, omawiających przyczynę śmierci szeregowca tego pułku Ładysława Krupskiego oraz nawołujących żołnierzy do nieposłuszeństwa wobec przełożonych i domagania się lepszego pożywienia.-

- 3 -

61

Zebrania komunistyczne.

miast Grodzieński.

dniu 1 maja b.r. odbyły się zebrania komunistyczne we wsi Doroszewicze, gminy Łasza, gdzie wygłoszono kilka przemówień i odśpiewano pieśni rewolucyjne /20 osób/ i we wsi Kowalicze-Tielkie, gminy Łasza przy udziale 12 osób. Na tem ostatniem zebraniu przemówienie wygłosił wybitny członek KPZB. Onufry Bertel, poczem rozdano wszystkim zebrany odezwy komunistyczne. Oba zebrania odbyły się w prywatnych mieszkaniach członków partji komunistycznej.-

Podczas odbywającego się zebrania miejscowej komórki KZM. w dniu 18 maja we wsi Chomontowce, gminy Hołynka, do lokalu wkroczyła policja i przytrzymała 6 obecnych uczestników tego zebrania. Organizatorzy zebrania, Konstanty Borkowski i Michał Giedziech zbiegli przez okno. Przytrzymanych uczestników zebrania pociągnięto do odpowiedzialności administracyjno-karnej z powodu braku podstaw do wytoczenia im sprawy sądowej za należenie do partji komunistycznej.-

W dniu 28 maja b.r. miało odbyć się w lesie koło majątku Kruhlany, gminy Indura zebranie kierowników komórek i członków RK.KZ. Na widok zbliżającej się policji uczestnicy zebrania rozbiegli się w różne strony i korzystając z gęstego lasu, zdołali zbiec. Przytrzymano tylko sekretarza komórki KZM. w Dekławiczach, Konstantego Łarzaka.-

Wystąpienia komunistyczne.

miast Białostocki.

Dnia 28 maja b.r. około lokalu Chrześcijańskiego Związku Zawodowego w Białymstoku organizacja komunistyczna usiłowała zorganizować demonstrację na znak protestu przeciwko pogodowemu stanowisku tego związku w sprawie strajku włóknarzy. Demonstracji przeszkodzono, przy czem zatrzymano 13 osób.

Powiat Łódzki.

Wskutek agitacji czynników wywrotowych, dnia 15 maja mieszkańcy wsi Para Janowice, gminy Piaski, przemocą usiłovali spędzić bydło dworskie z pastwiska, należącego do majątku Parafjanowice, a interwenjującym w tej sprawie organem P.P. stawiali opór, wskutek czego policja musiała chwilowo odstąpić od wykonywania swych czynności.-

W związku z tem zajęciem zatrzymano 5-ciu podejrzanych, dwaj zaś zbiegli. Zatrzymanych zgromadzony tłum w liczbie około 100 osób usiłował odbić, do czego jednakże nie dopuszczono.-

b/ Komunistyczna Partja Polski.

Akcja Komunistycznej Partji Polski w maju uległa zupełnemu niemal załamaniu wskutek aresztowania wybitniejszych działaczy tej partji i zlikwidowania kilku komórek. Próby montowania nowych komórek organizacyjnych nie wydawały pożądaných rezultatów wskutek tarć, zachodzących między członkami narodowości polskiej, a członkami narodowości żydowskiej. Załamanie się to ilustruje dobitnie przebieg obchodu pierwszomajowego, który w bieżącym roku, mimo podejmowanych przez komunistów w tym kierunku prób, nie zaznaczył się nazewnątrz, poza rozwieszeniem transparentów i kolportażem odezw komunistycznych, żadnem wystąpieniem elementów wywrotowych.-

Agitacja zewnętrzna KPP. przedstawiała się następująco:

Powiat	Miejscowość.	Wywieszono transparentów i plakatów.	Kolportowano wydawnictwa komunistyczne. W ilu wypad. Ilość egzemplarzy.
Łomżyński	teren całego powiatu	kilka	-
Ostrowski	Białobłoto	1	-
	Długosiodło		1 kilkadziesiąt

Zarówno napisy na transparentach, jak i treść kolportowanych odezw dotyczyły obchodu pierwszomajowego, za wyjątkiem wywieszzonego plakatu w Białobłocie, który nawoływał do niepłacenia podatków.-

Zebrania komunistyczne.

Dnia 23 maja b.r. w Ostrowi-Mazowieckiej, a dnia 27 maja w lesie pod Ostrowią odbyły się zebrania wybitniejszych działaczy KPP. W pierwszym zebraniu brali udział Judel Lewkowicz, Gierszon Frydman, Chaim i Judel Skomka oraz Sura Goldsztejn, w drugim zaś wyżej wymienieni oraz Dawid Koza, Akter Ostrów, Srul Rostkier i Doba Czapnicka.-

Na zebraniach tych obradowano nad wytworzoną sytuacją z powodu ostatnich aresztowań oraz postanowiono wzmocnić akcję moprowską celem zebrania funduszy na obronę Jankla Taubmana i innych w liczbie 4-ch, przebywających w więzieniu w Łomży.-

Mo p r .

W maju KD. Mopru w Ostrowi-Mazowieckiej wysłał trzy paczki żywnościowe do osadzonych w więzieniu w Łomży Jankla Modrykamienia i Symchy Galarza. Poza tym wspomniany KD. nawiązał kontakt z egzekutywą OK. Mopru, która nadesłała tutaj bloczki moprowskie, ostemplowane pieczęcią "OK. Mopr w Łomży". Bloczki te ze względu na wyraźne cechy partyjne i podejrzenie o prowokację KD. zwrócił egzekutywie OK.-

Represje.

Za uprawianie akcji wywrotowej w maju b.r. zastosowano następujące represje:

Białystok-Miasto: zatrzymano 20 osób, w tem - za działalność moprowską 2 os.
za kolportaż odezw komunistycznych 2 osoby, za próbę urzą-
dzenia demonstracji 13 osób, za przechowywanie wydawnictw
komunistycznych 3 osoby;

Powiat Bielski: zlikwidowano RK. K. B. w Hajnówce.

Powiat Grodzieński: za przynależność do partji komunistycznej i przechowywa-
nie odezw zatrzymano 2 osoby.

Powiat Łomżyński: zatrzymano za przynależność do partji komunistycznej i
przechowywanie druków antypaństwowych 4 osoby.-

Powiat Ostrołęcki: zatrzymano 8 osób, w tem - za sporządzanie i rozwieszanie
transparentów komunistycznych 5 osób, za uprawianie akcji
wywrotowej - 3 osoby.

Powiat Ostrowski: zatrzymano za kolportaż odezw 2 osoby.

Powiat szarucki: zatrzymano 6 osób, w tem za przynależność do partji
komunistycznej 5 osób i za sporządzenie plakatów o treści
antypaństwowej - 1 osobę.-

Powiat ołkowski: zatrzymano 15 osób za przynależność do partji komunistycz-
nej i zlikwidowano 2 komitety rejonowe, pozatem zatrzyma-
no 5 osób za podżeganie do stawiania oporu policji.-

b/ y r o k i s ą d o w e

yrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku, za uprawiani
akcji wywrotowej skazani zostali:

dnia 5 maja - Mojżesz Kaczalski na 4 lata więzienia,
Arje Ilewicki na 3 lata więzienia, Berel Kozak na 2 lata
wiezienia i Szloma Miler na 1 rok więzienia;

Dnia 12 maja - Mojżesz Szkolnik - na 2 lata więzie-
nia.

Za takąż zbrodnię Sąd Okręgowy w Grodnie skazał
dnia 11 maja - Mikołaja Uleńczyka - na 2 lata więzienia.-

Sąd Okręgowy w Łomży na sesji wyjazdowej w Ostrołęce skazał w dniu 10 maja za działalność komunistyczną Wacława Szymanowskiego - na 4 lata więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat.-

Tenże Sąd Okręgowy na sesji wyjazdowej w Ostrowi-Mazowieckiej w dniu 15 maja skazał na 1½ roku więzienia, z pozbawieniem praw na przeciąg lat 5-ciu, Symchę Garbarza, członka techniki KPP. w Ostrowi-Mazowieckiej.-

[illegible]

H. F.

12
WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr BP.2246/33 T.

Dnia 20 czerwca 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 6.

za miesiąc m a j 1933 rok.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy
Robotników Przemysłu
Łókienniczego.

Uwagę członków zarówno klasowego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Łókienniczego jak i członków podobnego związku chrześcijańskiego w Białymstoku zaprzętał wyłączenie trwający od przeszło dwóch miesięcy strajk włókniarzy. Związku z tem włókniarze odbyli szereg zebrań. /Przebieg tych zebrań, zwołanych wyłącznie w związku ze strajkiem, omówiony został w dziale "Strajki" niniejszego sprawozdania/.

Związek Zawodowy
Dozorców Domowych.

W Augustowie w dniu 7 maja na odbytem zebraniu członków Związku Zawodowego Dozorców Domowych omawiano sprawę składek członkowskich i wydatków, związanych z urządzeniem obchodu w dniu 1 maja.

Związek Zawodowy
Robotników Przemysłu
Drzewnego.

W dniu 17 maja w Nurcu, powiatu bielskiego, na zebraniu członków miejscowego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego delegat strajkujących robotników tartacznych w Hajnówce, Leon Pasiak usiłował przeforsować uchwałę proklamowania strajku solidarności robotników tartacznych również w Nurcu. Jednakże robotnicy w Nurcu wypowiedzieli się przeciwko strajkowi, wobec czego nie doszedł on do skutku.

Dnia 16 maja uruchomiono w Mostach, powiatu grodzieńskiego fabrykę dykty Braci Konopackich. Robotnicy, którzy poprzednio już tam pracowali, a obecnie nie zostali

ponownie przyjęci do pracy, w dniu tym w liczbie około 200 osób zgromadzili się przed lokalem fabryki, wyrażając głośno swe niezadowolenie, iż pominięto ich, a natomiast przyjęto nowych robotników, którzy wcale nie figurują w wykazach P.U.P.P. w Grodnie. Do żadnych jednak ekscesów nie doszło.

Na zebraniu tychże robotników w dniu 27 maja postanowiono udać się pieszo do Grodna w celach demonstracyjnych. Istotnie, w dniu 28 maja grupa robotników /60 mężczyzn i 10 kobiet/ wyruszyła pieszo z osady Mosty w kierunku Grodna. Demonstrantom obok wsi Suchowlany, gminy Skidel zastąpił drogę oddział policji, który zmusił ich do powrotu. Trzech organizatorów tego marszu ukarano w drodze administracyjno-karnej.-

L. Z.

Robotnicy fabryki włókienniczej Cytrona w Supraślu, powiatu białostockiego, zabiegają koło zorganizowania tam oddziału Związku Związków Zawodowych. Zamierzenia te zostały jednak w pewnym stopniu narazie zahamowane wobec nie-należytego zabrania się do tej sprawy Sekretarjatu Wojewódzkiego BBWR., który dotychczas nie postarał się o przysłanie do Supraśla odpowiedniego organizatora-instruktora.-

Związek Zawodowy
Robotników Przemysłu
Spożywczego.

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Spożywczego w Suwałkach wystąpił o zmianę dotychczasowych płac akordowych na tygodniowe, po 35 złotychⁱ o ścisłe przestrzeganie 8-godzinnego dnia pracy. Pracodawcy nie zgodzili się na te żądania, wysuwając motyw, że ich piekarnie nie są zmechanizowane. Wobec tej odmowy, robotnicy na zebraniu w dniu 17 maja uchwalili dać termin pracodawcom do uwzględnienia ich żądań do dnia 27 maja i w razie odrzucenia wysuniętych postulatów, przystąpić do strajku. W sprawie tej interwenjo-

wał Inspektor Pracy, który utworzył komisję porozumiewawczą, mającą za zadanie zlikwidowanie zatargu. Zauważono, że robotnicy - piekarze, są skłonni do polubownego załatwienia zatargu i nie chcą uciekać się do strajku.-

Z. Z. K.

Na stacji kolejowej Ostrołęka w dniu 27 maja b.r. odbyło się nadzwyczajne zebranie członków Związku Zawodowego Kolejarzy. Przybyły z Warszawy na zebranie delegat Centralnego Zarządu Z.Z.K., Kwiatkowski dowodził, że ciągłe zmniejszanie pracownikom poborów doprowadziło do zmalenia zapotrzebowania na wyroby fabryczne, co z kolei zrodziło obecny kryzys gospodarczy. Winę tego wszystkiego przypisał mówca Rządowi i nadmienił, że z dniem 1 lipca b.r. obniżone będą pracownikom państwowym pobory służbowe. reszcie podkreślił, że z obecnej sytuacji wyprowadzić może świat jedynie klasa robotnicza przez ujęcie steru rządów w swe ręce.-

Z. K. P.

Dnia 7 maja b.r. w Łódzowsku na zebraniu członków koła Związku Kolejowców Polskich przy udziale wiceprezesa Zarządu Głównego Z.K.P., Budniaka i prezesa Zarządu Okręgowego w Wilnie, Ciszewskiego, omawiano sprawy organizacyjne i wybrano nowy zarząd koła /60/.-

Bezrobotni.

Magistrat miasta Grodna z powodu braku funduszków wypowiedział z dniem 13 maja b.r. pracę 250 robotnikom, zatrudnionym przy robotach miejskich, a rekrutującym się z pośród bezrobotnych. Jednakże bezrobotni, po uprzedniej naradzie w lokalu Rady Klasowych Związków Zawodowych postanowili nie przyjmować do wiadomości wypowiedzenia i pracować nadal. Samowolną tą pracę kontynuowali do dnia 27 maja, a w dniu tym zgłosili się gremjanie do Magistratu z

żądaniem wypłacenia im wynagrodzenia za 2-tygodniową pracę. Żadnego jednak wynagrodzenia nie otrzymali i, widząc bezskuteczność tego rodzaju demonstracji, spokojnie rozeszli się do domów.-

b/ Chrześcijańskie Związki Zawodowe.

Związek Robotników
Katolickich.

Dnia 28 maja b.r. na zebraniu członków Związku Robotników Katolickich w Białymstoku wysunięto konieczność nabywania towarów ze źródeł chrześcijańskich i dokonano wyborów nowego zarządu Związku /70/.

W Ostrowi-Mazowieckiej na zebraniu członków Związku Robotników Katolickich w dniu 17 maja dokonano wyboru zarządu tego nowopowstałego Związku.

c/ B e z r o b o c i e .

Według danych z dnia 31 maja b.r. na terenie Województwa Białostockiego w dniu tym pozostawało bez pracy 15.691 osób.

P o w i a t .	Bezrobocie na dzień 30.IV.33.	Bezrobocie na dzień 31.V.33 r.	Zmniejsze- nie.	zrost	Pobiera zapomo- gi.
Augustowski -	207	327	-	120	31
Białystok-Miasto -	6.390	6.172	218	-	1129
Białostocki -	1.120	907	213	-	269
Bielski -	897	867	30	-	3
Grodziński -	2.285	1.962	323	-	106
Łomżyński -	1.572	1.561	11	-	10
Ostrołęcki -	335	685	-	350	2
Ostrowski -	1.121	1.047	74	-	26
Sokołski -	82	76	6	-	11

Suwalski	-	436	414	22	-	12
Szczuczynski	-	624	691	-	67	1
Wołkowyski	-	588	617	-	29	41
Wysoko-Mazowiecki		374	365	9	-	-

16.031	15.691	906	566	1.641
--------	--------	-----	-----	-------

Zmniejszenie o 340 osób.

H.F.

IV. S t r a j k i .Włókniarze.

W okresie sprawozdawczym w dalszym ciągu trwa strajk włóknarzy białostockich. W czasie tym strajkujący, odbyli szereg zebrań oraz dokonali kilku tukumnych najść na sąsiadujące z Białymstokiem ośrodki fabryczne, gdzie zatrudnieni tam włókniarze nie przyłączyli się do strajku.-

Przebieg traktowanego strajku zobrazowany jest chronologicznie niżej:

Dnia 4 maja na zebraniu strajkujących włóknarzy w Białymstoku Tomasz Kapitułko zdawał sprawozdanie z odbytej konferencji u Inspektora Pracy /700/.-

Dnia 5 maja na ponownym zebraniu strajkujących włóknarzy obecny był poseł Szczerkowski, który zawiadomił zebranych, że robotnicy Łódzcy zebrali na rzecz strajkujących włóknarzy w Białymstoku złotych 500 /500/.-

Na zebraniu w dniu 7 maja powiadomiono strajkujących, że wysłano odezwy do włóknarzy w Wasilkowie, Supraślu, Michałowie, Pieszezanikach i Gródku celem nakłonienia ich do przystąpienia do strajku. Ponadto wysunięto wniosek o wybranie delegacji, która by się udała do Prokuratora z prośbą o zwolnienie z aresztu członków komitetu strajkowego.-

Dnia 8 maja Kazimiera Dietrich apelowała do zebranych a głównie do kobiet, aby wytrwały w strajku, bowiem poczęły zarysowywać się wśród robotnic pewne tendencje do zerwania strajku. Nadto oświadczyła, że kobiety winne udać się grenjalnie

do Magistratu w Białymstoku z żądaniem zapomóg.

W tymże dniu odbyło się zebranie strajkujących włóknarzy w Wasilkowie. Delegat strajkujących z Białegostoku Wewiór powiadomił zebranych o nadesłaniu z Łodzi 500 złotych zapomogi dla strajkujących i że dla Wasilkowa z tych pieniędzy przeznaczono 50 złotych. Za pieniądze te zakupiono 168 kilogramów chleba i rozdano go wśród najbardziej potrzebujących strajkujących. Pozatem Wasilków otrzymał w połowie maja zapomogę w wysokości 205 złotych, za które zakupiono 1000 kilogramów chleba i rozdano strajkującym.

Nadto we wspomnianym wyżej dniu do Pieszczanik przybyli delegaci komitetu strajkowego z Białegostoku i z Gródka celem skłonienia zatrudnionych tam włóknarzy do porzucenia pracy. Ci ostatni nie usłuchali jednak tego wezwania.

Dnia 10 maja na zebraniu strajkujących włóknarzy w Michałowie członkowie komitetu strajkowego w Białymstoku, Wewiór i Klass zdawali sprawozdanie z przebiegu strajku. Zebrani uchwalili solidaryzować się ze strajkującymi z Białegostoku.

Na zebraniu w Białymstoku w dniu 12 maja strajkujących włóknarzy Tomasz Kapitułko składał sprawozdanie z zabiegów komitetu strajkowego o zwolnienie z aresztu członków tego komitetu, zatrzymanych przez policję, oraz o akcji w kierunku przyłączenia się do strajku robotników w Wasilkowie, Supraślu, Michałowie, Pieszczanikach i Gródku /650/.

Dnia 13 maja udało się z Białegostoku do Supraśla około 120 strajkujących włóknarzy celem zmuszenia robotników w Supraślu do przystąpienia do strajku. Jednakże robotnicy supraślscy odmówili przyłączenia się do strajku, natomiast wyrazili chęć opodatkowania się na rzecz dzieci strajkujących włóknarzy w Białymstoku.

Dnia 15 maja ponownie przybyło do Supraśla około 200 strajkujących z Białegostoku i z Masilkowa pod wodzą Tomasza Kapitułki i innych członków komitetu strajkowego celem wymuszenia na robotnikach fabryki Cytrona przyłączenia się do strajku. Tym razem robotnicy wspomnianej fabryki przyłączyli się do strajku i w dniu 16 maja na ogólnym zebraniu wybrano komitet strajkowy. Zastrajkowało ogółem 468 robotników. Tegoż dnia zastrajkowali również robotnicy fabryki Rubinsztejna w Supraślu w liczbie 19 osób.

Dnia 17 maja dwaj delegaci komitetu strajkowego w Białymstoku wraz z 54 strajkującymi robotnikami z Gródka udali się do fabryki w Pieszczeniach, by wpłynąć na tamtejszych robotników, ażeby porzucili pracę. Robotnicy oświadczyli, że po wykończeniu towaru w dniu 19 maja zastrajkują. I tak się istotnie stało.-

W dniu 18 maja odbył się w Białymstoku jednodniowy strajk solidarności wszystkich czynnych w Białymstoku fabryk niewielkich i warsztatów. Z okazji tej odbyło się zgromadzenie strajkujących, na którym szereg mówców podniósł solidarność robotniczą, wykładnikiem której miałoby być porzucenie w dniu tym pracy przez robotników innych zawodów dla poparcia strajkujących włóknarzy /1500/-

Odbyły się jeszcze zebrania strajkujących w Białymstoku w dniach 19 i 22 maja, na których członkowie komitetu strajkowego informowali zebranych o sytuacji strajkowej /900 i 700/-

Dnia 23 maja w Pieszczeniach miało nastąpić uruchomienie fabryki, jednakże przybyli w dniu tym zrana delegaci strajkujących z Białegostoku, zatrzymywali po drodze spieszących do pracy robotników namawiając ich do dalszego kontynuowania strajku. Robotnicy ci, pod wpływem agitacji, zaniechali rozpoczęcia pracy i wybrali delegatów swych do komitetu strajkowego

w Białymstoku.-

Dnia 28 maja na zebraniu strajkujących włókniarzy w Białymstoku, Tomasz Kapitułko podniósł kwestję zaufania dla jego osoby i dla Mikołaja Korbuta, sekretarza Chrześcijańskiego Związku Zawodowego włókniarzy. Votum zaufania uchwalono /1200/.-

W tymże dniu przybyła do Wasilkowa delegacja z Białegostoku celem sprawdzenia prawidłowości rozdawnictwa chleba i zachęcenia strajkujących do kontynuowania strajku oraz w Gródku odbyło się zebranie strajkujących włókniarzy, na którym postanowiono wytrwać w strajku aż do zwycięstwa i wybrano komisję do rozdzielania otrzymanych z Białegostoku zapomóg /80/.-

Dnia 29 maja wskutek agitacji ze strony Klasowego Związku Zawodowego Włókniarzy, nie doszło do skutku zebranie strajkujących włókniarzy, zrzeszonych w chrześcijańskim związku zawodowym. Na odbytem potem ogólnym zebraniu strajkujących potępiono akcję chrześcijańskiego związku zawodowego, zmierzającą do zwołania odrębnego zebrania swych członków. W posunięciu tem związku chrześcijańskiego mówcy dopatrywali się łamania solidarności robotniczej i pójścia na rękę fabrykantom /700/.-

Dnia 30 maja część robotników fabryki Cytrona w Supraślu w porozumieniu z właścicielem postanowiła przystąpić do pracy na poprzednich warunkach. W chwili uruchomienia fabryki zgłosiło się do pracy około 100 osób. Przybyli jednak w tymże dniu zrana delegaci strajkujących z Białegostoku, Ignacy Debisz i Władysław Buchała, rozpoczęli natychmiast agitację ze strajkiem, wskutek czego fabryka, nie mając niezbędnego kompletu robotników, przerwała wkrótce pracę.-

W dniu 31 maja robotnicy fabryki Rubinsztajna w Supraślu przystąpili do pracy, lecz pod wpływem agitacji, idącej z Białegostoku, tegoż dnia pracę porzucili.-

68

Jak zaobserwowano, pod koniec maja wśród strajkujących włóknarzy, głównie zrzeszonych w chrześcijańskim związku zawodowym, coraz silnie nurtowały tendencje do szybkiego zakończenia strajku, a to z uwagi na ostateczne wyczerpanie materialne strajkujących. Wysuwana jednakże wciąż na ogólnych zebraniach strajkujących koncepcja utrzymania płac podług cennika z dnia 12 lipca 1932 roku czyniła całkiem niemożliwymi jakiekolwiek próby porozumienia z fabrykantami, którzy znów stali na stanowisku, że zgodzenie się na traktowany cennik jest całkiem niemożliwe z uwagi na obecną konjunkturę gospodarczą.-

szewcy

W dniu 15 maja odbyło się zebranie szewców białostockich, na którym postanowiono zastrajkować z dniem 16 maja, a jako tło strajku - wysunąć żądanie utrzymania cennika z roku 1932, który pracodawcy poczęli samowolnie obniżać.

W dniu 16 maja strajk istotnie wybuchł, lecz nie wszyscy szewcy przyłączyli się do akcji strajkowej, to też na zebraniu szewców w dniu 17 maja uchwalono przeprowadzić kontrolę zakładów szewskich /80/-.

Na zebraniu strajkujących szewców w dniu 20 maja wykonano komitet strajkowy w składzie 12 osób /100/-.

Na następnych zebraniach w dniach 23 i 24 maja stwierdzono, że nie wszyscy szewcy strajkują i wysunięto projekt rozszerzenia strajku i na okolice Białegostoku, jednakże projekt ten nie został urzeczywistniony, więc na ponownym zebraniu strajkujących szewców w dniu 30 maja, po uprzednim stwierdzeniu, że strajkuje tylko około 20% ogółu szewców, postanowiono z dniem tym strajk zlikwidować.-

robotnicy drzewni

Od dnia 16 do 30 maja strajkowało 33 robotników w tartakach Danczyka i Chazana w Supraślu powiatu białostockiego. Strajkujący ponownie przystąpili do pracy na poprzednich warunkach płac.-

W czasie od dnia 11 do 23 maja trwał strajk robotników tartaku państwowego w Hajnówce, obejmujący około 1500 osób. W wyniku tego strajku, który miał podłoże raczej polityczne, robotnicy nie uzyskali. /Specjalne sprawozdanie w sprawie tego strajku przedłożono do Ministerstwa osobno/.

W dniach 8-9 maja strajkowali robotnicy fabryki dykty w Grodnie w liczbie 150 osób z powodu niewypłacania od dłuższego czasu zarobków.

Dnia 15 maja zarząd wspomnianej fabryki wypowiedział pracę 7 robotnikom, którzy stanowili komisję organizacyjną mającego tam powstać związku zawodowego PPS.CKW. Na znak protestu przeciwko takiemu posunięciu zarządu fabryki, wszyscy robotnicy w dniu tym ogłosili strajk, okupując zarazem fabrykę. Strajk trwał do dnia 19 maja, przyczem w dniu 18 maja strajkujący rozpoczęli głodówkę. Zarząd fabryki zobowiązał się przyjąć z powrotem do pracy wydalonych robotników. Fabryka uruchomiona została w dniu 22 maja.

Garbarze.

Dnia 4 maja w Jasionówce, powiatu białostockiego, w garbarni Mińskiego zastrajkowało około 100 robotników, domagających się podwyżki zarobków. W dniu tym strajkujący tkumnie usiłowali niedopuszczyć do wywożenia z garbarni skór, zostali jednak rozproszeni przez policję. W dniu 29 maja strajk został zlikwidowany, przyczem robotnicy uzyskali podwyżkę - w dziale mokrym o 20% i w dziale suchym o 15%.

Robotnicy rolni.

Awizowany w poprzednim sprawozdaniu sytuacyjnym strajk robotników rolnych w majątku Mogilowce, powiatu wołkowyskiego, zlikwidowany został w dniu 19 maja. W czasie trwania tego strajku właściciel folwarku zaangażował do pracy 8 sjonistów. Wobec takiego obrotu sprawy strajkujący robotnicy rolni w dniu

69

H.F.

Dnia 20 czerwca 1933 roku.

za miesiąc m a j 1933 rok.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Najniejsze wypadki i wydarzenia.

Powiat Augustowski.

Dnia 19 maja b.r. Marcin Różko, zamieszkały w Ho-
łyńce, po sprzeczce ze swą żoną Heroniką, zamordował ją
kilkakrotnem uderzeniem siekiery w głowę, poczem do-
browolnie zgłosił się do policji.-

Powiat Białostocki.

Dnia 16 maja b.r. ujawniono w Michałowie wyrabia-
nie fałszywych banknotów 20 i 50-cio złotych. Wanni
wyrabiania falsyfikatów, Józef Czwoniuk i Mikołaj Kosac-
ki zostali zatrzymani.-

Powiat Grodzieński.

Dnia 15 maja b.r. ze stacji kolejowej Mosty wy-
jechało do Skidła bez biletów 32 pociągów, którzy nadto
zdemolowali częściowo urządzenie wagonu.-

Dnia 21 maja b.r. samolot Aeroklubu warszawskiego
R.W.D.4., pilotowany przez inż. Zbigniewa Łuczyńskiego
podczas lotu pokazowego z okazji tygodnia L.O.P.P., przy
lądowaniu na lotnisku pod Grodnem zawadził o druty tele-
graficzne i spadł na ziemię. Pilot i pasażer wyszli bez
szwanku. Aparat poważnie uszkodzony.-

Powiat Ostrołęcki.

Dnia 4 maja b.r. we wsi Kuzie, gminy Gawrychy,
Walenty Ksepko dokonał morderstwa rabunkowego na osobie
sklepiarza tej wsi, Adama Marca. Sprawcę ujęto.-

Dnia 26 maja b.r. mieszkaniec wsi Szkwa, gminy
Szafaraczyska, komendant oddziału Związku Strzeleckiego,
Józef Kubeł został w polu napadnięty przez uzbrojonych w
widły i łopaty mieszkańców tejże wsi, Antoniego Łempickie-

- 25 -

70

go i jego dorosłych synów, Aleksandra, Adama i Franciszka. Napadnięty w obronie własnej wystrzelił z posiadanego przy sobie karabinu strzeleckiego, kładąc trupem Aleksandra Lempickiego. Sprawcę zabójstwa aresztowano. -

powiat Osowski.

Dnia 16 maja b.r. we wsi Małkinia-Górna, gminy Orko, Władysław Ochowski zadał rozmyślnie swemu ojcu, Kazimierzowi, ciężkie uszkodzenie ciała, wskutek czego ojciec zmarł po upływie 5 godzin. Zabójca zbiegł i tegoż dnia rzucił się pod pociąg, ponosząc śmierć na miejscu. -

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków.

maju b.r. zanotowano wypadków:

- 1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 13.
- 2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach 3.
- 3/ Usiłowania samobójstw 4.
- 4/ Samobójstw 2.
- 5/ Zsiłowania zabójstw..... 2.
- 6/ Zabójstw 5.
- 7/ Różnych nieszczęśliwych wypadków..... 12.
w których śmierć poniosło - 5 osób.
- 8/ Kradzieży zwykłych 243.
na sumę złotych około 2.000.
- 9/ Kradzieży z włamaniem 13.
na sumę złotych 754.
- 10/ Drobnych napadów rabunkowych 4.
- 11/ Oszustw 10.
- 12/ Przemytnictwa.....31.
- 13/ Oporu policji 8.
- 14/ Oporu sekwestratorom 2.
- 15/ Fałszerstwa pieniędzy..... 1.
- 16/ Dzieciobójstw 3.
- 17/ Zgwałceń 1.

c/ wypadki samochodowe.

Dnia 3 maja b.r. na 4-ym kilometrze od Ostrowi-Mazowieckiej w stronę Warszawy, należący do posła niemieckiego, akredytowanego w Warszawie p. von Moltke samochód osobowy najechał na jednokonną wóz prowadzony przez Bronisława Pyśkę, mieszkańca wsi Osuchowo, gminy Poreba, powiatu ostrowskiego. Skutek tego karambolu koń doznał złamania nogi, a samochód został uszkodzony. Za wypadek ten winę ponosi szofer posła, Friedrich Muller. Poseł telefonicznie zawiadomił Starostwo w Ostrowi-Mazowieckiej, że pokryje wszelkie wyniki z tego powodu straty.-

Pozatem inne wypadki samochodowe nie miały miejsca.-

d/ Zestawienie danych o pożarach.

W maju 1933 roku na terenie województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

- 1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.....10.
- 2/ Z przyczyn nieustalonych19.
- 3/ Podpalenia z zemsty..... 5.
- 4/ Podpalenia w celu otrzymania premii ubezpiecz.2.
- 5/ Niekładowej budowy komina 7.
- 6/ Od uderzenia pioruna 1.

Pożary te wyrządziły straty:

- 1/ do 2.000 złotych każdy19.
- 2/ od 2.000 do 5.000 złotych każdy15.
- 3/ od 5.000 do 10.000 złotych każdy..... 5.
- 4/ od 10.000 do 20.000 złotych każdy..... 2.
- 5/ od 20.000 do 30.000 złotych każdy..... 1.
- 6/ ponad 30.000 złotych każdy 2.

Straty wyrządzone przez te pożary, wynoszą ogółem około 219.000 złotych.-

71
większe pożary.

ut Białostocki.

Dnia 16. maja b.r. we wsi Bararki, gminy Zawyki spłonęło 18. stodół, 23 chlewów i 8 spichrzów oraz narzędzia rolnicze. Straty wynoszą około 36.800 złotych. Pożar powstał wskutek podpalenia.-

Drugi wielki pożar wybuchł dnia 31 maja b.r. we wsi Niecki, gminy Choroszcz. Spłonęły zabudowania gospodarcze wraz z inwentarzem żywym i martwym 22 gospodarzy. Straty sięgają 47.000 złotych. W czasie pożaru poparzony został Józef Praczuk. Pożar powstał wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.-

e/ Ocena ogólna.

Trwający w ciągu maja b.r. strajk włókniarzy białostockich, obchód pierwszomajowy i usiłowania komunistów w kierunku wywołania zajść w dniu 1-go maja były tymi czynnikami, na których w znacznym stopniu skupiała się uwaga władz bezpieczeństwa, które bądź prewencyjnymi aresztowaniami, bądź też energicznymi zarządzeniami nie dopuściły do jakichkolwiek ekscesów. Ogólny zatem stan bezpieczeństwa pod względem politycznym wypadł zadowalająco.-

Zachodzące jeszcze tu i ówdzie wypadki oporu sekwestраторom miały podłoża wyłącznie ekonomiczne, wynikające z ogólnego zubożenia.-

Zmnożenie się liczby kradzieży, przeważnie drobnych, należy złożyć na karb potęgującego się niedostatku. Pomimo to i tutaj stan bezpieczeństwa był dobry.-

H.F.

BIŁGOSTEK
6/3
zer

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr. BP. 2246/33.T.
Dnia 20 czerwca 1933 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 6.
za miesiąc m a j 1933 rok

VI. Sprawy graniczne.

Uszkodzenie skupa granicznego.

Dnia 14 maja b.r. stwierdzono, że skup graniczny 084, znajdujący się na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego, został wywrócony. Ślady s' p wskazywały, że sprawo wywrócenia pochodzili z Prus. I porozumieniu z Landratem w Jańsborku, wyznaczono na dzień 27 maja b.r. komisję mieszaną celem ustawienia skupa na pierwotnem miejscu. Jedną że wobec braku ze strony polskiej urzędnika katastralnego, któryby razem z takimże urzędnikiem niemieckim dokonał pomiarów, komisja w dniu tym nie ukończyła swej pracy i została odroczone do dnia 9 czerwca b.r.

Wysiedlenie z Niemiec.

Dnia 19 maja b.r. został przywieziony nad granicę rzekomo przez 2-ch urzędników niemieckich i przeniesiony na terytorjum Polski na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego Józef Banach, ciężko chory. Banach pracował w Prusach /wieś Lisy, powiatu Jańsborskiego/ u gospodarza niemieckiego. Podczas pracy przy przelewaniu benzyny, wskutek eksplozji tejże został on silnie poparzony. Ponieważ gospodarz, u którego pracował Banach, nie zameldował władzom o przyjęciu do pracy polskiego robotnika, więc po opisanym wypadku, z obawy przed odpowiedzialnością, nie odwiózł okaleczonego do Kasy Chorych, lecz ukrył go w stodole i przez rok sam leczył poparzenia. Gdy po upływie roku dowiedziała się o wypadku żandarmerja odesłała chorego do szpitala w Jańsborku, jednak leczenie w szpitalu nie dało

żadnego rezultatu i po 9-ciu miesiącach pobytu w szpitalu odesłano Banacha z powrotem do jego pracodawcy. Po upływie kilku miesięcy Banach znowu znalazł się w szpitalu, skąd dwaj osobnicy odwieźli go autem nad granicę i przetrzucili na stronę polską. Dochodzenia w tej sprawie w toku.- Po ukończeniu ich powiadomiony zostanie o wym wypadku Konsulat Amerykański, ponieważ Banach jest obywatelem Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej.-

Zatrzymanie przemytu.

Ostrowi-Mazowieckiej w dniu 9 maja b.r. funkcjonariusz Straży Granicznej zatrzymał furę, na której znaleziono 5 paczek jedwabiu, sprowadzonego nielegalnie z Niemiec.-

Oczyszczenie linii granicznej.

Dnia 19 maja b.r. na propozycję Landrata z Goldap, Starosta Powiatowy w Suwałkach dokonał wspólnie z Landratem objazdu granicy polsko-niemieckiej od Gromadczyny, gminy Iżajny, na styku granic Polski, Niemiec i Litwy, do Białych-Jeziorek, gminy Czostk, celem ustalenia prac, niezbędnych przy konserwacji linii granicznej. Postanowiono oczyścić rów graniczny z zarośli do dnia 15 września b.r., przyczem praca ta będzie wykonana wspólnie przez obie strony, polską i niemiecką.-

Ucieczka i dezercja,

w dniu 5 maja b.r. zbiegł na Litwę konfident K.O.P., Wincenty Mikolanis z Sejn i zdezerterował sierżant baonu K.O.P. w Sejnach, Jan Iwaniuk. Pierwszy z nich jest litwinem, obywatelem polskim, drugi zaś - rosjaninem, który popełnił defraudację w spółdzielni baonowej.-

Nielegalne przekroczenie granicy.

W maju b.r. na odcinku granicznym powiatu augustowskiego za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano 5 osób.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP.2246/33.T.

Dnia 20 czerwca 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 1.

za miesiąc maj 1933 rok.
-----VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

Dnia 3 maja b.r. po ukończeniu defilady z okazji Święta Narodowego w Suwałkach zatrzymano mieszkańca wsi Pełele, gminy Krasnowo, Pawła Pieczulisę i mieszkańca wsi Giełusze, gminy Andrzejewo, Józefa Prolejko, którzy notowali defilujące oddziały wojska, P.W. i organizacyj b.wojskowych. W toku dochodzenia ustalono, że Pieczulis, poczynając od września 1932 roku, zbierał w Suwałkach, Augustowie i Grodnie wiadomości, dotyczące stacjonowanych tam oddziałów wojskowych oraz środków transportowych, ujawniając je następnie wywiadowi litewskiemu.-

Sądzony przez Sąd Okręgowy w Suwałkach w dniach 31 maja i 1 czerwca b.r. w trybie postępowania doraźnego, Pieczulis skazany został na karę śmierci przez powieszenie. Pan Prezydent Rzeczypospolitej w drodze łaski zamienił Pieczulisowi karę śmierci na dożywotnie więzienie.-

Prolejko zaś, jako niepełnoletni, sądzony będzie w trybie postępowania zwykłego.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2591/33.T.

1
BIAŁYS OK, dnia 18 lipca 1933 roku

73

Sytuacyjne sprawozdanie
miesięczne Nr.7. za mie-
siąc czerwiec 1933 r.

TAJNE - PILNE!

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Departament I.Polityczny

w Warszawie.

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie mie-
siężne Nr.7 za miesiąc czerwiec 1933 r. / z zakresu bezpieczeń-
stwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego/..

Za Wojewodę

[Signature]
/A. Wysokiński/
w/z.Naczelnika Wydziału Bezp.Publ.

Otrzymują do wiadomości:

- 1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
- 2/ " " w Nowogródku,
- 3/ " " w Brześciu nad Bugiem,
- 4/ " " w Warszawie,
- 5/ " " w Tarnopolu,
- 6/ " " w Stanisławowie,
- 7/ " " w Lublinie,
- 8/ " " w Łodzi,
- 9/ Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
- 10/ " " w Wilnie,
- 11/ " " Okręgowego w Białymstoku,
- 12/ " " w Suwałkach,
- 13/ " " w Grodnie,
- 14/ " " w Łomży,
- 15/ Samodzielny Ref.Informac.DOK.III. w Grodnie,
- 16/ " " DOK.IV. w Brześciu nad Bugiem,
- 17/ " " DOK. I. w Warszawie,
- 18/ K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,
- 19/ Wszyscy Panowie Starostowie.Powiatowi
województwa Białostockiego
- 20/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
- 21/ Pan Komendant wojewódzki P.P. w Białymstoku,
- 22/ Pan Naczelnik Urzędu Sledczego w Białymstoku.

H.F.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2591/33.T.

Białystok, dnia 20 lipca 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.7.
za miesiąc czerwiec 1933 r.

I. Sytuacja ogólna

Silniejsze przejawy działalności czynników wywrotowych dostrzegane były w czerwcu w ośrodkach robotniczych, szczególnie zaś tych, które objęte były zatargami na tle warunków pracy i płacy. Zwłaszcza trwający od dnia 16 marca do dnia 16 czerwca strajk robotników przemysłu włókienniczego w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym stwarzał duże możliwości dla działalności komunistów, występujących pod firmą Lewicy Związkowej, która decydowała niejednokrotnie o wyniku zgromadzeń strajkujących i posunięciach komisji strajkowej. Trzeba było wielu posunięć i przeprowadzenia specjalnej kampanii prasowej, ażeby wpływy Lewicy Związkowej na strajkujących osłabić i umożliwić czynnikowi państwowemu doprowadzenie do likwidacji strajku. - Poza Białymstokiem i białostockim okręgiem przemysłowym organizacje wywrotowe działały stosunkowo najsilniej w bielskim okręgu przemysłu drzewnego, z którego tworzony jest obecnie specjalny okręg partyjny. - Na terenach wiejskich działalność komunistyczną wyczerpywały kolportaż literatury, wywieszanie transparentów, agitacja antypodatkowa i antyszarwarkowa, - która zresztą nie dała partji komunistycznej poważniejszych efektów. Zaistniało wprawdzie w czerwcu 10 wypadków oporu podatkowego, były one jednakże wynikiem bądź nietaktu sekwestratorów, bądź uchybień formalnych urzędów wymiarowych, lub też wreszcie - sytuacji materialnej poszczególnych płatników.

Zlikwidowanie dnia 16 czerwca b.r. po zawarciu umowy zbiorowej strajku włókienniczego w Białymstoku zamknęło okres wzrostu fali nastrojów strajkowych. - Do dnia 20 czerwca b.r. zostały uruchomione wszystkie zakłady przemysłu włókienniczego w Białymstoku i powiecie białostockim, za wyjątkiem zatrudniających ponad 600 robotników fabryki Cytrona w Supraślu, powiatu Białostockiego, której właściciele odmówili uznania umowy zbiorowej z dnia 16 czerwca, określającej dla Supraśla stawki zarobkowe w Białymstoku z obniżką 8% i wysunęli żądanie powiększenia tej obniżki od 20 do 30% - wobec czego strajk w Supraślu przedłużył się.

Ruch zawodowy wyczerpywała niemal całkowicie akcja cen-
nikowa poszczególnych związków zawodowych, których wpływy
wśród ogółu robotników w ostatnim czasie wzrosły dość znac-
nie.- Pod koniec akcji strajkowej w Białymstoku dawni działacze
Narodowej Partii Robotniczej przystąpili do organizowania
Związku Pracy i pozyskali dla niego około 100 członków.-

Na rynku pracy nastąpiło zmniejszenie się ilości bezrobotnych pod koniec miesiąca w związku z likwidacją strajku robotników przemysłu włókienniczego. Wykazana w sprawozdaniu liczba 15.253 robotników, pozostających bez pracy w dniu 30 czerwca - była w rzeczywistości mniejsza, w dniu tym bowiem z liczby tej pracowało już w fabrykach włókienniczych około 3.500.-

W sytuacji bezpieczeństwa w ciągu miesiąca poważniejsze zmiany nie zaszły, jeżeli pominąć zagrożenia w niej, powodowane strajkiem włóknarzy. Sytuację tę charakteryzowała w dalszym ciągu duża ilość przestępstw drobnych z chęci zysku, popełnianych przez bezrobotnych i biedotę.

Dnia 20 lipca 1933 r.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Przejawy działalności zewnętrznej KPZB. w okresie sprawozdawczym były bardzo niskie. Cała jej akcja wyraziła się w rozrzucaniu odezw w nieznacznej liczbie i w niewielu miejscowościach.-

W szczególności działalność zewnętrzną KPZB. przedstawiała się następująco:

Powiat.	Miejscowość.	Wywieszono transpa- rentów.	Kolportowano wydawn. komunist	
			W ilu wypadkach	Ilość egzempli
Białostocki	Białystok	-	3	171
	obok Gródka	2	-	-
Bielski	Bielsk-Podl.	-	1	40
Grodzieński	Grodno	-	2	79
	pod Łosośną	-	1	kilkanaście
	Baranowo	-	1	"
Wołkowyski	Wołkowysk	-	1	150
	Kukiełki	-	1	128
R a z e m :		2	10	

Na obu wywieszonych transparentach widniał napis: "Precz z egzekutorem. Treść zaś odezw, kolportowanych w powiatach białostockim i bielskim dotyczyła strajku włóknarzy białostockich. Odezwy, kolportowane w powiecie grodzieńskim, w treści swej były przeznaczone dla robotników młodocianych i poborowych, a także i tutaj przemycano odezwy, omawiające strajk włóknarzy białostockich.-

Wreszcie roz rzucane odezwy w powiecie wołkowyskim były bądź sta-rych wydań, jak np. wzywające do ochodu 1-szomajowego, bądź też takie wydawnictwo, jak "Kujmy Broń"!.-

Zebrań komunistycznych KPZB.

wiat Wołkowyski.

W dniu 1 czerwca w lesie obok folwarku Konoboje, gminy Piaski odbyła się konferencja członków KPZB. przy udziale delegata, nazwiska którego narazie nie ustalono. Szczegóły konferencji nie są znane, wiadomym tylko jest, że była tam odczytana przez delegata lektura komunistyczna i omawiano sprawy organizacyjne. Po zakończeniu konferencji uczestnicy jej, wracając do domów śpiewali pieśni komunistyczne.

Inne przejawy działalności.

wiat białostocki.

Dnia 6 czerwca wybito kamieniem szybę w oddziale Polskiej Agencji Telegraficznej w Białymstoku. Kamień owinięty był papierem, na którym widniał napis w łamanej polszczyźnie: "Dla prowokacyjnych wiadomości defraudacji pieniędzy moprowe". Była to zemsta ze strony komunistów za podanie przez P.A.T. do miejscowej prasy komunikatu o defraudacjach pieniężnych, popełnionych w łonie organizacji komunistycznej w Białymstoku

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Działalność Komunistycznej Partji Polskiej w czerwcu była jeszcze słabsza od działalności KPZB. w tymże okresie i jeszcze bardziej pozostawała w tyle od działalności z okresu poprzedniego. Cała działalność sprowadzała się do rozkolportowania w trzech miejscowościach odezw komunistycznych, poza tem do kilku zebrań, poświęconych sprawom organizacyjnym. W związku z tem ujawniono próby nad odbudową rozluźnionych komórek starszych i młodzieży, oraz tendencję do podjęcia pracy masowej.- Kolportowane przez KPP. odezwy w czerwcu przeznaczone były przede wszystkim dla żołnierzy, więc też i rozrzucono je w ośrodkach o większym skupieniu wojska, jak Zambrów i Czeremcha Bór, w powiecie łomżyńskim.-

Omawiana akcja zewnętrzna przedstawiała się następująco:

Powiat	Miejscowość	wywieszono transparen- tów	Kolportowano wydawn. komunist ilu wypadkach. Ilość egzemp
Łomżyński	Czerwony-Bór	-	1
	Zambrów	-	1
Ostrowski	Troszyn	-	1
R a z e m :		-	3

Zebrenia komunistyczne KPP.

Powiat Ostrowski.

Dnia 10 czerwca KD.KZMP.Ostrów zorganizował mecz piłki nożnej w Ostrowi-Mazowieckiej, pomiędzy drużynami sportowymi KZMP.Zaręby-Pościełne a Ostrów-Mazowiecka. W zawodach tych brało udział po 11 komunistów z każdej z tych miejscowości. Przy tej okazji odbyło się zebranie wybitniejszych miejscowych działaczy Komunistycznych, na którym omawiano sprawę wszczęcia akcji przeciwko nowemu regulaminowi więziennemu oraz debatowano nad kwestjami naprowskimi.-

Dnia 18 czerwca odbyło się zebranie członków KM.KZMP Długosiodło. Na zebraniu tem kładziono nacisk na konieczność odbudowy komórek jeszcze przed odbyciem zjazdu dzielnicowego oraz zdecydowano podjęcie nowo pracy masowej.-

Na dzień 15 czerwca zwożano zebranie KG.KPP. Tur do lasu koło Zuzeli. Na zebranie to przybył delegat OK.Siedlce oraz przedstawiciel dzielnicy Sterdyńskiej. Jednakże samo zebranie nie doszło do skutku wobec zatrzymywania na drodze i rewidowania przez policję podejrzanych o komunizm osobników.

Wreszcie dnia 24 czerwca w lesie pod Ostrowią-Mazowiecką KD.KPP.Ostrów zorganizował masówkę, na którą przybyło około 200 komunistów. Przemawiali Judel Lewkowicz i Rachmiel Gąsior na temat tygodnia Mopru i dnia antywojennego. Masówka została przerwana wskutek deszczu.-

Powiat Szczyński.

Dnia 16 czerwca w Radzikowie na zebraniu miejscowego KD.KPP.omawiano projekty plakatów przeciwko odbywanym obecnie

szarwarkom w mieście Radziłów. O sporządzenie tych plakatów postanowiono wrócić się do OK. Łomży, a to z obawy rozpoznania przez organa bezpieczeństwa charakteru pisma na plakatach gdyby one były sporządzone przez miejscowych działaczy komunistycznych.-

M O P R .

Powiat Ostrowski.

W okresie sprawozdawczym wysłano z Ostrowi-Mazowieckiej kilka paczek żywnościowych do więzienia w Łomży i zbierano składki na rzecz więźniów politycznych.-

Powiat Wołkowyski.

Na początku czerwca w Zelwianach wśród członków KPZB. zbierano składki na rzecz Izaaka Ogólnika, skazanego w kwietniu b.r. przez Sąd Okręgowy w Grodnie na 4 lata więzienia. Zebrane pieniądze mają być użyte na honorarium dla adwokata w związku ze złożeniem skargi apelacyjnej od wyroku Sądu Okręgowego.-

R e p r e s j e .

Za uprawianie akcji wywrotowej zatrzymano w czerwcu:

Białystok-Miasto: 6 osób - za przynależność do partji komunistycznej;

Powiat Bielski: 6 osób - za przynależność do partji komunistycznej;

Powiat Grodzieński: 10 osób, z których - 2 za wywieszenie transparentów komunistycznych, 1 za przechowywanie odezw komunistycznych, 2 za bluźnierstwo i znieważenie wizerunku Chrystusa podczas nabożeństwa w cerkwi w dniu 9 czerwca, 1 za udział w masówce komunistycznej, pozostałych zaś 4 za przynależność do partji komunistycznej;

Powiat Łomżyński: 1 osobę - za przechowywanie odezw komunistycznych;

Powiat Ostrołęcki: 3 osoby - za kolportaż odezw komunistycznych;

Powiat Wołkowyski: 1 osobę - za działalność wywrotową.-

b/ W y r o k i s ą d o w e

Za działalność wywrotową wyrokami Sądów Okręgowych skazani zostali w czerwcu:

dnia 2 czerwca przez Sąd Okręgowy w Białymstoku - Izrael Joselewski na osadzenie w domu poprawy;

przez Sąd Okręgowy w Łomży skazani zostali - dnia 21 czerwca Lejzor Czyżewski na 6 miesięcy więzienia z pozbawieniem praw na 2 lata, zaś w dniu 16 czerwca - Jankiel Szaja Taubman, Jankiel Kryształ, Moszek Modrykamień i Boruch Sokolik po 6 miesięcy więzienia każdy za to, że steroryzowali świadka w dniach 2 i 3 kwietnia b.r. w sprawie z oskarżenia Chaima Estryka o działalność wywrotową i spowodowali cofnięcie przez tego świadka zeznań, złożonych uprzednio przed Policją i u Sędziego Śledczego.-

H.F.

OJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2591/33.T.

Dnia 20 lipca 1933 r.

9
77
Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.7.

za miesiąc czerwiec 1933 r.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy Robotników Przem. Włókienniczego. Wszystkie zebrania członków Związku Zawodowego Robotników Przem. Włókienniczego zarówno klasowego, jak i chrześcijańskiego w Białymstoku, odbyte w pierwszej połowie czerwca, poświęcone były wyłącznie zagadnieniu zlikwidowania strajku włókienniczego. Zebrania te obszerniej omówione są w rubryce "Strajki" niniejszego sprawozdania.-

W dniach 18, 20 i 23 czerwca odbyły się w Białymstoku zebrania lonkietników. Na pierwszych dwóch zebraniach uchwalono nowy cennik, na trzecim zaś - wybrano nowy zarząd Związku /150, 150 i 39/-

Dnia 21 i 27 czerwca zwołali w Białymstoku zebrania robotnicy farbiarni i wykańczalni. Na pierwszym zebraniu omawiano sprawę przestrzegania 8-godzinnego dnia pracy, na drugim zaś debatowano nad sprawami organizacyjnymi.-

Na zebraniu w dniu 28 czerwca w Białymstoku tkacze omawiano sprawy organizacyjne /50/-

W dniu 29 czerwca na ogólnym zebraniu włóknarzy w Białymstoku postanowiono opodatkować się na rzecz strajkujących robotników w Supraślu, Michałowie, Pieszczykachⁱ, Gródkuⁱ w wysokości od 1 do 1.50 zł. tygodniowo.-

garbarze.

W Białymstoku na ogólnym zebraniu garbarzy w dniu 7 czerwca postanowiono opodatkować się po 1 zł. na rzecz strajkujących włóknarzy, poczem omówiono kwestję obniżki zarobków /100/-

Na zebraniu garbarzy w dniu 12 czerwca w Krynkach, po-

wiatu grodzieńskiego wybrano nowy zarząd, składający się w swej większości z elementów komunizujących. Obecne opanowanie zarządu przez komunistów było wynikiem niezadowolenia członków Związku z poprzedniego zarządu, którego większość stanowi li bundowcy.-

Związek Zawodowy Ro-
botn.Przem.Drzewnego.

Dnia 16 czerwca na zebraniu robotników drzewnych w Haj-
nówce, powiatu bielskiego miano dokonać wyboru nowego zarzą-
du. Z uwagi na niedostateczną ilość obecnych na zebraniu, oraz
wskutek nieodpowiedniego zachowania się sekretarza Związku,
Patera, wybory nie doszły do skutku.-

Na zebraniu robotników drzewnych w Białowieży w dniu 18
czerwca przemwiali Jan Pater i Leon Pasiak, nawołując do soli
darności robotniczej.-

Związek Zawodowy
Metalowców.

Dnia 13 czerwca w Grodnie odbyło się zebranie metalow-
ców, na którym omawiano sprawy zawodowe /50/-

Związek Zawodowy
Dozorców Domowych.

W Grodnie na zebraniu w dniu 11 czerwca dozorców domo-
wych omawiano sprawy organizacyjne i wybrano nowego prezesa
Zarządu Związku.-

Zw.Zawodowy Prac.
Komun.i Inst.Użyt.
Publicznej.

Dnia 18 czerwca w Grodnie odbyło się zebranie robot-
ników zatrudnionych przy robotach miejskich, którzy stanowią
sekcję Związku Zawodowego pracowników komunalnych i instytu-
cyj użyteczności publicznej. Wybrano zarząd sekcji oraz postu-
nowiono wszcząć starania o zwiększenie pracy zatrudnionym do
4 dni w tygodniu z płacą po 3 złote dziennie /100/-

Z. Z. K.

Dnia 25 czerwca w Czeremsze, powiatu bielskiego odbyło
się zebranie członków miejscowego koła Związku Zawodowego Ko-
lejarzy. Na zebraniu tem zdawano sprawozdanie z odbytego w
Warszawie zjazdu ZZK. w dniu 11 czerwca b.r.

W Kołkowysku w dniu 17 czerwca odbyło się zebranie
członków Związku Zawodowego Kolejarzy również w tymże, co wy-
żej celu /50/-

Związek Zawodowy
Małorolnych.

Na terenie powiatu wołkowyskiego intensywną działalność za tworzeniem oddziałów Związku Zawodowego Małorolnych uprawia sekretarz oddziału tegoż Związku w Wołkowysku, Kazimierz Niemczynowicz. W akcji swej posługuje się on kwestją serwitutową. To też następstwem tej agitacji doszło w trzech miejscach na tem tle do zajść. Na interwencję Urzędu Powiatowego, Rada Główna Związku Zawodowego Małorolnych wezwała Niemczynowicza do osobistego zgłoszenia się w Warszawie, celem omówienia i udzielenia wyjaśnień o powyższych zajściach. Niemczynowicz jednakże do Warszawy nie pojechał, a prosił o przysłanie delegata o zbadanie sprawy na miejscu. W dalszym ciągu pracuje on na swym stanowisku.-

b/ Związek Związków Zawodowych.

powiat Białostocki.

Dnia 11 czerwca oddział Z.Z.Z. Robotników Drzewnych w Czarnej-Wsi obchodził uroczystie rocznicę powstania oddziału tego Związku i poświęcenia sztandaru /200/.-

powiat Grodzieński.

Związek Związków Zawodowych poczynił zdobywać sobie na terenie powiatu grodzieńskiego coraz więcej zwolenników, o czym świadczą zebrania robotników, którzy wypowiadają się za przystąpieniem do tego Związku. Zebrania takie robotników fabryki dykt w Grodnie odbyły się w dniach 11 i 25 czerwca, gdzie po wysłuchaniu celu i zadania Z.Z.Z., robotnicy wypowiedzieli się przeciwko dalszemu pozostawianiu w organizacjach zawodowych PPS. CKT. i uchwalili przystąpić do związków zawodowych przerwanych./150 i 40/.-

Podobne zebrania robotników fabryki dykt, zwołane w tym celu odbyły się dnia 24 czerwca w Mostach /300 osób/ i dnia 25 czerwca robotników drzewnych w Porzeczu /48/.-

IV. S t r a j k i.

Włókniarze.

Trwający od połowy marca b.r. strajk włóknarzy okręgu przemysłowego białostockiego został zlikwidowany w dniu 15 czerwca. Strajkujący poszli na pewne ustępstwa /4-17./ od cennika z roku 1932 i pomimo podszeptów ze strony elementów komunizujących, przystąpili do pracy częściowo już w dniu 16 czerwca i całkowicie z dniem 19 czerwca w miarę uruchamiania poszczególnych fabryk.

To samo nastąpiło i na prowincji, za wyjątkiem Supraśla, gdzie właściciel fabryki włókienniczej, Cytron, nie należący do Związku Przemysłowców w Białymstoku, nie zgodził się podpisać nowej umowy zbiorowej i wskutek tego włókniarze w Supraślu strajkowali nadal.

Zakończenie strajku poprzedziło szereg zebrań włóknarzy, a mianowicie:

Dnia 1 czerwca na zebraniu podnoszono kwestję wstrzymania przez Fundusz Bezrobocia wypłaty zasiłków /700/.-

Na zebraniach w dniach 3 i 5 czerwca składano sprawozdanie z odbytej u Inspektora Pracy konferencji z fabrykantami, przyczem szereg mówców wypowiedział się za utrzymaniem cennika z roku 1932 /po 700/.-

Dnia 9 czerwca odbyła się konferencja Komisji Strajkowych z ramienia Klasowego Związku Zawodowego oraz ze strony Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego. Ta ostatnia Komisja wysunęła wniosek pójścia na ustępstwa o 3 do 5. od cennika z roku 1932, jednakże większością głosów Komisji z ramienia Klasowego Związku Zawodowego postanowiono domagać się utrzymania traktowanego cennika z roku 1932.-

Na zebraniu strajkujących włóknarzy w dniu 10 czerwca podno-

- 4 -

szono, że wstrzymanie wypłaty zasiłków z Funduszu Bezrobocia jest nowym trick'em ze strony fabrykantów, którzy w ten sposób chcą zmusić włókniarzy do zaprzestania strajku.-

Dnia 14 czerwca u Inspektora Pracy odbyła się konferencja delegatów strajkujących włókniarzy. Na konferencji tej uzgodniono 12 punktów żądań robotniczych i zgodzono się na ustępstwa od cennika z roku 1932 w stosunku dla robotników wilkowni, przędzalni, wykończalni z wyjątkiem kobiet, farbiarni, maszyn i kotłowni - 4%,

tkalni - 8%, apretury - 2%. Obniżka ta została uznana przez delegację robotniczą bez zobowiązania, warunkując podpisanie nowego cennika od zgody ogólnego zebrania włókniarzy.-

Zebranie to odbyło się w dniu 15 czerwca, na którym postanowiono zgodzić się na proponowaną obniżkę i strajk zlikwidować z tem, żeby do pracy przystąpić w dniu 19 czerwca, po uprzednim podpisaniu cennika przez fabrykantów, co też nastąpiło /1200/.-

Robotnicy tar-
taczni.

Dnia 19 czerwca zastrajkowali robotnicy tartaku Kane i Jaczmienia w Wasilkowie, powiatu białostockiego w liczbie 25 osób, żądając podwyżki płacy.-

Solidaryzując się z nimi, w dniu 21 czerwca rozpoczęli strajk robotnicy tartaku Dańczyka /24 osób/ i Chazana /20 osób/ w Supraślu, powiatu białostockiego oraz w dniu 28 czerwca 8 robotników tartaku Mojżesza Tartackiego w Białymstoku.-

W dniu 3 czerwca strajkowało kilka godzin 40 robotników w tartaku państwowym w Waliżach, powiatu białostockiego, żądając podwyżki płac, które wynosiły przeciętnie po 1.80 zł. dziennie. Kierownik tartaku zgodził się na podwyżkę po 25 groszy od metra i robotnicy przystąpili do pracy.-

Garbarze.

Dnia 6 czerwca w Jasionówce, powiatu białostockiego zastrajkowali robotnicy kilku ręcznych garbarń w liczbie 10 osób, żądając podwyżki zarobków o 10%. Po uzyskaniu żądanej podwyżki, robotnicy stanęli do pracy w dniu 7 czerwca.-

Tamże strajkowało w dniu 22 czerwca w garbarni "Skórdał"

20 robotników, którzy zażądali zwolnienia z pracy w garbarni kobiet. Zarząd garbarni uwzględnił to żądanie i robotnicy przystąpili do pracy.-

Dnia 14 czerwca w Krynkach, powiatu grodzieńskiego zastrajkowali robotnicy wszystkimi, za wyjątkiem dwóch, garbarzami, żądając podwyżki zarobków o 12%, normalnych wypłat tygodniowych oraz nie przyjmowania do pracy robotników, którzy nie są zrzeszeni w związek zawodowym garbarzy. Wysłane żądania pracodawcy uwzględnili, wskutek czego robotnicy w dniu 21 czerwca przystąpili do pracy.

robotnicy drzewni. Dnia 8 czerwca w Grodnie wybuchł strajk w fabryce dykty.

Zastrajkowało 150 robotników, którzy nie opuścili fabryki i zażądali przyjęcia do pracy zwolnionych poprzednio 40 robotników oraz przywódców poprzedniego strajku. Ponieważ strajk ten miał tło polityczne, więc władze bezpieczeństwa zarządziły opóźnienie fabryki, co też strajkujący robotnicy uskuteczniili, grupując się natomiast pod fabryką, skąd, wobec nieusłuchania wezwania do rozejścia się, rozpędzono ich przy użyciu pałek gumowych. W dniu 9 czerwca kierownik fabryki wywiesił ogłoszenie, że przyjmuje do pracy nowych robotników. W ten sposób zaangażowano 180 robotników i przy ich pomocy w dniu 12 czerwca uruchomiono fabrykę.-

robotnicy leśni. Dnia 24 czerwca zastrajkowali robotnicy, zatrudnieni w lesie, należącym do majątku Niziany, powiatu wołkowyskiego. Zażądali oni podwyżki wynagrodzenia za ustawienie tak zwanej klatki z 1.75 zł. do 2.50 zł., na co jednakże właściciel lesu nie zgodził się, tłumacząc, że za taką pracę w sąsiednich majątkach płać tylko po 1.50 zł. Ulegając namowom komunistów, robotnicy porzucili jednak pracę, czołowy zaś agitator za strajkiem, Bazyli Dubrowski zażądał od leśniczego przyjęcia wykonanej już roboty i rozliczenia się. Gdy zaś leśniczy odmówił temu, tłumacząc, że roboty nie zostały należycie wykonane, wówczas Dubrowski rzucił się na niego z siekierą, grożąc zabiciem. Leśniczy cofnął się, unikając temsamem ciosu. Strajkujący robotnicy w dniu 27 czerwca przystąpili do pracy

s
j
c
e
p
z
c
d
c
n
z
p
J
o
s
r
k
w
p
K
i
s
z
r

c

g
p
z
c

৮

п
з

p

J

卷之五

W
P
K
i
S
Z
r

10

Dnia 20 lipca 1933 r.

za miesiąc czerwiec 1933 roku.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze wypadki i wydarzenia.

Powiat grodzieński.

Dnia 20 czerwca na stacji kolejowej Kosty usiłowało wskoczyć do odchodzącego do Grodna pociągu osobowego około 12 bezrobotnych bez biletów. Obsługa pociągu uniemożliwiła ten zamiar, co widząc, bezrobotni obrzucili pociąg kamieniami, nie wyrządzając atoli żadnej szkody.-

Powiat suwalski.

Nocy na 3 czerwca do okna leśniczówki Wierśnie, gminy Giby, nieznani sprawcy oddali dziewięć strzałów, wybijając szyby. Według rzypuszczenia leśniczego, była to prawdopodobnie zemsta kogoś z okolicznej ludności.-

Dnia 10 czerwca strzelec baonu K.O.P. Sejny, Stanisław Kunicki zastrzelił swoją narzeczoną, Stefanję Jagłowską poczem sam popełnił samobójstwo.-

Powiat szczuczyński.

W dniu 29 czerwca interwenjującemu w czasie bójki na zabawie tanecznej obok kanału Rudzkiego, w gminie Ruda, posterunkowemu P.P., Baranowskiemu, usiłował wyrwać rewolwer Aleksander Kania. Podczas szamotania się rewolwer wypalił, przyczem kula ugodziła w szyję drugiego posterunkowego, Gryniwickiego, którego umieszczono w szpitalu.-

Powiat wołkowyski.

Pod wpływem agitacji sekretarza Związku Zawodowego Makorolnych w Wołkowysku, Kazimierza Nieczynowicza, w okresie sprawozdawczym miały miejsce zajęcia na tle serwitutów.-

Tak, dnia 7 czerwca, mieszkańcy wsi Kowale, gminy Porozów wypędzili masowo swoje bydło na pastwisko majątku Horostańewicze, Naskutek interwencji policji, bydło usunęli.

Zajęcie to wynikało ze tle ostatecznie nieuregulowanych jeszcze serwitutów w tym majątku. Sprawa tych serwitutów znajduje się obecnie w Najwyższym Trybunale Administracyjnym, gdzie prowadzi ją jakoby ma adwokat z ramienia Związku Zawodowego Małorolnych. Tej okoliczności należy prawdopodobnie zawdzięczać te zjawisko, że jakkolwiek we wsi Kowale jest tylko dziesięciu członków Związku Zawodowego Małorolnych, to jednak składki opłaca cała wieś.-

Zaś w dniach 21 i 23 czerwca mieszkańcy wsi Hryniewicze, gminy Izabelin w liczbie 100 osób, uzbrojeni w kije, stawiali czynny opór mierniczemu, niedopuszczając go do pomiarów obiektu leśnego Białej Gaj. Powodem zajęcia był jakoby nieuregulowany dotychczas serwitut. Zajęcie to zlikwidowano przy pomocy policji, zatrzymując 4 osoby, z których jedną osadzono w areszcie.-

Wreszcie mieszkańcy wsi Lwówka, gminy Teresзки, dokonali kilkakrotnie w czerwcu wypasów pastwisk, należących do majątku Wętejski. Wypasanie to miało swą przyczynę również w związku z serwitutem, chociaż został on całkowicie uregulowany w tym folwarku w roku 1931 i włościanie uzyskali na własność wzamian służebności, 10,8 ha gruntu.-

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków.

W czerwcu b.r. zanotowano wypadków:

- 1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 61.
- 2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach 3.
- 3/ Usiłowania samobójstw 2.
- 4/ Samobójstw 17.
- 5/ Usiłowania zabójstw 2.
- 6/ Zabójstw 13.

- 7/ Różnych nieszczęśliwych wypadków 21.
w których śmierć poniosło 12 osób, w tem
3 osoby utonęło, 6 zabitych od pioruna
i w innych wypadkach 3 osoby.
- 8/ Kradzieży zwykłych 285
na sumę złotych 6.541.
- 9/ Kradzieży z włamaniem 6
na sumę złotych 5.600
- 10/ Drobnych napadów rabunkowych 3.
- 11/ Przemytnictwa 32.
- 12/ Oporu policji 12.
- 13/ Oporu sekwestratorom 10.
- 14/ zbiegobójstw 1.
- 15/ Zgwałceń 2.
- 16/ Nielegalnego posiadania broni palnej 3.

c/ Wypadki samochodowe.

W okresie sprawozdawczym na terenie województwa Białostockiego wydarzyły się następujące wypadki samochodowe:

Dnia 20 czerwca na szosie Białystok-Warszawa, na przejeździe kolejowym pod Starosielcami auto, na widok zbliżającego się pociągu, tak gwałtownie zostało zahamowane, że uszkodziło poręcz przejazdu i podpórę słupa telegraficznego. Wypadku z ludźmi nie było.-

Dnia 26 czerwca w Czarnej-lesie robotnik Szymon Romańczuk, będąc w stanie pijanym, dostał się pod przejeżdżający samochód, doznając wstrząśnienia mózgu.-

Tymże dniu na szosie Wysokie-Mazowieckie - Zambrów nieznaną bliżej samochód najechał na furmankę, raniąc dotkliwie siedzącego na niej Bolesława Milewskiego.-

d/ Zestawienie danych o pożarach.

W czerwcu 1933 roku na terenie Województwa Bi. ostocgo miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

- 1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem15.
- 2/ Z przyczyn nieustalonych 36.
- 3/ Podpalenia z zemsty 6.
- 4/ Podpalenia w celu otrzymania premji ubezpieczeniowej..
- 5/ Wadliwej budowy komina 19.
- 6/ Od uderzenia pioruna 5.

Pożary te wyrządziły straty:

- 1/ ~~do~~ 2.000 złotych każdy 51.
- 2/ od 2.000 do 5.000 złotych każdy....13.
- 3/ od 5.000 do 10.000 złotych każdy... 9.
- 4/ od 10.000 do 20.000 zł. każdy 5.
- 5/ od 20.000 do 30.000 zł. każdy -
- 6/ ponad 30.000 złotych każdy 4.

Straty, wyrządzone przez te pożary, wynoszą ogółem około 460.000 złotych.-

Większe pożary.

Powiat grodzieński.

Dnia 5 czerwca b.r. we wsi Łosiniany, gminy Hołynka, wybuchł pożar, który strawił 18 domów mieszkalnych, 32 zabudowań gospodarskich oraz 39 sztuk inwentarza żywego. Straty spowodowane pożarem wynoszą zł. 43.670.-

Powiat łomżyński.

Dnia 10 czerwca b.r. we wsi Rutki, wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem, wybuchł pożar. Pastwą

plonieni padło 18 zagrod włościańskich. Straty wynoszą około 78.000 złotych.-

powiat Ostrowski.

Dnia 22 czerwca b.r. we wsi Wilka - Lisieczna, gminy Długosiodło spłonął dom mieszkalny oraz zabudowania gospodarskie i część inwentarza żywego, należące do Jana Kobiałki. Ofiarą pożaru padł również pastuch, 16-letni Edward Wołyniec, który też był sprawcą tego pożaru. Straty sięgają 8.000 złotych.-

powiat Wołkowyski.

Dnia 10 czerwca b.r. we wsi Kaniowiec, gminy Zelwa spłonął nowowbudowany młyn z onkowitem urządzeniem. Straty wynoszą 75.000 złotych. Nacodził przypuszczenie podpalenia przez zemstę.-

Dnia 16 czerwca b.r. we wsi Lebiady, gminy Krzemieniec pastwą pożaru padło 12 domów mieszkalnych i 46 zabudowa gospodarskich. Straty sięgają 37.000 złotych. Pożar wybuchł wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.-

e/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym cechowało znaczne napięcie w związku z trwającymi do połowy czerwca strajkiem włóknarzy białostockich, aczkolwiek napięcie to nie było tej miary, co w maju z uwagi na nurtujące coraz głębiej strajkujących włóknarzy przekonanie o konieczności zlikwidowania strajku wobec krańcowego już wyczerpania ich materialnie.-

Zatargi włościan z właścicielami folwarków w powiecie wołkowyskim oraz powtarzające się jeszcze od czasu do

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2591/33.T.

Dnia 20 lipca 1933 r.

23
84
Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.7.

za miesiąc czerwiec 1933 r.

VI. Sprawy graniczne.

Postrzelenie na
granicy.

Dnia 14 czerwca na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego, po stronie niemieckiej postrzelono a następnie ujęto mieszkańca wsi Myszyniec-Stary, Jana Ropiaka, którego władze niemieckie umieściły w szpitalu w Rozogach. Po kilkudniowym pobycie w szpitalu Ropiak został wykradziony przez obywateli polskich i przeniesiony do swego domu.-

Na odcinku granicznym tegoż powiatu po stronie niemieckiej graniczna straż niemiecka postrzeliła w nocy na 22 czerwca mieszkańca wsi Cyk, gminy Myszyniec, Józefa Niksę, którygseudał się nielegalnie do Prus po odbiór pieniędzy za wymycone żyto.

Niksę umieszczono w szpitalu.-

Zastrzelenie
przemytników.

Na odcinku granicznym powiatu suwalskiego w dniu 27 czerwca w trakcie nielegalnego przekraczania granicy z Niemiec z przemytem zastrzelony został przez patrol K.O.P. Julian Kowalewski z Filipowa, powiatu suwalskiego. Kowalewski, wezwany przez patrol do zatrzymania się, nie uczynił tego, lecz począł uciekać i w trakcie tej ucieczki został właśnie zastrzelony.-

W podobnych okolicznościach na tymże odcinku granicznym zastrzelony został w dniu 29 czerwca Jan Morozow, mieszkaniec wsi Wadziłki, powiatu suwalskiego.-

Strzały ze strony
Niemiec.

W dniu 22 czerwca w stronę patrolu K.O.P. na odcinku granicznym powiatu suwalskiego padło ze strony niemieckiej sześć strzałów. Okazało się, że strzelał to, do idących z Polski przemytników stojący na czatach strażnik graniczny

niemiecki.-

Ucieczka na Litwę:

W ślad za swym mężem, b. konfidentem K.O.P., Vincentym Mikołaniszem, który zbiegł na Litwę w dniu 5 maja b.r., o czym avizowano w poprzednim sprawozdaniu sytuacyjnym, w dniu 25 czerwca udała się również nielegalnie na Litwę żona zbiega, Katarzyna Mikołanisz.-

Zatrzymanie wymy-
canych koni.

W czerwcu na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego straż graniczna niemiecka zatrzymała 15 sztuk koni, wymy-
canych z Polski do Niemiec.-

Nielegalne prze-
kroczenie granicy.

W okresie sprawozdawczym za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano: na odcinku granicznym powiatu augustowskiego 9 osób i powiatu ostrołęckiego 5 osób.-

H.F.

WODA BIAŁOSTOCKI

BP 2591/33.T.

a 20 lipca 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.7.

za miesiąc czerwiec 1933 r.

VII. Szpiegostwo. dywersja, sabotaż.

Szpiegostwo.

Dnia 20 czerwca Sąd Okręgowy w Łomży skazał za szpiegostwo na 6 miesięcy więzienia Bitnera, właściciela młyna i elektrowni w Kolnie. Rozprawa sądowa odbyła się przy drzwiach zamkniętych.-

H.F.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Białystok, dnia 24 sierpnia 1933 r.

Nr.BP.2990/33.T.

-: T A J N E :- B. P I L N E

Sytuacyjne sprawozdanie
miesięczne Nr.8 za mie-
siąc lipiec 1933 roku.-

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Departament I Polityczny

w W a r s z a w i e

Urząd Wojewódzki przysyła sytuacyjne sprawozdanie
miesięczne Nr.8 za miesiąc lipiec 1933 r. /z zakresu bez-
pieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodo-
wego/:-

Za W o j e w o d ę

/A. WYSOKINSKI/

wz. Naczelnik Wydziału Bezpieczeństwa
Publicznego

Otrzymują do wiadomości:

- 1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
- 2/ " " w Nowogrodku,
- 3/ " " w Brześciu n/Bugiem,
- 4/ " " w Warszawie,
- 5/ " " w Tarnopolu,
- 6/ " " w Stanisławowie,
- 7/ " " w Lublinie,
- 8/ " " w Łodzi,
- 9/ Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
- 10/ " " " w Wilnie,
- 11/ " " Okręgowego w Białymstoku,
- 12/ " " " w Suwałkach,
- 13/ " " " w Grodnie,
- 14/ " " " w Łonży,
- 15/ Samodzielny Ref. Inform. DOK III w Grodnie,
- 16/ " " " DOK IX w Brześciu n/Bugiem,
- 17/ " " " DOK I w Warszawie.
- 18/ K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,
- 19/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego,
- 20/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
- 21/ Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku,
- 22/ Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku.

Białystok, dnia 20 sierpnia 1933r.

I Sytuacja ogólna

Przejawy zewnętrzne ruchu wywrotowego w lipcu, dość liczne i znaczne w zasięgu terenowym wiązały się przyczynowo z przygotowaniem partji komunistycznej do kampanji pierwsz sierpniowej i strajkiem robotników przemysłu włókienniczego w powiecie białostockim, jeżeli pominąć dążenie organizacyj wywrotowych do wykorzystywania ciężkiej sytuacji ludności wiejskiej dla celów oporu podatkowego i stale podnieconych nastrojów wśród bezrobotnych.

W odniesieniu do dnia 1-go sierpnia uwidaczniała się w nastwieniu działalności organizacyj wywrotowych tendencja wywołania podczas kampanji pierwsz sierpniowej poważnych zająsów i zaburzeń, zarówno w ośrodkach przemysłowych, jako też na terenie wiejskim, do czego nigdzie jednak nie doszło. Przewlekający się strajk robotników przemysłu włókienniczego w powiecie białostockim został w kilku momentach wykorzystany przez elementy wywrotowe, które w dużej mierze przyczyniły się do zaistnienia dnia 10 lipca wypadków w Pieszczanikach i Supraślu. Próby wykorzystania bezrobotnych przez komunistów, zresztą wczas paraliżowane, wszędzie spełzły na niczem, zaś stwierdzone w lipcu wypadki oporu podatkowego nie miały bynajmniej charakteru politycznego, a były skutkiem bądź istotnie trudnej sytuacji materialnej płatników, bądź też niestaktownego postępowania sekwestratorów.

Pozatem jeden z ważniejszych momentów ruchu wywrotowego stanowiły wysiłki organizacji wywrotowych w kierunku wykorzystania wydarzeń w Województwach Lwowskim i Krakowskim dla celów zaostreżenia nastrojów i wzburzania umysłów ludności wiejskiej, nierzadko zazębiane z wysiłkami w tejże płaszczyźnie Stronnictwa Ludowego.

W ruchu zawodowym dominowała akcja cennikowa Związków Robotników Przemysłu Włókienniczego i Garbarskiego, łączona ściśle z obroną wywalczonych warunków płacy i pracy i zagadnieniem zatrudniania bezrobotnych.

Pierwszy z nich w drugiej połowie lipca doprowadził do wprowadzenia w życie umowy zbiorowej w przemyśle włókienniczym całego okręgu białostockiego, drugi zaś przygotował kampanię o zawarciu umowy zbiorowej w przemyśle garbarskim tegoż okręgu.

Na rynku pracy po całkowitem zlikwidowaniu w połowie lipca strajku włókienniczego w powiecie białostockim nastąpiło wydatne zmniejszenie się ilości bezrobotnych, których liczba, wykazana w szczegółowej części sprawozdania na podstawie materiałów Państwowego Urzędu Pośrednictwa Pracy, była na dzień 31 lipca daleko mniejsza.

Podkreślić bowiem trzeba, że w tym czasie miały znacznie lepszą niż w latach poprzednich konjunkturę przemysły włókienniczy, garbarski i drzewny, szczególnie zaś pierwszy, który poza nieliczną ilością tkaczy zatrudnił prawie wszystkich bezrobotnych nawet od kilku lat włókniarzy.

Sytuacja bezpieczeństwa została przejściowo zagrożona w powiecie białostockim pod względem politycznym w pierwszej połowie lipca wskutek strajku włókniarzy, po rychłym jednak usu-

nięciu tego zagrożenia była naogół dobra w całym województwie. Pod względem kryminalnym sytuacja ta w porównaniu z poprzednim okresem w lipcu poważniejszym zmianom nie uległa.-

oooo-000-oooo

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP. 2990/33. T.

Białystok, dnia 20 sierpnia 1933.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne

Nr. 8 za miesiąc lipiec 1933 roku.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Zewnętrzna działalność Komunistycznej Partji Zachodniej Białorusi pod koniec lipca uległa znacznemu nasileniu. Przyczyn tego należy doszukiwać się w przygotowaniach do obchodu kampanji "Dnia antywojennego" w dniu 1 sierpnia. Zauważono wysiłki w kierunku licznego i masowego kolportażu wydawnictw komunistycznych.

Działalność tę w lipcu ilustruje poniższe zestawienie:

Powiat	Miejscowość	Wywieszono transparentów i plakatów	Kolportowano wydawnictw komunistycznych	
			W ilu wypadkach	Ilość egzempli.
Białostocki	Białystok	4	6	2250
	obok Białegostoku	1	-	-
	Zabłudów	-	1	6½ kg.
	Dorożki	-	1	-
	Bogdanki	-	1	-
	Kożany	-	1	-
	Tryczówka	-	1	-
	Supraśl	1	-	-
	Czarna-Wieś	1	-	-
	Załuki	1	-	-

Bielski	na terenie powiatu	2	-	
Grodzieński	Grodno	1	3	
	Obok Brzostowizy-Wielkiej	1	1	
	Pyski	-	1	
	Rusaki	-	1	26
	obok wsi Kule	-	1	
	" " Kopciówka	1	1	
	" " Gliniany	1	-	
	" " Koniechy	-	1	
	" " Pieszczenka	1	1	
	" Bogudzienka	2	-	
	" wsi Mikowszczyzna	-	1	
	" " Hołowacze	-	1	
	" " Łaszy	-	1	
	" " Skidla	1	-	
Sokółski	Ostrówk	-	1	21
Wołkowyski	obok wsi Swiskoczy	-	1	34
	Terechowieze	-	1	4
	st. Wołkowysk Centr.	-	1	150
R a z e m:		18	28	

W tych z wymienionych wyżej miejscowości, w których nie wykazano ilości rozrzuconych odezw, rozkolportowano ich po kilkanaście egzemplarzy w każdej.

Rozwieszono transparenty i plakaty, poza umieszczonymi na nich stereotypowymi haskami komunistycznymi, nawołujące również do obchodu dnia 1 sierpnia, a w powiecie białym-

stockim, w związku z wypadkami supraślskimi, widniały na transparentach napisy: "Czesć poległym w walce", lub "Morderstwo Ulmana i Budkiewicza t.j. wojna. Niech żyje rewolucja".

Kolportowane odezwy były przeważnie starszych wydań. Tak więc spotykano odezwy, omawiające strajk włóknarzy białostockich, strajk w Puszczy Białowieskiej oraz stosunki w więzieniach polskich i nawołujące do wyzwolenia z rąk hitlerowców Todlera i 2 bułgarów. Z pośród tej literatury komunistycznej najczęściej było odezw centralnych. Poza to w Białymstoku kolportowano ulotki, wydane przez OK. Mopu Białystok w lipcu r.b. i zatytułowane: "Do robotników, chłopów i inteligencji!"

Zebrania komunistyczne KPZB.

Powiat grodzieński.

Dnia 9 lipca w lesie w odległości 1 klm. od Krynek odbyła się masówka komunistyczna, która zgromadziła około 30 osób, wyłącznie młodzieży żydowskiej. Przemówienie na tej masówce wygłosił Ajzik Zalewski z Krynek. Po ujawnieniu masówki przez władze bezpieczeństwa zatrzymano 5 osób, a mianowicie: Lubę Kruczewską, Rywę Kizner, Judela Lewina, Szmulę Furmana i Chaima Abramowicza. Reszta, a w tej liczbie i mówca Ajzik Zalewski, zbiegli.

Powiat wołkowski.

Dnia 7 lipca we wsi Lichiniche, gminy Piaski odbyło się zebranie członków KPZB. Wprawdzie na zebraniu tem nie były poruszane sprawy wywrotowe, to jednak ze względu na oblicze polityczne inicjatorów i cel zebrania, posiadało ono charakter wybitnie komunistyczny. Chodziło przede wszystkim o usunięcie ze stanowiska sołtysa tej wsi, Michała Kozaka, który nie tylko że nie brał udziału w akcji

wywrotowej, ale nawet przy każdej sposobności starał się paraliżować działalność wywrotową.

Inne przejawy działalności komunistycznej.

Powiat bia-
łostocki.

Dnia 2 lipca w czasie akademii sjonistów-rewizjonistów w teatrze "Palace" w Białymstoku wypuszczono z galerji 3 gołębie, z których dwa z przyczepionymi białymi szarfami i z napisem: "Precz z Żabotyńskim", trzeci zaś z czerwoną szarfą, na której umieszczono napis: "Precz z militaryzacją młodzieży KZM".

Dnia 19 lipca na dworcu kolejowym w Białymstoku zatrzymano Lejzora Lewina, syna Abrama, w chwili, gdy usiłował przewieźć do Łap, powiatu wysoko-mazowieckiego, paczkę bibuły komunistycznej wagi $4\frac{1}{2}$ kg.

Dnia 28 lipca zatrzymano w Białymstoku Nochema Gemore z paczką odezw komunistycznych wagi przeszło 5 kg.

W tymże dniu w Białymstoku na ścianach domów przy ulicach Częstochowskiej, Jurowieckiej, Poleskiej i na ścianie synagogi przy ulicy Sosnowej zawieszono plakaty z napisem: "Precz z krwawym masakrem policji na robotników i chłopów. Precz z wojną imperjalistyczną. Niech żyje ZSRR. MK. Kom. Zw. MŁ."

Dnia 17 lipca w zbożu obok cmentarza żydowskiego w Zabłudowie znaleziono $6\frac{1}{2}$ kg. odezw komunistycznych w językach polskim, białoruskim i żydowskim.

Powiat gro-
dzieński.

W Łuninie w dniu 16 lipca zatrzymany został Aron Kapłan, syn Jankla, lat 25, z paczką odezw i broszurek komunistycznych. Kapłan przybył do Łuniny celem zreorganizowania tam RK.KPZB i ożywienia jego działalności. Poza tem

miał on objąć funkcję technika RK. Zatrzymany jest znany władzom bezpieczeństwa jako komunista od roku 1929.

Stowarzyszenie "Biblioteka imienia Pereca" w Grodnie została całkiem opanowana przez komunistów, o czym świadczą odbyte w dniu 23 lipca wybory zarządu biblioteki, w skład którego weszło czterech czynnych członków KZM: Szmul Goldsztejn, Ber Kaler, Szolom Szapiro i Szepszel Zaliszański. Wymienieni członkowie mają za zadanie wciągnąć w orbitę wpływów partji komunistycznej wszystkich członków biblioteki i w całości ich opanować.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Podobnie jak i działalność KPZB, również uległa natężeniu akcja Komunistycznej Partji Polski, która przejawiała się przede wszystkim w znacznym kolportażu odezw komunistycznych, z których część przeznaczona była dla żołnierzy.

Awizowane w jednym z poprzednich sprawozdań miesięcznych nieporozumienia pomiędzy członkami KPP polakami a żydami w Łomży trwają w dalszym ciągu, wprowadzając pewien chaos w robotę partji na terenie łomżyńskim.

Zewnętrznie działalność KPP w lipcu przedstawiała się następująco:

Powiat	Miejscowość	Wywieszono transparen- tów i pla- katów	Kolportowano wyda- nictwa komunistyc- ne	
			w ilu wy- padkach	ilość egzemp.
Łomżyński	Stawiski		1	23
	Szlasy	1	-	-
	Morgowniki	1	1	

	Jedwabne	-	1	
	Korzeniste	-	1	
	Zambrów	-	1	145
Ostrołęcki	maj. Buczyn	3	-	
	" Grodzisk	5	-	
	Bobin	1	-	
	Borowe	4	-	
	obok Goworowa	2	-	
	stacja Grabow	-	-	
	Wojciechowice	-	1	
	obok Nowogrodu	1	1	
Ostrowski	Ostrów-Mazowiecka	1	-	
Wysoko-mazow.	Wysokie-Mazowieckie	1	-	
R a z e m		20	8	

Napisy na transparentach, poza kilku wypadkami, dotyczyły wyłącznie obchodu dnia 1 sierpnia, pozostałe zaś miały charakter hasła ogólno-komunistyczne. Podobnie rzecz miała się także z odezwami komunistycznymi.-

Zebrań komunistyczne KPP.

Powiat ostrowski.

Dnia 1 lipca w Ostrowi-Mazowieckiej odbył się mecz piłki nożnej pomiędzy drużyną "Haszomer-Hacoir" a całkiem opiewaną przez KZMP drużyną "Mars". Na meczu tym komuniści na czele z Rachmielem Gasiorem i Dawidem Kozą usiłowali prowadzić agitację komunistyczną przez wciągnięcie młodzieży z przeciwnej drużyny do dyskusji na tematy polityczne.

Dnia 2 lipca na zebraniu KD.KZMP w Wyszku, powiatu pułtuskiego, jako delegat z powiatu ostrowskiego brał udział sekretarz KM.KZMP Długosiodło, Zygmunt Zajda.

W dniu 14 lipca na zebraniu KD.KPP Sterdyni, powiatu sokołowskiego, z powiatu ostrowskiego brali udział zastępca sekretarza KD.KPP Nur, Wacław Oleszkiewicz i Motel Wajnbrum.

Dnia 20 lipca w lokalu Związku Zawodowego pracowników odzieżowych w Ostrowi-Mazowieckiej, a w dniu 21 lipca na spacerach pod Ostrowią-Mazowiecką odbyły się zebrania masowe komunistów przy udziale około 39 osób. Na masówkach tych wygłosili przemówienia Chaim Słomka i Dawid Koza przeciwko wojnie i w obronie ZSRR.

Dnia 25 lipca w Ostrowi-Mazowieckiej w mieszkaniu Ałtera Ostrowa odbyło się zebranie KD.KPP. Omawiano sprawę obchodu 1 sierpnia i wykoniono w tym celu specjalny komitet.-

W dniach 22 i 23 lipca sekretarz KD.KPP Ostrów, Chaim Słomka zlustrował komórki młodzieżowe w Broku, poruszając o prowadzeniu akcji na wsi, oraz dał nastawienie co do obchodu "dnia antywojennego".

Dnia 28 lipca w Łesie przy szosie Czyżów-Nur na zebraniu członków KG.KPP Nur, w którym brali udział Ludwik Trąbka, Wacław Oleszkiewicz, Paweł Norberczuk, Iciek Ozerowicz i Kazimierz Podbielski omawiano sprawę obchodu 1 sierpnia, technikę obchodu oraz zaprojektowano urządzenie masówki, na którą jednak większość zebranych nie zgodziła się z obawy przed represjami.

Dnia 29 lipca w Długosiodle na zebraniu sekretarzy komórek delegatka OK nawoływała do intensywnej pracy, werbowania nowych członków oraz, w związku z dniem 1 sierpnia, zaprojektowała urządzenie masówki, która jednak nie

R

doszła do skutku.-

Powiat
szczuczynski.

Dnia 2 lipca w Radziłowie instruktor objazdowy OK KPP Łomża zwołał zebranie członków KD KPP Radziłów. Na zebraniu tem byli obecni: Chaja-Sora Gryngas, Chonek Zeligzon i Jan Kryszczyński. Instruktorypytywał zebranych o nastrojach wśród ludności w związku z odbywanymi szarwar-kami oraz ściąganiem podatków. Następnie krytykował obecną, słabą działalność KD Radziłów i zapowiedział przysłanie do Radziłowa pewnej osoby, która ożywi działalność KD. Trak-towany instruktor OK jest prawdopodobnie identyczny z Iz-a-kiem Olachem, synem Moszka, zamieszkałym w Łomży przy ulicy Dwornej Nr.20 m.6.

Inne przejawy działalności KPP.

Powiat łomżyński.

Dnia 26 lipca na szosie Wizna-Jedwabne, pod wsią Mączki w zbożu znaleziono paczkę, zawierającą 130 odezw komunistycznych oraz okólnik z dyrektywami w sprawie akcji wśród robotników rolnych, nadto broszurę p.t. "Nowy prze-gład" Nr.1/2 z datą styczeń 1933.

Powiat ostrowski.

Dnia 8 lipca w Ostrowi-Mazowieckiej grupa komu-nistów usiłowała wejść na odczyt, urządzony przez poalej-sjon. Wobec niedopuszczenia ich na salę odczytową wnieśli oni przy wejściu okrzyk: "Precz z organizacją faszystow-ba! Niech żyje KPP!"

W dniu 29 lipca w dwóch punktach pod Ostrowią-Ma-zowiecką przejęto 2 kilogramy centralnej bibuły komunis-tycznej 1-szosierpniowej.

M o p r.

Powiat ostrowski.

W związku z mającą się odbyć w dniu 23 sierpnia rozprawą sądową przeciwko Ercłowi Grynbergowi, na terenie

Długosiodła podjęło zbiórkę pieniędzy na obronę oskarżonego. Zebrano narazie 28 złotych. Dalsza akcja zbiórki trwa.

Dnia 28 lipca na zebraniu KD.KPP Nur oraz na terenie wpływów tej organizacji zebrano 14,80 zł. na rzecz obro-
ny jednego z wybitnych działaczy dzielnicy sterdyńskiej,
przeciwko któremu rozprawa ma odbyć się wkrótce w Sądzie
Okręgowym w Siedlcach.

R e p r e s j e.

Za uprawianie akcji wywrotowej w lipcu zatrzymano:
Białystok miasto: 12 osób, w tem: za kolportaż odezw komu-
nistycznych - 4 osoby oraz za przynależność do
partji komunistycznej i uprawianie agitacji w tym
kierunku - 8 osób.

Powiat Białostocki: 4 osoby za przynależność do partji komu-
nistycznej i urządzenie napadów.

Powiat bielski: 1 osobę za kolportaż odezw komunistycznych.

Powiat grodzieński: 15 osób, w tem: za przechowywanie odezw
komunistycznych - 2 osoby i za uprawianie agita-
cji wywrotowej i udział w masówkach komunistycz-
nych - 13 osób.

Powiat sokólski: 1 osobę za przechowywanie odezw komunistycz-
nych.

Powiat ostrowski: 1 osobę za agitację wywrotową.

b/ Wyroki sądowe.

W lipcu r.b. wyroków sądowych nad komunistami nie
było.

-----oooOoooo-----

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP. 2990/33.T.

Dnia 20 sierpnia 1933 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne

Nr. 8 za miesiąc lipiec 1933 roku.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasy Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy
robotników prze-
mysłu włókienni-
czego.

Dominującą rolę w życiu zawodowym w białostockim okręgu przemysłowym odgrywał Związek Zawodowy robotników przemysłu włókienniczego. W lipcu odbyło się szereg zebrań członków poszczególnych sekcji tego związku, grupujących robotników różnych gałęzi przemysłu włókienniczego. Na zebraniach tych przeważały stale dyskusje nad przestrzeganiem 8-miogodzinnego dnia pracy i zachowaniem płac podług nowego cennika, tudzież wypowiedano się w jaki sposób pośpieszyć z pomocą materialną strajkującym jeszcze na prowincji włókniarzom w związku z niepodpisaniem umowy zbiorowej, obowiązującej w Białymstoku, przez fabrykantów na prowincji.

Ze spraw o ogólniejszem znaczeniu w życiu zawodowym należy odnotować zebranie robotników fabryki włókienniczej Sokoła i Zylberfeniga w Białymstoku w dniu 25 lipca, na którym postanowiono przerwać pracę i żądać zwolnienia z pracy w fabryce żon posterunkowych P.P., Jodźki i Skłodowskiego. Wobec zdecydowanej postawy robotników, zmuszone były one przerwać pracę w tymże dniu, jednakże w następnym już dniu robotnicy tejże fabryki zgodzili się na powrót do pracy żony posterunkowego Skłodowskiego, obarczonych rodziną, zaś co do żony posterunkowego Jodźki postanowili zebrać pomiędzy sobą sumę w wysokości 2 tygodniowego jej zarobku jako przewidziane ustawowo odszkodowanie w wy-

padku wypowiedzenia pracy.

Dnia 30 lipca odbyło się w Białymstoku zebranie czyściciarzy. Na zebraniu tem podniesiono sprawę, że właściciel fabryki w Supraślu, E.Cytron, zatrudnia przy trzech zespołach 1 czyściciarza, co jest zamało.

W związku z tem postanowiono zażądać od E.Cytrona aby przy każdym zespole zatrudniał jednego czyściciarza, w wypadku zaś nieuwzględnienia tego żądania czyściciarze w Supraślu mieli zastrajkować, a czyściciarze białostoccy poprzeć ich materialnie.

Garbarze.

Dnia 6 lipca na zebraniu garbarzy w Białymstoku wiano sprawę braku umowy zbiorowej i ogólnego cennika w przemyśle garbarskim i w celu pertraktacyj z fabrykantami w tej materji wybrano delegację w składzie 7 osób. /80/.

Następne zebranie garbarzy przy udziale członków Związku Zawodowego przemysłu odzieżowego oraz delegatów z Białegostoku odbyło się w Zabłudowie, powiatu białostockiego. Postanowiono zażądać od właścicieli garbarń: 1/ nieprzyjmowania robotników ze wsi bez zgody Związku Zawodowego i 2/ w soboty zastępować robotników-żydów robotnikami-chrześcijanami, należącymi do Związku.

Robotnicy drzewni.

W dniu 26 lipca w Augustowie odbyło się zebranie członków oddziału Związku Zawodowego robotników przemysłu drzewnego. Omawiano sprawy organizacyjne i podnoszono kwestję niskich zarobków w porównaniu do cen artykułów pierwszej potrzeby.

Podobne zebranie członków Związku Zawodowego przemysłu drzewnego odbyło się w dniu 18 lipca w Nurcu, powiatu bielskiego. Tutaj wybrano nowego sekretarza Związku, którym został Stefan Hübner.

Związek
pracowników
rządowych

Z.Z.K.

W Łapach, powia tu wysoko-mazowieckiego, w dniu 9 lipca odbyło się zebranie kolejarzy, zrzeszonych w Związku Zawodowym Kolejarzy. Omawiano sprawy organizacyjne. W wolnych wnioskach niektórzy z obecnych podnosili zarzuty przeciwko ZZK za brak z jego strony inicjatywy w sprawach obrony członków związku wobec władz, na co obecny na tem zebraniu delegat Zarządu Okręgowego z Wilna, Drewnicki oświadczył, że z obecnej sytuacji chyba są wszyscy zadowoleni, skoro w dniu 1 maja była tak słaba frekwencja kolejarzy w obchodzie i, że w dniu tym nikt z kolejarzy z protestem nie wystąpił.

b/ Chrześcijańskie Związki Zawodowe.

Związek niższych pracowników samorządowych.

W Białymstoku w dniu 30 lipca odbyło się zebranie dróżników szosowych, zrzeszonych w chrześcijańskim Związku Niższych Pracowników Samorządowych. Na zebraniu omawiano trudne warunki materialne, w jakich znaleźli się dróżnicy, głównie w związku z nieregularnem wypłacaniem im pborów, poczem wybrano delegację w osobach Mikołaja Korbuta i Domańskiego, która miała się udać na ogólny Zjazd wszystkich Związków Chrześcijańskich w dniach 13 i 14 sierpnia i tam tę kwestję przedstawić.

b/ Bezrobocie.

Według danych z dnia 31 lipca b.r., na terenie Województwa Białostockiego w dniu tym pozostawało bez pracy 14.056 osób.-

P o w i a t	Bezrobocie na dzień 30.VI.1933	Bezrobocie na dzień 31.VII.33.	Zmniejs- zenie	Wzrost	Pobiera- zapomog	Dnia
Augustowski	319	281	38	-	28	
Białystok Miasto	5.801	5.739	62	-	388	
Białostocki	755	624	131	-	46	
Bielski	902	834	68	-	36	Włókn
Grodzieński	2.021	2.015	6	-	68	
Łomżyński	1.581	1.529	52	-		
Ostrołęcki	706	614	92	-	-	
Ostrowski	1.018	732	266	-	-	
Sokółski	84	56	28	-		
Suwalski	416	286	130	-	1	
Szezuczyński	679	685	-	6		
Wołkowyski	587	236	351	-	4	
Wysoko-Mazowiecki	384	405	-	21	1	
R a z e m :	15.253	14.056	1.224	27	64	

Zmniejszenie o 1.197 osób.

-----ooq0ccc-----

H.B.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP. 2990/23. T.

Dnia 20 sierpnia 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne

Nr. 8 za miesiąc lipiec 1933 roku.

IV. S t r a j k i.

Włókniarze.

Na czoło akcji strajkowej w lipcu wysunął się strajk włókniarzy w powiecie białostockim. Był on skutkiem niepodpisania przez fabrykantów prowincjonalnych umowy zbiorowej w przemyśle włókienniczym, która przyjęta została przez fabrykantów w Białymstoku. Na prowincji nie wszyscy jednak robotnicy przemysłu włókienniczego zsolidaryzowali się ze strajkiem i część ich rozpoczęła pracę w Pieszczańnikach.

W związku z tem w dniu 9 lipca odbyło się w Białymstoku posiedzenie delegatów fabryki Cytrona z Supraśla z miejscowymi działaczami robotniczymi. Na posiedzeniu tam zaakceptowano postanowienie robotników fabryki Cytrona, by w dniu 10 lipca udać się do Pieszczańnik i zmusić do porzucenia pracy zatrudnionych tamże w fabryce włókienniczej robotników.

Postanowienie to zostało wykonane i w następstwie jego doszło do zajść i tłumnych starć z policją w tymże dniu w Supraślu. Rezultatem tych zajść była śmierć dwóch robotników, Ulmana i Budkiewicza.

W dniu 12 lipca odbył się w Supraślu manifestacyjny pogrzeb ofiar zajść. Na znak protestu i żałoby w dniu tym wszyscy robotnicy fabryk w Wasilkowie, oraz robotnicy w Białymstoku w liczbie 3260 osób przystąpili do jednodniowego strajku. Następnie w dniu 17 lipca robotnicy fabryki Cytrona w Supraślu w liczbie 344 zorganizowali pochód przez miasto do kościoła parafjalnego na mszę żałobną, zakupioną ze skła-

dek robotników fabryki Szpiro w Białymstoku. /Szczegóły wyk-
ków w Supraślu były przedłożone Ministerstwu we właściwym
sie w osobnych sprawozdaniach/.

Okręgowa Komisja Klasowych Związków Zawodowych w
łymstoku w lipcu wypłaciła zapomogi strajkującym włókniarz
na prowincji, jak następuje: Zarząd ZZZ w Supraślu w dniu
lipca otrzymał 1.500 złotych, Komitet Strajkowy w Michałowie
w dniu 3 lipca - 600 złotych i w dniu 17 lipca - 1.700 zło-

Garbarze.

Dnia 4 lipca w garbarni "Skór-Dąb" w Jasionówce,
wiatu białostockiego, 10 robotników, należących do Klasowe
Związku Zawodowego, porzuciło pracę z powodu zatrudnienia
przez właściciela garbarni kilku robotników, nienależących
tego Związku. W związku z tem, w dniu 5 lipca 20 robotników
wystąpiło ze Związku i w dalszym ciągu kontynuowało pracę
w garba-rni. Nadto fabrykant sprowadził jeszcze 2 garbarzy
fachowców z Warszawy. Ze strony strajkujących garbarzy czy-
nione są w stosunku do kamistrajków pogróżki. Strajk w lip-
nie został zlikwidowany.

Kamieniarze.

W miejscowościach Todorkowce, Bakuny, Kopaniki i
Bialany-Dubaśno, powiatu sokólskiego, w końcu lipca w cią-
gu 4-ch dni strajkowało 110 robotników, zatrudnionych przy
tłuczeniu na szosach kamieni. Strajkujący domagali się pod-
wyżki płac, której jednak nie uzyskali. Przebieg strajku by-
ł spokojny. Kierownictwo strajkiem spoczywało w rękach samych
robotników.

Fryzjerzy.

W Wołkowysku w dniach 21-23 lipca strajkowali cze-
ladnicy fryzjerscy. Wysunęli oni następujące żądania: uznan-
zorganizowanego Komitetu za arbitra we wszelkich sporach po-
między czeladnikami a właścicielami zakładów fryzjerskich o

nieprzyjmowanie i niezwalnianie pracowników bez jego zgody, dzień pracy ma trwać od godziny 8 do 20 z jednogodzinną przerwą obiadową, przyczem jeden dzień w tygodniu, sobota, ma być wolny od pracy i wypłata należności winna odbywać się każdego tygodnia w piątek. Pracodawcy uwzględnili tylko częściowo wysunięte żądania, a mianowicie: długość dnia pracy, wypłatę zarobków co tydzień w piątki i jeden dzień w tygodniu, sobotę, wolny od pracy.

-----ooOoo-----

H.B.

21
WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP.2990/33.T.

Dnia 20 sierpnia 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne

Nr.8 za miesiąc lipiec 1933 roku.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ najszybsze wypadki i wydarzenia.

Powiat białostocki.

Dnia 28 lipca we wsi Dzierniakowo, gminy Gródek, u poszlakowanych o należenie do KPZB i o udział w napadach rabunkowych w latach 1924 i 1925, Jana Karpowicza, Wincen- tego Soroczyńskiego oraz Józefa i Jana Chrzanowskich dok- nano rewizji, przyczem wykryto pochodzący z rabunku w ro- 1924 zegarek, kawałek lufy od strzelby myśliwskiej i zak- pane w ziemi 2 granaty ręczne niesieckie. W trakcie doch- dzeń Jan Chrzanowski przyznał się do winy brania udziału w napadach rabunkowych, a nadto ustalono, że Wincenty Soro- czyński w czasie odbywania służby wojskowej w 10 pułku ul- nów w Białymstoku w roku 1928 dopuścił się otrucia żołnie- rzy przez wrzucenie strychniny do kuchni pułkowej. Wszyst- kich wymienionych wyżej zatrzymano. Dokonali oni ogółem 7 napadów rabunkowych.

Powiat ostrowski.

Dnia 2 lipca Urząd Gminy Warchoły zawiadomił po- licję o zaginięciu, czy też o skradzeniu z urzędu gminnego księgi kasowej. Zachodzi podejrzenie, że księgę tę zniszczył jeden z urzędników gminnych.

Dnia 19 lipca na stacji Małkinia, wskutek niedba- stwa służby stacyjnej, wykoleiła się lokomotywa pociągu Nr.2754. -

Powiat sokółski.

W dniu 3 lipca o godzinie 12.50 na linii kolejowej

wej Sokółka-Grodno przed przejściem pociągu pośpiesznego towarowego Nr. 9363 Wacław Tulkis, lat 18, mieszkaniec wsi Saczkowce, gminy Kuźnica, powiatu sokólskiego ułożył na torze 5 kamieni średniej wielkości, które mogłyby spowodować wykolejenie pociągu. Zauważył to i usunął kamienie jeszcze przed przejściem pociągu starszy torowy Michał Piekarski.

Powiat suwalski.

Dnia 29 lipca posterunkowy P.P. Wierzbiński, stwierdziwszy, że na zabawie w domu Jana Dyczewskiego we wsi Chmielówka-Stara, gminy Kuków, biesiadnicy raczą się brandką i eterem, chciał zabrać te napoje, obecni jednakże nie dopuścili do tego, przyczem obalili Wierzbińskiego na ziemię, a następnie wypchnęli go z mieszkania, rzucając równocześnie w posterunkowego kamieniami.

Powiat wołkowyski.

Dnia 29 lipca trzech uzbrojeni w rewolwery i zamaskowani bandyci dokonali napadu rabunkowego na mieszkanie Noji Bojarskiej w osadzie Bancerowszczyzna, gminy Szydłowiec. Napadniętej zrabowano 1000 złotych gotówką, 3½ kg. machorki, około 1500 sztuk papierosów oraz ubranie i bieliznę. Sprawców napadu narazie nie ujęto.

W nocy na 29 lipca również trzech bandyci dokonali napadu na mieszkańca wsi Skuraty, gminy Biskupice, Andrzeja Sazona. Wobec nieposiadania przez napadniętego pieniędzy, zabrano ubranie wnuczki Sazona.

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków.

W lipcu b.r. zanotowano wypadków:

1/ Uszkodzenia ciała w bójkach	133
2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach	4
3/ Usiłowania zabójstw	4
4/ Zabójstw	6

5/ Usiłowania samobójstw	3
6/ Samobójstw	6
7/ Różnych nieszczęśliwych wypadków	38
w których śmierć poniosło 20 osób, w tem: od piorunu	
4 osoby, utonęło 14 osób, inne 2 osoby.	
8/ kradzieży zwykłych	479
na sumę złotych 7780	
9/ Kradzieży z włamaniem	18
na sumę złotych 4670.	
10/ Drobnych napadów rabunkowych	7
11/ Przemytnictwa	16
12/ Oporu policji	10
13/ Oporu sekwestratorom	11
14/ Dzieciobójstw	4
15/ Zgwałceń	1
16/ Nielegalnego posiadania broni palnej	8
17/ Fałszerstwa pieniędzy	1
18/ Tajnego gorzelnictwa.....	1

c/ Wypadki samochodowe.

W lipcu na terenie Województwa Białostockiego wydarzył się jeden wypadek samochodowy. Mianowicie, na przejeździe kolejowym pod Jurowcami, obok Białegostoku, w dniu 23 lipca pociąg pasażerski Nr.734 najechał na autobus P.Zakł.Inż. powracający z Jurowiec bez pasażerów. Autobus został strzaskany, a szofer Antoni Babul, doznał złamania lewej nogi.

d/ Zestawienie danych o pożarach.

W lipcu r.b. na terenie województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

- 1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem

2/Z przyczyn nieustalonych	49
3/ Podpalenia z zemsty	11
4/ Podpalenia w celu otrzymania premji ubezpieczeniowej	6
5/ Wadliwej budowy komina	22
6/ Od uderzenia pioruna	16
7/ Zaproszenia przez dzieci	1

R a z e m : 102.

Pożary te wyrządziły straty:

1/ do 2.000 złotych każdy	77
2/ od 2.000 do 5.000 złotych każdy	24
3/ od 5.000 do 10.000 złotych każdy	5
4/ od 10.000 do 20.000 złotych każdy	6
5/ od 20.000 do 30.000 złotych każdy	4
6/ ponad 30.000 złotych każdy	2

Straty wyrządzone przez te pożary wynoszą ogółem 1.879.000 złotych.

Większe pożary.

Powiat bia-
łostocki.

Dnia 24 lipca spłonęła w Białymstoku fabryka włókiennicza J.D. Szpiiry, zatrudniająca około 500 robotników. Straty wynoszą około 1½ miliona złotych. Pożar powstał przypuszczalnie wskutek samozapalenia się nagromadzonych surowców.

Powiat gro-
dzieński.

Dnia 11 lipca we wsi Strzelce, gminy Skidel, z nieustalonych dotychczas przyczyn wybuchł pożar, który strawił 32 domy mieszkalne, 29 stodół ze zbiorami i kilkanaście innych zabudowań gospodarskich. Straty wynoszą 84.000 złotych.

e/ Ocena ogólna.

Okres sprawozdawczy cechowało pogorszenie się stanu bez-

pieczeństwa publicznego pod względem politycznym. Czynnikiem, który w znacznym stopniu wpłynął na taki stan rzeczy, był strajk włóknarzy na prowincji w okolicach Białegostoku. Wrzenie wśród robotników i dążenie do wytrwania w strajku aż do uzyskania wysuniętych żądań z jednej strony, a znów chęć pójscia do pracy wskutek kompletnego wycieńczenia materialnego z powodu długotrwałego strajku z drugiej strony, doprowadziły do zająć w Supraślu w dniu 10 lipca, których rezultatem było dwóch poległych robotników. Wypadki te wywołały duże podniecenie wśród warstwy robotniczej. To też w tej dziedzinie trzeba było nadzwyczajnej czujności i przezorności władz bezpieczeństwa.

Powtarzające się wciąż jeszcze wypadki oporu sekwestраторom miały bądź podłoże ekonomiczne, bądź też były skutkiem nietaktownego zachowania się samych sekwestratorów.

Wielką ilość bójek i uszkodzeń ciała przypisać należy zatargom wśród włościan na tle posiadania ziemi, co w okresie zbiorów stale ma miejsce.

Stosunkowo wysoka ilość wypadków drobnych kradzieży ma swój związek również ze zbiorami, gdyż przeważnie były to wypadki kradzieży z pola.

Ogólnie rzecz biorąc, ocena bezpieczeństwa publicznego wypadnie zadawająco.

-----oOo-----

26 99
WOJEWODA BIAŁOOSTOCKI

Nr. BP. 2990/33.T.

Dnia 20 sierpnia 1933r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne

Nr. 8 za miesiąc lipiec 1933 roku.

VI. Sprawy graniczne.

Postrzelenia.

W nocy na 30 lipca na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego, po stronie niemieckiej, straż graniczna niemiecka postrzeliła w nogę mieszkańca wsi Pełty, gminy Myszynie powiatu ostrołęckiego, Józefa Samsela, który mimo zranienia go, zdołał jednak zbiec na stronę polską.

Na odcinku granicznym powiatu suwalskiego, podczas wymytu do Prus mięsa wieprzowego, postrzelony został śmiertelnie przez straż graniczną niemiecką mieszkaniec Bakałarzewa, Wacław Kurzynowski.

W nocy na 20 lipca przez patrol KOP postrzelony został przy przemycaniu z Niemiec eteru i brandki mieszkaniec wsi Sitkowizna, powiatu suwalskiego, Antoni Butkiewicz, którego umieszczono w szpitalu.

Nielegalne prze-

kroczenie granicy.

W lipcu za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano: na odcinku granicznym powiatu augustowskiego 9 osób i na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego 4 osoby.

H.B.

Dnia 20 sierpnia 1933r.

Syntezyjne sprawozdanie miesięczne
Nr. 8 za miesiąc lipiec 1933 roku.

Bia

Syt
ne

VII. Szpiegostwo, dywersja i sabotaż

Szpiegostwo.

Dnia 24 lipca, pod zarzutem uprawiania szpiegostwa na rzecz ZSRR, aresztowano we wsi Uhowo, gminy Juchnowiec powiatu białostockiego, Maksyma Sochora, zatrudnionego w charakterze kancelisty u zawiadowcy odcinka drogowego w Łapach.

-ଚାରିଟି

Of rz

1/ Pa

270

34

5/ 99

10/11

8/ 96

9/ 11

10/11

55

3/

574

73

71

09/16

Pa

Pa
Lc

11/11

B

Wojewoda Białostocki

1
--: T A J N E :--

100
B. P I L N E

Nr BP. 3372/33.T.

Białystok, dnia 11 września 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr. 9 za miesiąc sierpień 1933r.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Departament I Polityczny

W Warszawie

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie
miesięczne Nr. 9 za miesiąc sierpień 1933 roku /z zakresu bez-
pieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowe-
go/.

Za Wojewodę

A. Wysokiński
/A. Wysokiński/

wz. Naczelnika Wydziału Bezpieczeństwa
Publicznego

Otrzymują do wiadomości:

LUBELSKI URZĄD WOJEWÓDZKI

Podano dn.

29. IX 33

Zat.

Waga

- 1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Nowogrodku
" " w Brześciu n/ Bugiem,
" " w Warszawie,
" " w Tarnopolu,
" " w Stanisławowie,
" " w Lublinie,
" " w Łodzi.

Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,

" " " w Wilnie,

" " " Okręgowego w Białymstoku,

" " " " w Grodnie,

" " " " w Suwałkach,

" " " " w Łomży.

Samodzielny Referat Informacyjny DOK III w Grodnie,

" " " DOK IX. w Brześciu n/ Bugiem,

" " " DOK. I. w Warszawie,

K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,

Wszyscy Panowie Starostowie powiatów województwa białostockiego,

Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,

Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku,

Pan Naczelnik Urzędu Sledczego w Białymstoku.

J.

Do przystąpienia do wiadomości

A. A.

Lublin, dn. 30. IX 1933

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP. 3372 /33.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.9
za miesiąc sierpień 1933 roku.

Białystok, dnia 10 września 1933 r.

I. Sytuacja ogólna.

Ruch wywrotowy w okresie sprawozdawczym wiązał się przyczynowo z jednej strony z kampanją pierwszosierpniową, która prowadzona była niemal do połowy września, z drugiej zaś z Międzynarodowym Dniem Młodzieży, do którego przygotowania rozpoczęły się bezpośrednio po zakończeniu kampanji pierwszosierpniowej. Stąd też, biorąc w skali ogólnej, był on dość intensywny i miał względnie szeroki zasięg, szczególnie na terenie wiejskim. Kampanja Dnia Międzynarodowego Młodzieży wypadła dla partji komunistycznej blado, poprzedziły ją bowiem dokonane w nocy z dnia 26 na 27 sierpnia represje, które doprowadziły do unieruchomienia całego szeregu wybitnych działaczy komunistycznych. Po tych represjach, które wywołały w szeregach partji komunistycznej zrozumiałą konsternację i nierzadko przerażenie, określane w terminologii partyjnej mianem paniki i tierstwa, działalność elementów wywrotowych uległa wyraźnemu załamaniu.- Poza ogólną działalnością w związku z wspomnianymi kampaniami - organizacje komunistyczne na gruncie miejskim prowadziły walkę w PPS. i klasowymi związkami zawodowymi, obliczoną na rozszerzenie swych wpływów. Uzewnętrzniło się to szczególnie w Białymstoku, gdzie komuniści, nieprzebierając w środkach, dążyli do zdyskredytowania czo-

Dnia 20 września 1933 r.

za miesiąc sierpień 1933 roku

II Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi

Zewnętrzna działalność Komunistycznej Partji Zachodniej Białorusi w ciągu miesiąca stopniowo wzrastała. O ile kampanja dnia antywojennego wypadła naogół blado, o tyle przygotowania do Międzynarodowego Dnia Młodzieży w miarę zbliżania się dnia 1 września zyskiwały na napięciu i zasięgu. Aktywność ogniw partji na tym odcinku wyraziła się głównie w kolportażu znacznej ilości, dochodzącej do kilkudziesięciu kilogramów literatury komunistycznej oraz w wywieszeniu znacznej ilości transparentów komunistycznych. Przejawy te dostrzegane były głównie na terenie powiatów grodzieńskiego i wołkowyskiego. Nadto na terenie powiatu wołkowyskiego elementy komunistyczne prowadziły usilną akcję przeciwko uskutecznianej tam meljoracji i komasacji gruntów wiejskich. Zauważono również propagowanie bezbożnictwa oraz niszczenie krzyżów przydrożnych, przeważnie prawosławnych.

Zewnętrzną działalność Komunistycznej Partji Zachodniej Białorusi ilustruje poniższe zestawienie.

Powiat	Miejscowość	Wieszono transparentów i plakatów	Kolportowano literaturę komunistyczną	
			W ilu wypadkach	Ilość egzemplarzy
Białostocki	Białystok	2	3	-
	Nowosiółki	1	-	-
	Królowy-Most	1	-	-
	Baciuty	-	1	3
	Kowalowce	-	1	288
Bielski	Stare Kornino	1	1	kilkadziesiąt
Grodzieński	Grodno	-	1	-
	obok wsi Rusaki	-	1	-
	" " Białokozy	-	1	-
	" folw. Petrułin	-	1	-
	" wsi Maciejewicze	-	1	-
	" " Stanisławicze	-	1	-
	" " Starzyńce	-	1	-
	" " Kuliki	-	1	-
	" " Olekszyce	-	1	-
	" " Horny	-	1	-
	" " Komotowo	-	1	-
	" " Zukiewicze	1	-	-
	pod Grodnem	-	1	-
	Cieclerówka	1	1	9
Sokółski	obok Sokółki	2	-	-
	Babiki	-	2	112
	obok wsi Rogacze	-	1	36
Wołkowyski	Wołkowysk	-	2	10
	Nowosiółki	1	1	26
	Konna	1	-	-
	Iwaszkiewicze	1	-	-
	Kwatery	1	-	-
	Szambelin	-	1	-
	obok wsi Malkiewicze	1	-	-
	" " Korzele	1	-	-
	" " Brzostowica-W.	-	1	-
	" " Różki	1	-	-
	" " Jałówka	-	1	-
	" " Nowosady	-	1	-
	" " Pietrowicze	1	-	-
	" os. Swiskocz	-	2	-
	" wsi Droczy	-	2	-
	Pawłuszk	1	2	-
	Atraszewo	1	-	-
	Hornostajewicze	-	1	168
	Horbacze	-	1	-

R A Z E M : - - 23 33

Zarówno napisy na transparentach, jak i treść odezw w większości swej zawierały stale powtarzające się hasła komunistyczne, jak nawiązanie do strajków, niesubordynacji wojskowej, zbrojnych powstań, niepłacenia podatków, do uprawiania różnego rodzaju akcji antyrządowej, przeciwko sądom doraźnym, do walki z regulaminem więziennym, do niesienia pomocy więźniom i t.p. Część transparentów i odezw dotyczyła obchodu Międzynarodowego Dnia Młodzieży i wreszcie drobna ilość omawiała sprawy lokalne, tudzież niedawne wypadki w Województwie Krakowskim.

W niektórych wypadkach znajdowano nieporozrzucone oddzielnie odezwy, lecz całe ich paczki, idące na kilogramy.

Zebrania komunistyczne KPZB.

Powiat Wołkowyski.

Dnia 3 sierpnia bawił we wsi Borodzieże, gminy Zelwa, instruktor KPZB., który ze zwolennikami partji komunistycznej omawiał sprawę zorganizowania w tej wsi ZMK. i Mopru i zachęcał do wciągnięcia do partji robotników z tartaku w Zelwie.

Inne przejawy działalności komunistycznej.

Powiat Białostocki.

W Jasionówce istnieje komórka KPZB., pod której wpływem pozostaje oddział Związku Zawodowego Garbarzy tamże. Członkami tej komórki są: Szyja Bereziński, Chaim Bejłach, Fajwel Właskowski, Icko Rozenberg i Abram Bejłach. Pod wpływem agitacji członków tej komórki zlikwidowano istniejącą przy Towarzystwie Zjednoczenia Szkół Żydowskich bibliotekę miejską, a na jej miejsce utworzono bibliotekę robotniczą imienia Pereca, którą ostatnio kierował Szyja Bereziński. Ponieważ lokal tej biblioteki służył zarazem za miejsce zbiorów komunis-

tów i z uwagi na znajdujące się tam dzieła komunistyczne, po uprzednim przeprowadzeniu rewizji, bibliotekę zamknięto.-

W tejże Jasionówce od dłuższego czasu trwa strajk robotników w garbarni "Skórdab". Zarząd garbarni zaangażował do pracy innych robotników. W związku z tem strajkujący garbarze, podburzeni przez komunistów, stosowali względem łamistrajków terror, wyrażający się w biciu spotkanych łamistrajków, w groźbie spalenia ich budynków, a nawet zaszedł wypadek podpalenia domu jednego z tej kategorii robotników, Michała Adamczewskiego.

powiat Grodzieński.

W nocy na 20 sierpnia obok wsi Pychowczyce w gminie Bracowstowica-Mała połamany został na kilka kawałków przydrożny kamienny krzyż prawosławny. Czyn ten jest dziełem komunistów.-

powiat Wołkowyski.

Dnia 27 sierpnia na zebraniu gromadzkim we wsi Kwatery, gminy Swiskocz, obecni postanowili nie przystępować do robót komasacyjnych nawet pod przymusem. Powzięta uchwała w tym względzie była wynikiem propagandy komunistycznej, uprawianej przez znanego działacza komunistycznego, Walentego Nikonowicza który wystąpił z przemówieniem na traktowanym zebraniu. Poza Nikonowiczem i inni mieszkańcy tejże wsi prowadzili akcję antykomasacyjną, oświadczając ludności, że najdalej za rok w Polsce nastaną rządy komunistyczne, które podziela grunta bez żadnej komasacji.-

Na terenie gminy Międzyrzecz, podejrzany o należenie do KPZB., Włodzimierz Tam, mieszkaniec wsi Cyganówka, prowadzi agitację za niekupowaniem wyrobów monopolowych.-

Członkowie komórki KPZB., Włodzimierz i Michał Charucy oraz Jan Guryn uprawiali wśród młodzieży szkolnej akcję antyreligijną na terenie gminy Swiskocz.-

W łonie partii komunistycznej we wsi Karolin w gminie Zelwa omawiano spr. wykorzystania małych chłopców do lat 13 na łączników celem przesyłania literatury komunistycznej. -

Jeden z działaczy komunistycznych w powiecie wołkowyskim Mikołaj Łojko miał otrzymać od takiegoż działacza ze wsi Krokotki w powiecie słonimskim instrukcje i nakaz organizowania "piątek" przyczem członkowie jednej takiej "piątki" nie mogą znać członków innej "piątki". -

Znana działaczka komunistyczna Aleksandra Ilwicka vel Szotowa ze wsi Lichiniche w gminie Piaski nakazała członkom partii komunistycznej, aby nawiązywali oni kontakt z przebywającymi na urlopie żołnierzami, wypytując o stosunkach w wojsku, o uzbrajaniu, ćwiczeniach i t.p. Ma to być następnie wykorzystane w wydawnictwach komunistycznych. -

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Akcja zewnętrzna Komunistycznej Partji Polski w sierpniu była znacznie słabsza zarówno w porównaniu z okresem poprzednim jak w odniesieniu do Komunistycznej Partji Zachodniej Białorusi w okresie sprawozdawczym. -

Działalność jej, poza wywieszeniem w dwóch wypadkach transparentów i w jednym wypadku rozrzucenia odezw komunistycznych, polegała na próbach nawiązywania kontaktu z żołnierzami oraz zebraniach organizacyjnych, zmierzających głównie do obmyślenia i uporządkowania akcji moprowskiej. Jeśli chodzi o próby kolportowania odezw wśród żołnierzy to całkiem one zawodziły. Znacznym ciecsem dla KPP., który spowodował dezorganizację i popłoch w jej szeregach, były aresztowania i rewizje, dokonane dnia 27 sierpnia w Łomży. -

Zewnętrzna działalność KPP. sprowadzała się w okresie sprawozdawczym do następujących aktów:

Powiat.	Miejscowość.	Wywieszono transparentów.	Kolportowano wydawnictwa komunistyczne.	
			W ilu wydrukach.	Ilość egzemplarzy
Ostrołęcki	Nowogród	1	1	kilkadzie- siąt.
Ostrowski	Ostrów-Mazow.	1		
R a z e m :		2	1	

Napisy na transparentach i treść odezw były te same, co i w okręgu działalności KPZB.

Zebrania komunistyczne KPP.

Powiat Łomżyński.

W Łomży w sierpniu odbyło się jedno zebranie czynniejszych działaczy OK.KPP. i drugie - młodzieżowe, które jednak zgromadziło tych samych działaczy, co i pierwsze zebranie.

Ruch organizacyjny. KPP.-

Powiat Ostrołęcki.

Zwolnieni z więzienia działacze komunistyczni Hersz Bocian i Moszek Kosacki utworzyli Komitet Dzielnicowy KPP.

Ostrołęce, Komitetowi temu są podporządkowane komórki w Czerwinie, Goworowie i w Ostrołęce, działalność zaś jego skierowana jest specjalnie ku opanowaniu wsi. Na czele sekcji wiejskiej stoi Moszek Kosacki, który zorganizował w Czerwinie komórkę komunistyczną z młodzieży żydowskiej. Komórka ta składa się z 9 osób.

M O P R

Powiat Sokólski.

Gzłonkowie PZB na terenie gmin Szudziałowo i Odelsk przy wydatnej pomocy komunistów z Krynek w powiecie grodzieńskim zebrali 500 złotych, które miały być obrócone na

19
kaucję za zatrzymanego w dniu 10 lipca b.r. działacza komunistycznego, Michała Matusiewicza. Ponieważ jednak Matusiewicz został zwolniony z aresztu bez kaucji, przeto zebrane pieniądze mają być przeznaczone na inne cele Mopru.

R e p r e s j e

Za działalność wywrotową zatrzymano w sierpniu 46 osób, jak następuje:

Białystok-Miasto - 15 osób, w tem 5 za udział w zebraniu komunistycznym, 3 za rozrzucanie odezw komunistycznych i 7 za przynależność do partji komunistycznej.

Powiat Bielski - 1 osobę za wywieszenie transparentu.

Powiat Grodzieński - 21 osób, w tem - 13 członków OKKPZB., OK.KZMBZ. i KD.KPZB. Grodno, 1 osobę za kolportaż wydawnictw komunistycznych i pozostałych 7 osób za przynależność do partji komunistycznej.

Powiat Łomżyński - 5 osób za działalność wywrotową.

Powiat Ostrowski - 2 osoby za przechowywanie plakatów komunistycznych.

Powiat wysoko-mazowiecki - 2 osoby, w tem jedną za przechowywanie odezw i jedną - za działalność komunistyczną.

b/ Wyroki sądowe

Dnia 18 sierpnia Sąd Okręgowy w Grodnie skazał z art.169 K.K. Mowszę Dawidowskiego na 2 lata więzienia. Skazany Dawidowski aresztowany był w dniu 27 kwietnia b.r. za kolportaż odezw komunistycznych.

III. Ruch zawodowy

a/ Klasowe Związki Zawodowe

Ruch zawodowy w okresie sprawozdawczym był naogół słaby. Największą ruchliwość wykazali jak zwykle włókniarze, lecz i ci zaabsorbowani troską zdobycia zabezpieczenia na zimę, znacznie słabiej interesowali się sprawami zawodowymi, dbając jedynie o uzyskanie i zachowanie pracy. Większych zebrań włókniarzy w okresie sprawozdawczym nie było. Zebrania zaś członków poszczególnych sekcji Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego miały na celu omówienia spraw dotyczących wyłącznie robotników danej kategorii w przemyśle włókienniczym.

Z kolei najczynniejsi byli robotnicy zrzeszeni w Związku Zawodowym Robotników Przemysłu Drzewnego.

Pozatem garbarze w Białymstoku wywołali zatarg z fabrykantami na tle ekonomicznym, następstwem czego był strajk, który omówiony jest w dziale "Strajki" niniejszego sprawozdania.

Związek Zawodowy ro-
botników Przemysłu
włókienniczego

Dnia 2 sierpnia odbyło się zebranie delegatów fabryki włókienniczej Jagłoma i Szpiro w Białymstoku. Na zebraniu tem omawiano sprawę przyjęcia do pracy robotnicy Marji Babrowskiej, która wydalona została z omawianej fabryki za samowolne zrzućcenie pasa transmisyjnego. Obecny na tem zebraniu współwłaściciel fabryki Jagłom zgodził się zatrudnić wydaloną do czasu wynalezienia jej przez Związek pracy w innej fabryce.

W fabryce Zylberblata w Białymstoku wynikł zarządek z

tkaczami, którym właściciel fabryki zaproponował, aby utworzyli kooperatywę i wykonywali pracę na własny rachunek, tem, że odda im warsztaty tkackie w dzierżawę za pewną opłatą. Tkacze na tę propozycję fabrykanta nie zgodzili się. Związku z tym zatargiem odbyły się dwa zebrania ogółu tkaczy - w dniach 6 i 14 sierpnia. Na zebraniach tych postanowiono pośpieszyć z pomocą materialną tkaczom z fabryki Zylberbluma.

Z życia zawodowego włóknarzy w powiecie białostockim podkreślić należy jego przejawy w Wasilkowie, w Gródku i w Supraślu.

W Wasilkowie w dniu 27 sierpnia sekretarz Okręgowej Komisji Robotniczej PPS. w Białymstoku, Tomasz Kapitułko konferował z członkami miejscowego oddziału Klasowego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego na temat dalszego utrzymania tego oddziału Związku, a przy tej sposobności ostro zaatakował próbę utworzenia w Wasilkowie oddziału Z.Z.Z.

Dnia 6 sierpnia w Gródku wybrano nowy zarząd oddziału Klasowego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego. Z pośród 7 wybranych członków, trzech z nich, a mianowicie: Stefan Saczek, Jan Bura i Stefan Bura podejrzani są o należenie do KPZB.

W Supraślu, po wypadkach lipcowych, nastąpiło niemal całkowite uspokojenie umysłów.

Na posterunek P.P. w Supraślu nadesłano list anonimowy w którym autor winę wypadków lipcowych przypisywał elementowi ^{by}komunistycznemu i wnosił, władze unieszkodliwiły tych wywrotowców, przyczem wymienił ich nazwiska. Autorem listu jest prawdopodobnie Antonina Ulmanówna, siostra zabitego w dniu 10 lipca podczas zajść, Witolda Ulmana.

13

106

W dniu 15 sierpnia na cmentarzu w Supraślu zebrało się około 100 robotników, którzy na grobach zabitych w dniu 10 lipca, Ulmana i Butkiewicza złożyli wieńce i kwiaty. W imieniu rodzin poległych podziękował zebrany za okazane uczucia Leonard Walicki, który prosił o zachowanie poległych w pamięci, bowiem padli oni za sprawę ogółu, jak dobrzy żołnierze trwając do ostatka na posterunku.-

Zaś w dniu 22 sierpnia w kościele w Supraślu odbyło się nabożeństwo żałobne za zabitych podczas zajść w Supraślu.

Dnia 6 sierpnia robotnik fabryki Cytrona w Supraślu, Adolf Juskiewicz otrzymał z Okręgowej Komisji Klasowych Związków Zawodowych w Białymstoku 300 złotych zapomogi dla bezrobotnych włókniarzy w Supraślu.-

Dnia 13 sierpnia odbyło się w Augustowie walne zebranie członków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego.-

Omawiano sprawy organizacyjne. Przy tej okazji zarzucono poprzedniemu skarbnikowi, Bronisławowi Wysockiemu zdefraudowanie, a b.przewodniczącemu Powiatowej Rady Związków Zawodowych - niewyliczenie się dotychczas z 4.000 złotych i roztrwonienie majątku ruchomego Związku. Postanowiono zwrócić się w tej sprawie ze skargą do Prokuratora. Ponadto podniesiono potrzebę organizowania się i solidarności robotniczej, celem podniesienia zarobków, które w ostatnich czasach są obniżane wobec konkurencji pionierów żydowskich, hechaluców, którzy, celem zapoznania się z pracą w przemyśle drzewnym, pracują prawie darmo, by potem umiejętności swe przenieść do Palestyny. /40/-

Zebrań robotników przemysłu drzewnego odbyły się jeszcze w powiecie bielskim - dnia 6 i 15 sierpnia w Hajnówce oraz dnia 5 i 20 sierpnia w Nurcu.

Na zebraniach tych omawiano sprawy organizacyjne, gdzie opracowywano program uroczystości odsłonięcia sztandaru Związku w Nurcu, mającej się odbyć w dniu 17 września b.r.-

Szewcy.

Dnia 28 sierpnia w Białymstoku zebrani szewcy wyrażili niezufność zarządowi swego Związku, stawiając mu zarzut, że nie przestrzegał interesów szewców, a bawił się w politykę. Następnie wybrano Komisję Organizacyjną w składzie 7 osób, która wyłoni nowy Zarząd /50/-

Z. Z. Z.

Dnia 20 sierpnia w Hajnówce, powiatu bielskiego, odbyło się zebranie członków Z.Z.Z. celem omówienia spraw organizacyjnych /150/-

b/ Bezrobocie

Według danych z dnia 31 sierpnia b.r. na terenie Województwa Białostockiego w dniu tym pozostawało bez pracy 12.717 osób.-

Powiat	Bezrobocie na dzień 31.7.1933.	Bezrobocie na dzień 31.8.1933.	Zmniejsze- nie.	Wzrost.	Poniżej zapor gi
Augustowski	281	246	35	-	14
Białystok-Miasto	5739	4888	851	-	465
Białostocki	624	403	221	-	43
Bielski	834	825	9	-	42
Grodziński	2015	2029	-	14	50
Łomżyński	1529	1526	3	-	2

Ostrołęcki	614	610	4	-	-
Ostrowski	752	578	174	-	-
Sokólski	56	64	-	8	4
Suwalski	286	331	-	45	8
Szczuczynski	685	682	3	-	6
Wołkowyski	236	137	99	-	41
Wysoko-Maz.	405	398	7	-	-
R A Z E M	14 056	12 717	1 406	67	675

Zmniejszenie o 1.309 osób.

Wojewoda Białostocki

Nr.BP.3372/33.T.

Dnia 20 września 1933 r.

16
Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.9 za miesiąc sierpień 1933 roku.

VI. Strajki

Garbarze.

Na tle zatargu o podpisanie przez właścicieli garb w Białymstoku umowy zbiorowej w dniu 16 sierpnia wybuchł strajk garbarzy. Więksi fabrykanci od razu byli skłonni do podpisania żądanej przez robotników umowy zbiorowej, natomiast opierali się temu właściciele mniejszych garbarni. Już w dniu 17 sierpnia kilku większych fabrykantów uczyniło zadość żądaniom robotniczym i w dniu 18 sierpnia garbarnie ich zostały uruchomione. Stopniowo podpisywali umowę i drobniejsi fabrykanci, tak że pod koniec sierpnia było jeszcze nieczynnych tylko parę garbarni, które normalnie zatrudniały 2-3 osoby. W miarę podpisywania umowy przez poszczególnych fabrykantów, robotnicy natychmiast przystępowali do pracy. W związku z tym strajkiem odbyło się kilka zebrań strajkujących, przy czym na zebraniach tych postanowiono, aby każdy z zatrudnionych już robotników ofiarował jednodzienny zarobek w tygodniu na rzecz strajkujących towarzyszy. Później składka ta podniesiona została do wysokości 2 dniowego zarobku. Strajkowało ogółem początkowo około 200 osób. Przebieg strajku był całkiem spokojny, nastawieniem bowiem strajkujących było, aby jak najszybciej strajk został zlikwidowany.

Na znak solidarności ze strajkującymi garbarzami w Białymstoku, w dniu 16 sierpnia zastrajkowali robotnicy w liczbie 25 osób w garbarni "Nasbar" w Wasilkowie, w powie-

cie białostockim.-

lonkietnicy.

W dniach 8 i 9 sierpnia strajkowało 15 lonkietników w warsztatach tkackich przy ulicy Kijowskiej i Młynowej w Białymstoku. Po uzyskaniu podwyżki z 30 na 40 groszy i z 35-40 na 45 groszy za 1000 rzutów, lonkietnicy przystąpili do pracy.

Robotnicy tartaczni.

Dnia 2 sierpnia, z powodu zwolnienia z pracy w tartaku Chazana w Supraślu robotnika Aleksandra Niechwi edowicza, zastrajkowało tam 24 robotników. W związku z tem właściciel tartaku uruchomił go tylko na jedną zmianę. W dniu 23 sierpnia w tartaku tym ponownie wybuchł strajk. Tym razem chodziło o przyjęcie do pracy na zmianę 2-ech robotników. W dniu 29 sierpnia, wobec uwzględnienia przez pracodawcę żądań robotników, strajk został zakończony.

Rzeźnicy.

Dnia 1 sierpnia w Żyskowie, powiatu wołkowyskiego wybuchł strajk rzeźników, którzy żądali od gminy, aby nie wydawała ona zezwoleń na ubój inwentarza poszczególnym mieszkańcom, bowiem oni, pod pozorem uboju dla własnego użytku, sprzedają następnie mięso, stwarzając tem konkurencję dla zawodowych rzeźników. Strajk zlikwidowany został w dniu 3 sierpnia.-

-----oooOooo-----

H.E.

Dnia 20 września 1933 r.

V Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze wypadki i wyderzenia.

Powiat Łomżyński

Dnia 24 sierpnia pięciu zamaskowanych i uzbrojonych w broń pełną osobników dokonało napadu rabunkowego na mieszkanie Józefa Mysztora w kolonji Srebrowo-Młynik, gminy Bożejewo. Napastnicy, po steroryzowaniu wystrzałami domowników, zrabowali Mysztorowi 500-dolarowy banknot, 200 złotych, biżuterję i rewolwer. Bandytów dotychczas nie ujęto.

Powiat ostrołęcki

W nocy na 28 sierpnia na przejeżdżających furmanką Joska i Jankla Lewińskich oraz Szmula Laske napadli w lesie obok wsi Kierzek Walenty Balcerczyk i Stanisław Mydło, którzy pobili napadniętych kołami, poczem Joskowi Lewińskiemu zrabowali 215 złotych. Jasek Lewiński wskutek odniesionych od pobicia ran zmarł w dniu 28 sierpnia. Sprawcy napadu zostali ujęci.

Powiat Sokólski

Dnia 20 sierpnia podczas odpustu w Majewie posterunkowy P.P. Jabłoński zatrzymał poszukiwanego przez sądy za szereg przestępstw kryminalnych, Izidora Buraka, który jednakże stawiał opór i wzywał o pomoc zgromadzonych na rynku ludzi. Na krzyk ten zebrało się około 100 ludzi i mimo, iż przybyło na pomoc jeszcze 3-ch szeregowych policji, tłum zdołał jednakże odbić zatrzymanego, który zbiegł. Szczególną napastliwością w tym tłumie odznaczyło się kilka osób, w tem ułan 2 pułku ułanów, Jan Raczkowski. W stosunku

czynniejszych sprawców zajęcia wszczęto dochodzenia, zaś sprawę ukana Raczkowskiego przekazano do Sądu Wojskowego. -

Tegoż dnia w Nowym-Dworze czynny opór policji stawiał, będąc w stanie podchmielonym, Konstanty Ciechończyk, obrzucając przytem policję plugawymi wyzwiskami. Przy osadzeniu awanturnika w areszcie usiłował on pobić st. post. P. P., Józefa Fornalczyka żelaznym prętem, a następnie wyrwał błyskawicznie bagniet z pochwy post. Tądrowskiemu, usiłując zadać tym bagnietem cios temuż posterunkowemu Tądrowskiemu, który jednakże zręcznie cios ten odbił, natomiast skaleczony został w rękę post. Fornalczyk. Przy obezwładnianiu, awanturnik podarł jeszcze czapkę policjanta i pokaleczył rękę dozorcę aresztu, Józefa Zoczka. Ciechończyka osadzono w więzieniu. -

Wiadomości Suwalskie.

Dnia 18 sierpnia w nocy posterunkowy P. P., Jan Mikołajczak, będąc w pościgu za podejrzanym osobnikiem w pasie granicznym, zatrzymany został okrzykiem z przydrożnego rowu "stój, ręce do góry!" Na odpowiedź post. Mikołajczaka, że "tu policja", rozległ się ponownie poprzedni okrzyk, wówczas post. Mikołajczak dał w stronę rowu strzał rewolwerowy, sądząc, że ma do czynienia z podejrzanym osobnikiem. Po tym strzale odezwano się z rowu, że jest to patrol K. O. P. Okazało się, że był tam strzelec K. O. P., Kopeczak, który obserwował granicę celem ewentualnego niedopuszczenia do przekroczenia jej przez ściganego osobnika, o czem uprzednio powiadomiona została placówka K. O. P. przez policję. Kopeczak został ranny kulą rewolwerową w nogę. Incydent ten zaszedł z tego powodu, że Kopeczak nie żądał od posterunkowego Mikołajczaka hasła, jak to się zwykle w podobnych wy-

20

padkach czyni.-

b/ Ustawienie przestępstw i innych wypadków.

W sierpniu b.r. zanotowano wypadków:

- 1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 97
- 2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach 1
- 3/ Usiłowania zabójstw 1
- 4/ Zabójstw 8
- 5/ Usiłowania samobójstw 1
- 6/ Samobójstw 8
- 7/ Różnych nieszczęśliwych wypadków 22,
w których śmierć poniosło 16 osób, w tym:
utone 3 osoby, pożalone piorunem 8 osób
i inne 5 osób.
- 8/ Kradzieży zwykłych 416
na sumę złotych 6.926.
- 9/ Kradzieży z włamaniem 10
na sumę złotych 6.000
- 10/ Drobnych napadów rabunkowych 4
- 11/ Oporu policji 6
- 12/ Oporu sekwestratorów 4
- 13/ Nielegalnego posiadania broni 2
- 14/ Zgwałceń 1
- 15/ Dzieciobójstw 1
- 16/ Przemytnictwa 28

c/ Wypadki samochodowe.

W sierpniu na terenie Województwa Białostockiego miały miejsce dwa drobne wypadki samochodowe: jeden w powiecie białostockim, gdzie samochód ciężarowy najechał na wóz, kalecząc konia, drugi zaś w powiecie suwalskim. W tym ostatnim teksówka przewróciła przebiegającego przez ulicę

9-letniego chłopca, który odniósł lekkie uszkodzenie ciała.

d/ Zestawienie o pożarach.

W sierpniu b. r. na terenie Województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem	12.
2/ Z przyczyn nieustalonych	24.
3/ Podpalenia z zemsty	5
4/ Podpalenia w celu otrzymania premji ubezpieczeniowej	1
5/ Wadliwej budowy komina	8
6/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem	6
7/ Od uderzenia pioruna	8
8/ Zaproszenia przez dżmeci	3

R a z e m : 67.

Pożary te wyrządziły straty:

1/ do 2.000 złotych każdy	36
2/ od 2.000 do 5.000 zł. każdy	16
3/ od 5.000 do 10.000 zł. każdy	7
4/ od 10.000 do 20.000 zł. każdy	3
5/ od 20.000 do 30.000 zł. każdy	-
6/ ponad 30.000 zł. każdy	5

R a z e m : 67

Straty, wyrządzone przez te pożary, wynoszą ogółem około 676.500 złotych.

Większe pożary.

Powiat białostocki. Dnia 3 sierpnia we wsi Wiszowate, gminy Trzcianne spłonęło 13 domów mieszkalnych, 23 stodoły, 27 innych zabudowań

22

gospodarskich wraz z narzędziami rolniczymi oraz 12 sztuk inwentarza żywego. Pożar spowodowały pozostawione bez opieki dzieci, które obok domu jednego z poszkodowanych rozпалиły ognisko i piekły marchew. Straty wynoszą około 90000 złotych. -

Powiat Łomżyński.

Dnia 19 sierpnia we wsi Kosaki-Faki, gminy Puchały spłonęło 6 stodół i innych zabudowań gospodarskich. Straty wynoszą 48.000 złotych. Zachodzi przypuszczenie podpalenia przez zemstę. Przeciwno domniemanym sprawcom podpalenia toczy się dochodzenie. -

W dniu 22 sierpnia we wsi Konarzyce, gminy Kupiski pożar zniszczył 2 domy mieszkalne i 6 budynków gospodarskich ze zbiorami i inwentarzem 6-ciu zamożniejszych gospodarzy. Straty wynoszą 123.000 złotych. Pożar powstał wskutek podpalenia przez Annę Niewiadomską, byłą kochankę jednego z poszkodowanych, która przyznała się, iż uczyniła to z zemsty za opuszczenie jej. -

Powiat Ostrowski.

Dnia 15 sierpnia we wsi Okowskie, gminy Nur, spłonął dom mieszkalny oraz 7 zabudowań gospodarskich. Straty wynoszą 50.000 złotych. Przyczyna pożaru nieustalona. -

Powiat wysoko-maz.

Dnia 11 sierpnia w osadzie Ciechanowiec pożar zniszczył 16 domów mieszkalnych, 19 stodół ze zbiorami i 27 chlewów. Straty sięgają 51.760 złotych. -

e/ Ocena ogólna.

Okres sprawozdawczy znamionował pewne odprężenie sytuacji bezpieczeństwa pod względem politycznym. Płynęło na to ostateczne zakończenie strajku włókniarzy w powiecie białostockim. -

Z drugiej strony jednak uintensywnienie działalności komunistycznej w związku z obchodami Dnia Antywojennego i Międzynarodowego Dnia Młodzieży zmuszało władze i organa bezpieczeństwa do nasilonej czynności.-

Zdarzające się wciąż jeszcze wypadki oporu podatkowego miały swe źródło w ciężkiej sytuacji ekonomicznej wsi.-

Pod względem kryminalnym sytuacja pozostała bez zmian.-

Ogólny stan bezpieczeństwa był zadowalający.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 1
za miesiąc sierpień 1933 r.

Nr. BP. 3372/33.T.

Dnia 20 września 1933 r.

VI Sprawy graniczne.

Wywóz do Niemiec
jagód i grzybów.

W sierpniu na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego wywieziono legalnie do Niemiec ogromną ilość jagód i grzybów. Codziennie wywożono tych roślin po 2 samochody ciężarowe. Popyt był większy od podaży. Przy sposobności wywożenia jagód i grzybów, Niemcy przemycali też do Prus masło, a celem uniknięcia opłacania cła, masło składali na spód samochodu a potem przysypywali jagodami lub grzybami.-

Pozatem odbywał się wymyt koni, trzody chlewnej i mięsa wieprzowego. Spowodowało to wzrost cen na niektóre artykuły spożywcze w pograniczu.-

Wydalenie dezertera.

Dnia 23 sierpnia na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego władze niemieckie wydały do Polski mieszkańca Ostrołęki, Czesława Dzierlatkę, dezertera z 21 p. a. c., stacjonowanego w Wilnie. Dzierlatkę przekazano żandarmerji wojskowej.-

Nielegalne przekroczenie granicy.

Na odcinku granicznym powiatu augustowskiego w sierpniu zatrzymano za nielegalne przekroczenie granicy 30 osób.-

Niemiecka agitacja
antyżydowska.

Śród zatrudnionych robotników polskich przy oczyszczaniu rowu granicznego polsko-niemieckiego na odcinku granicznym powiatu szczuczyńskiego Niemcy prowadzili agitację antyżydowską.-

[illegible]

Wojewoda Białostocki
 Nr.BP.3372/33.T.
 Dnia 20 września 1933 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
 Nr.9 za miesiąc sierpień 1933 roku.

VII. Szpiegostwo, dywersja i sabotaż.

Szpiegostwo.

W dniach 29 i 30 sierpnia w Sądzie Okręgowym w Białymstoku, jako sądzie doraźnym, toczyła się rozprawa przeciwko Senderowi Ołtuskiemu i Maksymowi Sochorowi, o którego aresztowaniu awizowano w sprawozdaniu sytuacyjnym za miesiąc lipiec b.r. Obaj wymienieni wyżej oskarżeni byli o uprawianie szpiegostwa na rzecz Rosji Sowieckiej. W wyniku rozprawy Sąd skazał Ołtuskiego na 15 lat więzienia, a Sochora na 12 lat więzienia, przytem obu pozbawiono praw obywatelskich.

Dnia 9 sierpnia przez placówkę wywiadowczą KO.P w Suwałkach zatrzymany został, podejrzany od dłuższego czasu o uprawianie szpiegostwa na rzecz Litwy, Maciej Ogórkis, poczem w wyniku dochodzeń, w związku z jego sprawą, aresztowano jeszcze trzy osoby.-

Dnia 18 sierpnia Sąd Okręgowy w Suwałkach skazał na 5 lat więzienia mieszkańca wsi Gikujcze, gminy Andrzejewo, Józefa Prolejkę, zamieszanego w aferę szpiegowską Pawła Pieculisa /vide sprawozdanie sytuacyjne za miesiąc maj b.r./.

Dnia 11 sierpnia aresztowano w Grodnie pod zarzutem uprawiania szpiegostwa na rzecz Litwy, Jana Wołyńca, mieszkańca wsi Jeziory, gminy Andrzejewo, powiatu suwalskiego.-

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

T A J N E

B. P I L N E

Nr BP 3720/33. T.

Białystok dnia 19 października 1933.

Do

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
nr. 10 za miesiąc wrzesień 1933r.

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Departament I Polityczny

w Warszawie

J

Przyjmuje do wiadomości

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie
miesięczne nr. 10 za miesiąc wrzesień 1933 roku /z zakresu bezpie-
czeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego/

Za Wojewodę

Możliński
/St. Możliński/

Naczelnik Wydziału Bezpieczeństwa
Publicznego

Otrzymują do wiadomości:

- 1/ Pan Wojewoda w Wilnie
- 2/ " " w Nowogrodku
- 3/ " " w Brześciu n/Bugiem
- 4/ " " w Warszawie
- 5/ " " w Tarnopolu
- 6/ " " w Stanisławowie
- 7/ " " w Lublinie
- 8/ " " w Łodzi
- 9/ Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie
- 10/ " " w Wilnie
- 11/ " " Okręgowego w Białymstoku
- 12/ " " w Grodnie
- 13/ " " w Suwałkach
- 14/ " " w Łomży
- 15/ Samodzielny Referat Informacyjny DOK. III. w Grodnie
- 16/ " " DOK. IX w Brześciu n/Bugiem
- 17/ " " DOK. I. w Warszawie
- 18/ K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie
- 19/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatów Województwa Białostockiego
- 20/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku
- 21/ Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku
- 22/ Pan Naczelnik Urzędu Sledczego w Białymstoku

H.B.

LUBELSKI URZĄD WOJEWÓDZKI	Podane dn.	25/X	1933 r.
	Zat.		
	Waga		

Nr.BP.3720/33T.

Nr.10 za miesiąc wrzesień 1933 r.

Dnia 19 października 1933 r.

1. Sytuacja ogólna.

Przeprowadzone w sierpniu represje względem wybitniejszych działaczy komunistycznych zaciążyły w swych skutkach na ruchu wywrotowym we wrześniu. Ruch ten był naogół słaby w przejawach zewnętrznych i to tembardziej, że wspomniane represje spowodowałyereg konfliktów partyjnych na tle wzajemnego podejrzewania się o prowokację. Czynniki wywrotowy nie odegrał również prawie żadnej roli w prowadzonej przez Stronnictwo Ludowe i Związek Zawodowy Rolników akcji bojkotu miast. Ogólnie biorąc, omawiany ruch nie nastręczył Urzędowi Wojewódzkiemu bardziej charakterystycznych spostrzeżeń.

Działalność pracowniczych Związków Zawodowych w okresie sprawozdawczym ograniczała się do interwencji w kilku dobowych zatar-gach w przemyśle o warunki płacy i pracy i sprawowania kontroli, mającej na celu ochronę umów zbiorowych, zawartych w poprzednich miesiącach, szczególnie zaś w przemyśle włókienniczym.

Na rynku pracy poważniejsze zmiany nie zaszły. Przemysł włókienniczy i garbarski miał nadal dobrą konjunkturę, a co do przemysłu drzewnego, to zaistniała możliwość wcześniejszego rozpoczęcia tegorocznej kampanii eksploatacyjnej z uwagi na znaczne wyczerpanie tartacznych remanentów z lat ubiegłych i większe zamówienia eksportowe, uzyskane dla tego przemysłu.

II. Ruch wywrotowy.

-:-:-:-:-

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Z racji obchodu Międzynarodowego Dnia Młodzieży Komunistycznej ze strony Komunistycznej Partji Zachodniej Białorusi w okresie sprawozdawczym były czynione wysiłki, aby zewnętrznie zademonstrować jej żywotność. Proces kobryński również dostarczył elementom wywrotowym okazji do głoszenia odpowiednich haseł. Zewnętrzna działalność KPZB. była najbardziej intensywna na terenie powiatu wołkowyskiego, a następnie w powiatach grodzieńskim i białostockim. Podczas odbywających się manewrów wojskowych na terenach powiatów białostockiego, grodzieńskiego i wołkowyskiego było kilka prób kolportażu odezw komunistycznych wśród żołnierzy, próby te jednak zostały unicestwione w zarodku.

Aresztowania sierpniowe komunistów podziąkały deprymującą na powstałych członków partji komunistycznej, zlikwidowanie zaś w Białymstoku we wrześniu Centralnej Techniki KPZB. i aresztowanie szeregu wybitnych działaczy wywrotowych wywołało całkowitą konsternację i chaos w szeregach komunistów. To też pod koniec okresu sprawozdawczego wszelkie posunięcia organizacji wywrotowych cechowała ostrożność i wstrzemięźliwość.-

Zewnętrznie działalność Komunistycznej Partii Zachodniej
Białorusi przedstawiała się następująco:

Powiat	Miejscowość	Wywieszono transparentów i plakatów.	Kolportowano literaturę komunistyczną	
			w ilu wypad- kach	ilość egzemplarzy
Białostocki	Białystok	4	3	około 3 kg
	Mieleszki	2	-	-
	Supraśl	-	2	7
	Galik	1	-	-
	obok maj. Galik	-	1	130
	" wsi Królowy-Most	-	1	30
	Gródek	3	1	5 kg.
Bielski	Bielsk	1	-	-
	Ogrodniki	1	-	-
	obok wsi Morze	-	1	kilkadzies
	" maj. Dzieciołowo	1	1	"
Grodzieński	obok wsi Plebanowce	1	-	-
	" " Grzybowce	1	-	-
	" " Brzostowica-M.	-	1	102
	" " Alekszyce	-	1	kilkanaści
	uroczysko Nietupa	1	-	-
Wołkowyski	Wołkowysk	10	-	-
	obok wsi Mosznice	-	1	kilkadziesi
	" " Zaprudzie	1	-	-
	" " Rudawka	1	-	-
	" " Chaniewicze	-	1	4
	" folw. Prochownia	-	1	10
	" koł. Krzyże	1	1	131
	" wsi Liczyce	-	1	3
	na drodze Różana-	-	-	-
	Słowatycze	1	-	-
	na drodze Łysków-	-	-	-
	-Porozów	1	1	1
	" " Trochomowicze-	-	-	-
	-Porozów	1	-	-
	maj. Mogilowce	-	1	1
	wieś Dubicze	-	1	kilkadzies
	wieś Kołataje	-	1	1

R a z e m :

32

21

Napisy na transparentach dotyczyły Międzynarodowego
Dnia Młodzieży Komunistycznej, protestowały przeciwko proce-
sowi kobryńskiemu, a w powiecie białostockim - bojkotowały
Pożyczkę Narodową.

Podobnie miała się sprawa i z treścią kolportowanych odezw komunistycznych, które pozatem poruszały również wydarzenia w Niemczech. Na uwagę zasługuje kolportowany w powiecie białostockim "List otwarty Strzelców miasta Supraśla do wszystkich Strzelców i młodzieży pracującej". Ta ostatnia odezwa omawia wypadki supraślańskie z lipca b.r. w oświetleniu komunistów.-

Inne przejawy działalności KPZB.

Powiat Białostocki.

W Jasionówce od dłuższego czasu trwa strajk robotników garbarni "Skórdał". Skomunizowani strajkujący garbarze niejednokrotnie stosowali terror w stosunku do łamistrajków. Jak wykazały wywiady, w terrorze swym posunęli się oni aż do podpalania domów łamistrajków. Mianowicie w dniu 2 września spłonęły w Jasionówce wskutek podpalenia dom i zabudowania gospodarskie Józefa Stojaka, który nie przyłączył się do strajku i nadal pracował. Zaś w dniu 12 września tamże pod dom i chlew Aleksandra Zalewskiego podłożono butelki z naftą i wrzesyczone naftą pakuły. Dzięki ujawnieniu zawczasu tego zbrodniczego planu, pożar nie wybuchł. Zalewski również nie przyłączył się do strajku.-

Powiat Grodzieński.

Organizacja KZM. w Grodnie powzięła podejrzenie, że jego członek, Abram Lewin pozostaje w kontakcie z policją i, że on w znacznym stopniu przyczynił się do ostatnich aresztowań komunistów.

W związku z tem w nocy na 15 września przyszło do mieszkania kilku członków KZM. i pobito go ciężko. Sprawcy pobicia zostali zatrzymani i osadzeni w więzieniu.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Okres sprawozdawczy przyniósł znaczne załamanie się działalności Komunistycznej Partji Polski, spowodowane aresztowaniem wybitniejszych działaczy komunistycznych. Aresztowania te nie tylko pozbawiły organizację przywódców ruchu, ale również wywołały głęboki ferment wewnątrz partji wskutek obaw o dalsze aresztowania, zaś zapadłe wyroki sądowe spotęgowały jeszcze depresję. Z tej racji dało się zauważyć pewne rozluźnienie w organizacji i załamanie się jej pracy. Sprawdzianem zaniku pracy może być fakt, że przygotowane wcześniej odezwy, przeznaczone specjalnie dla żołnierzy w Zambrowie, w okresie sprawozdawczym wcale nie ujawniły się.

Zewnętrzne objawy działalności KPP. we wrześniu przedstawiały się następująco:

Powiat.	Miejscowość.	Wywieszono transparentów i plakatów.	Kolportowano literaturę komunistyczną	
			W ilu wy- padkach.	Ilość egzemplarzy.
Łomżyński	obok os. Rutki	1	-	
Ostrowski	N u r	1	-	
Wysoko-Mazow.	os. Czyżew	1	-	
R a z e m :		3	-	

Na wywieszonych transparentach umieszczono hasła, poświęcone Międzynarodowemu Dniu Młodzieży Komunistycznej oraz protestujące przeciwko posunięciom Hitlera w Niemczech.

Z innych zewnętrznych objawów działalności KPP na zanotowanie zasługuje śpiewanie "Międzynarodówki" w obozie pracy Związku Strzeleckiego w Łomży przez przybyłych do tego obozu do pracy trzech bezrobotnych z Żyrardowa, przy-
czem usiłowali oni zachęcić do śpiewu wszystkich obecnych w obozie i do porzucenia pracy jednakże im się to nie udało przyczem członkowie Związku Strzeleckiego oddali podżegaczy w ręce policji -

Zebrania komunistyczne KPP

Powiat Ostrowski

Dnia 6 września w Broku odbyło się zebranie członków KZM. Na zebraniu tem wybrano nową sekretarkę tej organizacji Zysię Lichtensztejn w miejsce aresztowanego Sane Bursztyna -

W dniu 16 września na zebraniu komunistów w Ostrowi Mazowieckiej omawiano sytuację wytworzoną ostatnimi aresztowaniami, przyczem postanowiono przerwać kontakt z komórkami a natomiast wzmocnić akcję moprowską.

Zebranie o takimże charakterze odbyło się również w dniu 23 września w lesie obok Ostrowi-Mazowieckiej na którym ponadto postanowiono poddać ściślejszej obserwacji podejrzanych o prowokację -

M o p r

Powiat Ostrowski

Dnia 16 września podczas wesela Chany Bursztyn w Ostrowi-Mazowieckiej Jankiel Modrykowień i Szmul Dąb zebrali na Mopr kwotę 7 złotych

Powiat Sokółski.

We wrześniu na terenie gminy Odolsk przeprowadzona była zbiórka pieniędzy na rzecz obrony komunisty Sergjusza Prytyckiego, znajdującego się w więzieniu w Grodnie.

R e p r e s j e

Powiat Białostocki.

Dnia 11 września zlikwidowano w Białymstoku Centralną Technikę KPZB. W czasie rewizji znaleziono literaturę komunistyczną i archiwum Centralnej Techniki ogólnej wagi przeszło 150 kg. W związku z tą likwidacją zatrzymano ogółem 9 osób, z których 4 osoby osadzono w więzieniu, a pozostałe 5 osób oddano pod dozór policji.

Powiat Ostrowski.

Zlikwidowano również Komitet Gminny KPP. w Nurze.
Aresztowano 6 osób.

- - - - - 0 0 0 - - - - -

Pozatem na terenie całego województwa zatrzymano działaczy komunistycznych:

Białystok-Miasto: 20 osób, w tem 5 osób za przechowywanie odezw komunistycznych, pozostałych zaś - za przynależność do partji komunistycznej.

Powiat grodzieński: 3 osoby za pobicie osobnika, podejrzanego o prowokację.

Powiat ostrowski: 6 osób - członków KG. KPP.

Powiat wołkowyski: 21 osób za działalność wywrotową,

Powiat Wysoko-Maz.: 1 osobę za działalność wywrotową.

- 7 -

117

b/ Wyroki sądowe.

Za działalność wywrotową zostali skazani:

przez Sąd Okręgowy w Grodnie.

Dnia 7 września Chaim Aleksandrowicz vel Abram Zaloman na 6 lat więzienia.

Dnia 21 września: Ananij Jenczeniuk i Arsenjusz Baranowski po 6 lat więzienia każdy, Dionizy Mikiwicz na 5 lat więzienia oraz Michał Baranowski, Dymitr Czylik, Sergjusz Możejko i Michał Szulejko po 3 lata więzienia każdy.-

Dnia 28 września: Paweł Sycz i Paweł Miruk po 3 lata więzienia każdy, Konstanty Gowor, Józef Narejko, Zachar Barszczewski i Aleksander Sycz po 2 lata więzienia każdy. W stosunku do ostatniego skazanego, Aleksandra Sycza zawieszono karę na przeciąg pięciu lat.-

przez Sąd Okręgowy w Łomży:

Dnia 20 września - Szoszka-Rywka Grudzień na łączną karę 5 lat więzienia.

Dnia 27 września - Aleksander Gosk na 4 miesiące aresztu z zawieszeniem na 4 lata.-

też ostatniej sprawie Sąd wyszedł z założenia, że Gosk nie należał do wybitniejszych działaczy komunistycznych a jako analfabeta, był tylko ślepej narzędziem w obcych rękach gdyż nie zdawał sobie nawet sprawy, dlaczego powierzona sobie literaturę komunistyczną przechowywał u siebie.-

- - - - -

Dnia 19 października 1933 r.

III. Ruch zawodowy.

Klasowe Związki Zawodowe.

We wrześniu ruch zawodowy nie miał w istocie żadnych momentów, któreby zasługiwały na specjalne omówienia. Najruchliwsi zwykle włókniarze, pochłonięci pracą, nie wykazywali bynajmniej żadnych skłonności ani do zebrań, ani do innych poczynañ w ruchu zawodowym. To samo dotyczyło i innych kategorii robotników. Jedynie nieco ożywienia wnieśli szewcy z racji organizowania się nowego Zarządu Związku.-

Włókniarze.

Dnia 3 września odbyło się w Wasilkowie, powiatu białostockiego zebranie włóknarzy, zrzeszonych w klasowym Związku Zawodowym celem omówienia spraw organizacyjnych.-

Szewcy.

Dnia 4 września odbyło się w Białymstoku zebranie członków Komisji Organizacyjnej Szewców, poświęcone omówieniu spraw organizacyjnych, a głównie wyborom nowego zarządu Związku.-

Dozorcy domowi.

Dnia 3 września na zebraniu członków Związku Zawodowego Dozorców Domowych w Grodnie omawiano sprawy wewnętrzne Związku.-

Związek Zawodowy Kolejarzy.

W Wołkowysku w dniu 16 września na ogólnym zebraniu członków Związku Zawodowego Kolejarzy dyskutowano nad pragmatyką służbową i poruszano sytuację obecną wśród kolejarzy /60/.-

Łącznoczenie kolejow-
ców Polskich.

Tamże dnia 22 września na walnem zebraniu członków Zjednoczenia Kolejowców Polskich uchwalono subskrybować Pożyczkę Narodową w wysokości 75 otrzymywanych poborów. Niezależnie od tego, zebranie upoważniło zarząd Związku do zakupu obligacyj Pożyczki Narodowej na sumę 150 złotych.

Z. Z. Z.

W okresie prawozdawczym odbyły się w powiecie białostockim trzy zebrania członków ZZZ poświęcone omówieniu spraw organizacyjnych i zawodowych. Zebrania te odbyły się: dnia 3 września w Supraślu, dnia 16 września w Czarnej-Wsi i dnia 17 września w Michałowie.

B e z r o b o c i e .

Według danych z dnia 30 września b.r. na terenie Województwa Białostockiego w dniu tym pozostawało bez pracy 10.734 osób.

Powiat.	Bezrobocie na dzień 31.8.33 r.	Bezrobocie na dzień 30.9.33.	Zmniejsze- nie.	Wzrost	Pobiera zapomogi
Augustowski	246	224	22	-	2
Białystok-M.	4.888	2.915	1.973	-	354
Białostocki	403	194	209	-	17
Bielski	825	972	-	147	235
Grodzieński	2.029	2.134	-	105	114
Łomżyński	1.526	1.537	-	11	3
Ostrołęcki	610	610	-	-	-
Ostrówski	578	601	-	23	23
Sokółski	64	63	1	-	5
Suwalski	331	320	11	-	4
Szczuczynski	682	676	6	-	-
Wołkowyski	137	140	-	3	24
Wysoko-Mazow.	398	348	50	-	-
R a z e m :	12.717	10.734	2.272	289	781

Zmniejszenie o 1.983 osób.

$$\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4} \quad \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4} \quad \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$$

Wskutek niewypłacenia od dwóch tygodni zarobków, dnia 9 września w hucie szklanej zastrajkowała cała druga zmiana robotników w ilości 57 osób. Strajkujący usiłowali okupować hutę. Jednak na widok zbliżającego się oddziału policji, dobrowolnie opuścili teren fabryczny. W dniu 10

września strajkujący hutnicy w pełnym składzie przystąpili do pracy, aczkolwiek zarząd huty nie wypłacił im zaległych należności za pracę.-

Robotnicy folwarczni.

W dniu 19 września do majątku Mogilowce w powiecie wołkowskim zgłosiło się do pracy 44 robotników rolnych. Z pośród przybyłych tych robotników pracodawca nie przyjął do pracy, wskutek czego zagrozili oni, że i pozostałych do pracy nie dopuszczą. Istotnie na wezwanie odrzuconych robotników wszyscy przybyli pracę porzucili i udali się do domów, głównie jednak z tej racji, że pracodawca bardzo nieregularnie wypłaca należność za pracę.-

S z e w c y .

W Sokołach, powiatu wysoko-mazowieckiego w dniu 29 września wybuchł strajk szewców-chałupników, wyrabiających obuwie do sklepów. Ogółem strajkuje 20 szewców, żądając podwyżki. Posiadacze sklepów z obuwem nie chcą uwzględnić żądań strajkujących szewców. Przebieg strajku spokojny.-

---:---:---:---:---:---:---:---:---:---

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr BP. 3720/33 T.

Dnia 19 października 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr 10
za miesiąc wrzesień 1933 roku.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego

a/ Ważniejsze wypadki i wydarzenia

Powiat Grodzieński

Dnia 6 września na lotnisku Karolin pod Grodnem w czasie lądowania samolotów biorących udział w raidzie Kokoła Polski pilotowany przez Wandę Sikorzanek samolot skapotał z powodu silnego podmuchu wiatru. Aparat został uszkodzony. Załoga samolotu wyszła z wypadku bez szwanku.

W czasie odbywających się manewrów wojskowych na terenie powiatu grodzieńskiego w dniu 8 września uszkodzono w trzech miejscach wojskowe linje telefoniczne, a mianowicie obok wsi Hlebowicze wycięto 3 metry kabla telefonicznego oraz przed i za wsią Sarosieki poprzecinano kable. Sprawcami tych uszkodzeń byli nieletni chłopcy, pasący w pobliżu bydło.

Dnia 14 września zatrzymano we wsi Pyra, gminy Jeziorzy mieszkańca wsi Bakszty powiatu wołożyńskiego Ryszarda Siewierskiego w czasie werbowania przezeń kobiet na wyjazd do ZSRR. Zatrzymany posiada wyrok Sądu Grodzkiego w Iwieńcu, wydalaający go na przeciąg lat 3-ich z pasa granicznego, a ponadto skazujący na 6 miesięcy więzienia i 90 dni aresztu za przemycanie ludzi do ZSRR. W związku z sferą Siewierskiego zatrzymano podejrzanych o współudział z nim mieszkańców wsi Zaleski gminy Lunna, Józefa Głoda, mieszkańca osady Długielas, gminy Skidel Jakóba Wojtasa i mieszkańca wsi Charcica

120

gminy Skidel, Jerzego Chaleckiego. U Jakóba Wojtasa znaleziono napisany, lecz nie wysłany, do Siewierskiego list, w którym jest mowa o prowadzeniu jakichś wywiadów, co do których Wojtas odmawia kategorycznie jakichkolwiek wyjaśnień. Zaś u Chaleckiego wykryto kilka adresów podejrzanych osobników z pogranicza sowieckiego.-

Powiat Ostrowski.

Dnia 18 września na nieogrodzonym i nieoświetlonym przejeździe kolejowym obok Ostrowi-Mazowieckiej pociąg najechał na przejeżdżających furmanką Sruła Niepłotnika i Moszka Sztejnberga. Koń został zabity, a wóz zdruzgotany, zaś Szmul Niepłotnik doznał połamania nóg i ogólnego potłuczenia i w szpitalu zmarł. Sztejnberg z katastrofy wyszedł bez szwanku.-

Powiat Sokólski.

Dnia 12 września na polach wsi Mińkowce, gminy Odelsk wskutek defektu motoru, przymusowo lądował samolot 12 eskadry 1 pułku lotniczego. Ładując samolot uderzył w gromadę kamieni i przewrócił się do góry podwoziem. Obserwator, porucznik Stępień został wyrzucony z aparatu, nie doznając jednak żadnych obrażeń, natomiast pilot, sierżant Zieliński, pozostając w samolocie, został ranny.-

Powiat Suwalski.

Na moście kolejowym obok wsi Ogrodniki, gminy Koniecbór przez łobuzerję wiejską została wywrócona poręcz, co jednak bezpieczeństwu ruchu nie zagrażało.

Dnia 25 września mieszkaniec wsi Boksze-Lowe, gminy Sej Jan Zaborowski z żoną i matką stawiał opór sekwestratorowi Urzędu Skarbowego. Czynność jednak sekwestratora została wykonana w asyście policji.-

Podobne zajście miało miejsce w dniu 26 września we wsi Szlinokiemie gminy Sejwy, gdzie rodzina Poznackich stawiała opór wójtowi gminy niedopuszczając jego do zajęcia konia i krowy za nieuiszczenie kosztów leczenia w kwocie 393 zł 30 gr. Przybyła asysta policyjna umożliwiła wójtowi wykonania tych czynności -

W nocy na 1 października w agencji pocztowej Giby skradziono żelazną kasetkę z aktami "mob" dokumentami tajnymi oraz znaczkami pocztowymi i stemplowymi na sumę złotych 350 oraz z korespondencją wartość iową. Rozbitą kasetkę wraz z aktami "mob" i tajnymi zaraz następnego dnia znaleziono w pobliskim lesie. Poszlakowany o dokonanie tej kradzieży, mieszkaniec wsi Bosośna, powiatu grodzieńskiego, Józef Czulkiewicz został zatrzymany -

Powiat Szczuczynski

Dnia 5 września posterunkowy z posterunku P.P. w Grajewie, Andrzej Kucharski, wystrzałem z rewolweru w prawą skroń, pozbawił się życia. Przyczyną samobójstwa była obawa przed odpowiedzialnością dyscyplinarną za upijanie się i sprowadzenie prostytutki do lokalu posterunku P.P.

Dnia 29 września na przejeździe kolejowym przy wsi Ciemnoszyje nieznani sprawcy ułożyli po prawej stronie toru kolejowego kamień o rozmiarach 40x30x24 cm. Przejeżdżający pociąg Nr 12 najechał na ten kamień, przyczem uszkodzona została maźnica w wagonie osobowym -

Powiat Łokowski

Dnia 9 września mieszkańcy wsi Piotrowice gminy Międzyrzecz stawili czynny opór sekwestratorowi niedopuszczając go do zajęcia rzeczy za zaległe podatki. Najbardziej ruchliwe w tym oporze były kobiety w liczbie 16,

które wyrywały z rąk sekwestratora zajmowane rzeczy, które-
mi następnie obrzucały go. Po przybyciu do tej wsi asysty
policyjnej, dłużnicy poczęli dobrowolnie uiszczać podatki.
Całe opisanie zajście wynikło na podłożu zbyt agresywnego za-
chowania się samego sekwestratora, Dyszkiewicza.-

Indywidualne stawianie oporu sekwestratorom lub innym
władzom na terenie powiatu wołkowyskiego miało jeszcze
miejsce dnia 12 września we wsi Wiejki, gminy Jakówka, gdzie
urzednicy Kontroli Skarbowej poszukiwali tytoniu, przyczem
i tutaj zatarg wynikł na tle nie dość taktownego postępowania
tych urzedników, zaś dnia 22 września ~~brzej~~ mieszkańcy
Jakówki, celem niedopuszczenia do zajęcia przez sekwestrato-
ra zboża, pozamykali na klucz stodoły swe, a sami udali
się w pole, jednakże zajęcie odbyło się w obecności sątkysa
wreszcie w dniu 14 września mieszkaniec Swiskoczy, Stefan
Mlonik również stawiał opór sekwestratorowi Staniszewskie-
mu, który zbyt nieumiejętnie postępuje przy ściąganiu po-
datków. Ponieważ wspomniany sekwestrator Staniszewski już
kilkakrotnie przyczynił się do wywołania zająć, więc pra-
wopodobnie będzie zwolniony ze swego stanowiska.-

Podczas odbywających się manewrów wojskowych na tere-
nie powiatu wołkowyskiego, w pięciu wypadkach uszkodzono
wojskowe linje telefoniczne przez kradzież kabla telefo-
nicznego. Ustalono, że czynu tego dokonali nieletni chłopcy
i, że sama kradzież nie miała cech wywrotowych.-

Powiat Wysoko-Mazow.

Dnia 21 września podczas legitymowania dwóch podejrzanych
osobników, został postrzelony w rękę i w nogę przez jed-
nego z nich komendant posterunku P.P. w Ciechanowcu, przo-
wodnik Antoni Przybyłowski. Jednego z domniemanych sprawców,

zawodowego koniokrada Stanisława Podędwornego zatrzymanego

b/ Zestawienie występstw i innych wypadków.

W wrześniu b.r. zanotowano wypadków:

- 1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 85.
- 2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach 6.
- 3/ Usiłowania zabójstw 3.
- 4/ Zabójstw 7.
- 5/ Usiłowania samobójstw 3.
- 6/ Samobójstw 7.
- 7/ Różnych nieszczęśliwych wypadków 7.
w których śmierć poniosły 2 osoby z których
jedna utonęła, a druga przejechał pociąg.
- 8/ Kradzieży zwykłych 374.
na sumę złotych 4.067.
- 9/ Kradzieży z włamaniem 33
na sumę złotych 5.954
- 10/ Drobnych napadów rabunkowych 4.
- 11/ Oporu policji 10
- 12/ Oporu sekwestratorom 6.
- 13/ Nielegalnego posiadania broni 16.
- 14/ Zgwałceń 2.
- 15/ Dzieciobójstw 1.
- 16/ Przemytnictwa 22.
- 17/ Tajnego orzelnictwa 1.

c/ Wypadki samochodowe.

W wrześniu na terenie województwa białostockiego było ogółem pięć wypadków samochodowych, w tem w powiecie białostockim - 3 drobne wypadki, w powiecie łomżyńskim - jeden, w którym zostały lekko ranne 3 osoby i w powiecie sokółskim również jeden, gdzie autobus najechał na przechodzącego prze

jeźdźnię człowiek, który odniósł silne obrażenia ciała.-

d/ Zestawienie danych o pożarach.

We wrześniu b.r. na terenie Województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem	8.
2/ Z przyczyn nieustalonych	17.
3/ Podpalenia z zemsty	8.
4/ Podpalenia w celu otrzymania premji ubezpiecz.	-
5/ Wadliwej budowy komina	10.
6/ Zaproszenia ognia przez dzieci	1.

Razem: 44.

Pożary te wyrządziły straty.

1/ do 2.000 złotych każdy	30
2/ od 2.000 do 5.000 zł. każdy	4
3/ od 5.000 do 10.000 zł. każdy	6
4/ od 10.000 do 20.000 zł. każdy	3
5/ od 20.000 do 30.000 zł. każdy	-
6/ ponad 30.000 zł. każdy	1

Straty, wyrządzone przez te pożary, wynoszą ogółem około 194.000 złotych.-

Większe pożary.

Wiat Białostocki.

Dnia 10 września we wsi Topilec. Spłonęło 6 domów mieszkalnych, 10 szodół ze zbiorami i kilkanaście zabudów gospodarczych. Poszkodowanych jest 14-gospodarzy. Straty wynoszą około 75.000 złotych. O zbrodnicze podpalenie podejrzana jest Anna Wasilewska, którą zatrzymano -

[illegible]

SOJER DA BIAŁOSTOKI

Nr. BP. 3720/33 T

Dnia 19 paź ziernika 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 10
za miesiąc wrzesień 1933 roku

VII. Szpiegostwo dywersja sabotaż

Š a b o t a ž

Dnia 9 września na stacji kolejowej Białystok-Fabryczny nieznani sprawcy zdjęli latarnie sygnałowe z semaforu wjazdowego. Latarnie te odnaleziono w błocie w odległości 200 metrów od semafora. W związku z powyższym wypadkiem zatrzymano w Białymstoku Jacekawa Bożejko który w dniu 5 września usiłował ukreślić linkę stalową od tegoż semaforu by uniemożliwić dawanie sygnałów.-

RODA

BP. 4

pacyjne

sięczne

peza

Otrzy

Pal

100

11

11

21

18

下

54

Pa

10

90

58

К

10

10

Pr

12

7. P

12

124 115 2

GOŁDA BIAŁOSTOCKI

BIAŁYSTOK dnia 24 listopada 1933 roku.

BP. 4149/33. T

TAJNE - PILNE

Sytuacyjne sprawozdanie
miesięczne Nr 11 za mie-
sieć październik 1933 r.

[Large handwritten signature]

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Departament I. Polityczny

W WARSZAWIE

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie mie-
siężne Nr 11 za miesiąc październik 1933 roku /z zakresu bezpie-
czeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego/.

Za Wojewodę

[Handwritten signature]

/Ad. Wysokiński/
wz. Naczelnika Wydziału Bezp. Publicznego.

Utrzymują do wiadomości:

- 1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
- 2/ " " w Nowogródku,
- 3/ " " w Brześciu nad Bugiem,
- 4/ " " w Stanisławowie,
- 5/ " " w Warszawie,
- 6/ " " w Tarnopolu,
- 7/ " " w Lublinie,
- 8/ " " w Łodzi,
- 9/ Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
- 10/ " " " w Wilnie,
- 11/ " " " Okręgowego w Białymstoku,
- 12/ " " " w Grodnie,
- 13/ " " " w Łomży,
- 14/ " " " w Suwałkach,
- 15/ Samodzielny Referat Informacyjny DOK. III. w Grodnie,
- 16/ " " " DOK. IX. w Brześciu nad Bugiem,
- 17/ " " " DOK. I. w Warszawie,
- 18/ K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,
- 19/ wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi
Województwa Białostockiego,
- 20/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
- 21/ Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku,
- 22/ Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku.

LUBELSKI URZĘD WOJEWÓDZKI	
Podano dr.	25/XI 1933
Zal.	
Waga	

5

do przysposobienia do wiadomości

A. A.

25 XI 1933

[Handwritten signature]

H F.

I. Sytuacja ogólna

☐ none ☐ minor ☐ moderate ☐ severe ☐ very severe

Działalność pracowniczych związków zawodowych żywsza była jedynie w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym, gdzie zaistniała kwestja podziału pracy pomiędzy robotników z racji zw. ~~ęzenia~~ się stanów zatrudnienia w poszczególnych fabrykach włókienniczych i podnoszona była sprawa zawarcia umowy zbiorowej w przemyśle garbarskim. Pozatem w kilku wypadkach wytknięto się zagadnienie płac...

skutek pogorszenia się konjunktury dla przemysłu włókienniczego liczba bezrobotnych w porównaniu ze wrześniem wzrosła o 450 osób -

Sytuacja bezpieczeństwa bez poważniejszych zmian.-

-:-:-:-:-

$$\frac{1}{2} \text{H}_2\text{O} + \frac{1}{2} \text{O}_2 \rightarrow \text{H}_2\text{O} + \frac{1}{2} \text{O}_2$$

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Działalność zewnętrzną Komunistycznej Partji Zachodniej
Białorusi ilustruje poniższe zestawienie:

Powiat.	Miejscowość	Wywieszono transparen. i plakatów.	Kolportowano literaturę komunist. W ilu wypadkach. Ilość egzempl.
Białostocki	Białystok	1	11
	w. Kowalowce	1	11

Grozieński	obok wsi Poniżany	1	-	-
Sokólski	" " Usnarz-Dolny	1	1	7
	wieś Stoja	1	-	-
Wołkowyski	Wołkowysk	6	-	-
	obok wsi Warejki	-	1	10
	" " Małczyce	-	1	3
	" os. Błękitna	-	1	5
O g ó ł e m:		10	6	47

Wypisane hasła na transparentach oraz treść odezw poświęcone były w lwiej części obchodowi 16-ej rocznicy rewolucji bolszewickiej w Rosji. Pozatem w Wołkowysku napisy na kilku plakatach wzywały do bojkotu Pożyczki Narodowej. Nadto z pośród kolportowanych odezw, 5 egzemplarzy poświęconych było żołnierzom. W Białymstoku zaś w dniu 17 października rozplakatowano klepsydry, poświęcone pamięci zmarłego w miejscowym więzieniu komunisty Efraima Sznajdera.

-----0000000000000000-----

Z innych przejawów działalności KPZB. odnotować należy utworzenie w dniu 14 października podrejonowego komitetu KPZB. we wsi Straszewo, gminy Jakówka powiatu wołkowyskiego. Sekretarzem tego komitetu został Bazyli Lebedziński, członek koła T.S.B. we wsi Bielewicz, gminy Gródek, powiatu białostockiego. Pozatem w tejże wsi Straszewo utworzono komitet antypodatkowy, którego zadaniem jest uświadamianie ludności aby nie płaciła podatków i stawiała opór sekwestratorom.

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Podobnie, jak KPZB., tak i Komunistyczna Partja Polski nie wykazała żywszej działalności i dostrzegane było dalsze załamanie się jej członków. Przyczyn tego należy doszukiwać się w tych

sanych przesłankach, co i w h. 2b. Jedyne na terenie łomżyńskim były czynione próby utworzenia nowych komitetów, zdebiatkwanych Ostatniemi aresztowaniami. Doszło tam do zorganizowania komitetu Mopru iKD.KPP., przyzem awizowane w poprzednich sprawozdaniach sytuacyjnych tarcia pomiędzy komunistami żydami a komunistami chrześcijanami, zostały już jakoby zażegnane.

Zewnętrznie działalność KPP. przedstawiała się następująco:

Powiat	Miejscowość.	Wywieszono transparenty i plakatów.	Kolportowano literaturę komunistyczną	
			W ilu wypadkach.	Ilość egzemplarzy.
Łomżyński	w Janczewo Nowogród	-	1 1	1 broszura 70 odezw i 10 broszur.
Ostrowski	Ostrów-Mazow.	4	-	-
Szczuczynski.	obok Radzi- łowa.	1	-	-
O g ó ł e m :		5	2	

Napisy na transparentach dotyczyły wyłącznie 16-ej rocznicy rewolucji bolszewickiej w Rosji. Kolportowane zaś broszury miały tytuł "W kleszczach imperjalistycznych przeciwników".

Zebrańia komunistyczne KPP.

powiat Ostrowski.

Powołany na sekretarza KM.KZM. w Broku, Jasek Trebliński zaczął rozwijać żywą działalność. W dniu 9 października wygłosił on referat o 16-ej rocznicy rewolucji bolszewickiej w Rosji, a w dniu 15 października usiłował zwołać w okolicy Broku konferencję chłopską KPP., która jednak nie doszła do skutku.

W dniu 27 października w Ostrowi-Mazowieckiej, w mieszkaniu Sury Goldsztejn odbyło się zebranie wybitniejszych działaczy

7

127-128

KPP. Omawiano sprawę obchodu 16-ej rocznicy rewolucji bolszewickiej w Rosji.-

Dnia 28 października w lesie pod Ostrowią-Mazowiecką odbyła się masówka komunistyczna, na której Rachmiel Gąsior i Sura Goldsztejn wygłosili przemówienia, poświęcone 16-ej rocznicy traktowanej rewolucji. Na masówce tej było 25 osób.-

Wiat Szczuczynski. Dnia 30 października w Radziłowie, w mieszkaniu Sory-

Rywki Trajman odbyło się zebranie członków KD.KPP. Zebranie to było poświęcone sprawie obchodu 16-ej rocznicy omawianej wyżej rewolucji.-

Pozatem jednego z obecnych na zebraniu, Jana Kryszczyńskiego pouczono o sposobie wywieszania transparentów komunistycznych na drutach telefonicznych.-

M O P R .

Wiat Ostrowski. W październiku stwierdzono zbieranie przez moprowców na terenie powiatu ostrowskiego żywności dla więźniów politycznych. Zebrane około 30 kg. bułek i chleba miano przewieźć autobusem do więzienia w Łomży.

R e p r e s j e .

Dnia 28 października organa bezpieczeństwa przeprowadziły na terenie powiatu wołkowyskiego likwidację RK. Podorosc i podległych mu komórek KPZB. we wsiach Hołyszki, Koniuchy, Dubicze, Mogiłowce i Ososzniki.-

Pozatem w okresie sprawozdawczym zatrzymano działaczy komunistycznych:

9
128 129
WOJEWODA BIAŁOSTOKI

Nr. BP. 4149/33. T.

Dnia 20. XI. 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 11
za miesiąc październik 1933 r.

III. Ruch zawodowy.

Ruch zawodowy, jeśli chodzi o jego przejawy zewnętrzne w październiku był słaby. Przodujący w tym ruchu w Białymstoku, włókniarze nie wykazali żywszej działalności, a raczej dostrzegano ich apatię w odniesieniu do życia zawodowego. Złożyło się na to wypowiedzenie przez fabrykantów białostockich pracy w fabrykach włókienniczych. Wypowiedzenie to miało na celu wywarcie presji na rząd w celu przywrócenia zwrotu ceł wywozowych. Z racji wypowiedzenia pracy panowało silne przygnębienie i rozgoryczenie wśród włókniarzy, którym obojętnym jest, z jakich powodów fabryki wstrzymają pracę, natomiast zaprzętała ich sprawa, że nie będą oni mogli przepracować 26 tygodni, aby następnie mieć prawo do zasiłków z Funduszu Bezrobocia. Z tej racji włókniarze nie reagowali wcale na łamanie przez fabrykantów ustawy o 8-miogodzinnym dniu pracy, nie chcąc zaostrzać sytuacji, jakkolwiek z tego powodu dostrzegane było wśród nich silne niezadowolenie. Bierność tę wyzyskiwali niektórzy fabrykanci białostoccy w ten sposób, że po ukończeniu ustawowej długości dnia fabryki ich czynne były jeszcze w ciągu kilkunastu minut, co w sumie dawało fabrykantom znaczne zyski, lub, jeżeli zatrudniali robotników ponad 8 godzin dziennie, to znów nie płacili im za nadliczbowe godziny o 50% drożej, jak przewiduje ustawa, lecz sumowali ilość przepracowanych nadliczbowo godzin i płacili za nie podług

normalnej stawki dziennej. Niektórzy znów robotnicy, jedną zmianę pracowali w jednej fabryce, poczem na drugą zmianę w tymże dniu udawali się do innej fabryki i w ten sposób podwójnie zarabiali. O tych wszystkich anomaljach większość robotników wie, lecz gdy przyjdzie zeznawać w charakterze świadków przed Inspektorem Pracy, to zeznają oni zawsze na korzyść pracodawcy w obawie utraty pracy. Tym sposobem władze mają uniemożliwioną ścisłą kontrolę zakładów pracy i ewentualne pociąganie winnych przekraczania ustawy o pracy do odpowiedzialności. Nawet do zabiegów Klasowego Związku Zawodowego w celu ukrócenia przytoczonych wyżej anomalji, robotnicy ustosunkowywali się naogół niechętnie, wychodząc z założenia, że jeżeli zacznie się mówić o wysokości zarobków, to może fabrykanci istotnie pokwapią się do ich obniżki. Komuniści znów wmawiali w robotników, że gwałcenie długości dnia roboczego jest równoznaczne z obniżką poborów i opierając się na tych przesłankach, atakowali zarząd Klasowego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego, a zwłaszcza sekretarza Okręgowej Komisji Robotniczej PPS. w Białymstoku, Tomasza Kapitułkę, zarzucając mu nawet defraudację pewnych kwot, zebranych na zapomogi dla strajkujących włóknarzy podczas ostatniego wielkiego ich strajku w Białymstoku i w powiecie białostockim.-

Znamiennym jest fakt, że dzięki właśnie lansowanym pogłoskom o słabym interesowaniu się Zarządu Klasowego Związku Zawodowego, a głównie Kapitułki, sprawami zawodowymi włóknarzy, oraz z powodu obecności w Zarządzie wspomnianego Związku żydów, niektóre sekcje robotników po ostatnim strajku gremjalnie wystąpiły z Klasowego Związku Zawodowego i przeszło do Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego. Odnosi się to do czyściarzy, palaczy, niciarzy, maszynistów i większej części tkaczy.-

Do nowopowstałego związku "Praca" w Białymstoku przytkaczającą większość robotników ustosunkowała się nieprzychylnie, widząc w tej nowej organizacji czynnik rozbijania jedności robotniczej, przyczem prowadzona jest usilna agitacja, by raczej z Klasowego Związku Zawodowego przechodzić do Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego, aniżeli do związku "Praca".-

W październiku forsownie zbierane były składki wśród robotników w Białymstoku zarówno przez Klasowy Związek Zawodowy, jak i przez Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe na rzecz wzniesienia w Supraślu pomnika dla poległych tamże w lipcu b. r. dwóch robotników.-

W Supraślu, powiatu białostockiego silne podniecenie umysłów wywołało wśród tamtejszych włóknarzy wypowiedzenie ich pracy w fabrykach Cytrona, przyczem zarząd tych fabryk ogłosił, że część zredukowanych robotników ponownie będzie przyjęta do pracy po 3 dni w tygodniu. To posunięcie Cytrona wzbudziło silne niezadowolenie wśród robotników z tej racji, że część ich pracę będzie miała, a pozostali zaś będą jej pozbawieni. Ostatnio w przemyśle włókienniczym w Białymstoku sytuacja poprawiła się o tyle, że fabryki będą czynne jeszcze przez 6-8 tygodni, gdyż nagromadzone przez te fabryki zapasy materiałów zakupione zostały przez kupców z prowincji.-

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Włóknarze.

Dnia 15 października odbyło się w Białymstoku walne zebranie włóknarzy, zrzeszonych w Klasowym Związku Zawodowym Robotników Przemysłu Włókienniczego. Omawiano sprawy zawodowe, a głównie naruszanie przez fabrykantów 8-godzinnego dnia pracy. Następnie polecono poszczególnym sekcjom związku, by składały listy kandyda-

tów na członków nowego zarządu, którego wybory wyznaczono na dzień 5 lis opada b.r., przyczem taka lista kandydatów musi być podpisana conajmniej przez 30 osób. Nadto wezwano ogół włóknarzy, aby każdy mężczyzna złożył 1 złoty, a kobieta 50 groszy na opłacenie adwokatów, którzy będą bronić 3-ch byłych członków Komisji Strajkowej przed sądem w dniu 30 października b.r. Na obronę tą potrzeba ogółem około 1.000 złotych /250/-

Garbarze.

Dnia 16 października na zebraniu członków Związku Zawodowego Garbarzy w Białymstoku postanowiono nie przyjmować na członków robotników niewykwalifikowanych, wykluczyć ze Związku robotnika Łaznika za pracę w czasie strajku oraz opodatkować się po 50 groszy na rzecz strajkujących garbarzy w garbarni Rausza /60/.

Dnia 8 października w Krynkach, powiatu grodzieńskiego na zebraniu garbarzy w liczbie 50 osób, samych żydów, poruszono sprawę zamierzonej przez fabrykantów obniżki płac w garbarniach o 12%, przyczem postanowiono, że jeżeli właściciele garbarni istotnie zechcą wprowadzić w czyn swe zamiary, to należy bezwzględnie zastrajkować. Do zamierzonej jednak obniżki zarobków nie doszło.-

W dniu 28 października w Sokółce odbyło się zebranie członków oddziału Związku Zawodowego Garbarzy. Omawiano kwestję przestrzegania 8-godzinnej pracy i w tym celu postanowiono roztoczyć kontrolę nad garbarniami w Sokółce. Uchwała ta spowodowana została tem, że niektórzy robotnicy pracowali w kilku fabrykach ze szkodą dla innych garbarzy /40/-

Szewcy.

Związek Zawodowy Szewców w Białymstoku zwołał dwa zebrania swych członków w dniach 2 i 23 października. Omawiano sprawy

organizacyjne a głównie podnoszono brak spójności wśród szewców, przyczem wysunięto argument, że na około 2.000 szewców w Białymstoku do Związku należy zaledwie 50 osób. Postanowiono, ażeby każdy z członków Komisji Organizacyjnej szewców obchodził warsztaty szewckie i zachęcał szewców do zapisywania się do Związku /25 i 50/-

robotnicy drzewni. Dnia 1 października we wsi Nowosiołki, gminy Gródek, powiatu białostockiego utworzono oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego. Z pomiędzy wybranych do Zarządu członków jest kilka podejrzanych o należenie do KPZB.-

Dnia 8 października w Hajnówce, powiatu bielskiego odbyło się walne zebranie członków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego. Na zebraniu tem Jan Pater, sekretarz Związku, pozostający pod zarzutem defraudacji pieniędzy z Kasy Związku wygłosił obszernie przemówienie, dotyczące kwestji zatrudnienia robotników drzewnych w przedsiębiorstwach państwowych w Hajnówce, oraz przy eksploatacji lasów, przyczem wywodził, że praca winna być tak rozłożona, ażeby każdy robotnik mógł być zatrudniony przynajmniej trzy dni w tygodniu. Następnie stwierdził, że zarzucane mu nadużycia pieniężne nie miały miejsca i, że wszelkie wersje na ten temat są wynikiem działalności jednostek zwalczających go, jako działacza robotniczego, przyczem o udział w tej akcji pomawiał on Leona Pasiaka. Poruszając sprawę subskrypcji Pożyczki Narodowej, Pater zanaczył, że była ona zbyt pochopnie subskrybowana przez robotników w Hajnówce /250/-

Z. Z. K. Związek Zawodowy Kolejarzy urządził dwa odczyty w Wołkowyku

oraz jeden odczyt w Łapach powiatu wysoko-mazowieckiego. Tematem odczytów były historia, rozwój i zadania Związków zawodowych. Poza tem w Łapach odbyło się zebranie członków Z.Z.K. Na zebraniu tem omawiano sprawy zawodowe /120./.-

Związek Zawodowy Dnia 16 października w Wołkowysku odbyło się zebranie
Drużyn Kondukt. członków Związku Zawodowego Drużyn Konduktorskich celem omówienia spraw organizacyjnych i dokonania wyboru nowego zarządu /60./.-

Z.Z.Z. W październiku odbyły się zebrania członków Z.Z.Z. w następujących miejscowościach powiatu białostockiego: jedno w Michałowie, jedno w Czarnej-Wsi i dwa w Supraślu. Na zebraniach w Michałowie i w Czarnej-Wsi omawiano sprawy organizacyjne, a nadto w Michałowie uchwalono nabyć Pożyczkę Narodową za kwotę złotych 150, oraz opodatkować się po 1 zł. od kobiety i 1.50 zł. od mężczyzny na rzecz kuchni dla dożywiania dzieci robotników. Na zebraniach zaś w Supraślu, poza omawianiem spraw organizacyjnych, zaprojektowano nabycie Pożyczki Narodowej za 1.000 złotych, jednakże wskutek agitacji niektórych członków obniżono kwotę, za którą będzie nabyta Pożyczka, do złotych 500. Nadto postanowiono opodatkować się na rzecz wzniesienia pomnika dla poległych robotników, Ulmana i Budkiewicza.-

Związek Zawodowy Dnia 8 października w Białymstoku odbyło się zebranie
"Praca" członków Związku Zawodowego "Praca". Przemawiał na zebraniu poseł Waszkiewicz, który nadmienił, że nieudany strajk włókniarzy białostockich nie odniósł takich sukcesów, na jakie pokładane były nadzieje, a to głównie z tego powodu, że strajkiem kierowali wywrotowcy. W końcu poseł Waszkiewicz wezwał zebranych do organi-

wem, omawiano sprawę projektowanej przez fabrykantów obniżki płac dla czyściarzy, przyczem podniesiono, że w fabryce Trylinga zwolniono 1 czyściarza chrześcijanina, a na jego miejsce przyjęto żyda. W związku z tem postanowiono wysłać w dniu 16 października na zmianę dwóch nowych czyściarzy chrześcijan.

Gdy w dniu 16 października dwaj wyznaczeni czyściarze udali się do Trylinga, to on nie przyjął ich do pracy, wskutek czego wszyscy robotnicy w liczbie 50 osób porzucili natychmiast pracę. Porozumienie w tej sprawie z pracodawcą osiągnięto dopiero w dniu 17 października, polegające na przyjęciu wspomnianych wyżej czyściarzy chrześcijan i w dniu ~~tym~~ strajk przerwano.

c/ B e z r o b o c i e .

Według danych z dnia 31 października b.r. na terenie Województwa Białostockiego w tym dniu pozostawało bez pracy 11.184 osób.-

Powiat	Bezrobocie na dzień 30.9.33 r.	Bezrobocie na dzień 30.X.33 r.	Zmniejsze- nie.	Wzrost.	Pobiera zapomo- gi.
Augustowski	224	281	-	57	4
Białystok-M.	2.915	3.196	-	281	185
Białostocki	194	185	9	-	185
Bielski	972	869	103	-	204
Grodziński	2.134	2.112	22	-	258
Łomżyński	1.537	1.611	-	74	6
Ostrołęcki	610	611	-	1	1
Ostrowski	601	781	-	180	193

zowania się w Związku "Praca" /40/.-

b/ Chrzescijańskie Związki Zawodowe.

a ne zebranie

Dnia 8 października w Białymstoku odbyło się walne zebranie członków Chrzescijańskiego Zjednoczenia Zawodowego przy udziale posła Wacława Bitnera. Na zebraniu przemawiał sekretarz tego zjednoczenia, Mikołaj Korbut, który, zdejmo sprawozdanie z odbytych narad w Inspektoracie Pracy o nieprzestrzeganiu w fabrykach białostockich 8-godzinnego dnia pracy, nadmieniał, że winę takiego stanu rzeczy ponoszą sami robotnicy, którzy często sami dobrowolnie pracują ponad 8 godzin, a gdy jednego z fabrykantów pociągnięto do odpowiedzialności za pogwałcenie długości dnia roboczego, to wezwani w charakterze świadków robotnicy stwierdzili, że w tej fabryce przestrzegany był ściśle 8-godzinny dzień pracy. Jako przykład solidarności robotników, wskazał Korbut na Supraśl i nadmieniał przytem, że w tej osadzie wzniesiony będzie pomnik dla dwóch poległych tam w wypadkach lipcowych robotników i, że wszyscy robotnicy przemawiając poseł Wacław Bitner, który nadmieniał, że robotnicy winni złożyć na ten cel po 50 groszy. Następnie winni interesować się nie tylko swymi sprawami zawodowymi, ale również i wydarzeniami ogólnopolitycznymi. Wskazał, że projekt nowej Konstytucji pułkownik a Sławka, poza uprzywilejowaniem niewielkiej garstki obywateli, przewiduje również zniesienie t.jzw. angielskiej soboty i 8-godzinnego dnia pracy. Wreszcie wezwał do organizowania się /250/.-

Zebranie czyszc
ciarzy

Dnia 15 października w Białymstoku na zebraniu czyszciciarzy, zrzeszonych w Chrzescijańskim Zjednoczeniu Zawodo-

W z r o s t o 450 osób.

$\frac{0}{0} \rightarrow \frac{8}{9}$ $\frac{0}{0} \rightarrow \frac{0}{0}$ $\frac{0}{0} \rightarrow \frac{7}{12}$ $\frac{0}{0} \rightarrow \frac{6}{9}$ $\frac{0}{0} \rightarrow \frac{0}{0}$ $\frac{0}{0} \rightarrow \frac{0}{0}$ $\frac{0}{0} \rightarrow \frac{0}{0}$ $\frac{0}{0} \rightarrow \frac{0}{0}$ $\frac{0}{0} \rightarrow \frac{0}{0}$

Дня 20.XI. 1933 г.

Sytuacja i sprawozdanie miesięczne Nr 11.
za miesiąc październik 1933 r.

IV. S t r a j k i .
-:-:-:-:-:-:-:-

Łókniarze

Dnia 24 października w fabryce Cytrona w Supraślu, powiatu białostockiego zastrajkowało 156 tkaczy. Strajk ten był protestem przeciwko wywozowi przez zarząd fabryki przędzy i osnowy do Białegostoku. Po złożeniu zobowiązania przez pracodawcę, że, poczynając od dnia 30 października b.r., przędzy nie będzie wywoził, strajkujący w dniu 25 października przystąpili do pracy. Przebieg strajku był spokojny.-

Robotnicy bu-
dowlani.

dnia 24 października wybuchł w Grodnie strajk robotników budowlanych, zatrudnionych u prywatnych przedsiębiorców na tle domagania się podwyżki płac zarobkowych. Po dłuższych pertraktacjach pracodawcy zgodzili się na 40% podwyżkę, wskutek czego strajkujący robotnicy w dniu 1 listopada przystąpili do pracy. Przebieg strajku był spokojny.-

Robotnicy rolni.

1. majątku Oszczelnik, powiatu wólkowskiego w dniu 6 października strajkowali 4 robotnicy folwarczni wskutek nie wypłacenia im zaległych zarobków. Po uregulowaniu należności, strajkujący przystąpili do pracy.-

Awizowany w poprzednim sprawozdaniu strajk robotników rolnych w majątku Mogilowce, powiatu wołkowyskiego został zlikwidowany pod koniec października, przyczem dzierżawcy przyrzekli strajkującym w niedługim czasie wypłacić zaległe zarobki. Podczas trwania tego strajku były próby stosowania terroru wobec tych robotników, którzy wyrażali chęć przystąpienia do pracy.

WJEWODA BIAŁOSTOKI

Nr. BP. 4149/33.T.

Dnia 20. XI 1933 r.

Sytuacyjne prawozdanie miesięczne Nr. 11.
za miesiąc październik 1933 r.V. Stan bezpieczeństwa publicznego.
-----a/ Ważniejsze wypadki i wydarzenia.
-----Powiat Augustowski.

nocy na 19 października kilku osobników wtargnęło przez okno do mieszkania 60-letnich Adama i Pauliny Lisów we wsi Racioze, gminy Hołynka, domagając się wydania pieniędzy. Ponieważ napadnięci dobrowolnie pieniędzy nie wydali, więc bandyci skrepowali ich, owinęli twarze szmatami, poczem rozpoczęli plądrować mieszkanie, zabierając 400 złotych. Napastnicy zbiegli w niewiadomym kierunku. -

W dniu 11 października około godziny 20, gdy sekwestrator Urzędu Skarbowego znajdował się w mieszkaniu sokłtysa we wsi Brzozów, nieznany sprawca rzucił przez okno kamieniem, który wybił szybę i uderzył sekwestratora. Wybiegający z mieszkania sokłtys, celem ujęcia sprawy, zastał drzwi od zewnątrz odrutowane, co uniemożliwiło natychmiastowy pościg za sprawcą. -

Dnia 19 października we wsi Naumowicze, 13-tu mieszkańców tej wsi stawiko opór sekwestratorowi Dziewanowskiemu, Opó ni nadto usiłowali pobić furmana Zielińskiego, który był wynajęty do przewiezienia zasekwestrowanych rzeczy. Po przybyciu asysty policyjnej sekwestrator wykonywał swe dalsze czynności służbowe bez przeszkód. Za stawienie oporu pociągnięto do odpowiedzialności 10 osób, z których 3-eh z miejsca zatrzymano. -

Powiat Bielski.

Dnia 11 października mieszkańcy wsi Koce-Borowe i Niemyje-Stare z sołtysami tych wsi na czele stawili czynny opór sekwestratorowi Urzędu Skarbowego, Łutowiczowi przy ściąganiu przez niego należności meljoracyjnych. Oporni zasypali asystującym sekwestratorowi policjantom solą, oczymili grabiami i gryźli ręce. Na miejsce przybył oddział policji w sile 14 osób i opór przekamał przy użyciu siły, poczem czynności egzekucyjne odbywały się bez przeszkód. Z pośród opornych, 8-miu najbardziej czynnych osób w tem zajściu pociągnięto do odpowiedzialności.-

Powiat Grodzieński.

Dnia 13 października, gdy sekwestrator Urzędu Skarbowego, Kazimierz Kornikowicz wychodził z mieszkania sołtysa we wsi Łosiniany, został obrzucony kamieniami przez miejscową młodzież. Jednym z kamieni sekwestrator został ugodzony silnie w głowę. Sprawcy pobicia, trzech mieszkańców tejże wsi, zostali ujęci i osadzeni w więzieniu.-

Dnia 17 października we wsi Hołynka znaleziono pod chlewem, odległym od budynku urzędu gminnego o 10 mtr., lont długości 40 ctm. Na jednym końcu lontu umocowano nasączoną benzyną watę i zapalnik, zaś drugi koniec był opalony. Lont ten założony był pod strzechą chlewu, lecz padł na ziemię i zgasł, co udaremniło wybuch pożaru.-

Dnia 30 października w Grodnie, zatrzymano praktykanta referendarskiego Dyrekcji Kolei Państwowych w Wilnie, Władysława Mikołajczyka, który, podając się za urzędnika Białostockiego Urzędu Wojewódzkiego, pod pretekstem wyjednanania koncesyj samochodowych, żądał od właścicieli autobusów po 500 złotych wynagrodzenia. Od dwóch właścicieli auto-

busów zdążył on już pobrać weksli na sumę 230 złotych -

Powiat Ostrołęcki.

Dnia 19 paź ziernika w czasie jarmarku w Goworowie, dwaj mieszkańcy wsi Zbendz powiatu makowskiego, Czesław Szatanek i Józef Machnowski puścili w obieg fałszywą 10-złotówkę w ten sposób, że u jednego z wieśniaków kupili zboże, za które zapłacili fałszywą monetą, przytem uiścili za zboże cenę, wyższą od rynkowej. Zboże odprzedali zaraz handlarzowi, biorąc za nie tylko 9 złotych właściwych. Należy przypuszczać, że obaj wymienieni wyżej trudnili się zawodowo puszczaniem w obieg fałszywych pieniędzy. Obu ich zatrzymano.-

Powiat ostrowski.

Dnia 24 października rodzina Targońskich we wsi Zaręby-Kromki stawiała czynny opór sekwestratorowi Kazimierzowi Hankowskiemu podczas spełnienia przez niego czynności ściągania podatków. Po przybyciu policji czynność ta była dokonana.-

Dnia 3 października około godziny 13.40 obok wsi Wąsewo spadł samolot, należący do I eskadry 4 pułku lotniczego w Toruniu. Aparat zarył się motorem w ziemię. Pilot, porucznik Szczepan Kłosek w kilka minut po wypadku zmarł.-

Powiat Sokólski.

Nocy na 16 października dwaj bandyci, za pomocą wydarcia strzechy, dostali się do mieszkania Gypy Pińczuk w Odelsku. Jeden z napastników owinał napadniętą kocem i począł ją dusić, drugi zaś w tym czasie począł przetrząsać mieszkanie. Zrabowano 14 dolarów amerykańskich, jeden funt szterlingów, 20 złotych oraz kilka weksli na sumę bliżej nieokreśloną. Podejrzani o dokonanie tego napadu, zawodowi

złodzieje, Stefan Zwierzewicz i Władysław Pietkowski zostali zatrzymani.-

Dnia 23 października podczas oglądania mięsa w Sokółce przez lekarza weterynarii, Borysa Iwczakowicza, w asyście posterunkowego P.P., właścicielka masarni, Marja Głogowa, po ujawnieniu w jej masarni mięsa z potajemnego uboju, nie chciała tego mięsa wydać, przyczem lekarza szarpała, a posterunkowego uderzyła pięścią w twarz. Następnie, na krzyk męża Głogowej, Stefana, zebrał się przed masarnią tłum, rekrutujący się z pośród przybyłych na targ okolicznych włościan. Przybyła pomoc policyjna tłum rozproszyła, poczem zakwestjonowane mięso zabrano. Małżonków Głogowych pociągnięto do odpowiedzialności.-

miat Suwalski.

Dnia 19 października mieszkańcy wsi Jegliniec, gminy Sejwy w liczbie 6 osób, w tem 4 kobiety, stawili opór dwum sekwestраторom Urzędu Skarbowego podczas nakładania przez nich sekwestru na inwentarz na nieuiszczenie zaległych podatków skarbowych. Mimo oporu, sekwestраторzy jednak zdołali załatwić swe czynności bez pomocy policji.-

W nocy na 1 października w agencji pocztowej Giby za pomocą włamania skradziono kasetkę żelazną, zawierającą akta "mob" i akta tajne. Skradzioną kasetkę znaleziono zaraz z rana w odległości 1 klm. od Gib, przyczem w aktach "mob" rozdarte były kołerty, same zaś akta nietknięte, natomiast zabrano znajdujące się w tejże kasetce znaczki pocztowe i stemplowe na sumę 350 złotych. Prócz samej kasetki sprawcy zabrali z kufra, znajdującego się w agencji pocztowej, jeszcze dwa damskie pierścienie, 150 złotych gotówką oraz

cztery listy wartościowe. Sprawcy tej kradzieży w
czbie 3-eh osób zostali ujęci. Tko kradzieży było czysto
rabunkowe. -

Dnia 20 października w Suwałkach zatrzymano Józefa
Kosińskiego i Mikołaja Gunjusa, poszukiwanych o puszczenie
w obieg fałszywych monet 1-złotowych. Podczas rewizji
w mieszkaniu u Kosińskiego znaleziono foremkę gipsową do
odlewania jednozłotowych monet, 49 złk. ołowiu i 20 dk. gipsu

owiat ołkowyski.

Dnia 13 października 2-eh posterunkowych P.P. udało
się do wsi Chilamonowce, gminy Mścibów celem zatrzymania
tam i doprowadzenia na Posterunek P.P. w Mścibowie Kon-
stantego Dyryndę za pobicie sołtysa. Dyrynda wezwania po-
sterunkowych do udania się z nimi nie usłuchał i wraz
z rodziną podniósł krzyk, na który zbiegło się około 30
osób. Zebrani udaremnili zatrzymanie Dyryndy, posterunkowi
zaś, celem uniknięcia poważniejszego zajścia, odstąpili od
konania swych czynności. Na miejsce zajścia wysłano więk-
szy oddział policji, przyczem Dyryndowie zostali zatrzymani
i przekazani władzom sądowym. -

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków.

W październiku b. r. zanotowano wypadków:

- 1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 114
- 2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach 1.
- 3/ Usiłowania zabójstw 2.
- 4/ Zabójstw 4.
- 5/ Usiłowania samobójstw 6.
- 6/ Samobójstw 1.

136 147

7/ Różnych nieszczęśliwych wypadków.....	12
w których śmierć poniosła 1 osoba	
wskutek utonięcia.	
8/ Kradzieży zwykłych.....	463.
na sumę 6.429 złotych.	
9/ Kradzieży z włamaniem.....	24
na sumę około 10.000 zł.	
10/ Drobnych napadów rabunkowych	3.
11/ Oporu policji	18.
12/ Oporu sekwestраторom	9.
13/ Nielegalnego posiadania broni	7.
14/ Dzieciobójstw.....	3.
15/ Przemyslnictwa	25.
16/ Fałszerstwa pieniędzy.....	1.

c/ Wypadki samochodowe.

W okresie sprawozdawczym miał miejsce jeden wypadek samochodowy, Mianowicie, dnia 8 października we wsi Jeziorko w powiecie łomżyńskim autobus Nr.BŁ.77242 przejechał Stanisława Kozłowskiego, lat 15, który w drodze do szpitala zmarł wskutek odniesionych obrażeń ciała. Winę wypadku ponosi zmarły, gdyż wraz z innymi chłopcami urządzał on rodzaj sportu, polegającego na przebieganiu przez jeźnię tuż przed pędzącymi samochodami. Właśnie podczas takiego przebiegania został on potrącony przez autobus.

d/ Zestawienie danych o pożarach.

W październiku b.r. na terenie województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem	20.
2/ Z przyczyn nieustalonych	24
3/ Podpalenia z zemsty	6

- 4/ Podpalenia w celu otrzymania premji ubezpieczeniowej 1.
 5/ Nadliwej budowy komina 7.
 6/ Zaproszenia ognia przez dzieci 2.

 Razem : 60.

Pożary te wyrządziły straty:

- 1/ do 2.000 złotych każdy 36.
 2/ od 2.000 do 5.000 zł. każdy 12.
 3/ od 5.000 do 10.000 zł. każdy 10.
 4/ od 10.000 do 20.000 zł. każdy 2.

Straty, wyrządzone przez te pożary, wynoszą ogółem około 193.000 złotych.-

Większych pożarów w okresie sprawozdawczym nie było.-

e/ Ocena ogólna.

Zatrzymanie wybitniejszych działaczy komunistycznych i likwidacja niektórych ognisk komunistycznych wpłynęło dodatnio na dalsze odprężenie sytuacji bezpieczeństwa w zakresie politycznym. - Pewne znów naprężenie pod koniec października spowodowane zostało wypowiedzeniem pracy robotnikom w fabrykach włókienniczych w Białymstoku. Zjawisko to nie zaważyło narazie w większym stopniu na sytuacji bezpieczeństwa, ponieważ wśród redukowanych robotników panuje silna depresja i przygnębienie z powodu nieprzepracowania ustawowych 26 tygodni, by mieć następnie prawo do otrzymywania zasiłków z Funduszu Bezrobocia. Wobec takiego stanu rzeczy umysły robotników zwrócone były głównie w kierunku uzyskania jakiegokolwiek pracy, by jako - - - - -

tako zabezpieczyć się na zimę.-

Wypadki oporu sekwestраторom, jakie wydarzyły się w październiku, miały podłoże wyłącznie ekonomiczne.

Ed względem kryminalnym zwiększyła się liczba drobnych kradzieży, co o tej porze roku jest normalnem zjawiskiem. Na ogół stan bezpieczeństwa był dobry.-

$$\frac{1}{\sqrt{\pi}} \left(\frac{1}{x} + \frac{1}{y} + \frac{1}{z} \right) = \frac{1}{\sqrt{\pi}} \left(\frac{1}{1} + \frac{1}{1} + \frac{1}{1} \right) = \frac{3}{\sqrt{\pi}}$$

Dnia 20.XI. 1933 r.

za miesiąc październik 1933 r.

VI. Sprawy graniczne.

Postrzelenie na granicy

w nocy na 3 października na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego po stronie niemieckiej, w odległości 1 klm. od granicy, przez straż graniczną niemiecką został zastrzelony mieszkaniec wsi Surowe, gminy Czarnia, powiatu ostrołęckiego, Bronisław TOPA podczas wymycania gęsi do Niemiec. Naskutek powiadomienia władz niemieckich, na miejsce wypadku udali się Komendant Powiatowy P.P. w Ostrołęce i podprokurator Sądu Okręgowego w Łomży.-

Równocześnie, naskutek zarządzenia Urzędu Wojewódzkiego, Starosta Powiatowy w Ostrołęce zwrócił się do landrata w Szczytnie w sprawie zwołania mieszanej komisji granicznej, która by zbadała ostatnie wypadki zastrzelenia przemytników z Polski na terytorjum Niemiec i wypracowała środki, zapewniające, że na przyszłość straż graniczna niemiecka nie będzie uciekała się do strzelania w przemytników wtedy, gdy istnieje będzie możliwość ujęcia ich i wymierzenia im kary więzienia. Taka mieszana polsko-niemiecka komisja graniczna odbędzie się w dniu 16 listopada b.r.

Dnia 11 października na tymże odcinku granicznym, po stronie niemieckiej postrzelony został w nogę przez niemiecką straż graniczną mieszkaniec wsi Myszyńiec-Stary powiatu ostrołęckiego Ignacy Ałaj, który

udawał się do Prus z gęsiami. Będąc już rannym, Ałaj zdołał jeszcze przebiec granicę do Polski.-

Dnia 20 października o godzinie 18-ej w odległości 35 mtr. od rowu granicznego po stronie niemieckiej, na odcinku granicznym tegoż powiatu ostrołęckiego, zastrzelony został przez graniczną straż niemiecką Stanisław Kosiorek, mieszkaniec wsi Dąbrowy, gminy Myszyniec. Kosiorek z kilku innymi osobnikami wymycał konia do Prus.-

Wzrost się wymytu.

W związku z wzmocnieniem czujności przez niemiecką straż graniczną oraz bezwzględne używaniem przez nią broni w stosunku do przemytników, w październiku wydatnie zmniejszył się wymyt artykułów żywnościowych do Niemiec.-

Wysiedlenie z Niemiec.

Dnia 26 października na odcinku granicznym powiatu szczuczyńskiego władze niemieckie wysiedliły do Polski mieszkańców wsi Janów, gminy Kisielin, powiatu horochowskiego, Wilhelma Gitzela, Edwarda Gitzela i jego żonę, Rozalję wraz z dzieckiem oraz Daniela Arndta, którzy w dniu 25 października b.r. nielegalnie przekroczyli granicę z Polski do Niemiec.-

Nielegalne przekroczenie granicy.

W październiku na odcinku granicznym powiatu augustowskiego za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano 5 osób i na odcinku granicznym powiatu szczuczyńskiego - 3 osoby.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr BP. 4149/33. T.

Dnia 20. XI. 1933 r.

Sytemacyjne sprawozdanie miesięczne Nr

za miesiąc październik 1933 r

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

Negatywne

OJSC
r. B.
ytacy
iesięc
iesięc

Otrzy

1/ P
2/
3/
4/
5/
6/
7/
8/
9/
10/
11/
12/
13/
14/
15/
16/
17/
18/
19/
20/
21/
22/
23/
24/
25/
26/
27/
28/
29/
30/
31/
32/
33/
34/
35/
36/
37/
38/
39/
40/
41/
42/
43/
44/
45/
46/
47/
48/
49/
50/
51/
52/
53/
54/
55/
56/
57/
58/
59/
60/
61/
62/
63/
64/
65/
66/
67/
68/
69/
70/
71/
72/
73/
74/
75/
76/
77/
78/
79/
80/
81/
82/
83/
84/
85/
86/
87/
88/
89/
90/
91/
92/
93/
94/
95/
96/
97/
98/
99/
100/
101/
102/
103/
104/
105/
106/
107/
108/
109/
110/
111/
112/
113/
114/
115/
116/
117/
118/
119/
120/
121/
122/
123/
124/
125/
126/
127/
128/
129/
130/
131/
132/
133/
134/
135/
136/
137/
138/
139/
140/
141/
142/
143/
144/
145/
146/
147/
148/
149/
150/
151/
152/
153/
154/
155/
156/
157/
158/
159/
160/
161/
162/
163/
164/
165/
166/
167/
168/
169/
170/
171/
172/
173/
174/
175/
176/
177/
178/
179/
180/
181/
182/
183/
184/
185/
186/
187/
188/
189/
190/
191/
192/
193/
194/
195/
196/
197/
198/
199/
200/
201/
202/
203/
204/
205/
206/
207/
208/
209/
210/
211/
212/
213/
214/
215/
216/
217/
218/
219/
220/
221/
222/
223/
224/
225/
226/
227/
228/
229/
230/
231/
232/
233/
234/
235/
236/
237/
238/
239/
240/
241/
242/
243/
244/
245/
246/
247/
248/
249/
250/
251/
252/
253/
254/
255/
256/
257/
258/
259/
260/
261/
262/
263/
264/
265/
266/
267/
268/
269/
270/
271/
272/
273/
274/
275/
276/
277/
278/
279/
280/
281/
282/
283/
284/
285/
286/
287/
288/
289/
290/
291/
292/
293/
294/
295/
296/
297/
298/
299/
300/
301/
302/
303/
304/
305/
306/
307/
308/
309/
310/
311/
312/
313/
314/
315/
316/
317/
318/
319/
320/
321/
322/
323/
324/
325/
326/
327/
328/
329/
330/
331/
332/
333/
334/
335/
336/
337/
338/
339/
340/
341/
342/
343/
344/
345/
346/
347/
348/
349/
350/
351/
352/
353/
354/
355/
356/
357/
358/
359/
360/
361/
362/
363/
364/
365/
366/
367/
368/
369/
370/
371/
372/
373/
374/
375/
376/
377/
378/
379/
380/
381/
382/
383/
384/
385/
386/
387/
388/
389/
390/
391/
392/
393/
394/
395/
396/
397/
398/
399/
400/
401/
402/
403/
404/
405/
406/
407/
408/
409/
410/
411/
412/
413/
414/
415/
416/
417/
418/
419/
420/
421/
422/
423/
424/
425/
426/
427/
428/
429/
430/
431/
432/
433/
434/
435/
436/
437/
438/
439/
440/
441/
442/
443/
444/
445/
446/
447/
448/
449/
450/
451/
452/
453/
454/
455/
456/
457/
458/
459/
460/
461/
462/
463/
464/
465/
466/
467/
468/
469/
470/
471/
472/
473/
474/
475/
476/
477/
478/
479/
480/
481/
482/
483/
484/
485/
486/
487/
488/
489/
490/
491/
492/
493/
494/
495/
496/
497/
498/
499/
500/
501/
502/
503/
504/
505/
506/
507/
508/
509/
510/
511/
512/
513/
514/
515/
516/
517/
518/
519/
520/
521/
522/
523/
524/
525/
526/
527/
528/
529/
530/
531/
532/
533/
534/
535/
536/
537/
538/
539/
540/
541/
542/
543/
544/
545/
546/
547/
548/
549/
550/
551/
552/
553/
554/
555/
556/
557/
558/
559/
560/
561/
562/
563/
564/
565/
566/
567/
568/
569/
570/
571/
572/
573/
574/
575/
576/
577/
578/
579/
580/
581/
582/
583/
584/
585/
586/
587/
588/
589/
590/
591/
592/
593/
594/
595/
596/
597/
598/
599/
600/
601/
602/
603/
604/
605/
606/
607/
608/
609/
610/
611/
612/
613/
614/
615/
616/
617/
618/
619/
620/
621/
622/
623/
624/
625/
626/
627/
628/
629/
630/
631/
632/
633/
634/
635/
636/
637/
638/
639/
640/
641/
642/
643/
644/
645/
646/
647/
648/
649/
650/
651/
652/
653/
654/
655/
656/
657/
658/
659/
660/
661/
662/
663/
664/
665/
666/
667/
668/
669/
670/
671/
672/
673/
674/
675/
676/
677/
678/
679/
680/
681/
682/
683/
684/
685/
686/
687/
688/
689/
690/
691/
692/
693/
694/
695/
696/
697/
698/
699/
700/
701/
702/
703/
704/
705/
706/
707/
708/
709/
710/
711/
712/
713/
714/
715/
716/
717/
718/
719/
720/
721/
722/
723/
724/
725/
726/
727/
728/
729/
730/
731/
732/
733/
734/
735/
736/
737/
738/
739/
740/
741/
742/
743/
744/
745/
746/
747/
748/
749/
750/
751/
752/
753/
754/
755/
756/
757/
758/
759/
760/
761/
762/
763/
764/
765/
766/
767/
768/
769/
770/
771/
772/
773/
774/
775/
776/
777/
778/
779/
780/
781/
782/
783/
784/
785/
786/
787/
788/
789/
790/
791/
792/
793/
794/
795/
796/
797/
798/
799/
800/
801/
802/
803/
804/
805/
806/
807/
808/
809/
810/
811/
812/
813/
814/
815/
816/
817/
818/
819/
820/
821/
822/
823/
824/
825/
826/
827/
828/
829/
830/
831/
832/
833/
834/
835/
836/
837/
838/
839/
840/
841/
842/
843/
844/
845/
846/
847/
848/
849/
850/
851/
852/
853/
854/
855/
856/
857/
858/
859/
860/
861/
862/
863/
864/
865/
866/
867/
868/
869/
870/
871/
872/
873/
874/
875/
876/
877/
878/
879/
880/
881/
882/
883/
884/
885/
886/
887/
888/
889/
890/
891/
892/
893/
894/
895/
896/
897/
898/
899/
900/
901/
902/
903/
904/
905/
906/
907/
908/
909/
910/
911/
912/
913/
914/
915/
916/
917/
918/
919/
920/
921/
922/
923/
924/
925/
926/
927/
928/
929/
930/
931/
932/
933/
934/
935/
936/
937/
938/
939/
940/
941/
942/
943/
944/
945/
946/
947/
948/
949/
950/
951/
952/
953/
954/
955/
956/
957/
958/
959/
960/
961/
962/
963/
964/
965/
966/
967/
968/
969/
970/
971/
972/
973/
974/
975/
976/
977/
978/
979/
980/
981/
982/
983/
984/
985/
986/
987/
988/
989/
990/
991/
992/
993/
994/
995/
996/
997/
998/
999/
1000/
1001/
1002/
1003/
1004/
1005/
1006/
1007/
1008/
1009/
1010/
1011/
1012/
1013/
1014/
1015/
1016/
1017/
1018/
1019/
1020/
1021/
1022/
1023/
1024/
1025/
1026/
1027/
1028/
1029/
1030/
1031/
1032/
1033/
1034/
1035/
1036/
1037/
1038/
1039/
1040/
1041/
1042/
1043/
1044/
1045/
1046/
1047/
1048/
1049/
1050/
1051/
1052/
1053/
1054/
1055/
1056/
1057/
1058/
1059/
1060/
1061/
1062/
1063/
1064/
1065/
1066/
1067/
1068/
1069/
1070/
1071/
1072/
1073/
1074/
1075/
1076/
1077/
1078/
1079/
1080/
1081/
1082/
1083/
1084/
1085/
1086/
1087/
1088/
1089/
1090/
1091/
1092/
1093/
1094/
1095/
1096/
1097/
1098/
1099/
1100/
1101/
1102/
1103/
1104/
1105/
1106/
1107/
1108/
1109/
1110/
1111/
1112/
1113/
1114/
1115/
1116/
1117/
1118/
1119/
1120/
1121/
1122/
1123/
1124/
1125/
1126/
1127/
1128/
1129/
1130/
1131/
1132/
1133/
1134/
1135/
1136/
1137/
1138/
1139/
1140/
1141/
1142/
1143/
1144/
1145/
1146/
1147/
1148/
1149/
1150/
1151/
1152/
1153/
1154/
1155/
1156/
1157/
1158/
1159/
1160/
1161/
1162/
1163/
1164/
1165/
1166/
1167/
1168/
1169/
1170/
1171/
1172/
1173/
1174/
1175/
1176/
1177/
1178/
1179/
1180/
1181/
1182/
1183/
1184/
1185/
1186/
1187/
1188/
1189/
1190/
1191/
1192/
1193/
1194/
1195/
1196/
1197/
1198/
1199/
1200/
1201/
1202/
1203/
1204/
1205/
1206/
1207/
1208/
1209/
1210/
1211/
1212/
1213/
1214/
1215/
1216/
1217/
1218/
1219/
1220/
1221/
1222/
1223/
1224/
1225/
1226/
1227/
1228/
1229/
1230/
1231/
1232/
1233/
1234/
1235/
1236/
1237/
1238/
1239/
1240/
1241/
1242/
1243/
1244/
1245/
1246/
1247/
1248/
1249/
1250/
1251/
1252/
1253/
1254/
1255/
1256/
1257/
1258/
1259/
1260/
1261/
1262/
1263/
1264/
1265/
1266/
1267/
1268/
1269/
1270/
1271/
1272/
1273/
1274/
1275/
1276/
1277/
1278/
1279/
1280/
1281/
1282/
1283/
1284/
1285/
1286/
1287/
1288/
1289/
1290/
1291/
1292/
1293/
1294/
1295/
1296/
1297/
1298/
1299/
1300/
1301/
1302/
1303/
1304/
1305/
1306/
1307/
1308/
1309/
1310/
1311/
1312/
1313/
1314/
1315/
1316/
1317/
1318/
1319/
1320/
1321/
1322/
1323/
1324/
1325/
1326/
1327/
1328/
1329/
1330/
1331/
1332/
1333/
1334/
1335/
1336/
1337/
1338/
1339/
1340/
1341/
1342/
1343/
1344/
1345/
1346/
1347/
1348/
1349/
1350/
1351/
1352/
1353/
1354/
1355/
1356/
1357/
1358/
1359/
1360/
1361/
1362/
1363/
1364/
1365/
1366/
1367/
1368/
1369/
1370/
1371/
1372/
1373/
1374/
1375/
1376/
1377/
1378/
1379/
1380/
1381/
1382/
1383/
1384/
1385/
1386/
1387/
1388/
1389/
1390/
1391/
1392/
1393/
1394/
1395/
1396/
1397/
1398/
1399/
1400/
1401/
1402/
1403/
1404/
1405/
1406/
1407/
1408/
1409/
1410/
1411/
1412/
1413/
1414/
1415/
1416/
1417/
1418/
1419/
1420/
1421/
1422/
1423/
1424/
1425/
1426/
1427/
1428/
1429/
1430/
1431/
1432/
1433/
1434/
1435/
1436/
1437/
1438/
1439/
1440/
1441/
1442/
1443/
1444/
1445/
1446/
1447/
1448/
1449/
1450/
1451/
1452/
1453/
1454/
1455/
1456/
1457/
1458/
1459/
1460/
1461/
1462/
1463/
1464/
1465/
1466/
1467/
1468/
1469/
1470/
1471/
1472/
1473/
1474/
1475/
1476/
1477/
1478/
1479/
1480/
1481/
1482/
1483/
1484/
1485/
1486/
1487/
1488/
1489/
1490/
1491/
1492/
1493/
1494/
1495/
1496/
1497/
1498/
1499/
1500/
1501/
1502/
1503/
1504/
1505/
1506/
1507/
1508/
1509/
1510/
1511/
1512/
1513/
1514/
1515/
1516/
1517/
1518/
1519/
1520/
1521/
1522/
1523/
1524/
1525/
1526/
1527/
1528/
1529/
1530/
1531/
1532/
1533/
1534/
1535/
1536/
1537/
1538/
1539/
1540/
1541/
1542/
1543/
1544/
1545/
1546/
1547/
1548/
1549/
1550/
1551/
1552/
1553/
1554/
1555/
1556/
1557/
1558/
1559/
1560/
1561/
1562/
1563/
1564/
1565/
1566/
1567/
1568/
1569/
1570/
1571/
1572/
1573/
1574/
1575/
1576/
1577/
1578/
1579/
1580/
1581/
1582/
1583/
1584/
1585/
1586/
1587/
1588/
1589/
1590/
1591/
1592/
1593/
1594/
1595/
1596/
1597/
1598/
1599/
1600/
1601/
1602/
1603/
1604/
1605/
1606/
1607/
1608/
1609/
1610/
1611/
1612/
1613/
1614/
1615/
1616/
1617/
1618/
1619/
1620/
1621/
1622/
1623/
1624/
1625/
1626/
1627/
1628/
1629/
1630/
1631/
1632/
1633/
1634/
1635/
1636/
1637/
1638/
1639/
1640/
1641/
1642/
1643/
1644/
1645/
1646/
1647/
1648/
1649/
1650/
1651/
1652/
1653/
1654/
1655/
1656/
1657/
1658/
1659/
1660/
1661/
1662/
1663/
1664/
1665/
1666/
1667/
1668/
1669/
1670/
1671/
1672/
1673/
1674/
1675/
1676/
1677/
1678/
1679/
1680/
1681/
1682/
1683/
1684/
1685/
1686/
1687/
1688/
1689/
1690/
1691/
1692/
1693/
1694/
1695/
1696/
1697/
1698/
1699/
1700/
1701/
1702/
1703/
1704/
1705/
1706/
1707/
1708/
1709/
1710/
1711/
1712/
1713/
1714/
1715/
1716/
1717/
1718/
1719/
1720/
1721/
1722/
1723/
1724/
1725/
1726/
1727/
1728/
1729/
1730/
1731/
1732/
1733/
1734/
1735/
1736/
1737/
1738/
1739/
1740/
1741/
1742/
1743/
1744/
1745/
1746/
1747/
1748/
1749/
1750/
1751/
1752/
1753/
1754/
1755/
1756/
1757/
1758/
1759/
1760/
1761/
1762/
1763/
1764/
1765/
1766/
1767/
1768/
1769/
1770/
1771/
1772/
1773/
1774/
1775/
1776/
1777/
1778/
1779/
1780/
1781/
1782/
1783/
1784/
1785/
1786/
1787/
1788/
1789/
1790/
1791/
1792/
1793/
1794/
1795/
1796/
1797/
1798/
1799/
1800/
1801/
1802/
1803/
1804/
1805/
1806/
1807/
1808/
1809/
1810/
1811/
1812/
1813/
1814/
1815/
1816/
1817/
1818/
1819/
1820/
1821/
1822/
1823/
1824/
1825/
1826/
1827/
1828/
1829/
1830/
1831/
1832/
1833/
1834/
1835/
1836/
1837/
1838/
1839/
1840/
1841/
1842/
1843/
1844/
1845/
1846/
1847/
1848/
1849/
1850/
1851/
1852/
1853/
1854/
1855/
1856/
1857/
1858/
1859/
1860/
1861/
1862/
1863/
1864/
1865/
1866/
1867/

WŁAŚCICIEL

BIELSTOK, dnia 14 grudnia 1933 roku

139/H

Biuletyn 4513/33.T

1933 r

Sytuacyjne sprawozdanie
miesięczne Nr. 12 za
miesiąc listopad 1933 r.

TAJNE - PILNE I

Do
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Departament I Polityczny

w Warszawie.

Urząd wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 12 za miesiąc listopad 1933 roku / z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego / -

T

Za wojewodę

Przyjęciu do wiadomości

30 / XII 1933

/St. Rodliński/

Naczelnik Wydziału Bezp. Publicznego

Otrzymują do wiadomości:

- 1/ Pan wojewoda w Białymostku,
- 2/ " " w Nowogródku,
- 3/ " " w Brześciu n/B.,
- 4/ " " w Stanisławowie,
- 5/ " " w Warszawie,
- 6/ " " w Tarnopolu,
- 7/ " " w Lublinie,
- 8/ " " w Łodzi
- 9/ Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
- 10/ " " w Białymostku,
- 11/ " " Okręgowego w Białymostku,
- 12/ " " w Grodnie,
- 13/ " " w Łomży,
- 14/ Samodzielny Referat Informacyjny DOK. III. w Grodnie,
- 15/ " " " " DOK. IX. w Brześciu n/B.
- 16/ " " " " DOK. I. w Warszawie,
- 17/ K.O.P.2 "Brygada Grodno" w Grodnie
- 18/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi województwa Białostockiego,
- 19/ Pan Starosta Grodzki w Białymostku,
- 20/ Pan Komendant wojewódzki P. w Białymostku,
- 21/ Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymostku.

URZĄD WOJEWÓDZKI

Podpisano dnia 30 / XII 1933 r.

Zat.

Waga

WOJEWOLA BIAŁOSTOKA

Nr. BP. 4513/33.T

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.1

za miesiąc listopad 1933 r.

Białystok, dn. 20. XII. 1933 r.

I. Sytuacja ogólna.

1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990

Przypadająca na ubiegły miesiąc kampania obchodu rewolucji październikowej, którego przejawy zewnętrzne były daleko słabsze niż w latach poprzednich. Ogólnie w ciągu miesiąca obserwowano pewne zdezorientowanie w lokalnych organizacjach komunistycznych. Organizacje przeżywały jakby kryzys wewnętrzny, spowodowany represją po unieruchomieniu wybitniejszych jednostek w sierpniu, wrześniu i październiku b.r.

W powiatach z ludnością białoruską elementy wywrotowe rozpoczęły akcję propagandową za niepłaceniem podatków i bojkotem wyrobów monopolowych. Wyniki tej akcji są dotychczas słabe. W strefie działania KPP. kilka ogniw rejonowych czyniło zabiegi w kierunku intensywnienia lokalnych organizacji wywrotowych i osiągnęło w tej płaszczyźnie drobne wyniki.

W białostockim okręgu przemysłowym komuniści propagowa-
li konieczność przeciwstawienia się przez robotników
wszelkim próbom skasowania angielskiej soboty z dniem
1 stycznia 1934 roku.- Poczynania ich wiązały się z
akcją Okręgowej Komisji Klasowych Związków Zawodowych,

która wezwała poszczególne związki do przygotowania robotników na ewentualność rozpoczęcia już w pierwszą sobotę roku 1934 zdecydowanej walki o utrzymanie angielskiej soboty. Najbardziej charakterystycznym momentem w ruchu wywrotowym w listopadzie było dość widoczne zbliżenie się organizacji PPS. w powiecie bielskim do czynników komunistycznych. - Pozostaje to w przyczynowym związku z przedkongresową działalnością przywódcy PPS. w tym powiecie, Edwarda Hryniewicza i jego współpracowników, mającą na celu przedstawienie Kongresowi PPS., który odbył się ma lutym 1934 r., wniosku co do stworzenia jednolitego frontu Międzynarodówki komunistycznej i socjalistycznej oraz wykonienia przez PPS. sekcji białoruskiej, któraby wódołach prowadziła walkę w ścisłym porozumieniu z partją komunistyczną.

Działalność poszczególnych związków zawodowych wyczerpywała nieznaczna akcja cennikowa, proklamowanie strajku robotników leśnych w powiatach grodzieńskim, białostockim i sokólskim przez Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Drzewnego /odłziały w Supraślu i Nowosiółkach, powiatu białostockiego/ i wreszcie przygotowywanie robotników do obrony angielskiej soboty.

Na rynku pracy nastąpiło zwiększenie ilości bezrobotnych wskutek zwięzania się stanu zatrudnienia robotników w przemyśle włókienniczym i zakończenia szeregu robót sezonowych. Zaznaczyć należy, że sytuacja w przemyśle włókienniczym w listopadzie była lepsza, niż w tym-

ze czasie roku ubiegłego i, że zarysowała się dobra konjunktura dla przemysłu drzewnego, który rozpoczął wcześniej i z szerszym zasięgiem zimową kampanję eksploatacyjną i przeróbki drewna. Obie te okoliczności pozwalają przypuszczać, że jeszcze do końca grudnia kwestja bezrobocia nie ulegnie silniejszemu zaostrzeniu.

Stan bezpieczeństwa publicznego był w ciągu list
pada dobry.

$$\frac{1}{x^2} = x^{-2}, \quad \frac{d}{dx} x^{-2} = -2x^{-3} = -\frac{2}{x^3}$$

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.12
za miesiąc listopad 1933 r.

Nr.BP.4513/33.T.

Dnia 20 grudnia 1933 r.

II. Ruch wywrotowy.
-:-:-:-:-

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Przypadający w listopadzie obchód XVI. rocznicy rewolucji bolszewickiej w Rosji przejawiał się na tutejszym terenie wywieszeniem kilkunastu transparentów i rozrzuceniem odezw komunistycznych. Natężenie jednak tej akcji zewnętrznej było nieporównanie słabsze, niż w roku ubiegłym. Osłabienie to przypisać należy dokonany w wrześniu i w październiku b.r. represjom względem kilku ognisk organizacyjnych KPZB. oraz aresztowaniem szeregu wybitniejszych działaczy komunistycznych, co w konsekwencji musiało się odbić i na działalności KPZB. Pod koniec listopada zauważono silne dążenie do reorganizowania i utworzenia nowych komórek partyjnych w powiatach wołkowyskim i sokólskim.

Akcja zewnętrzna KPZB. w listopadzie przejawiała się w następującem:

Powiat	Miejscowość	Wywieszono transparenty i plakatów.	Kolportowano literaturę komunistyczną	
			W ilu wy- padkach.	Ilość eg- zemplarzy
Białostocki	Białystok	1	5	203
	Supraśl	1	1	32
	Gródek	1	-	-
	Mieleszki	1	-	-
	Królowy Most	1	-	-
	Kowalowe	-	1	11

Bielski	Hajnówka	1	2	48
	Białki	-	1	kilkanaście
	Trześcianka	-	1	"
	Gradoczno	-	1	"
	obok wsi Pasynki	1	-	-
	Jaktuszczyk	1	-	-
	Bystre	1	-	-
	Nurzec	1	1	29
	Podolany	-	1	79
	obok wsi Pawłowo	1	1	16
Grodzieński	Dołbianki	1	-	-
	Goroszek	1	1	kilkanaście
	Olekszyce	1	-	-
	obok Krynek	1	-	-
	obok wsi Liszczyce	1	-	-
Sokółski	obok os. Dąbrowa	1	-	-
	" maj. Kalno	1	-	-
Wołkowyski	Wołkowysk	-	1	kilkanaście
	Sieniewicze	1	-	-
	Iwaszkiewicz	1	-	-
	Długopolicze	1	-	-
R a z e m :		-	21	17

Napisy na transparentach, jak i treść kolportowanych odezw, poświęcone były XVI. rocznicy rewolucji październikowej w Rosji, za wyjątkiem odezw, kolportowanych w mieście Białymstoku i w Supraślu, powiatu białostockiego, gdzie odezwy te skierowane były do włóknia-
rzy, których wzywano do przeciwstawiania obniżkom płac, przedłuża-
niu dnia roboczego, oraz nawiązywano do organizowania strajków. Poza-
tem w Białymstoku rozlepiono klepsydry, poświęcone pamięci zmarłego
w więzieniu białostockim komunisty Efraima Sznajdera.-

Zebrania organizacyjne KPZB.

Powiat ołkowski. We wsi Straszewo, gminy Jakówka odbyły się dwa zebrania miej-
scowych działaczy komunistycznych. Na pierwsze zebraniu w dniu 24
listopada tak zwanego komitetu antypodatkowego uchwalono nie płacić
wogóle podatków, a w razie konieczności uiszczać tylko drugą ratę
z roku bieżącego. Wspomniany komitet antypodatkowy stanowią: Niczy-
por Karpiuk-prezes, Julian Ciszewski-skarbnik i Aleksander Lebiedziń-
ski - sekretarz.-

Na temże zebraniu zorganizowano komitet "czerwonych gości" z Nicyporem Karpiukiem na czele. Zadaniem komitetu tego ma być śledzenie osób kupujących z licytacji zasekwestrowane przedmioty i stosowanie względem nabywców represyj, łącznie do palenia ich mienia.-

Na drugim zebraniu, odbytem w dniu 27 listopada, utworzono komitet strajkowy, który ma za zadanie interwenjowania o podwyższenie opłat za wywóz drzewa z lasu i wywieranie represyj przeciwko tym, którzy nie będą solidaryzować się ze strajkującymi. Skład tego komitetu stanowią: Marcin Gruszeński -prezes, Mikołaj Dudzik-sekretarz, Mikołaj Trofimeczuk - skarbnik i Jan Karpiuk - członek.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Akcja zewnętrzna Komunistycznej Partji Polski, podobnie jak i KPZB., była naogół mierna. Zauważono natomiast pewne ożywienie na terenie powiatu ostrowskiego w kierunku organizacyjnym, spowodowane naciskiem ze strony wyższych ogniw partyjnych.-

O ile chodzi o akcję zewnętrzną KPP., to w listopadzie wyraziła się ona w następującem:

Powiat.	Miejscowość	Wywieszono transpar. i plakatów.	Kolportowano wydawnictwa komunistyczne. W ilu wypadkach	Ilość egzempli
Łomżyński	Stawiski	1	-	
	Zambrów	1	-	
Ostrołęcki	Ostrołęka.	2	-	
	folw. Czerwin-Borowe.	1	1	kilka
Ostrowski	Ostrów-Maz.	1	1	8
	Nur	1		
Wysoko-Mazow.	Wysokie-Mazow.	1	-	
R a z e m :		10	2	

Napisy na transparentach, jak i treść odezw, podobnie jak i na terenie wpływów KPZ, obracały się wyłącznie koło obchodu XVI. rocznicy rewolucji bolszewickiej w Rosji. Na uwagę zasługuje treść napisu na plakacie, wywieszanym obok wsi Borowe w powiecie ostrołęckim, w związku z dokonaniem tam aresztowaniami działaczy komunistycznych. Napis ten brzmiał: " Nowość! O Polsko-Polsko, Czegoś doczekała, żeś z Borowego chłopaków zabierała. Ta partja dla nas biednych pożyteczna, chłopsko-robotnicza Partja Komunistyczna. Pamiętaj policjo, przestań ich mordować, bo za to będziesz gardłem odpowiadać. Przyjdzie czas dla nich swobody, wtenczas wam, urzędnikom i rządowi poobrzynamy brody. Wszystko w niwecz pójdzie pod miecz. Precz z burżuszą". -

Zebrania komunistyczne KPP.

Powiat Ostrołęcki. Dnia 9-listopada na zebraniu członków KPP. w Ostrołęce w mieszkaniu Zyskinda Lisa dyskutowano nad sprawą kolportażu literatury komunistycznej w Goworowie, przyczem postanowiono literaturę tę odesłać do Różany, natomiast w Goworowie jej nie kolportować. Na zebraniu tem było ogółem 8 osób. -

Powiat Ostrowski. Dnia 24 listopada w Broku na zebraniu członków komórek KPP. Jusek Trebliński złożył sprawozdanie z przebiegu obchodu rocznicy rewolucji październikowej i podkreślił słabą akcję z okazji tej rocznicy nasileniem represyj w dzielnicy ostrowskiej KPP., oraz nadmienił o konieczności podjęcia akcji solidarnościowej wśród robotników i demonstracyjnego wystąpienia wobec samorządów z żądaniem wypłaty zasiłków. -

Dnia 25 listopada w Ostrowi-Mazowieckiej na zebraniu kierownictwa partji i młodzieży Rachmiel Gąsior zdawał sprawozdanie z dotychczasowej pracy na terenie tego miasta oraz nadmienił o nowych zdobyczach, polegających na uzyskaniu kontaktu z miejscowym garnizonem. -

Następnie w dniu 26 listopada odbyło się ponownie także posiedzenie przy udziale tym razem 3 żołnierzy z garnizonu ostrowskiego, którym wydano instrukcje w sprawie pracy w wojsku.-

powiat szczuczyński. Powodując się potrzebą większej konspiracji z obawy przed prowokacją, w Grajewie tworzone są komórki komunistyczne, osobno żydowskie i osobno polskie. Utworzono narazie cztery takie komórki.

M O P R .

powiat Ostrowski. Zgodnie z nastawieniem dzielnicy ostrowskiej KPP., Jasek Trebliński polecił wszystkim członkom KZMP. zbieranie składek na MOPR., które następnie ma odbierać Gitla Szpakier, niedawno przybyła do Broku po odbyciu kary 2-letniego więzienia w Łomży.-

powiat Wołkowyski. Dnia 26 listopada na terenie gminy Swiskocz odbyła się konferencja MOPRU przy udziale 5 osób. Na konferencji tej uchwalono, aby zbiórki na rzecz MOPR-u dokonywały osoby, nie należące do partji komunistycznej, a podczas samej akcji zbierania informować, że zbiórki te przeprowadzane są nie na rzecz więźniów politycznych, lecz wogóle dla rewolucjonistów. Nadto na konferencji poruszono sprawę zakładania po wsiach bojówek, któreby miały za zadanie ochraniać na wiecach posłów ze stronnictw lewicowych.-

R e p r e s j e .

W listopadzie zatrzymani zostali za działalność wywrotową i osadzeni w więzieniu następujący działacze komunistyczni:

Białystok-Miasto: Szepsel Gryngas za kolportaż odezw komunistycznych i usiłowanie wywołania przemówienia komunistycznego, Brocha Szuster za pisanie do Prokuratora podań, w których oskarżała władze więzienne o bicie i znęcanie się nad więźniami politycznymi. Pisane przez siebie podania Szuster dawała następnie do podpisu ro-

dzinom, których członkowie przebywali w więzieniu. Zatrzymana jest znana działaczka komunistyczna i za działalność wyrotową była już karana 2-letni więzieniem.

Eudoksja Szyko, córka Juliana, urodzona w 1907 roku, zamieszkała we wsi Owieczce, gminy Osowce powiatu drohickiego. Przy zatrzymanej znaleziono transport literatury komunistycznej, przeznaczonej dla OK. KPZB. Słonim, oraz list, adresowany do Sekretarza OK. KPZB. Słonim. Ujęta była kurjerką centralnej techniki KPZB., w swoim czasie zbiegła ona przed aresztowaniem z powiatu drohickiego.

Powiat Łomżyński: mieszkańcy Zambrowa, Lejzor Chochoł, syn Froima i Dawid Frydman, syn Moszka - za wywieszenie transparentu komunistycznego i przechowywanie literatury komunistycznej,-

Abram Strzałka, mieszkaniec Łomży - za przechowywanie literatury komunistycznej.-

Powiat Ostrołęcki: Dawid Budnik, mieszkaniec Ostrołęki - za wypuszczenie dwóch gołębi z przymocowanymi do nich transparentami komunistycznymi,

mieszkańcy wsi Dybałki, gminy Nasiadki, Mikołaj Siekierski i Bolesław Budelewski - za przynależność do KPP. i za wywieszenie transparentu komunistycznego,

Herszek Bocian, syn Janekla, członek KD. KPP. Ostrołęka.-

Powiat Szczuczynski: Romana-Helena Hirszówna, córka Maksymiljana, urodzona w roku 1907 w Warszawie i tam stale zamieszkała. Podczas rewizji osobistej u zatrzymanej znaleziono sprawozdanie partyjne z KD. KPP. Radzików, gdzie była ona na zebraniu członków KPP. i wygłosiła przemówienie.-

b/ y r o k i s ą d o w e .

Sąd Okręgowy w Białymstoku skazał z art. 93 i 97 K.K. .:

dnia 3 listopada: Leję Grynberg na 3 lata więzienia;

dnia 20 listopada:

Chaję Bąk na 10 lat więzienia,

Rachełę Winokur na 4 lata więzienia,

Rywę Kacnelson na dom poprawy bez wskazania terminu.--

Sąd Okręgowy w Grodnie skazał z art. 97 K.K.

w dniu 30 listopada Pawła Kowszyka na 2 lata więzienia.--

GOJEWODA BIAŁOSTOKI

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.12

Nr.BP.4513/33.T.

za miesiąc listopad 1933 r.

Dnia 20 grudnia 1933 r.

III. Ruch zawodowy.

-:-:-:-:-

Przejawy ruchu zawodowego w listopadzie były naogół słabe. Jak i poprzednio najczęściej ożywienia do życia zawodowego wnosili robotnicy przemysłu włókienniczego. W listopadzie główną ich troską było przepracowanie ustawowych 26 tygodni, aby mieć potem możliwość pobierania zasiłków z Funduszu Bezrobocia. Równoległe z tą sprawą, wykonała się kwestja podziału w fabrykach pracy pomiędzy wszystkich robotników, a to z uwagi na stopniową redukcję tej pracy, tak zwanych drugich zmian. Na tem tle toczyły się liczne dyskusje, odbyła się nawet konferencja u Inspektora Pracy pomiędzy pracodawcami a zainteresowanymi delegatami robotników, jednakże nie wydała ona konkretnych rezultatów, bowiem z jednej strony zatrudnieni stale robotnicy niechętnieby zgodzili się na dobrowolną redukcję pracy na rzecz pozbawionych tej pracy, z drugiej zaś - względy techniczne nie sprzyjały tym postulatom, ponieważ w każdej nieomal fabryce istnieją swoiste, lokalne warunki pracy, do której nie odrazu mogliby się przygotować nowicjusze. Zresztą, obiegające pod koniec okresu sprawozdawczego pogłoski o tem, że jeszcze przez pewien okres czasu fabryki będą czynne z racji otrzymanych zamówień z zagranicy, ostrze kwestji podziału pracy w znacnym stopniu stępiły.-

Śród robotników drzewnych w puszczańskim okręgu przemysłowym powstały dążenia do zlikwidowania klasowego Związku Robotników Przemysłu Drzewnego i utworzenia na jego miejsce Z.Z.Z.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

iązek Zawodowy Robotników Przemysłu Łókienniczego.

Dnia 5 listopada w Białymstoku odbyły się wybory członków nowego zarządu Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Łókienniczego. Zgłoszono dwie listy kandydatów - jedną ze strony PPS, a drugą przez Bund. W wyniku głosowania, które odbyło się całkiem spokojnie, wybrani zostali na członków: Antoni Wiświór, Władysław Swierzbński, Kazimiera Dietrich, Ludwik Raczyński, Kazimiera Kisło, Marja Lenczewska, Szmul Pajgin, Rywa Antman i Estera Ostroberska. Na zastępców: Piotr Hajduczyk, Zofja Kowalczyk, Władysław Zawistowski, Sender Wysocki i Elke Bryl. Do Komisji Rewizyjnej: Zygmunt Gonko, Alojzy Sokólski, Stanisława Zajkowska, Symcha Rozenwajg, Józef Kruglak i Szejna Krawczyk. Wreszcie do Sądu Koleżeńkiego: Runder Chajet, Jenty Bryl i jako zastępca - Benjamin Lewkowicz. Wybory te poprzedziło złożenie sprawozdania z działalności przez ustępujący zarząd. Sprawozdanie to, jak i sprawozdanie kasowe zostało przez zgromadzonych zaakceptowane. Elementy komunistyczne usiłowały wybory te odroczyć, czemu stanowczo oparł się zarówno Bund, jak i PPS. Po wyborach odczytano rezolucję, potępiającą ustawę o arbitrażu oraz protestującą przeciwko sądom doraźnym /300/.-

W związku z częściowem unieruchamianiem fabryk włókienniczych w Białymstoku, a w pierwszym rzędzie drugich zmian w tych fabrykach, wysunięto projekt ze strony Związku Zawodowego, ażeby zatrudniać wszystkich robotników po 3 dni w tygodniu. Z tej racji w dniach 6 i 7 listopada odbyły się konferencje u Inspektora Pracy, przyczem w pierwszym dniu konferowali właściciele fabryk z Inspektorem Pracy, w następnym zaś odbyła się wspólna konferencja fabrykantów i

- 3 - 11
przedstawicieli związków zawodowych. Na obu tych konferencjach omawiano sprawę zatrudnienia po 3 dni w tygodniu wszystkich robotników. Na ten postulat w zasadzie zgodzili się przemysłowcy, lecz równocześnie wysunęli szereg zastrzeżeń natury lokalnej, gdyż w każdej poszczególniej fabryce są specjalne warunki i sposoby pracy, tak, że robotnicy z innych fabryk mieliby pewne trudności w pracy. Konkretnych postanowień w tej materji nie powzięto, natomiast postanowiono, że sprawa podziału pracy na 3 dni w tygodniu zostanie unormowana w drodze porozumienia się związków zawodowych i robotników w poszczególnych fabrykach.-

Dla wyświetlenia tej sprawy, w dniu 19 listopada odbyło się w Białymstoku walne zebranie włóknarzy, zwołane przez Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Włókienniczego. Na zebraniu tem przemawiał sekretarz Okręgowej Komisji Robotniczej PPS. w Białymstoku, Tomasz Kapitułko, który po omówieniu spraw politycznych nadmienił, że wprawdzie po ostatnim strajku robotnicy uzyskali pewną podwyżkę, lecz fabrykanci uruchomili fabryki na dwie i dwie i pół zmiany, by jak najprędzej wykonać zamówienia i z tego powodu fabryki w Białymstoku są czynne sezonowo po 3-5 miesięcy, wobec czego robotnicy nie są w stanie wypracować sobie prawo do późniejszych zasiłków. Co do podziału pracy pomiędzy wszystkich robotników to, zdaniem Kapitułki, sprawę tę należałoby omówić w każdej fabryce oddzielnie z uwagi na lokalne warunki pracy i, jeżeli ktoś z robotników ma już przepracowanych 20 tygodni, to winien ustąpić połowę swej pracy innym robotnikom. Wreszcie nadmienił, że w Białymstoku pozostanie bez zasiłków około 4000 włóknarzy. Po przemówieniu uchwalono rezolucję, żądającą skrócenia

okresu, uprawniającego do prawa pobierania zasiłków, do 20 ty odni, oraz udzielenia zapomóg doraźnych tym włóknierzom, którzy nie przepracują 20 tygodni /250/.-

Co do podziału pracy, to dotychczas do żadnego porozumienia w tej mierze nie doszło.-

Dnia 26 listopada w Białymstoku odbyło się zebranie wyłącznie członków Związku Zawodowego Robotników Przesłki Łókienniczego przy udziale posła Antoniego Szczepkowskiego, który też wygłosił dłuższe przemówienie. Wywodził on, że wskutek ogólnego kryzysu, który objął cały świat, jest obecnie na kuli ziemskiej przeszło 30 milionów bezrobotnych, a w samej Polsce przeszło półtora miliona osób, jakkolwiek oficjalne dane statystyczne wykazują tylko 200 tysięcy. Różnica ta, według oświadczenia posła Szczepkowskiego, wynika stąd, że dane urzędowe nie obejmują mniejszych osiedli i rzemiosła. Nadmieniał, że ustroj kapitalistyczny niezdolny jest do opanowania obecnego kryzysu, więc masę robotniczą winne dążyć do utworzenia rządu robotniczo-chłopskiego, bowiem tylko taki rząd może polepszyć sytuację i wybawić robotnika ze skrajnej nędzy, w jakiej się obecnie znalazł i, że dawny system walki klasy robotniczej o zmianę ustroju w drodze ewolucji jest już obecnie nieaktualny i, że w tym celu należy szukać innych dróg. Następnie poseł Szczepkowski odpierał zarzuty komunistów, którzy zarzucają socjalistom socjal-faszysm i na potwierdzenie swych wywodów w tym względzie przytoczył, że przywódcy ruchu robotniczego, Barlicki, Dubois, Mastek i inni siedzą obecnie w więzieniu właśnie za obronę spraw robotniczych. Nadmieniał, że rządy pomajowe najbardziej skrzywdziły klasę robotniczą, odbierając jej szereg zdobyczy socjalnych, do czego, zdaniem mówcy, przyczynili się

zdrajcy ze sfer robotniczych, którzy, obok księcia Radziwiłła i innych magnatów, zasiadają w stronnictwie rządowym. Zauważył, że dojście Hitlera do władzy w Niemczech było następstwem niezgody pomiędzy ugrupowaniami robotniczymi w tym kraju, że Hitler dąży do przekreślenia Traktatu Wersalskiego, lecz, że ^{się}to ~~to~~mu nie uda. Podkreślił z zadowoleniem podpisanie pomiędzy Polską a Związkiem Sowieckim traktatu o nieagresji. Sytuację we Łoszech scharakteryzował w ten sposób, że pod rządami Musoliniego robotnikowi dzieje się najgorzej, mimo upaństwowienia wielu dziedzin życia przemysłowego oraz, że w Związku Sowieckim robotnik również jest wyzyskiwany, jak i dawniej, bowiem tutaj, po upaństwowieniu kompletnie wszystkiego, państwo to i urzędnicy stali się kapitalistami. Reszcie zaznaczył, że socjaliści także walczą i dążą do upaństwowienia dóbr, jednak w ten sposób, aby społeczeństwo miało możliwość kontroli nad zarządaniem państwowym temi dobrami, a nie jak to obecnie dzieje się w monopolach państwowych, które przynoszą deficyty wskutek swej biurokracji /130/-

S z e w c y .

Szewcy odbyli w Białymstoku dwa zebrania organizacyjne w dniach 20 i 27 listopada. Na drugim zebraniu Komisji Organizacyjnej Związku Szewców, dokonano wyboru członków Zarządu Związku Zawodowego Szewców. Wybrani zostali: Henryk Ostrowski, Józef Idźkowski, Wincenty Marciniak, Zygmunt Zajac, Karol Olszewski, Ajzyk Cygiel, Józef Zywolewski oraz Celnik, Sine, Sienkiewicz i Brzeski/50/-

Związek Zawodowy Do-
mowych.

Na zebraniu członków Związku Zawodowego Dozor. w
Domowych w Grodnie w dniu 5 listopada dokonano wyborów
nowego Zarządu tego Związku oraz apelowano do zebranych,
aby wyteżyli swe wysiłki w kierunku pozyskania dla
związku wszystkich dozorców domowych w Grodnie, dotych-
czas nie zrzeszonych.-

Z. K.

Dnia 26 listopada na zebraniu emerytów kolejowych,
członków Z.Z.K. w Łapach, powiatu wysoko-mazowieckiego,
wybrano delegata, w osobie Konstantego Brossela, na
zjazd okręgowy emerytów kolejowych.-

b/ Związek Związków Zawodowych.

Robotnicy drzewni.

Skutek zaniku wpływów PPS.CRM. w oddziale Związku
Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Nurcu, powiatu
bielskiego, poczynione zostały kroki w celu utworzenia
tam ZZZ., który ma być zorganizowany w grudniu b.r.

Dnia 5 listopada w Hajnówce, powiatu bielskiego od-
było się uroczyste rozwinięcie sztandaru Z.Z.Z. robotni-
ków drzewnych, poprzedzone nabożeństwem w miejscowym
kościółce. Odsłonięcia sztandaru dokonał posek Wojciech
Malinowski.-

c/ Chrześcijańskie Związki Zawodowe.

Pracownicy czyszczeni
przemysłu włókienniczego.

Odbyły się w Białymstoku dwa zebrania członków
sekcji czyszczeni, zrzeszonych w Chrześcijańskim Zjedno-
czeniu Zawodowym. Na pierwszym zebraniu w dniu 5 listopa-
da omawiano sprawę podziału pracy po 3 dni w tygodniu
pomiędzy czyszczeni pierwszej i drugiej zmiany.
Na drugim zaś zebraniu w dniu 19 listopada debatowano nad

sprawą uruchomienia fabryki Tryllinga w Białymstoku i postanowiono, że w wypadku uruchomienia tej fabryki, nie należy zgadzać się na dowolne przyjmowanie przez pracodawcę robotników, lecz żeby przyjmowanie to odbywało się za pośrednictwem i z pośród członków Związku.-

Postanowienie to pozostaje w związku z tem, że do wymienionej wyżej fabryki Tryllinga poprzednio przez pewien czas przyjmowano na robotników tylko żydów.-

B e z r o b o c i e .

Według danych z dnia 30 listopada h.r. na terenie województwa Białostockiego w dniu tym pozostawało bez pracy 12.307 osób.-

Powiat.	Bezrobocie na dz. 31.X. 1933 r.	Bezrobocie na dzień 30.XI.33 r.	Zmniejsze- nie.	Wzrost.	Pobiera zapomo- gi.
Augustowski	281	497	-	216	152
Białystok-M.	3.196	3.857	-	661	201
Białostocki	185	300	-	115	282
Bielski	869	914	-	45	326
Grodzieński	2.112	2.251	-	139	274
Łomżyński	1.611	1.614	-	3	15
Ostrołęcki	611	611	-	-	2
Ostrowski	781	596	185	-	7
Sokółski	50	50	0	-	5
Suwalski	319	441	-	122	77
Szczuczynski	677	667	-	-	1
Wołkowyski	149	158	9	9	18

Wysoko-Mazowiecki

343

341

2

-

-

R a z e m :

11.184

12.307

187

1310

1.360

W z r o s t o 1.123 osoby.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP. 4513/33.T.

Dnia 20 grudnia 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 12
za miesiąc listopad 1933 r.

IV. S t r a j k i.

Włókniarze.

Dnia 17 listopada w fabryce Cytrona w Supraślu, powiatu białostockiego zastrajkowało 40 robotników działu tkackiego na znak solidarności z żądaniami, wysuniętymi przez Z.Z.Z. w sprawie podziału pracy w fabryce pomiędzy wszystkich robotników. Z.Z.Z. wychodził z założenia, że winni być zatrudnieni wszyscy zredukowani robotnicy, gdyby nawet na każdego robotnika przypaść jeden dzień pracy w tygodniu. Po kilku odbytych z pracodawcą konferencjach, strajkujący przystąpili do pracy w dniu 29 listopada na poprzednich warunkach. Obecnie w omawianej fabryce czynne są obie zmiany.

Robotnicy leśni.

Na mocy uchwały oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego, opanowanego całkowicie przez KPZB w Nowosiółkach, powiatu białostockiego, z dniem 27 listopada proklamowany został strajk robotników leśnych, zatrudnionych na terenie nadleśnictw państwowych: Waliły i Supraśl, powiatu białostockiego, Krynki - powiatu grodzieńskiego i Sokółka - powiatu sokólskiego. Strajkujący wysunęli żądanie podwyżki płac zarobkowych do norm, obowiązujących w przemyśle drzewnym w Puszczy Białowieskiej. Ponieważ nie wszyscy robotnicy przystąpili do strajku, więc strajkujący poczęli względem opornych stosować terror, polegający na biciu pracujących w lesie, niszczeniu narzędzi.

pracy, a nawet był wypadek podpalenia zabudowań gospodarskich. Strajkujący potworzyli grupy po 10-50 osób, które, chodząc po lesie, kontrolują, czy kto gdzie nie pracuje. W wypadku napotkania pracujących, zmusza się ich terorem do porzucenia pracy. Mimo tego teroru część robotników leśnych pracuje jednak w szym ciągu. Kilkunastu terrorystów już zatrzymano i osadzono wareszcie. Oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Nowosiódkach rozwiązano. Strajk trwa w dalszym ciągu.

Flisacy.

Na początku listopada w Osowcu, powiatu białostockiego zastrajkowało 35 flisaków, spławiających drzewo do Nowego Dworu. Po uregulowaniu sprawy przez pracodawcę, strajk został zakończony.

Kaflarze.

Dnia 6 listopada w kaflarni braci "ajnsztejnów w Orli, powiatu bielskiego zastrajkowało 19 robotników, żądając podwyżki płac o 20%. Po uzyskaniu podwyżki 10%, strajkujący w dniu 7 listopada przystąpili do pracy.

Służba dworska.

Dnia 12 listopada w majątku Mogilowce, powiatu wołkowskiego, zastrajkowały robotnice, zajęte przy dojeniu krów. Są to żony i siostry robotników folwarcznych w tymże majątku. Strajk ten wybuchł częściowo wskutek nieregularnego wypłacania robotnicom należności za pracę, a częściowo z powodu agitacji komunistycznej. Dzierżawcę tego majątku /żyda/ ukarano w trybie administracyjnym grzywną w kwocie złotych 100 za nieregularne wypłacanie należności. Strajk ten przeszedł naogół spokojnie i robotnice przystąpiły do swej pracy uregulowaniu częściowo należności przez pracodawcę.

00000

Dnia 20 grudnia 1933 r.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze wypadki i wydarzenia.

Opór podatkowy.

Dnia 10 listopada mieszkanka wsi Niezbodzieże, gminy Jałówka, powiatu wołkowyskiego, Zofja Swiejko stawiała czynny opór sekwestratorowi Urzędu Skarbowego, Janowi Arnoldowi niedopuszczając go do wejścia do stodoły celem zajęcia zboża za zaległe podatki z lat ubiegłych. Gdy Swiejko się została odprowadzona od drzwi stodoły i gdy tam wszedł sekwestrator, to wówczas też Swiejko rzuciła się na niego z widłami z zamiarem uderzenia, lecz cios został udaremiony. Wobec groźnej postawy Swiejkowej sekwestrator zmuszony był zaniechać swych czynności, które wykonał w następnym dniu, dnia 11 listopada w asyście policji.-

Dnia 28 listopada mieszkanka wsi Bolcie, gminy Wiżajny w powiecie suwalskim, Franciszka Wołejko, stawiała czynny opór sekwestratorowi Urzędu Skarbowego w Suwałkach, Michałowi Karczewskiemu podczas zajmowania przezeń 2 krów za zaległe podatki. Wobec zdecydowanej groźnej postawy Wołejkowej, sekwestrator zmuszony był odstąpić od swych czynności.-

N a p a d y .

W nocy z dnia 8 na 9 listopada we wsi Poryte, gminy Stawiski, powiatu łomżyńskiego, uderzeniami siekiery w głowę zamordowano rolnika Józefa Bagińskiego, lat 66, żonę jego Karolinę, lat 66, kuzynkę Janinę Obiedzińską, lat 35

i służącego Marjana Zduńczyka, lat 12. Po morderstwie dokonano rabunku. Sprawcy mordu zostali ujęci w dniu 9 listopada. Są to mieszkańcy tejże wsi Poryte, z zawodu drobni rolnicy, Jan Kroczkowski, Mieczysław Karwowski i Zygmunt Cwalina, czwarty zaś sprawca napadów Stanisław Chojnowski został zamordowany przez współuczestników napadu w chwili, gdy usiłował przywłaszczyć sobie zrabowane pieniądze i zbiec. W dniu 25 listopada mordercy stawieni zostali przed Sąd Doraźny w Łomży, który skazał wszystkich ich trzech na karę śmierci przez powieszenie. Wyrok w tymże dniu został wykonany.-

Nocy na 8 listopada na szosie Szczuczyn-Wąsosz, w powiecie szczuczynskim, na przejeżdżającego furmanką Chaima-Icka Rozenbauma napadło dwóch, uzbrojonych w rewolwery, osobników, którzy zrabowali napadniętemu 1975 złotych, poczem zbiegli w niewiadomym kierunku.-

Dnia 15 listopada w podwórzu domu Nr.10 przy ulicy Rynek-Kościuszki Nr.10 w Białymstoku nieznany osobnik napadł na 57 letnią Różę Suchowlańską, zadając jej tępem narzędziem cios w głowę. Suchowlańska na chwilę przed tym napadem zmieniła w jednym ze sklepów 3 funty sterlingów angielskich. Pieniądzy tych jednak napastnik nie zrabował, gdyż na podniesiony przez napadniętą krzyk - zaraz zbiegł.

Dnia 27 listopada o godzinie 5-ej na szosie pod Dojlidami, powiatu białostockiego 3-ch osobników, z których jeden był uzbrojony w rewolwer, napadło na przejeżdżającego furmanką Michała Gryko, któremu napastnicy odebrali 5 złotych, 2 butelki mleka i kilkanaście jabłek, poczem zbiegli, zakazując poszkodowanemu meldowania o napadzie.-

Zatarg o grunta przyfor-
teczne.

Dnia 16 listopada mieszkańcy wsi Guzy i Szafranki oraz miasta Goniądz, powiatu białostockiego wystąpili z pretensjami przeciwko Szefostwu Fortyfikacji w Osowcu o sporne grunta, położone w obrębie twierdzy, nie pozwalające przy otwieraniu grunta pod sadzenie drzewek. Zatarg został zlikwidowany. /Specjalne sprawozdanie w tej sprawie przedłożono do Ministerstwa dnia 6 grudnia za Nr.BP. 4139/33 P./.-

Rozprucie kasy.

W nocy na 24 listopada w rzeźni miejskiej w Białymstoku nieznani sprawcy za pomocą "raka" rozpruli kasę i skradli z niej około 2.000 złotych. Stróż nocny w rzeźni miejskiej został przez napastników steroryzowany i około 40 minut, aż do czasu ukończenia włamania pozostawał pod strażą jednego z kasiarzy, uzbrojonego w rewolwer.-

Falszerstwo monet.

W dniu 17 listopada podczas zakupu, mieszkaniec wsi Postawełek, gminy Andrzejewo, powiatu suwalskiego, Leon Chudzik doręczył Piotrowi Dziadolikowi 4 fałszywe monety 20-grozdowe. Podczas dokonanej w następstwie z zabudowaniach Chudzika rewizji wykryto kilka kawałków przetopionego metalu z blachy cynkowej, co nasuwa przypuszczenie, że trudnił się on wyrabianiem i puszczaniem w obieg fałszywych monet. Chudzika zatrzymano.

Zatrute cukierki.

Dnia 24 listopada dwaj mieszkańcy wsi Podgorzany, powiatu wołkowyskiego, Jan Kaleńczuk i Serafin Kaleńczuk znaleźli na swoich podwórkach po kilka cukierków, niezawiniętych w papierki. Serafin Kaleńczuk dał znalezione cukierki swemu 3-letniemu dziecku, które po ich spożyciu mocno rozchorowało się i po kilku godzinach zmarło z obja-

wami zatrucia. Dochodzenie ustalono, że cukierki te podrzuciła b. nauczycielka szkoły wiejskiej, Kazimiera Kaleńczukowa, ciesząca się złą opinią i trudniąca się różnymi czarami i zabobonami. Kaleńczukową aresztowano.

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków.

listopadzie b.r. zanotowano wypadków:

- 1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 43
- 2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach.... 1
- 3/ Usiłowań zabójstw 3.
- 4/ Zabójstw 8.
- 5/ Usiłowań samobójstw 2.
- 6/ Samobójstw 6.
- 7/ Różnych nieszczęśliwych wypadków 15
w których śmierć poniosło 10 osób
w tem: 4 osoby utonęły, 1 osoba
zabita przez pociąg, 1 osoba porwa-
na przez młocarnie i inne 4 osoby.
- 8/ Kradzieży zwykłych 342
na sumę zł. 7.245.
- 9/ Kradzieży z włamaniem 38
na sumę zł. 6.228.
- 10/ Kradzieży z pola i lasu 3
- 11/ Drobnych napadów rabunkowych 3
- 12/ Oporu policji 6.
- 13/ Oporu sekwestratorom 5.
- 14/ Oporu innym władzom 17.
- 15/ Nielegalnego posiadania broni..... 5.
- 16/ Zgwałcenia 1.
- 17/ Dzieciobójstw 1.
- 18/ Podrzucenia dziecka 2.
- 19/ Bigamji 1.

20/ Przemysłnictwa 45.

21/ Fałszerstwa pieniędzy 1.

c/ Wypadki samochodowe.

Dnia 1 listopada w Sokółce samochód Nr.W.25702, należący do Spółdzielni Mleczarskich w Warszawie, najechał na przebiegającą przez ulicę Paulinę Fikowicz, lat 60, która uderzona błotnikiem, odniosła ciężkie obrażenia ciała. Winę wypadku ponosi poszkodowana z racji swej nieostrożności.-

Dnia 6 listopada na szosie Białystok-Wasilków samochód ciężarowy Nr.BL.77104 najechał na furmankę mieszkańca wsi Kudrycze, powiatu białostockiego, Jana Siemieńczuka. W wyniku uderzenia koń został zabity, wóz połamany, Siemieńczuk zaś doznał lżejszego obrażenia ciała.-

Dnia 7 listopada na szosie Ostrów-Wyszków, obok wsi Ojcowizna, na terenie powiatu ostrowskiego, rozbił się samochód ciężarowy Nr.WN.14181, przyczem w katastrofie tej zginął na miejscu właściciel samochodu, Milucyn, szofer zaś wyszedł bez szwanku. Katastrofa nastąpiła prawdopodobnie wskutek przeciążenia samochodu.-

d/ Zestawienie danych o pożarach.

W listopadzie b.r. na terenie województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem	11
2/ Z przyczyn nieustalonych	36
3/ Podpalenia z zemsty	5
4/ Wadliwej budowy komina	6
5/ Zaproszenia ognia przez dzieci	1

R A Z E M :

59

Požary te wyrządziły straty:

1/ do 2.000 złotych każdy	43
2/ od 2.000 do 5.000 zł. każdy	8
3/ od 5.000 do 10.000 zł. każdy	4
4/ od 10.000 do 20.000 zł. każdy	2
5/ od 20.000 do 30.000 zł. każdy	1
6/ i nad 30.000 zł. każdy	1

Straty, wyrządzone przez te pożary, wynoszą ogółem około 140.000 złotych.-

Większe pożary.

Dnia 1 listopada w folwarku Białobłota w powiecie augustowski, wskutek wadliwej budowy kominów, spłonęła suszarnia tytoniowa z 26.000 kg. surowca tytoniowego. Straty wynoszą 36.000 złotych.

Nocy na 5 listopada w lokalu biura Wydziału Powiatowego w Augustowie wybuchł pożar, który zniszczył urządzenia biurowe Kasy Komunalnej. Pieniądze i główne księgi uratowano. Straty wynoszą około 5.000 złotych. Śladów zbrodniczego podpalenia nie skonstatowano.-

Dnia 21 listopada z nieustalonych narazie przyczyn wybuchł pożar w fabryce braci Fuksman w Białymstoku. Ogień zniszczył budynek fabryczny z całkowitem urządzeniem i z gotowymi meblami. Wysokość strat narazie nieobliczona.-

e/ Ocena ogólna.

Sytuacja bezpieczeństwa ^{wa} pod względem politycznym

nie uległa zmianie i oceniać ją można jako dobrą. Jedynie pod koniec listopada wywołany przez robotników leśnych strajk w nadleśnictwach państwowych na terenie powiatów białostockiego, grodzieńskiego i sokólskiego, przysporzył władzom bezpieczeństwa kłopotów wobec zachodzących ze strony strajkujących robotników prób stosowania teroru względem robotników, którzy nie przyłączyli się do strajku i nadal pracują.-

Pod względem kryminalnym sytuacja nieco pogorszyła się wobec zaszłych wypadków kilku napadów rabunkowych.-

Naogół, stan bezpieczeństwa był dobry.-

ia 20 grudnia 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 12.
za miesiąc listopad 1933 r.

VI. Sprawy graniczne.

Województwo z Prus
Kraja.

Dnia 1 listopada władze niemieckie na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego wydalily z Prus do Polski dezertera z 84 p.p. w Grodnie, Józefa Piotrowskiego, mieszkańca wsi Surowe, gminy Czarnia, powiatu ostrołęckiego. Piotrowski zbiegł do Niemiec w roku 1927 i tam się ukrywał.-

obójstwo kierow-
ca niemieckiego
cedu celnego.

Dnia 1 listopada popełnił samobójstwo kierow-
nik niemieckiego urzędu celnego w Rozogach, Rossmann,
wskutek otrzymania aktu oskarżenia, zarzucającego mu
nadużycia przy cleniu towarów, przywożonych z Polski.-

strzelenie na gra-

Dnia 7 listopada o godzinie 18-ej po stronie niemieckiej, naprzeciwko odcinka granicznego powiatu ostrołęckiego, przez niemiecką straż graniczną postrzelony został w prawą nogę mieszkaniec wsi Pełty, powiatu ostrołęckiego, Franciszek Zawrotny, który udawał się do Niemiec po pieniądze za wymycony towar. Zawrotny, po przeniesieniu do Polski i po nałożeniu opatrunku lekarskiego, w nocy na 8 listopada zmarł z powodu upływu krwi.-

Nielegalne przekroczenie granicy.

W listopadzie za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano: na odcinku granicznym powiatu augustowskiego - 5 osób i na odcinku granicznym powiatu szuczyskiego - 1 osobę. -

$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{6}$ $\frac{1}{7}$ $\frac{1}{8}$ $\frac{1}{9}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{11}$ $\frac{1}{12}$

154 ~~166~~

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.12.

za miesiąc listopad 1933 r.

[illegible]

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- N e g a t y w n e -

$$\begin{array}{ccccccc} \text{O} & \text{O} & \text{O} & \text{O} & \text{O} & \text{O} & \text{O} \\ || & || & || & || & || & || & || \\ \text{CH}_3 & \text{CH}_2 & \text{CH}_2 & \text{CH}_2 & \text{CH}_2 & \text{CH}_2 & \text{CH}_2 \end{array}$$

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

155 167
1
24
BIAŁYSTOK, dnia... stycznia 1934 roku

Br. BP. 181/34, T.

TAJNE - PILNE!

Sytuacyjne sprawozdanie
miesięczne Nr. 1 za mie-
siąc grudzień 1933 r.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Departament I. Polityczny

w Warszawie

Urząd wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie mie-
siężne Nr. 1 za miesiąc grudzień 1933 r. / z zakresu bezpie-
czeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego/.

Za Wojewodę

/A. Wysokiński/
wz. Naczelnika Wydziału Bezp. Publ.

Przymują do wiadomości:

Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Nowogrodku,
" " w Brześciu n/B.
" " w Warszawie,
" " w Stanisławowie
" " w Tarnopolu
" " w Lublinie,
" " w Łodzi.

Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
" " " " w Wilnie,
" " " " Okręgowego w Białymstoku,
" " " " w Łomży,
" " " " w Grodnie.

Samodzielny Referat Informacyjny DOK. III. w Grodnie,
" " " " DOK. IX. w Brześciu nad Bugiem,
" " " " DOK. I. w Warszawie,

K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,
Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi
Województwa Białostockiego

Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku.

Po przyjęciu do wiadomości

A. A.

Lublin, dn. 6 / II 1934

llh

I. Sytuacja ogólna.

[illegible]

Ruch wywrotowy w grudniu zyskał znacznie na intensywności w Białymstoku oraz powiatach białostockim, sokólskim, bielskim, grodzieńskim i wołkowyskim w związku z trwającym strajkiem robotników leśnych i wozaków w 9 nadleśnictwach w obrębie powiatów białostockiego i sokólskiego. Strajk ten spowodował podjęcie działalności antypaństwowej przez szereg jednostek białoruskich, które od dłuższego czasu pozostawały na uboczu od czynnej działalności w organizacjach wywrotowych. Stosowany w akcji strajkowej terror względem tych robotników i wozaków, którzy nie chcieli strajkować, skłonił władze administracji ogólnej do zawieszenia w działalności opartych przez elementy wywrotowe oddziałów Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Nowosiódkach i Supraślu, powiatu białostockiego. Pierwszy z tych oddziałów został rozwiązany decyzją Sądu Okręgowego z dnia 15 stycznia br. Ważniejszym wydarzeniem na gruncie strajku, będącym wynikiem agitacji czynników wywrotowych było zgromadzenie się dnia 4 stycznia br. pod Posterunkiem P.P. w Szudziałowie, powiatu sokólskiego około 300 osób i użycie odzienia przez ten tłum zatrzymanych na tymże posterunku kilku działaczy wywrotowych za stosowanie terroru strajkowego. Podczas zajścia obsada posterunku została zmuszona użyć broni, wskutek czego został zabity jeden z atakujących posterunek Włodzimierz Ohomczyk, mieszkający wsi Surążkowa w powiecie sokólskim.

Na specjalną uwagę, jeżeli chodzi o ruch wywrotowy, zasługuje uchwały odbytej dnia 16 grudnia w Hajnówce, powiatu bielskiego konferencji Okręgowej P.P.S., na której dyskutowano projekt ogólnopartyjny rezolucji na 23 Kongres PPS. w Warszawie. W rezolucji tej wysunięto i uchwalono zalecenie ze strony Kongresu w odniesieniu do CKW, PPS. stworzenia platformy dla współpracy taktycznej PPS. z Partją Komunistyczną i wykonania przez Partję sekcji białoruskiej, która miałaby na celu zorganizowanie ludności białoruskiej jako masy proletariatu wiejskiego. Rezolucja ta charakteryzuje dosadnie podkreślane w poprzednich sprawozdaniach daleko posunięte nasycenie elementem wywrotowym ogniw organizacyjnych PPS. w powiecie bielskim. Szczegóły w tej sprawie zostały przedłożone Ministerstwu w oddzielnym sprawozdaniu.

Na odcinku działalności pracowniczych Związków Zawodowych ważniejszymi wydarzeniami były: przygotowanie do akcji demonstracyjnej przeciwko wprowadzonym w życie z dniem 1 bm. ustawie scaleniowej i noweli do ustawy o czasie pracy i urlopach oraz akcja cennikowa w poszczególnych gałęziach przemysłu, w których istniały tendencje przemysłowców do obniżenia dotychczasowych płac roboczych.

Na rynku pracy poważniejsze zmiany nie zaszły, jeżeli pominąć nieznaczny wzrost bezrobocia, który prawdopodobnie już w styczniu zmaleje po uruchomieniu państwowych przedsiębiorstw przemysłu drzewnego i zlikwidowaniu wspomnianego wyżej strajku robotników leśnych i wozaków.

Sytuacja bezpieczeństwa zagrożona była silniej jedynie w powiatach sokólskim i białostockim w związku ze strajkiem robotników leśnych, w innych zaś powiatach pozostawała bez zmian i może być oceniana jako dobra.

Dnia 20 stycznia 1934 r.

II Ruch wywrotowy

-:-:-:-:-

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

W grudniu 1933 r. zauważono skoordynowaną działalność wewnętrzną Komunistycznej Partji Zachodniej Białorusi zmierzającą w kierunku odbudowy i reorganizacji komórek partyjnych, przy czem przy reaktywowaniu tych ogniw partyjnych kładziono szczególny nacisk na wyeliminowanie elementów niepewnych i skompromitowanych. -

W trwającym od listopada strajku robotników leśnych dominującą i kierowniczą rolę odgrywa również KPZB. stwierdzonem bowiem zostało, że najczynniejszymi podżegaczami do tego strajku, oraz do stosowania teroru względem pracujących robotników leśnych byli właśnie działacze względnie zwolennicy KPZB. -

Kampanja 20 grudnia nie miała większego nasilenia i wyraziła się w wywieszeniu w kilku wypadkach transparentów komunistycznych i rozrzuceniu odezw o stosownej treści. -

Zewnętrznie akcja KPZB w grudniu ub. roku przedstawiała się następująco:

Powiat	Miejscowość	Wywieszono transp. i plakat.	Kolportowano literaturę komunistyczną.	
			W ilu wypadkach.	Ilość egzemplarzy
Białostocki	Białystok	-	5	375
	Supraśl	2	-	-
	Gródek	-	1	kilkanaście
Bielski	obok Narwi	1	1	"
Grodzieński	Grodno	-	1	"
	Koleśniki	1	-	-
	Ejminowce	-	1	123
Sokółski	Dziennitkowo	-	1	35
Wołkowyski	Wołkowysk-Centr.	-	1	2
	Dobrosielce	1	-	-
R A Z E M :		5	11	

Większość kolportowanych odezw i napisy na transparentach głosiły stereotypowe ogólne hasła komunistyczne. Na to w powiatach białostockim i grodzieńskim kolportowane były odezwy, wydane przez Lewicę Związkową i wzywające do wystąpienia przeciwko zniesieniu angielskiej soboty, a pozatem - odezwy, nawołujące do poparcia strajkujących robotników leśnych. Te ostatnie odezwy były wydane przez OK.KPZB.Białystok.

Zebranie KPZB.

Wołkowyski.

Dnia 14 grudnia we wsi Straszewo, gminy Jałówka odbyła się konferencja członków odcinka KPZB. Na konferencji tej postanowiono wezwać wszystkich członków odcinka do licznego udziału w wystąpieniach w dniu 20 grudnia. Nadto uchwalono przywitać owacyjnie uczniów gimnazjum białoruskiego w Wilnie, którzy w liczbie 3-ech mieli przyjechać na ferie świąteczne do Straszewa i dostarczyć członkom partji komunistycznej dwa rewolwery.-

Podobna konferencja odbyła się dnia 17 grudnia we wsi Hryciewiczze, gminy Swisłocz przy udziale przedstawiciela OK. Białystok. Na tej konferencji poruszano konieczność szerokiej ogólnej akcji w dniu 20 grudnia. Nadto polecono uprzedzić członków partii komunistycznej, że władze tej partii zaniechały już wysyłania ich do ZSRR., w razie gdyby byli oni ścigani przez organa bezpieczeństwa, natomiast będą przenosiły na inne tereny po uprzednim zaopatrzeniu ich w fałszywe dokumenty, koszt których wynosi około 60 dolarów. Ponadto uchwalono bojkotować wyroby monopolowe i Pożyczkę Narodową /6 osób/.

Wreszcie w dniu 17 grudnia na konferencji członków KPZB. we wsi Romanowce, gminy Swisłocz omawiano sprawę w związku z rozprawą sądową przeciwko członkom zlikwidowanego RK. KPZB. Kaczki.-

Inne przejawy działalności KPZB.

Wołkowyski.

Dnia 5 grudnia wieczorem, część więźniów politycznych w więzieniu karnym w Wołkowysku odmówiła przyjęcia kolacji, a w dniu 6 grudnia - śniadania, wyrzucając chleb i naczynia przez okno, oraz wznosząc okrzyki "Niech żyje głodówka". Głodówka ta wybuchła wskutek nieuwzględnienia żądania więźniów w sprawie zdjęcia kar, nałożonych na kilku więźniów przez naczelnika więzienia.-

Głodówka ta została ostatecznie zakończona w dniu 7 grudnia wieczorem.-

2/ Komunistyczna Partja Polski

Akcja Komunistycznej Partji Polski w grudniu była bardzo nikła. Czynione były wprowadzanie przygotowania do zewnętrznej

o kampanji 20-grudniowej, jednakże wystąpienia zewnętrzne były o wiele słabsze od zakreślonych. Powodem takiego stanu rzeczy było brak chętnych członków KPP., którzyby chcieli narażać się na niebezpieczeństwo.-

Na terenie powiatu ostrołęckiego stwierdzono, że niektórzy z pośród członków KPP. wręcz oświadczyli, iż w sprawach wystąpień zewnętrznych w przyszłości nie będą słuchali dyrektyw KD., czy też wyższych instancyj, lecz będą działali tak, jak w danym momencie uważają za stosowne i bez narażania się na niebezpieczeństwa.-

W powiecie ostrowskim czynione były próby odbudowy ogniw komunistycznych, zlikwidowanych w październiku i listopadzie przez organa bezpieczeństwa.-

Przejawy akcji zewnętrznej KPP. w grudniu przedstawiały się następująco:

Powiat	Miejscowość	Wywieszono transpar.i plakatów.	Kolportowano wydawnictwa komunistyczne	
			W ilu wy- padkach.	Ilość egzempl.
Ostrołęcki	Kamionka	3	-	-
Ostrowski	Ostrów-Mazow.	2	-	-
	Długosiodło	1	-	-
Szczuczyński	Szczuczyn	-	1	9
R A Z E M :		6	1	9

Napisy na wywieszonych transparentach poświęcone były kampanji 20-grudniowej, kolportowane zaś odezwy, wydania lokalnego, występowały przeciwko ustawie samorządowej i wyborom do rad gromadzkich.-

Zebrań komunistyczne KPP.

Powiat Ostrowski. Dnia 2 grudnia w Ostrowi-Mazowieckiej odbyło się zebranie przedstawicieli trzech komórek KPP. reprezentujących razem 19 członków. Omawiano akcję solidarnościową.

R e p r e s j e .

W grudniu 1933 roku za działalność wywrotową zatrzymani zostali i osadzeni w areszcie następujący działacze komunistyczni:

Białystok- Miasto: Iciek Nowak, sekretarz OK KPZB., mieszkaniec Warszawy;

Powiat Ostrowski: Ajzyk Kosawer i Doba Czacka - za usiłowanie przewiezienia do więzienia w Łomży 6 paczek moprowskich dla odbywających kary komunistów;

Powiat Szczuczynski: Chęja-Sora Gryngras, sekretarka KD.KPP. Radziłów;

Powiat Wysoko-Mazowiecki: Stanisław Jarocki i Erszko Markus za usiłowanie zorganizowania KD. KPP. w Czyżewie...

b/ Wyroki sądowe.

W grudniu 1933 roku za działalność wywrotową zostali skazani:

przez Sąd Okręgowy w Białymstoku: dnia 4 grudnia
Lejzer Lewin na dom poprawy bez terminu,

dnia 11 grudnia: członkowie Lewicy Związkowej w Białymstoku, Lejba Lejwe i Wolf Wołkowyski na 8 lat więzienia każdy i Szachna Webman na 6 lat więzienia, wreszcie dnia 15 grudnia: Lejba Maniches na 4 lata więzienia, Sora Dynowicz na 3 lata więzienia i Rejzla Gildenfenig na 2 lata więzienia z zawieszeniem kary na 5 lat z uwagi na młody wiek oskarżonej;

przez Sąd Okręgowy w Łomży: dnia 6 grudnia: Pesia Sokół i Abram Niedzwiedzki na 1 rok więzienia każdy, dnia 20 grudnia: Leon Święcicki na 5 lat więzienia, Franciszek Wszędyrówny i Edward Sokołowski po 3 lata więzienia każdy i Szczepan Waszczyk na 1 rok więzienia.-

Nadto Sąd Grodzki w Białymstoku w dniu 19 grudnia skazał z art.170 K.K. działaczkę komunistyczną, Brochę Szuster na 6 miesięcy więzienia za pisanie podań do Prokuratora, w których oskarżała władze więzienne o znęcanie się nad więźniami politycznymi.-

- : - : - : - : - : - : -

Dnia 20 stycznia 1934 r.

III. Ruch zawodowy.

W życiu robotniczym w okresie sprawozdawczym dominowała sprawa ustawy a bitrażowej i kwestja zniesienia angielskiej soboty, a głównie ta ostatnia.

Celem zachowania angielskiej soboty, ze strony robotników wysuwano różne koncepcje. Proponowano tedy, by, pomimo nacisku fabrykantów, w soboty pracować tylko po 6 godzin, żądając natomiast zapłaty za pełny dzień roboczy, następnie wysuwano wnioski, ażeby w soboty wogóle nie pracować, a ograniczyć się do 5-ciu dni w tygodniu. W końcu grudnia Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Łókienniczego w Białymstoku wydał odezwę, wzywającą robotników do obrony angielskiej soboty.-

Jakkolwiek robotnicy są za przestrzeganiem angielskiej soboty, to jednakże nie dostrzega się wśród nich tendencji strajkowych na tem tle, a to z uwagi, że obecny sezon zimowy w fabrykach białostockich zapowiada się na znaczne przedłużenie go wskutek otrzymanych przez te fabryki licznych zamówień z zagranicy, a w tej liczbie i z Rosji Sowieckiej. W takim stanie rzeczy robotnicy mają możność w dalszym ciągu zarabkować, a nadto przepracują ustawowe 26 tygodni, by potem, gdy już fabryki zostaną unieruchomione, mieć możność korzystania z ustawowych zasiłków z Funduszu Bezrobocia.-

Mimo takiego stanowiska robotników, przywódcy ich wyrażają zdanie, że w obronie angielskiej soboty nie cofną

się nawet przed ogłoszeniem strajku. Dyrektywy w tym kierunku miały nadejść z Warszawy, z Centrali Klasowych Związków Zawodowych.-

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy
Robotników Prze-
róbki Włókienni-
ego.

Dnia 17 grudnia odbyło się w Białymstoku zebranie włókniarzy, na którym szereg mówców omawiało sprawę ustawy o zniesieniu w przemyśle angielskiej soboty, przyczem wszyscy oni wypowiedzieli się za przestrzeganiem i nadal angielskiej soboty, nie bacząc na represje ze strony fabrykantów, a to tembardziej, że władze administracyjne, zdaniem mówców, nic nie będą miały przeciwko takiemu postępowaniu robotników. Następnie podniesiono, że w niektórych fabrykach białostockich ukazały się obwieszczenia o 2-tygodniowym wymówieniu pracy i, że to ma być rodzajem straszka ze strony fabrykantów w związku z postanowieniem robotników przestrzegania angielskiej soboty. Po przemówieniach Sekretarz Okręgowej Komisji Robotniczej Klasowych Związków Zawodowych w Białymstoku, Tomasz Kapitułko odczytał rezolucję, która postanawia, że w pierwszą sobotę po Nowym Roku, jak również i w następne robotnicy po 6 godzinach przerywają pracę, a jeśli by ze strony fabrykantów były stawiane jakieś przeszkody, to robotnicy będą walczyli wszelkimi rozporządzalnymi środkami. Wkońcu Kapitułko poinformował zebranych, że interwenjował w Urzędzie Wojewódzkim o poczynienie starań, ażeby wyjątkowo w Białymstoku robotnicy po przepracowaniu 20 tygodni mieli już prawo do zasiłków z Funduszu Bezrobocia, oraz żeby przeznaczone dla bezrobotnych kartofle mogły być rozdane wcześniej, przed nadejściem silnych mrozów.

/120/-

Dnia 18 grudnia w Masilkowie, powiatu białostockiego odbyło się zebranie robotników. Na zebraniu tem wyłoniono delegację w składzie 4 osób, która udała się następnie do zarządów trzech miejscowych fabryk - Łuńskiego, Trzciańskiego i firmy "Szapefed", od których otrzymała pisemne zobowiązania, że zmiana cennika nie będzie przeprowadzona i, że będą one przestrzegały i stosowały się do umowy zbiorowej /100/-

Garbarze

Dnia 18 grudnia w Białymstoku odbyło się walne zebranie członków Związku Zawodowego Garbarzy. Na wstępie poruszono sprawę wykluczenia ze Związku Piotra Sawieljewa, który, będąc pijany, rzucił się w swoim czasie z nożem w rękę w lokalu Związku na członka Zarządu, Klepackiego. Po dłuższych debatach, w głosowaniu, większością głosów postanowiono Sawieljewa wykluczyć z pośród członków Związku na czas nieograniczony. Następnie omawiano sprawę przyjęcia na członka Związku, Horodeńskiego. W głosowaniu większością głosów postanowiono prośbę Horodeńskiego odrzucić, a to w tej racji, że nie jest on stałym robotnikiem, bowiem w lecie pracuje na roli, a tylko na miesiące zimowe ubiega się o pracę w fabryce. Następnie Tomasz Kapitułko poruszył sprawę projektowanego zniesienia angielskiej soboty przedstawiając ten fakt jako zamach na zdobycze robotnicze i zachęcając garbarzy, ażeby po Nowym Roku pracowali tylko po 6 godzin. Zebrani jednogłośnie uchwalili rezolucję o bezwzględnej przestrzeganiu 6-ciu godzin pracy w soboty /100/-

Robotnicy drzewni

Dnia 14 grudnia w Hajnówce, powiatu bielskiego, odbyło się zebranie robotników drzewnych, zorganizowane przez wykluczonego z PPS CKW i Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Hajnówce, Leona Pasiaka, który w przemówieniu swem wysunął wniosek utworzenia w Hajnówce oddziału Związku Zawodowego, niepodlegającego wpływom istniejącego obecnie Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego. Na tę propozycję Pasiaka, sekretarz ostatnio wymienionego Związku, Jan Pater poddał krytyce posunięcia Pasiaka, ~~nazwał~~ go zdrajcą sprawy robotniczej oraz wezwał zebranych do zaniechania tworzenia odrębnego Związku. Podobne przemówienie wygłosił również robotnik Adam Białek. Ponieważ zebranie to przybierało charakter publiczny, na które jego organizator nie miał zezwolenia, przeto obecny na sali przodownik P.P. Sobieszczak rozwiązał to zebranie. Zgromadzeni robotnicy rozeszli się spokojnie.-

Związek Zawodowy

Robotników Niefachowych Związku Zawodowego Robotników Niefachowych w sprawie zasiłków dla bezrobotnych. Przewodniczący tego zebrania,

prezydent m. Suwałk, Wawrzyniec Gałaj wygłosił referat o bezrobociu, w którym pouczał zebranych, ażeby pojedynczo nie zgłaszali się do Starostwa po zasiłki lecz sporządzili ogólną listę i takową doręczyli Staroście Powiatowemu przez wybranych delegatów, zaznaczając przytem, że w razie nieprzychylnego załatwienia ich prośby przez Starostę, można będzie złożyć rekurs Urzędowi Wojewódzkiemu. Propozycja Gałaja została jednogłośnie przyjęta /50/-

Dozorczy domowi.

Dnia 10 grudnia odbyło się w Grodnie zebranie członków Związku Zawodowego Dozorców Domowych poświęcone sprawom organizacyjnym.-

Związek Zawodowy
Maszynistów Kolejowych.

W dniu 5 grudnia w Bielsztoku na zebraniu członków Związku Zawodowego Maszynistów Kolejowych sekretarz tego Związku Grynkiewicz odczytał sprawozdanie z odbytego zjazdu okręgowego Związku Zawodowego Maszynistów Kolejowych, a członek Centralnego Zarządu Związku, Borkowski wygłosił referat o zarządzeniach oszczędnościowych Ministerstwa Komunikacji.-

Związek Zawodowy
Kolejarzy.

Dnia 9 grudnia w Myszynie, powiatu ostrołęckiego zreorganizowano na samodzielne miejscowe koło Związku Zawodowego Kolejarzy.-

Przy tej okazji przybyły z Warszawy delegat Centrali ZZK., Wojciech Kwiatkowski wygłosił referat o sytuacji gospodarczo-politycznej Państwa. W referacie tym Kwiatkowski ostro zaatakował Rząd za rzekome upośledzenie kolejarzy i wezwał do przeciwstawienia się wszelkim próbom przeprowadzania dalszych redukcji funkcjonariuszy kolejowych /27/-

b/ Związek Związków Zawodowych.

Robotnicy drzewni.

Dnia 30 grudnia 1933 roku w Nurcu, powiatu bielskiego, na odbytem zebraniu organizacyjnym utworzono Z.Z.Z. Robotników Drzewnych i równocześnie wybrano zarząd, w skład którego weszli przez akłamację: Mikołaj Maciejuk - przewodniczący, Lucjan Zakrzewski - viceprzewodniczący, Stefan Hubner - sekre-

tarz i Jan Serewicz - skarbnik. Wybory te poprzedzone zostały przemówieniami Stefana Hubnera i generalnego sekretarza Z.Z.Z. w Warszawie, Józefa Gonarka, którzy w ostrych słowach napiętnowali partyjność w Polsce i wykazywali obłudę i demagogję PPS. OKW.-

Federacja Kolejow-
Polskich.

Dnia 3 grudnia w Wołkowysku odbyło się zebranie informacyjno-organizacyjne Federacji Kolejowców Polskich, na którym delegat Zarządu Głównego Federacji, Teofil Zwoliński, poinformował zebranych o celach i zadaniach F.K.P. oraz wezwał do zapisywania się na jej członków. Z pośród obecnych na członków zapisały się narazie tylko 2 osoby /20/-

c/ Chrzescijańskie Związki Zawodowe.

Chrzescijańskie
Zjednoczenie Za-
wodowe.

Dnia 8 grudnia odbyło się w Białymstoku walne zebranie włóknarzy, zrzeszonych w Chrzescijańskim Zjednoczeniu Zawodowym, poświęcone wyborom nowego zarządu związku. Dłuższe przemówienie wygłosił sekretarz Chrzescijańskiego Zjednoczenia Zawodowego w Białymstoku, Mikołaj Korbut, który wywodził, że fabrykanci nie przestrzegają 8-godzinnego dnia pracy, oraz, że pomimo odbytej konferencji u Inspektora Pracy w sprawie zatrudniania robotników na dwie zmiany po 3 dni w tygodniu, kwestja ta nie dała dotychczas pozytywnych wyników. Następnie Korbut począł ostro krytykować obecny Zarząd Chrzescijańskiego Związku Włóknarzy, którego członkowie nie przychodzą nawet na posiedzenia, co odbija się na życiu naszego związku i zaproponował dokonać wyboru nowego zarządu, co też zebrani uskuteczнили. W ten spo-

sób do zarządu weszli: Michalina Prymak, Michalina Zawadzka Kurykiewicz, Józef Gastkowicz oraz do Komisji Rewizyjnej: Aleksander Waks, Zdanowicz i Hościło. Powyborach Korbut oświadczył, że na pomnik dla poległych w Supraślu dwóch robotników zebrano dotychczas 750 złotych, wtedy gdy pomnik ten będzie kosztował 2.300 złotych, oraz zapowiedział zniesienie od Nowego Roku tak zwanej "angielskiej soboty". Co do angielskiej soboty, to zebrani postanowili mimo wszystko pracować w soboty tylko po 6 godzin, nie zważając na to, że fabrykanci z tej racji mogą im potrącać za niedopracowane dwie godziny.-/180/

d/ Bezrobocie .

Według danych z dnia 31 grudnia 1933 r. na terenie Województwa Białostockiego w dniu tym pozostawało bez pracy 13.844 osób.

Powiat.	Bezrobocie na dzień 30.XI.33 r.	Bezrobocie na dzień 31.12.33 r.	Zmniejsze- nie.	Wzrost.	Pobie- żenie
Augustowski	497	598	-	101	165
Białystok-M.	3.857	5.094	-	1.237	180
Białostocki	300	414	-	114	413
Bielski	914	884	30	-	262
Grodziński	2.251	2.295	-	44	131
Łomżyński	1.614	1.629	-	15	29
Ostrołęcki	611	612	-	1	3
Ostrowski	596	598	-	2	4

163 175

- 8 -

Sokólski	50	107	-	57	5
Suwałski	441	415	26	-	58
Szczuczynski	667	677	-	10	1
Wołkowyski	158	177	-	19	35
Wysoko-Maz.	341	344	-	3	-

R A Z E M : 12.297 13.844 56 1.603 1.286.

W z r o s t o 1.547 osób.

Dnia 20 stycznia 1934 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr 1.
za miesiąc grudzień 1933 r.

IV. S t r a j k i .

Robotnicy leśni.

Awizowany w poprzednim sprawozdaniu strajk robotników leśnych na terenie powiatów białostockiego sokólskiego i grodzieńskiego trwa w dalszym ciągu. Kierownictwo tym strajkiem spoczywa głównie w rękach elementów komunistycznych. Z tej racji zawieszona została przez władze administracyjne w grudniu działalność oddziałów Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Nowosiołkach i w Supraślu powiatu białostockiego. Strajkujący robotnicy leśni zaostrzyli terror w stosunku do pracujących w lesie robotników, a zwłaszcza do wozaków, którym łamano sanie, cięto uprzęż, a nadto bito. W jednym wypadku terror wyraził się nawet w podpaleniu budynków dwóch gospodarzy w powiecie sokólskim, którzy podczas strajku pracowali w lesie. Nadto strajkujący robotnicy potworzyli grupy kontrolne po 60 - 80 osób w każdej, które patrolowały lasy i w razie napotkania pracujących robotników usuwały ich od pracy, a w wypadku oporu - bito. Strajkujący wysuwają żądanie podwyżki dotychczasowych płac o 30 - 50%.

Dnia 20 grudnia w lokalu Związku Zawodowego Robotników Przemysłu drzewnego w Supraślu, powiatu białostockiego strajkujący robotnicy leśni sformowali demonstrację, która udała się następnie pod posterunek P.P. gdzie wyłoniona delegacja, składająca się z 5 osób zażądała na posterunku P.P. zwolnienia z aresztu zatrzymanych za stosowanie terroru robotników leśnych, a nadto złożyła podpisane przez członków Związku pismo w tej materii zaadresowane do Prokuratora. Po złożeniu tej petycji, demonstranci udali się z powrotem do lokalu Związku, gdzie, po naradach, postanowiono zaostrzyć walkę z kamistrajkami.

W czasie wspomnianego pochodu demonstracyjnego w Supraślu zostały rozrzucone w kilku punktach odezwy komunistyczne, wydane przez OK. KPZB. Białystok w związku z obchodem dnia 7 listopada, oraz nawołujące do organizowania masowej samoobrony. W demonstracji brało udział przeszło 200 osób.

Robotnicy budowlani.

Dnia 11 grudnia w Białymstoku z powodu niewypłacenia zarobków zastrajkowało 47 robotników, zatrudnionych przy budowie hal targowych na Rybnym-Rynku. Po wypłaceniu zaległych zarobków, robotnicy ci w dniu 12 grudnia przystąpili do pracy.

W. JEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr BP 181/34 T

Dnia 20 stycznia 1934 r.

70
Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 1
za miesiąc grudzień 1933 r.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze wypadki i wydarzenia.

Opór podatkowy.

Dnia 5 grudnia rodzina Wilczewskich we wsi Rostółty, gminy Zawyki, powiatu białostockiego nie dopuściła sekwestratora Urzędu Skarbowego Stanisława Walendziuka do zajęcia krowy za zaległy podatek wojskowy. Wobec zajęcia przez zebrany tłum w trakcie tego zajścia groźnej postawy, sekwestrator odstąpił od dalszego wykonywania swych czynności.

Tegoż dnia stawiała opór sekwestratorowi Stanisławowi Janickiemu, nie dopuszczając do zajęcia krowy, mieszkanka wsi Pomygacze, gminy Juchnowiec, powiatu białostockiego, Władysława Muszyńska.-

W dniu 15 grudnia mieszkanki wsi Kulesze, gminy Goniądz, powiatu białostockiego, Paulina i Zofja Kuleszowe oraz Helena Gawęcka nie dopuściły sekwestratora Piekutowskiego do zabrania krowy za zaległe podatki.-

Dnia 21 grudnia stawiał opór sekwestratorowi Stanisławowi Walendziukowi mieszkaniec wsi Ruszczany, gminy Choroszcz, powiatu białostockiego, Antoni Zagórski wraz z rodziną.-

Na terenie powiatu łomżyńskiego zaszły dwa wypadki stawiania oporu sekwestratorom: dnia 5 grudnia stawili

opór małżonkowie Bączykowie, mieszkańcy wsi Srebrna gminy Dzumowo i dnia 13 grudnia - rodzina Wilczków, zamieszkała we wsi Gietki, gminy Czerwone.-

W powiecie sokólskim sekwestratorowi Urzędu Skarbowego w Sokółce, Zygmuntowi Rakowskiemu w dniu 8 grudnia stawili opór mieszkanki wsi Makowlany, gminy Sidra, Walentyna Zapolnikowa i Lucyna Wiśniewska, zaś w dniu 10 grudnia - mieszkańcy wsi Onieczany, gminy Sidra, Aleksander i Stefanja Zamajdukwie. W obu tych wypadkach opór polegał na usiłowaniu do niedopuszczenia do zasekwestrowania ruchomości za zaległe podatki.-

Sekwestrator Urzędu Skarbowego w Suwałkach, Leonidas Zomer na terenie powiatu suwalskiego spotkał się z oporem mieszkańca wsi Remieszkiń, gminy Huta, Piotrem Trockim w dniu 5 grudnia i z mieszkańcem wsi Nowa Wieś gminy Huta, Antonim Orchowskim w dniu 15 grudnia.

Dnia 22 gr. dnia mieszkaniem miasta Suwałk, Chaim Skibelski wraz synem swym, Eljaszem stawiał czynny opór sekwestratorowi Urzędu Skarbowego, Dymitrem Czerniakowskiemu podczas zajmowania przezeń maszyny do szycia za zaległe podatki, a nadto przybyłego z sekwestratorem robotnika uderzył w twarz. Po przybyciu policji, Skibelski zaległe podatki uiścił.

Dnia 19 grudnia mieszkańcy wsi Podbożocie, gminy Krzemienica, powiatu wołkowyskiego, Kazimierz Kalenko wraz z synem swym, Konstantym stawili opór sekwestratorowi Bonifacemu Cieplowskiemu, który przybył

celem ściągnięcia z nich 5 zł. kosztów egzekucyjnych. Stawiając opór, Kalenkowie tłumaczyli, że należny podatek uiścili już w urzędzie gminnym, zaś kosztów egzekucyjnych płacić nie będą i nie dopuścili do zajęcia przez sekwestratora rzeczy, wskutek czego musiał on zaniechać swych czynności.-

Wyroki sądowe na stawiających opór podatkowy.

Dnia 29 listopada Sąd Okręgowy w Grodnie na sesji wyjazdowej w Wołkowysku, za stawianie oporu sekwestrowi Urzędu Skarbowego w kwietniu 1933 roku, skazał mieszkańców wsi Łuka, gminy Tarnopol, powiatu wołkowyskiego, Aleksandra Charkiewicza - na 8 miesięcy więzienia, Grzegorza Zukowskiego i Jana Stockiego - na 6 miesięcy więzienia każdego oraz Zinaidę Charkiewicz, Józefa Ławniczuka, Wasyla Nowika i Michała Nowika - po 6 miesięcy więzienia każdego z zawieszeniem kary na 2 lata.-

Puszczenie w obieg fałszywych monet.

Dnia 18 grudnia zatrzymano podczas targu w Troszynie, powiatu ostrołęckiego mieszkańca Nowego-Chrzanova pod Warszawą, Jana Wiśniewskiego, który puszczał w obiegi fałszywe monety 5-ciozłotowe. Podczas rewizji znaleziono przy Wiśniewskim 14 sztuk takich fałszywych monet.-

Dnia 6 grudnia w osadzie Sopoćkinie w powiecie augustowskim ujęto na gorącym uczynku puszczenia w obieg fałszywych 5 i 10-ciozłotowych monet mieszkańców wsi Kalety, gminy Giby, powiatu augustowskiego, Józefa Olshewskiego i Władysława Olozaka. Zatrzymani oświadczyli,

że fałszywe monety otrzymali od mieszkań ~~ca~~ miasta Zgbe-
rza Stanisława Psiurskiego.

Tajne gorzelnie.

Dnia 30 grudnia w Białymstoku, przy ulicy He-
mańskiej 5 wykryto tajną gorzelnię z całkowitem urzą-
zieniem w mieszkaniu Ryszarda Kierzewa.

Dnia 6 grudnia we wsi Hilmony, gminy Nówy-Dwór,
powiatu sokólskiego wykryto potajemną gorzelnię, prowa-
dzoną przez Jana Panka, Jana Dubowskiego i Włodzimierza
Makala. Aparaturę i 65 litrów zacieru skonfiskowano,
winnych zaś osadzono w areszcie.

Dnia 17 grudnia w lesie pod nazwą "Kaszczówka"
na terenie gminy Roś w powiecie wołkowyskim zatrzymano
mieszkańca wsi Nowe-Sioło, gminy Roś, Teodora Kosiło,
który pędził samogonkę. Aparat i przygotowany zacier
skonfiskowano.

Morderstwo rabunkowe.

Dnia 25 grudnia w kolonji Boguszewo, gminy Kryp-
no, powiatu białostockiego wystrzałem z rewolweru zamor-
dowany został w celach rabunkowych reemigrant ze Stanów
Zjednoczonych Ameryki Północnej, Jan Mikiewicz. Jeden
z morderców, Antoni Najner, pochodzący z Ostrowi-Mazo-
wieckiej, został zatrzymany, drugi zaś - Antoni Grygor-
czuk, urodzony w Brańsku, powiatu bielskiego, zbiegł.

Kradzież kasy gminnej.

W nocy na 4 grudnia nieznani sprawcy, po uprzed-
nieniu przecięciu drutów telefonicznych, skradli z lokalu
urzędu gminnego w Wyszkach powiatu bielskiego kasę
ogniotrwałą wraz z zawartością. Kasę tę znaleziono na-
stępnie rozprutą w odległości 300 metrów od lokalu urzę-

du gminnego. Sposób popełnienia tej kradzieży wskazywał że dokonana ona była niefachowo.-

Opór policji.

Dnia 20 grudnia w Jedwabnem, powiatu Łomżyńskiego znany awanturnik, Hilary Skrocki napadł na rynku na posterunkowego P.P. Szyszkowskiego usiłując go rozbić. Na pomoc napadniętemu pośpieszył przodownik P.P. Bielecki, który w czasie szamotania się z napastnikiem użył bagnetu, raniąc Skrockiego lekko w prawą rękę.-

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków.

W grudniu 1933 roku zanotowano wypadków:

- 1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 51.
- 2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach2.
- 3/ Usiłowań zabójstw 3.
- 4/ Z a b ó j s t w 6.
- 5/ Usiłowań samobójstw..... 1
- 6/ S a m o b ó j s t w 1
- 7/ Różnych nieszczęśliwych wypadków 12.
w których mierę poniosło 5 osób,
w tem: 2-zabite przy młócie zbo-
ża, 1-przygniotło drzewo, 1-zabi-
ta przez pociąg i 1-utonęła.
- 8/ Kradzieży zwykłych 318.
na sumę - 4321 zł.
- 9/ Kradzieży z włamaniem..... 6.
na sumę 719 złotych.
- 10/ Kradzieży z pola i lasu 25.
- 11/ Drobnych napadów rabunkowych ... 2.
- 12/ Oporu policji 6.
- 13/ Oporu sekwestratorom 12.

- 14/ Oporu innym władzom 2.
 15/ Nielegalnego posiadania broni 26.
 16/ Dzieciobójstw..... 2.
 17/ Podrzucenia dzieci..... 3.
 18/ Przemyslnictwa 45.
 19/ Fałszerstwa pieniędzy 1.
 20/ Tajnego gorzelnictwa 3.

c/ Wypadki samochodowe.

Dnia 15 grudnia, na szosie pomiędzy Brzostowicą małą a Krynkami na terenie powiatu grodzieńskiego, przy wymijaniu furmanki taksówka uderzyła o szaber i stoczyła się do rowu, przysgniatając całym swym ciężarem pomocnika szofera, Wiktora Jankowskiego, który w dniu 18 grudnia wskutek odniesionych obrażeń zmarł w szpitalu w Grodnie. Pasażer i szofer odnieśli lekkie obrażenia ciała.-

Dnia 18 grudnia samochód, wiozący Starostę Powiatowego Łomży, Syskę na szosie warszawskiej, obok wsi Zółtki, uderzył błotnikiem 10-letniego Tadeusza Borkowskiego, który odniósł ciężkie uszkodzenie ciała. Winę wypadku ponosi poszkodowany, który tuż przed pędzącym samochodem usiłował przebiec szosę.-

Kursujący na linii Białystok-Warszawa autobus Nr:BŁ. 77957 w dniu 19 grudnia, podczas wymijania furmanek na terenie powiatu ostrowskiego wskutek uszkodzenia kierownicy zjechał do rowu i wywrócił się. Wypadków z ludźmi nie było za wyjątkiem drobnych pokalectw odłamkami szyb.-

d/ Zestawienie danych o pożarach.

W grudniu 1933 r. na terenie Województwa Białostoc-
kiego miały miejsce następujące pożary, wynikię wskutek:

1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem	8
2/ Z przyczyn nieustalonych	24
3/ Podpalenia z zemsty	6
4/ Wadliwej budowy komina	12

R A Z E M : 50

Pożary te wyrządziły straty.

1/ do 2.000 zł. każdy	36.
2/ od 2.000 do 5.000 zł. każdy ..	9.
3/ od 5.000 do 10.000 zł. każdy. ..	3
4/ od 10.000 do 20.000 zł. każdy....	1.
5/ od 20.000 do 30.000 zł. każdy....	1
6/ ponad 30.000 zł. każdy	

Straty wyrządzone przez te pożary, wynoszą okółem
około 110.000 złotych...

Większych pożarów w grudniu 1933 r - nie było

e/ Ocena ogólna.

Sytuacja bezpieczeństwa pod względem politycznym wymagała znaczniejszego nasilenia czujności władz bezpieczeństwa z uwagi na trwający od listopada strajk robotników leśnych, któremu niemal stale towarzyszył ten w stosunku do tych robotników, którzy chcieli pracować.

Również wzmożona czujność organów bezpieczeństwa niezbędna była i na odcinku fabrycznym, gdzie wskutek skasowania angielskiej soboty i wprowadzenia w życie ustawy arbitrażowej zauważono pewne fermenty wśród robotników, głównie włókniarzy, których przewódcy zamierzają za wszelką cenę bronić się przed nowym ustawodawstwem socjalnym, włącznie aż do wywołania ogólnego strajku.

Pod względem kryminalnym sytuacja pozostawała bez zmiany.

Powtarzające się wciąż jeszcze drobne wypadki stawiania oporu sekwestраторom miały podłoże wyłącznie ekonomiczne.

Naogół stan bezpieczeństwa zadawalający.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr BP. 181/34 T.

Dnia 20 stycznia 1934 r.

28
Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 1.

za miesiąc grudzień 1933 r.

VI. Sprawy graniczne.

Dezerter niemiecki.

Na odcinku granicznym powiatu szczuczyńskiego w dniu 12 grudnia przekroczył granicę z Prus i dobrowolnie oddał się w ręce władz polskich szeregowiec 2 pułku piechoty niemieckiej, Heintz Keller, syn Hersta i Stefanji, urodzony w roku 1912. Keller oświadczył, że zdezerterował z wojska z powodu wymierzonej mu kary.~

Nielegalne przekroczenie granicy

W grudniu 1933 roku za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano: na odcinku granicznym powiatu augustowskiego 6 osób i na odcinku granicznym powiatu suwalskiego 11 osób.~

29

169 484

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.1.

za miesiąc grudzień 1933 r.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

go
ro-

świad-
nej

czę-
łatu
łatu

Dnia 7 grudnia na stacji kolejowej Zednia w powiecie białostockim nasypano piasku do koryta pędni semaforów wyjazdowych "C.D." w kierunku Białegostoku celem uniemożliwienia otwarcia tych semaforów dla przepuszczenia pociągów pośpiesznych.-

$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{6}$ $\frac{1}{7}$ $\frac{1}{8}$ $\frac{1}{9}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{11}$ $\frac{1}{12}$ $\frac{1}{13}$ $\frac{1}{14}$ $\frac{1}{15}$ $\frac{1}{16}$ $\frac{1}{17}$ $\frac{1}{18}$ $\frac{1}{19}$ $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{21}$ $\frac{1}{22}$ $\frac{1}{23}$ $\frac{1}{24}$ $\frac{1}{25}$ $\frac{1}{26}$ $\frac{1}{27}$ $\frac{1}{28}$ $\frac{1}{29}$ $\frac{1}{30}$ $\frac{1}{31}$ $\frac{1}{32}$ $\frac{1}{33}$ $\frac{1}{34}$ $\frac{1}{35}$ $\frac{1}{36}$ $\frac{1}{37}$ $\frac{1}{38}$ $\frac{1}{39}$ $\frac{1}{40}$ $\frac{1}{41}$ $\frac{1}{42}$ $\frac{1}{43}$ $\frac{1}{44}$ $\frac{1}{45}$ $\frac{1}{46}$ $\frac{1}{47}$ $\frac{1}{48}$ $\frac{1}{49}$ $\frac{1}{50}$ $\frac{1}{51}$ $\frac{1}{52}$ $\frac{1}{53}$ $\frac{1}{54}$ $\frac{1}{55}$ $\frac{1}{56}$ $\frac{1}{57}$ $\frac{1}{58}$ $\frac{1}{59}$ $\frac{1}{60}$ $\frac{1}{61}$ $\frac{1}{62}$ $\frac{1}{63}$ $\frac{1}{64}$ $\frac{1}{65}$ $\frac{1}{66}$ $\frac{1}{67}$ $\frac{1}{68}$ $\frac{1}{69}$ $\frac{1}{70}$ $\frac{1}{71}$ $\frac{1}{72}$ $\frac{1}{73}$ $\frac{1}{74}$ $\frac{1}{75}$ $\frac{1}{76}$ $\frac{1}{77}$ $\frac{1}{78}$ $\frac{1}{79}$ $\frac{1}{80}$ $\frac{1}{81}$ $\frac{1}{82}$ $\frac{1}{83}$ $\frac{1}{84}$ $\frac{1}{85}$ $\frac{1}{86}$ $\frac{1}{87}$ $\frac{1}{88}$ $\frac{1}{89}$ $\frac{1}{90}$ $\frac{1}{91}$ $\frac{1}{92}$ $\frac{1}{93}$ $\frac{1}{94}$ $\frac{1}{95}$ $\frac{1}{96}$ $\frac{1}{97}$ $\frac{1}{98}$ $\frac{1}{99}$ $\frac{1}{100}$

170 172

Nazwa Stowarzyszenia	Stan na 30.9.33		Zwiększenie		Zmniejszenie		Stan na 31.12.1933		Zabrania		Przedstawieni. i zabawy		Odczyty i pogawianki		Kwesty
	Ilość oddz.	Liczba członków	Ilość oddziałów	Liczba członków	Ilość oddziałów	Liczba członków	Ilość oddziałów	Liczba członków	Ilość	Liczba uczestników	Liczba	Liczba uczestników	Ilość	Liczba uczestników	
Związek Strzelecki	624	16 734	4	67	-	-	628	16 801	11	780	74	4.100	4	500	1
Związek Młodzieży Ludowej	177	4 280	2	45	-	-	179	4.325	1	500	16	800	-	-	-
Związek Młodzieży Wiejskiej "Siew"	16	438	-	-	-	-	16	438	1	40	2	190	-	-	-
Związek Młodzieży Wiejskiej "ici"	6	58	-	-	-	-	6	58	-	-	-	-	-	-	-
Legion Młodych	9	758	1	19	-	-	10	777	1	20	-	-	-	-	-
Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej	418	10 630	2	44	-	-	420	10.674	6	540	81	3.600	6	510	-
Kółka Rolnicze	294	7.932	-	-	-	-	294	7.932	3	75	-	-	-	-	-
Kółka Gospodyń Wiejskich	45	842	2	38	-	-	47	880	2	45	-	-	-	-	-
Związek Legionistów	6	312	-	-	-	-	6	312	3	85	-	-	-	-	-
P. O. W.	35	1.254	-	-	-	-	35	1.254	4	900	-	-	-	-	-
Związek p. Ochotników Armji Polskiej	7	631	-	-	-	-	7	631	1	25	-	-	-	-	-
Związek Oficerów Zarechwy	10	518	-	-	-	-	10	518	2	48	-	-	-	-	-
Związek Podofic. rezerwy	10	725	-	-	-	-	10	725	1	40	-	-	-	-	-
Związek Rezerwistów	198	10.621	3	97	-	-	201	10.718	9	420	4	450	1	80	-
Związek Osadników Wojsk.	30	2.652	-	-	-	-	30	2.652	3	140	-	-	-	-	-
Związek b. Ucz. Armji Polskiej we Francji	1	32	-	-	-	-	1	32	1	18	-	-	-	-	-
Związek Hallerczyków	1	75	-	-	-	-	1	75	1	250	2	350	1	125	-
Two Popierania Budowy Szkół Powstańców	32	650	6	100	-	-	38	780	2	50	4	2.5	-	-	5